

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 149,
Παρασκευή 14 'Απρίλη 1980

Δρχ. 25

Δοξάστε με!

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

ΜΕΛΠΩ ΑΕΙΩΤΗ

ΑΠΑΝΤΑ Γ' ΤΟΜΟΣ
ΧΡΟΝΙΚΑ

Ανάγνωση 5 βιβλίων
Πρωταγωνιστές 1880-1945
Οι Έλληνες: Φαναριώτες, Έλληνες
Άθως 1941-1945

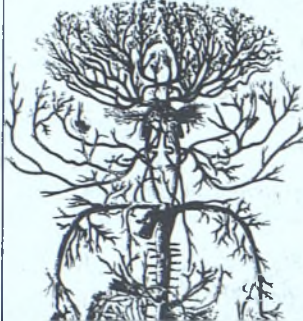

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

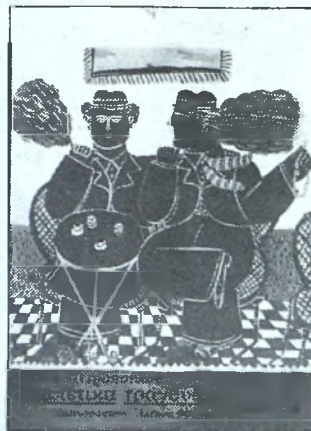
ΜΕΛΠΩ ΑΕΙΩΤΗ
ΧΡΟΝΙΚΑ ΑΠΑΝΤΑ Γ' ΤΟΜΟΣ

ΤΟ ΑΙΜΑ

Ο ΥΠΕΡΤΑΤΟΣ ΧΥΜΟΣ ΕΡΛ ΧΑΚΕΤ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΔΙΟΥ ΜΑΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΕΡΛ ΧΑΚΕΤ
ΤΟ ΑΙΜΑ Ο ΥΠΕΡΤΑΤΟΣ ΧΥΜΟΣ

ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
(Εικονογράφηση Άλκου Φασιανού).

ΠΑΛΑΤΙΝΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΣΤΡΑΤΩΝΟΣ
ΜΟΥΣΑ ΠΑΙΔΙΚΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Διότι είναι σπάνιο
το
Βιβλίο Βυζαντινών

ΚΕΔΡΟΣ/ΑΘΗΝΑ 1974

ΠΑΛΑΤΙΝΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΣΤΡΑΤΩΝΟΣ ΜΟΥΣΑ ΠΑΙΔΙΚΗ
ΜΕΤ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΖΕΡΑΡ ΠΙΕΡΑ

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΜΙΑΣ ΛΑΪΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΖΕΡΑΡ ΠΙΕΡΑ
ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
Ο ΘΡΥΛΟΣ ΜΙΑΣ ΛΑΪΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟ

4

ΠΗΤΕΡ ΜΠΗΑΜ

ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ
ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ

ΠΗΤΕΡ ΜΠΗΑΜ:
ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ
ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ

ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ

ΤΑ ΜΗΧΑΝΑΚΙΑ

ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ
ΤΑ ΜΗΧΑΝΑΚΙΑ (Διηγ.) Δ' έκδοση

ΣΩΤΗΡΗ ΚΑΚΙΣΗ

ΣΑΠΦΩ

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΚΕΔΡΟΣ

ΣΑΠΦΩ: ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΜΕΤ. ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΚΙΣΗΣ

Ο ΚΟΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ

αφηγήματα

Ο ΚΟΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ (Τόμος τέταρτος)
Επιμέλεια ΕΛΛΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ: 3615.783

Περίοδος Β
Χρόνος 7ος
Τεύχος 149

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ: Μιά πορεία χωρίς «εύγε» και έπαίνους	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	5
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ: Νικαράγουα - Σαχάρα - Ίνδίες - Φιλιπίνες	8
ΑΝΤΙ - ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	10
Γ. ΜΑΤΟΡΙΚΟΥ: Ή πολιτικοποίηση	11
ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: Έκλογη Προέδρου και ήμιανάπτυκτη δημοκρατία	12
ΙΠΠ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: Πρόεδρος της Δημοκρατίας	13
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Ή εθνική μειοδοσία βραβεύεται	14
ΧΡ. ΚΥΡΙΑΖΗ: Αποσαφηνίζονται οι τάσεις	16
Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗ: Κίνημα στη συνοικία γύρω από το τοπικό πρόβλημα	20
- Συνέντευξη του δήμαρχου Αθηναίων Δ. Μπέη: Ή ποιότητα της ζωής συσπειρώνει τους Αθηναίους	22
- Μιά αυθόρμητη συνοικιακή επιτροπή ...	24

Γ. ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ: Ζιμπάμπουε Ο θρίαμβος του Μουγκάμπε	26
Τ. ΕΓΓΛΕΖΟΥ: Σουηδία - Ο Σοσιαλδημοκρατικός παράδεισος εξαντλήθηκε	29
Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ: Κοινωνικές δυνάμεις, επαναστατικές διαδικασίες και μορφές όργανωσης	32
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	41
Θ. ΜΑΝΙΚΑ: Οι «άστυνόμοι» και οι συναυλίες τους	42
Λ. ΡΙΚΑΚΗ: Ή Άκαδημία της κίνησης στην Πολωνία	43
Π. ΚΑΡΑΚΑΣΗ: 30ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Βερολίνου	44
ΝΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΡΟΓΚΑΝ: Εικαστικό χρονικό	45
Κ. Α. ΜΑΝΙΑΤΗ: Ο Β.Β. στην ΕΡΤ - Ή ΓΚ. ΓΚ. στην ΥΕΝΕΔ: Ή θεία μου ή Κούλα θγαίνει στον αέρα	46
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ: Μ. Μερακλή - «Τά καμάκια του Β. Βασιλικού»	47
ΒΙΒΛΙΟ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	48
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

ΕΞΕΦΥΛΛΟ: ΓΡΗΓΟΡΗ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Η ΑΥΤΟΚΕΝΤΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ;

Οι πληροφορίες που δόθηκαν από τον ΟΟΣΑ για την πορεία της ελληνικής οικονομίας επιβεβαιώθηκαν από την ελληνική κυβέρνηση με κάποια περιέργη σεμνότητα. Βοηθούσε, βλέπετε, και η ύστερία οίωνοσκοπήσεων των προθέσεων του ήγέτη της δεξιάς για να περάσουν οι διαπιστώσεις αυτές απαρατήρητες.

Τό πάθος της προσωποπαγούς πολιτεολογίας, που έντεχνα καλλιεργούν όσοι ξέρουν να κολυμπούν μόνο στα ρηχά νερά της δημόσιας ζωής, δεν αφήνει περιθώρια για μία ουσιαστικότερη ανησυχία για τέτοιου είδους μηνύματα. Κι όμως η οικονομική κατάσταση είναι αποφασιστικής παράγοντας των πολιτικών εξελίξεων, ακόμα και για όσους δεν είναι καθόλου ή πάρα πολύ λίγο μαρξιστές.

Ας δούμε λοιπόν σε τί συμπυκνώνονται οι πρόσφατες διαπιστώσεις, που κατά τη γνώμη μας συγκροτούν την εικόνα μιάς ριζικής ανατροπής της μορφής που είχε πάρει η οικονομική ανάπτυξη της χώρας την τελευταία δεκαπενταετία.

● Τό ισοζύγιο πληρωμών έχει πιά όριστικά γίνει παθητικό και τά συναλλαγματικά μας αποθέματα θά μειώνονται σταθερά: Ή εξέλιξη αυτή θά δημιουργήσει σοβαρό ζήτημα για την μετατρεψιμότητα της δραχμής σε τρία ή τό πολύ πέντε χρόνια.

● Καθιερώνεται πιά η στασιμότητα της παραγωγής και των επενδύσεων σε συνδυασμό μέ ένα πληθωρισμό που θά υπερβαίνει τό 20%.

● Έμφανίζεται πιά μέ δομικές διαστάσεις ή άνεργία και για τρίτη χρονιά ή άναμφισβήτητη καθήλωση σε μερικούς τομείς και ή υποχώρηση των πραγματικών εισοδημάτων των μισθωτών.

● Έτσι όμως ανατρέπεται, από τά θεμέλιά του, τό πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής εξέλιξης που είχε επιτρέψει στην ελληνική δεξιά, μέ διάφορες κοινοβουλευτικές και μή μορφές, να μονοπωλήσει την εξουσία μέχρι τώρα. Ή λαϊκή συναίνεση - στό βαθμό που υπήρχε - στηριζόταν στην

πλήρη απασχόληση και σε μιά σταθερή, έστω και βραδεία, άνοδο των πραγματικών εισοδημάτων. Διευρυμένη κατανάλωση, έκβιομηχάνηση, αστικοποίηση και άλλοτρίκωση του μονοδιαστάτου καταναλωτικού ανθρώπου, άρρηκτα δεμένα μεταξύ τους, λειτούργησαν άντικειμενικά σάν προπαρασκευαστές του εδάφους όπου ρίζωσε ή άντιλαϊκή εξουσία.

Και τό όλο οικοδόμημα ήταν προσαρμοσμένο στο παρασιτικό είδος διασύνδεσης μέ τό διεθνή καπιταλισμό, που είχε διαμορφώσει για μάς ή ιστορία μας και οι επιλογές της άρχουσας τάξης. Ύπήρξαμε, για δεκαετίες, ή μοναδική ίσως χώρα, μέ ισχυρή δυναμική αύξηση του εθνικού εισοδήματος, στον κόσμο που κατάφερνε να εξαγάγει μόλις τό ένα τρίτο από όσα είχε εισάγει.

Αυτό τό εξαρτημένο πρότυπο ανάπτυξης άμφισβητείται σήμερα από την εξέλιξη των πραγμάτων.

Οι άπολογητές της σημερινής εξουσίας μιλούν για πολιτική στασιμότητα, που θά είχε σάν συνεπακόλουθο ή λιτότητα για τά λαϊκά στρώματα. Άφου δημιούργησαν στον μέσο άνθρωπο μιά παρανοϊκή ψυχολογία άκόρεστου καταναλωτή, προσπαθούν να τον παρασύρουν σήμερα σε ένα δρόμο άντίστροφου. Πότε ό ένας - οι Άραβες πετρελαιοπαραγωγοί - , πότε ό άλλος - όσοι διατυπώνουν «υπερμέτρες διεκδικήσεις» -, όλοι φτάνει για τό άδιέξοδο της οικονομίας μας, εκτός από όσους διατύπωσαν και εφαρμόσαν τίς βασικές στρατηγικές επιλογές της ελληνικής όλιγαρχίας.

Είναι φυσικό να δυσπιστεί ό λαός σε μεγάλη έκταση. Στο κάτω-κάτω πρίν δοκιμαστεί ή άπαισιόδοξη περιπέτεια της άντίστροφης ανάπτυξης, θά μπορούσαμε να πειραματιστούμε αισιόδοξα μέ ένα άλλο τύπο ανάπτυξης. Οι κίνδυνοι από ένα αυτόκεντρο προσανατολισμό δεν είναι δυνατόν να είναι μεγαλύτεροι από τίς ζημιές που ύφιστάμεθα ήδη. Και ίσως να διαφαίνεται έτσι και μιά δυνατότητα έλαχιστοποίησης των συνεπειών της κρίσης άναπροσαρμογής της παγκόσμιας οικονομίας, στα νέα δεδομένα.

αντι

Μιά πορεία χωρίς «εύγε» και έπαινους

ΜΕΧΡΙ τή στιγμή που σύρονται οι γραμμές αυτές – Πέμπτη πρωί – ο άρχηγός της «Νέας Δημοκρατίας» εξακολουθεί να περιβάλλει τις προθέσεις του με άχλυ μυστικότητας. 'Αλλά «όσοι τον γνωρίζουν καλά», μάς δεβαιώνουν πώς, έτσι είτε αλλιώς, ο Κ. Καραμανλής πηγαίνει στην Προεδρία: «Δέν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση – έγραψε ο Τ. Λαμπριάς στη «Μεσημβρινή» – από τό να άναδειχθεί ο Καραμανλής σέ πρόεδρο τής Δημοκρατίας»...

ΩΣΤΟΣΟ, τό άλλα στην Προεδρία, είναι φυσικό ν' αφήνει πίσω του άπανωτά προβλήματα: Τό πρόβλημα, πριν άπ' όλα, τής διαδοχής: Σέ ποιόν πρέπει ν' άνατεθεί ή άρχηγία του κόμματος καί ή πρωθυπουργία: Στόν «πονηρό δάχρυ», ύπουργό Έθνικής Άμύνης κ. Άδέρωφ ή στόν «μετριοπαθή» ύπουργό Έξωτερικών κ. Ράλλη;... 'Υπάρχει, ύστερα, τό πρόβλημα τής ενότητας του κόμματος: 'Αν ό άρχηγός δέν χρίσει ό ίδιος τό διάδοχό του καί αφήσει τό «παιγνίδι» στην κοινοβουλευτική ομάδα τής «Νέας Δημοκρατίας», τότε «όλοι αυτοί – για να χρησιμοποιήσουμε μία φράση του κ. Καραμανλή – θά γίνουν χίλια κομμάτια». 'Αν πάλι επιλέξει ό ίδιος τό δελφίνο, τί γίνεται οι «δημοκρατικές διαδικασίες», για τίς όποιες τόσος λόγος έγινε στό έπτά περιφερειακά συνέδρια του κόμματος;... 'Υπάρχει ακόμα τό πρόβλημα τής «νέας ευρωπαϊκής Ελλάδας» – όπως τό αποκαλεί ή κ. Έλένη Βλάχου – μία καί, ως τώρα, είχαμε «μαύρα Βαλκάνια, ρουσφέτι, πολυθεσία, χρηματισμό, ευνουιοκρατία, σκάνδαλα»... 'Όσο για τό πρόβλημα τής «συνδυκαλιστικής δημαγωγίας» καί των «ένδημικών άπεργιών» – όπως ό κ. Καραμανλής χαρακτηρίζει τούς άγώνες των εργαζομένων, για τήν προάσπιση του βιοτικού τους επιπέδου – δέν διαγράφεται ίσαχ από πουθενά, μία καί ό πληθωρισμός καλπάζει, ό τιμάριθμος κάνει θραύση καί τά διαδόχτα «κοινωνικά συμβόλαια», άνάμεσα στην κυβέρνηση καί τούς βιομήχανους ή τούς μεγαλέμπορους, άποδειχτήκαν φενάκη, σέ βάρος των δραχμοσυντήρητων.

ΑΛΛΑ ΥΠΑΡΧΕΙ καί τό πρόβλημα των σχέσεων τής χώρας μέ τούς Άμερικανούς καί τό ΝΑΤΟ, καθώς άπανωτές πληροφορίες λένε πώς τόσο ή Ουάσινγκτον, όσο καί ό Καραμανλής, έπείγονται για τήν οριστική ρύθμιση του. Οι Άμερικανοί έπείγονται γιατί, όπως μάς δεβαιώνει ό πολύξερος Σούλτσμπεργκερ, φοβούνται μήπως ό διάδοχος του κ. Καραμανλή δέν διαθέτει «επαρκή τόλμη», για ν' άποδεχθεί τήν επανένταξη στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ, μέ βάση τούς άμερικανικούς όρους... 'Ό κ. Καραμανλής έπείγεται επίσης, γιατί θά ήθελε – ίσως γιατί δέν τρέφει μεγάλη έμπιστοσύνη στίς ικανότητες του διαδόχου του – να τακτοποιήσει τό θέμα αυτό ως τίς 20 'Ιουνίου, ήμερομηνία έκπνοής τής θητείας του σημερινού προέδρου τής Δημοκρατίας. (Μέ βάση τό Σύνταγμα, δέν υπάρχει διάταξη που να έμποδίζει τον εκλεγμένο νέο πρόεδρο τής Δημοκρατίας να άσκει τά πρωθυπουργικά του καθήκοντα, μέχρι τήν άνάληψη των προεδρικών του καθηκόντων).

ΕΤΣΙ, ενώ τήν έρχόμενη έβδομάδα, άναμένεται ν' άνακοινωθούν οι ήμερομηνίες των τριών ψηφοφοριών στην Βουλή, για τήν έκλογή του νέου προέδρου τής Δημοκρατίας, παράλληλα άναμένεται να οργανωθούν άπανωτές συσκέψεις, υπό τήν προεδρία του κ. Καραμανλή, μέ αντικείμενο τή διαμόρφωση «δέσμης προτάσεων», που θά υποβληθούν στην Ουάσινγκτον καί τίς Βρυξέλλες, για τήν «ομαλοποίηση» των σχέσεων μας μέ τίς ΗΠΑ καί τό ΝΑΤΟ.

ΠΟΙΕΣ άκριβώς, θά είναι οι προτάσεις αυτές – που όρισμένοι ύπουργοί τίς άποκαλούν ήδη «εναλλακτικές λύσεις»... –

άπομένει να γνωσθεί. Πλήν, μέ βάση όρισμένα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν ήδη στόν ήμερήσιο Τύπο, φαίνεται πώς ή ύπ. άρ. 1 πρόκριση τής ελληνικής πλευράς, παραμένει ή διαδόχτη φόρμουλα Ντάβου – Χαίηγκ, βελτιωμένη μέ κάποιες «φραστικές τροποποιήσεις», διάβαζε «φραστικές ύποχωρήσεις»! 'Αλλά ή φόρμουλα αυτή, όπως αποκάλυψε τό «Βήμα», χωρίς να διαψευσθεί, πρόβλεπε – χωρίς τίς «φραστικές ύποχωρήσεις» – συρρίκνωση του ελληνικού έναέρου από τά δέκα στά έξι μίλια... Πρόβλεπε εγκατάλειψη του νορβηγικού μοντέλου, έφόσον ένα μέρος των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων θά τελούσε υπό τίς διαταγές του ύπατου διοικητή του ΝΑΤΟ, ακόμα καί σέ περίοδο ειρήνης... Πρόβλεπε καί καθόριζε ότι ή πιθανή επανένταξη τής χώρας στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ, δέν δημιουργούσε προηγούμενο για τά έναέρια όρια αεράμυνας στό Αιγαίο... Παρ' όλα αυτά, ή κυβέρνηση τής «Νέας Δημοκρατίας», μέ πείσμα είδωλολάτρη, θά έλεγε κανείς, επανέρχεται στην «λύση» αυτή, προσφέροντας, επιπλέον, καί κάποιες – άγνωστες – «φραστικές» τροποποιήσεις!

ΑΛΛΑ ή κυβέρνηση φέρεται ν' άποδέχεται, σάν ύπ. άρ. 2 «λύση», τήν «ισπανική φόρμουλα». 'Η «ιδέα» είχε για πρώτη φορά ριχτεί – σάν δοκιμαστικός άσκος – τον περασμένο Νοέμβριο, από τον Γ. Δρόσο, μ' ένα άρθρο του στην «Καθημερινή». Τώρα, οι αρχιτέκτονες τής έξωτερικής μας πολιτικής επανέρχονται μέ περισσότερη σαφήνεια στην «ιδέα» αυτή, προβάλλοντας τήν περίπτωση τής Ισπανίας που, ενώ δέν ανήκει στό ΝΑΤΟ, «φιλοξενεί» άμερικανικές βάσεις στό έδαφός της, χάρις σέ κάποια «άμυντική συμφωνία» που ύπόγραψε μέ τίς 'Ηνωμένες Πολιτείες. Γιατί, λοιπόν, ύποστηρίζει ή κυβέρνηση τής «Νέας Δημοκρατίας», «να μήν έμπνευσθούμε καί μείς από τό ισπανικό μοντέλο»; 'Αλλά περιττεύει να πούμε πώς για μία τέτοια «λύση», ύπέρμαχος τής όποιας εμφανίζεται ό ίδιος ό Μπρεζίνσκυ, δέν μπορούν να έχουν αντιρρήσεις ούτε ή Ουάσινγκτον, ούτε τό άρχηγείο του ΝΑΤΟ. 'Ηδη οι Άμερικανοί μάς διαμήνυσαν: Άποχωρήσετε, αν θέλετε, ακόμα καί από τό πολιτικό ΝΑΤΟ, φτάνει οι βάσεις που θά μάς δώσετε να προωθούν τά στρατηγικά συμφέροντά μας «στή ζωτική περιοχή τής διοίκησης Μεσογείου, που επεκτείνεται από τά τουρκοπερσικά σύνορα, ως τίς πύλες του Γιβραλτάρ»! 'Αλλο τόσο όμως, περιττεύει να πούμε, πώς μία τέτοια «λύση» θά ήταν ένα ακόμα πλήγμα κατά τής ανεξαρτησίας καί άκεραιότητας τής χώρας, πέραν από τό ότι θά μάς ενέπλεκε στό άμερικανικά σχέδια κατά των άραβικών καί σοσιαλιστικών χωρών. 'Αλλωστε, ό Άμερικανός ναύαρχος Σήααρ, διοικητής του ΝΑΤΟ νότιας Ευρώπης, φρόντισε να μάς δώσει, συμπυκνωμένα, όλο τό περίγραμμα τής άμερικανικής στρατηγικής στή γύρω περιοχή: 'Η διοίκηση Μεσογείου – μάς λέει – περιβάλλεται από άρκετά άραβικά κρατη που ελάχιστη φιλία δείχνουν άπέναντι στό ΝΑΤΟ, όπως ή Συρία, ή Λιβύη, κ.ά.... 'Ο σοβιετικός μεσογειακός στόλος, που διαθέτει περί τά 50 πλοία, άποκτά όλο καί μεγαλύτερη δύναμη, σέ αντίθεση μέ τον έκτο άμερικανικό στόλο, που εξασθένησε, μία καί άρκετές πυρηνικές μονάδες του, στάλθηκαν στόν 'Ινδικό ώκεανό, για να προειδοποιήσουν τή Μόσχα να μή προχωρήσει περισσότερο στην πετρελαιοπαραγωγική περιοχή τής Μεσογείου... Τό κενό που δημιουργήθηκε στην άμυντική δομή του ΝΑΤΟ, μέ τήν άποχώρηση τής Ελλάδας από τό στρατιωτικό σκέλος του, δέν άντισταθμίζεται μέ τίς προσβάσεις τής συμμαχίας στή βάση τής Σούδας στην Κρήτη, γιατί παραμένει ένα ελληνικό κενό στή συμμαχική αεροπορική άμυνα, που επεκτείνεται μέχρι τά σύνορα του σοβιετικού συνασπισμού...

ΤΟ ΕΠΙΜΥΘΙΟ από τήν άνάλυση του ναυάρχου Σήααρ, άνα-

κρύπτει μόνο του: "Αν ή 'Ελλάδα δέν έπιστρέψει στό ΝΑΤΟ, ύπό τούς όρους πού ή συμμαχία θά καθορίσει, άν προκρίνει τή λύση τών «διμερών άμυντικών συμφωνιών» μέ τίς ΗΠΑ καί τό ΝΑΤΟ, τότε οί δάσεις πού θά παραχωρήσει, θά πρέπει νά είναν πολυπληθέστερες καί άποτελεσματικότερες άπό όσες παραχώρησε μέχρι τώρα, στις ΗΠΑ καί τό ΝΑΤΟ. 'Η άτλαντική συμμαχία χρειάζεται δάσεις ίκανές ν' άποτρέψουν όποιαδήποτε τυχόν κάθοδο τών Σοβιετικών στή Γιουγκοσλαβία... Βάσεις γιά ν' άποτρέψουν κάθε έλεγχο τών σοβιετικών πάνω στή ροή τού πετρελαίου πρós τήν Εύρώπη...

ΥΠΑΡΧΕΙ όμως - μάς λένε - καί τρίτη «εναλλακτική λύση»: Τό γαλλικό μοντέλο σχέσεων μέ τό ΝΑΤΟ, τό όποιο ή κυβέρνηση τής «Ν.Δ.» έπίσης προτείνει στους 'Αμερικανούς... 'Αλλά ή λύση αυτή άπορρίπτεται αύθωρί καί εκ προοιμίου άπό τήν Ουάσιγκτον. Πρώτο, γιατί δέν πρέπει νά ένθαρρύνονται οί φυγόκεντρες δυνάμεις μέσα στους κόλπους τού ΝΑΤΟ καί, δεύτερο, γιατί ή Γαλλία είναν - μέ άμερικανικά κριτήρια - «παράδειγμα πρós άποφυγήν», έφόσον, μεταξύ άλλων, άρνείται νά παρακολουθήσει τίς εκτιμήσεις τού Πενταγώνου σέ ό,τι άφορά τή σοβιετική επέμβαση στό 'Αφγανιστάν, ακριβέστερα άρνείται νά φέρει τή σημερινή διεθνή ένταση στό «χείλος τού κρημνού», κατά τή γνωστή φιλοσοφία τού Ντάλλες.

ΜΕΣΑ σ' αυτό τό «κλίμα», μέ χάσκοντα όλα τά μεγάλα οικονομικά καί κοινωνικά προβλήματα τού τόπου καί κάτω άπό μία άγχώδη προσπάθεια τού κ. Καραμανλή νά επανεντάξει τή χώρα στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ, ό άρχηγός τής «Νέας Δημοκρατίας» προχωρεί πρós τήν προεδρία τής Δημοκρατίας. Στό σημείο αυτό, κάποιος θά μπορούσε ν' αναρωτηθεί: Καί μέ τό ένδεχόμενο πρόωγων, αϊφνίδιων εκλογών, τί γίνεται; Στήν πολιτική, φυσικά, όλα είναν πιθανά. Όμως τό σενάριο έκείνο πού θέλει τόν κ. Καραμανλή νά εκθέτει ύποψηφιότητα γιά τό αξίωμα τού προέδρου τής Δημοκρατίας, ν' άποτυχαίνει στήν τρίτη ψηφοφορία καί νά προκηρύσσει, στή συνέχεια, εκλογές, μέ αίτημα «Δώστε ψήφο στή "Νέα Δημοκρατία", γιά νά εκλεγώ πρόεδρος τής Δημοκρατίας», κλπ, δέν φαίνεται - κατά τή γνώμη μας - ιδιαίτερα πειστικό. Πρώτο, γιατί άπό ιδιοσυγκρασία καί «μεσσιανική» νοοτροπία, ό άρχηγός τής «Ν.Δ.» δέν θά δέχονταν νά ύποστέι ένα τέτοιο «διασυσμó», έστω καί άν ένα τέτοιο σενάριο θά μπορούσε ν' άποφέρει στήν παράταξη του κομματικά όφέλη. Δεύτερο, γιατί ή «εκ τών νέων εκλογών άναδεικνυόμενη Βουλή», μπορεί, στήν τρίτη κατά σειρά ψηφοφορία, ν' άναδείξει πρόεδρο τής Δημοκρατίας τόν «σχετικώς πλειοψηφίσαντα, μεταξύ τών δύο πλειοψηφούντων προσώπων», πράγμα πού στήν άπλοελληνική θά πεί ότι μπορεί ό νέος - μετά τίς εκλογές - πρόεδρος τής Δημοκρατίας νά είναν ύποψηφιος τού ΠΑΣΟΚ καί όχι τής «Νέας Δημοκρατίας», άν ύποθεθεί ότι τό ΠΑΣΟΚ έρχεται πρώτο κόμμα καί οί δύο πρώτες ψηφοφορίες άποδειχθούν άκαρπες. Πεποίθησή μας έτσι είναν πως άν ό κ. Καραμανλής διεκδικήσει, τελικά, τήν ερχόμενη έβδομάδα, τήν προεδρία τής Δημοκρατίας, θά πρέπει νά έχει μετρήσει - καί ξαναμετρήσει - τά «κουκιά». Διαφορετικά, δέν θά εκτεθεί ύποψηφιος!

ΚΑΤΩ άπό τά δεδομένα αυτά, οί συνεννοήσεις πού άρχισαν μεταξύ τών κομμάτων τής δημοκρατικής αντιπολίτευσης, γιά τήν αναζήτηση καί άνάδειξη προέδρου «κοινής άποδοχής», δέν φαίνεται νά έχουν περιθώρια χρόνου, γιά νά ευδοκιμήσουν. 'Αλλωστε, άν θά πιστέψουμε τή «Μεσημβρινή», ή ίδια ή κυβέρνηση δέν θά ήταν διατεθειμένη νά «διαπραγματευθεί» μέ τά «υπόλοιπα εκτός ΠΑΣΟΚ κόμματα», όσο καί άν τά «εκτός ΠΑΣΟΚ» κόμματα θά μπορούσαν, ένδεχόμενα, νά έξουσιοδοτήσουν τόν πρόεδρο τού ΠΑΣΟΚ νά «διαπραγματευθεί» καί γιά λογαριασμό τους! Όμως, εκεί πού έφτασαν σήμερα τά πράγματα, μέ τήν ακρότατη πόλωση κυρίαρχο στοιχείο τού πολιτικού δίου, τό μόνο πού άπομένει είναν ν' άρκεσθεί ό κ. Καραμανλής στις 180 ψήφους πού θά τού έξασφαλίσει ή τρίτη ψηφοφορία. Τά άλλα πού ζητούσε ή ψυχή του «τόν έπαινο τού Δήμου καί τών σοφιστών» θά πρέπει μάλλον νά τά λησμονήσει...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΜΑΡΤΗΣ Τρίτη 25

● 'Ο Σαντάτ προσφέρει καί πάλι άσυλο στό Σάχη, ό όποιος μεταφέρθηκε μέ πρωτοφανή μέτρα άσφάλειας στό Κάιρο μέ τή γυναίκα του καί έξι συνεργάτες του. 'Ο Σάχης έγκατέλειψε τόν Παναμά 24 ώρες πρίν άπό τήν αίτηση τού Ιρανικού έπαναστατικού καθεστώτος γιά τήν εκδότη του. **Πέμπτη 27**

● 'Ο ύπουργός τών οικονομικών τής Γερμανίας κ. Χάινς Ματχόφερ έπισκέφτηκε γιά δεύτερη φορά τήν 'Αθήνα μέ σκοπό τήν ενημέρωση τής κυβέρνησης σχετικά μέ τό θέμα τής οικονομικής βοήθειας πρós τήν Τουρκία. Έπαίρημα τής Γερμανίας γιά τή βοήθεια αυτή είναν ή άποτροπή γεγονότων άνάλογων μέ αυτών τού 'Ιράν καί ισχυρίζεται ότι αυτή δέν σημαίνει κάποια άπειλή έναντίον τής εδαφικής άκεραιότητας τής 'Ελλάδας.

● Μέ άφορμή τήν επέτειο τής 25ης Μαρτίου ή άθωνική εφημερίδα «Ζερί Ι Πόπουλιτ» ύπογραμμίζει τίς παραδοσιακές φιλικές σχέσεις μεταξύ 'Αθωνίας-Ελλάδας, καθώς καί τήν έπιθυμία γιά τήν ανάπτυξη αυτής τής φιλίας. Τή σχέση αυτή πρωθούν οί έμπορικές καί καλλιτεχνικές επαφές, πού τόν τελευταίο καιρό αύξάνονται.

● 'Η άστυνομία κινητοποίησε 5.000 άνδρες, 60 αύρες, 30 κλούβες καί 20 βοηθητικά όχήματα γιά νά αναίξει μερικές άπό τίς εισόδους τής Καρδίτσας, πού είχαν αποκλειστεί άπό τούς αγρότες γιά ένα δεκάημερο. Οί αγρότες κατάγγειλαν ότι προκλήθηκαν σοβαρές ζημιές στό τρακτέρ τους.

Παρασκευή 28

● 'Ο Ντενκτάς δέχεται τήν επανάληψη τών διακανοτικών διαπραγματεύσεων μέ τήν προϋπόθεση ότι θά γίνουν δεκτοί ό παρακάτω όροι πού σημαίνουν τήν de facto διχοτόμηση τής Κύπρου:

- α) 'Αρχή τής διζωνικής όμοσπονδίας.
- β) Έγγύηση τής άσφάλειας τής τούρκικης κοινότητας μέ παρουσία τούρκικου στρατού.
- γ) Παράτηση άπό τήν τελευταία άπόφαση τού ΟΗΕ πού άναγνωρίζει τήν κυριαρχία τής κυπριακής κυβέρνησης στό σύνολο τής κυπριακής επικράτειας.

● Μπροστά στήν άδυναμία τους νά εκλέξουν πρόεδρο τής Δημοκρατίας, Τούρκοι βουλευτές εκδήλωσαν τήν προτίμησή τους γιά τήν 'Αζντά Πεκκάν. (βλ. καί φωτογραφία) τραγουδίστρια πού θά εκπροσωπήσει τήν Τουρκία στό φεστιβάλ τής Γιουροβίζιον

Σάββατο 29

● Φοιτητές καί μαθητές διαμαρτύρονται μέ μαζική συγκέντρωση στό Προπύλαια, μετά άπό άπόφαση τού Κ.Σ. τού Πανοπισδαστικού Συνέδριου, γιά τήν τρομοκρατία πού άσκειται στό σχολεία. Στή συγκέντρωση πήραν μέρος γονείς καί καθηγητές.

● Έγγραφα στοιχεία άποδεικνύουν ότι ό Σάχης έδινε, σάν δώρο, στόν πρώην βασιλιά Κωνσταντίνο, τουλάχιστον 50.000 δολάρια τό χρόνο γιά ένίσχυση. Στά έγγραφα αυτά φαίνονται έπίσης άγορές ακινήτων άπό τόν Κωνσταντίνο καί τόν έκπτωτο βασιλιά τής Περσίας.

ΑΠΡΙΛΗΣ

Τρίτη 1

● Μετά άπό ένα ύπερβολικά διαλλακτικό μήνυμα πρós τόν Χομεϊνί καί τόν Μπάνι Σάντρ, ό

Κάρτερ έστειλε δεύτερο, όπου άπειλεί τήν Περσία μέ διακοπή έμπορικών, διπλωματικών σχέσεων, άπέλαση Περσών διπλωματών άπό τήν Ουάσιγκτον κ.ά., άν δέν θρεθεί κάποια λύση στό πρόβλημα τών όμήρων.

Πέμπτη 3

● Συνάντηση Καραμανλή-Αντρέοτι. Τά θέματα πού τούς άπασχόλησαν ήταν οί 'Αμερικάνοι δημιοι, ή εισβολή στό 'Αφγανιστάν καί κυρίως ή διεξαγωγή τών Όλυμπιακών αγώνων επί μονίμου βάσεως στήν 'Ελλάδα.

Σάββατο 5

● Συνάντηση Μπ. Δρακόπουλου καί 'Α. Παπανδρέου στό Καστρί. 'Η συζήτηση άφορούσε κυρίως τό θέμα τής Προεδρίας καί στή συνέχεια, τά προβλήματα τών εκλογών (καθίερωση τής άπλής άναλογικής, τό δικαίωμα ψήφου άπό τό 18ο έτος τής ηλικίας, κ.ά.).

ΗΛΙΟΥ ΦΑΕΙΝΟΤΕΡΟΝ

Ενώ βρίσκονται σέ πλήρη ανάπτυξη σκοτεινά σχέδια μέ σκοπό νά μπεί τό κυπριακό σέ διαδικασίες, πού θά τό «ρυθμίζουν» έρήμην τών λαών, πού άμεσα ενδιαφέρονται, δηλαδή τών Τουρκοκυπρίων καί τών Έλληνοκυπρίων, ή επιτροπή γιά τήν εξέλιψη τών φυλετικών διακρίσεων του ΟΗΕ εξέδωσε μιάν άριστη άπόφαση.

Άξίζει νά δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στό κείμενο αυτό πού άν αξιοποιηθεί είναι δυνατό νά δώσει τή βάση γιά μιάν νέα εκκίνηση του διπλωματικού αγώνα πού διεξάγει ή Κύπρος, μέ τήν υποτιθέμενη συμπαράσταση τής επίσημης Έλλάδας.

Η άπόφαση επισημαίνει όλα τά απαράδεκτα στοιχεία τής κατάστασης πού διαιωνίζεται άπό τήν εισβολή του 1964.

● Έκτόπιση ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού καί παρεμπόδιση άπό τήν άσκηση τών δικαιωμάτων πού έχει πάνω στή γή καί στίς κατοικίες του.

● Άλλοίωση μέ φυλετικά κριτήρια τής σύνθεσης του κυπριακού λαού.

● Διακρίσεις καί διωγμοί γιά όσους ύφίστανται τήν έξουσία τών εγκάθετων του Ντενκτάς στήν κατεχόμενη ζώνη.

Τέλος, καλεί όλα τά ενδιαφερόμενα μέλη του ΟΗΕ νά πάρουν όλα τά μέτρα πού ένδεικνυνται γιά νά μεταβληθεί ή απαράδεκτη αυτή κατάσταση καί γιά νά μπορέσει ή Κυπριακή δημοκρατία νά άσκήσει τή δικαιοδοσία της σέ όλο τό έδαφος του νησιού.

Πόσο ξεκάθαρη μοιάζει αυτή ή τοποθέτηση, μπροστά στά δαιδαλώδη κατασκευάσματα τών διαφόρων καλοθελητών άπεσταλμένων του ΝΑΤΟ ή τών άγγλοσαξωνικών ύπερδυνάμεων, πού κάθε λίγο σαγηνεύουν τούς ιθύνοντες τής Άθήνας! Ίσως, γιάτί στηρίζεται στίς άρχές πού διέπουν –

τουλάχιστον σύμφωνα μέ τίς διακηρύξεις – τή συμβίωση τών έθνών καί όχι σέ συνωμοτικές συνταγές ψυχολογικού πόλεμου.

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Τό διεθνές «νταηλίκι» άποδείχτηκε ότι είναι μιάν ασφαλέστατη μέθοδος γιά νά άναρριχθεί κανείς στήν ήγεσία τής «μεγαλύτερης» δημοκρατίας του κόσμου. Διαπιστώθηκε πρόσφατα, όταν ο κ. Κάρτερ, χάρη στούς φραστικούς καί διπλωματικούς του άκροβατισμούς, κατάφερε νά ίσοπεδώσει περίπτωση τόν επικύνδυνο μνηστήρα του τίτλου Έντουαρντ Κένεντι καί νά άναδυθεί άπό τή βαθιά δυσμένεια τής κοινής γνώμης, πού είχαν προκαλέσει οι άλλεπάλληλες διεθνείς του γκάφες καί ή άνικανότητά του στήν αντιμετώπιση τής οικονομικής κρίσης. Κι άκόμα περισσότερο, όταν καί ο Κάρτερ, μέ τή σειρά του, ύποσκελίστηκε άπό τόν άκόμα πιό επιθετικό καί άνεύθυνο Ρίγκαν.

Είναι λοιπόν μεγάλος ο πειρασμός, νά κρατηθεί μέχρι τήν εκλογή του προέδρου, ο κόσμος δλόκληρος στό χείλος τής παγκόσμιας σύρραξης μέ μιάν σειρά έξαλλα τελεσίγραφα, κινητοποιήσεις μονάδων άμεσης επέμβασης καί άμεσες ή έμμεσες προκλήσεις. Θά μάς φανεί παράξενο άν ο κ. Κάρτερ άποτολήσει τό θανάσιμο βήμα συγκεκριμένων έχθροπραξιών κατά του Ιρανικού επαναστατικού καθεστώτος. Ό σημερινός παγκόσμιος συσχετισμός δυνάμεων δέν επιτρέπει νά καταπλέουν σέ ξένα λιμάνια άυτοκρατορικές κανονιέρες.

Όμως, πολλές φορές, άστάθμητοι παράγοντες επιταχύνουν ή εκτρέπουν τή ροή τών γεγονότων. Άς πούν λοιπόν οι σύμμαχοί του – κι άνάμεσά τους καί ή ελληνική κυβέρνηση – στόν κ. Κάρτερ, ότι τό έχει παραξυλώσει μέ τούς προεκλογικούς του επιθετικούς παλικαρισμούς.

Η σύνεση ποτέ δέν θλάπτει. Ίδιως όταν άπό μέρα σέ μέρα διαγράφεται ο κίνδυνος του αύριο όπου «θά είναι πολύ άργά...».

ΑΝΘΡΑΚΕΣ Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ!

Οι «τρομοκράτες» τών Χανίων είχαν ήδη καταδικαστεί άπό τή χωροφυλακή, τόν κ. Μπάλκο καί τόν κυβερνητικό τύπο. Μέχρι πού προχθές, ο άρμόδιος εισαγγελέας πρότεινε τήν άπαλλαγή τους στό Συμβούλιο Έφετών.

Πέρασαν, βέβαια, τό Πάσχα στή φυλακή καί οι συνέπειες τής δίμηνης προφυλάκισής τους θά είναι έξαιρετικά βαριές ένδεχόμενα γιά όρισμένους άπ' αυτούς. Κι όπως έχουν δείξει άλλες άνάλογες περιπτώσεις, θά παραμείνουν άσφαλώς στά ειδικά άρχεία τών ύπηρεσιών διώξεως καί θά ένοχλούνται σέ κάθε άνάλογη εύκαιρία.

Γιατί, μή νομίζετε ούτε στιγμή ότι ή κυβέρνηση θά αναλάβει τίς εύθύνες της, ότι θά άποκαταστήσει τά θύματα τών άυθαιρεσιών της καί θά επιβάλλει κυρώσεις στούς ύπεύθυνους γι' αυτό τό φιάσκο.

Είχαμε επανειλημμένα επισημάνει – σχεδόν σέ κάθε τεύχος μας τούς τρεις τελευταίους μήνες – ότι ύπάρχει σοβαρότατο πρόβλημα πολιτικών κρατούμενων στήν Ελλάδα. Υπάρχουν πολλοί – νέοι στή συντριπτική τους πλειοψηφία – συμπολίτες μας πού κρατούνται μέ έξίσου κατασκευασμένες κατηγορίες ή έχουν καταδικαστεί σέ δυσανάλογα βαριές ποινές, μέσα στό θρώμικο κλίμα φοβίας καί ύστερίας πού προσπαθήσε νά δημιουργήσει ο κ. Καραμανλής γιά καθαρά δημαγωγικούς λόγους.

Ἐπειδὴ ἡ ὅλη ἐπιχείρηση ἔχει μᾶλλον ἀποτύχει, θὰ ἦταν φρόνιμο νὰ ἐκτονθῇ μὲ μίαν ἀμνηστεία, π.χ., τώρα πού θὰ ἐκλεγεί ὁ νέος Πρόεδρος. Χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει, ὅτι κάτι τέτοιο θὰ ἐξαλείψει καὶ τίς σχετικές εὐθύνες.

ΜΙΑ – ΑΛΛΗ – ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Euroforum

€4/80
10-2-1980

Τὸ «Euroforum δὲν ἀντανακλᾷ ἀπαραίτητα τὶς ἀπόψεις τῆς Κοινότητας», ὅμως ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Γενικὴ Διεύθυνση πληροφοριῶν τῆς Commission τῆς ΕΟΚ καὶ διανέμεται δωρεάν. Στὸ τεῦχος, λοιπόν, τῆς 29-2-80 σὲ κύριο ἄρθρο του πού συνοδεύεται μὲ ἓνα τεράστιο μισοφέγγαρο στὸ ἐξώφυλλο κι ἔχει τίτλο: Ἡ Τουρκία στὸν εὐρωπαϊκὸ ὁρίζοντα τοῦ αὐριο, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα διαβάζουμε ὅτι ἡ χώρα αὐτῇ, ἡ Τουρκία, «συχνὰ ἀναφέρεται σὰν παράδειγμα δημοκρατίας ἀνάμεσα στὰ ἀναπτυσσόμενα ἔθνη». Αὐτὴ ἡ «ἀντικειμενικὴ» ἐκτίμηση ἀποδίδεται, βέβαια, σὲ κάποιους τρίτους, σίγουρα «ἀξιόπιστους» παρατηρητές. Ὅμως, πῶς καὶ, σύμφωνα πιά μὲ τὸν ἀρθρογράφου, ἡ ἱστορικὴ μακρόχρονη ἑλληνο-τουρκικὴ ἐχθρότητα «στὶς μέρες μας ἀποκρυσταλλώνεται στὸ κυπριακὸ πρόβλημα, στὰ οἰκονομικὰ δικαιώματα στὸ Αἰγαῖο καὶ σὲ ὁρισμένα νησιά τῆς Μεσογείου». Γιὰ ποιά νησιά πρόκειται; Ἴσως κάποιος θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς δώσει περισσότερες πληροφορίες.

Ἀλλὰ ὁ ἀρθρογράφος κάνει καὶ συγκεκριμένες προτάσεις γιὰ τὴ σύμφιξη τῶν σχέσεων ΕΟΚ-Τουρκίας: «Πρέπει πρῶτα-πρῶτα, γιὰ μιά ἀκόμα φορά, ἡ Κοινότητα νὰ δώσει στὴν Τουρκία μιά οὐσιαστικὴ βοήθεια».

Ἔτσι ἡ Ἑλλάδα, ἰσότιμο μέλος τῆς ΕΟΚ ἀπὸ τὸ 1981, θὰ βρεθεῖ νὰ δίνει μαζί μὲ τοὺς ὑπόλοιπους ἐταίρους τῆς οἰκονομικῆς βοήθεια σ' αὐτὴ τὴν «παραδειγματικὴ δημοκρατία» πού χάρη στοὺς ἄλλους «συμμάχους» μας τοῦ ΝΑΤΟ καὶ χάρη στὴν ἀμερικάνικη βοήθεια ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχει τὴ μισὴ Κύπρο.

ΑΡΓΕΙΟΙ ΑΣΧΗΜΟΝΟΥΝΤΕΣ

Στὸ προηγούμενο τεῦχος μας εἶχαμε γράψει ἓνα σύντομο σημείωμα γιὰ τοὺς στρατῶνες τοῦ Ἄργους. Ἀδικήσαμε ἀθελά μας σ' αὐτὸ τὸν Ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ κ. Νιάνια.

ΜΙΑ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στὸ τχ. 148 καὶ στὸ «Ἀφιέρωμα γιὰ τὸν Στρατὴ Τσίρκα» ἔγινε ἓνα λάθος παραβολῆς μὲ τὸ χειρόγραφο τοῦ Γιάννη Ρίτσου. Ἔτσι, στὴ σελ. 24, §4, σ. 7 καὶ 8 ἡ λέξη ὑποχωρήσεις θὰ πρέπει νὰ διαβαστεῖ ὡς ὑπαναχωρήσεις: «Ἀλλὰ νομίζω πὼς αὐτές οἱ ἀναχωρήσεις δὲν εἶναι συμβιβασμοὶ καὶ ὑπαναχωρήσεις, ἀλλὰ ἐμβασύνσεις».

ΓΕΛΟΙΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΙ

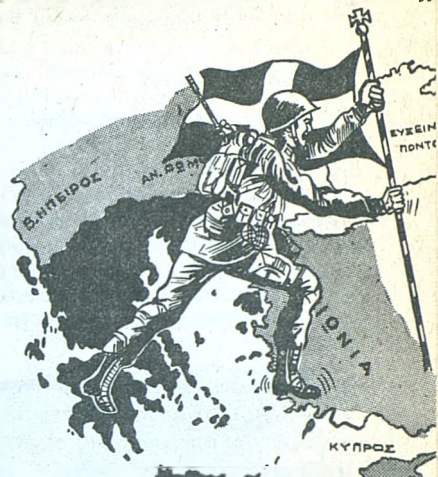
Ὁ αὐτοκόλλητος χάρτης μιλᾷ ἀπὸ μόνος του. Δικὴ μας καὶ ἡ Κύπρος – πού εἶναι ἀνεξάρτητο κράτος – καὶ ὁλόκληρη ἡ Ἀλβανία καὶ ἡ μισή Βουλγαρία καὶ τὸ ἓνα τρίτο τῆς Τουρκίας. Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ τὴ δύναμη τῶν ἑλληνικῶν ὀπλῶν.

Τώρα πῶς ἡ «ἐλληνοευρωπαϊκὴ (sic) ὑφαλοκρηπίδα» εἶναι, δυνατόν νὰ ἀρχίζει στὴν Πίνδο καὶ νὰ τελειώνει στὰ ὄροπέδια τῆς Ἀνατολίας, αὐτὸ νὰ μᾶς συγχωρεῖτε ἀλλὰ δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσουμε. Ἡ ὑφαλοκρηπίδα εἶναι κανονικὰ ἀποκλειστικὰ ὑποβρύχια ἑκτασή.

Πέρα ἀπὸ τὸ γελοῖο τοῦ πράγματος, ἀναρωτιόμαστε ἂν γίνεται ἀντιληπτό, πόσο ἐπικίνδυνη μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ δραστηριότητα παρόμοιων κύκλων. Σκεφτεῖτε, ἀπλὰ καὶ μόνο, νὰ χρησιμοποιήσει ἡ τούρκικη προπαγάνδα τὸ ἄθλιο αὐτὸ ἐντυπο, γιὰ νὰ καταγγεῖλλει τὶς ὑποτιθέμενες ἐπιθετικὲς προθέσεις τῶν Ἑλλήνων, ὅπως πολὺ πιθανὰ θὰ ἔχει ἤδη κάνει.

Ὅλα αὐτὰ τὰ σοφὰ ὑπογράφονται ἀπὸ τὸν Πατριωτικὸ Σύνδεσμο Ἀθηνῶν «Ἰωάννης Καποδίστριας», πού ἔχει ἤδη προκαλέσει τὴν προσοχὴ τοῦ τύπου μὲ διάφορες σωθινιστικές ἐκδηλώσεις.

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ Ο "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ,"

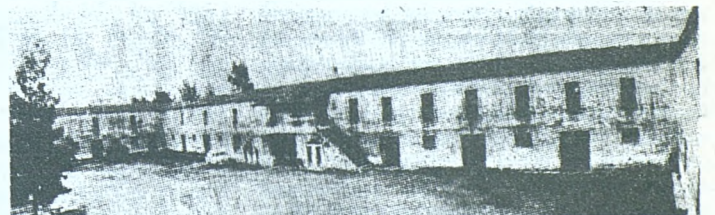

ΕΛΛΗΝΕΣ! Ἡ ΕΛΛΗΝΟΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΣ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΑΡΧΙΖΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΣΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ!...

ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΉΤΑΝ, ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΘΑ ΜΕΙΝΗ ΕΛΛΗΝΗ!

Ἀπερίφραστα χουντικοί, συνασπισμένοι σὲ «εὐπρόσωπα» σωματεῖα ἐγκατεστημένα σὲ ὅλη τὴ χώρα, οἱ λογιῆς «Καποδίστριας» θαυμάσιοι μὲ τὴν προδοσία τῆς Κύπρου, καμώνονται σήμερα τοὺς ὑπερπατριώτες. Χωρὶς εὐθύνη καὶ χωρὶς αἰδῶ τολμοῦν νὰ μιλοῦν γιὰ πατρίδα αὐτοὶ οἱ πατριδοκάπηλοι πού τὸ μόνο πού ξέρουν καλὰ εἶναι τὸν παράφωνα καὶ γελοῖο ψαλμό... «ἐθνικὸφρονες ἐσμέν» πού συχνά μᾶς ὁδήγησε σὲ ὀλισθηρὰ μονοπάτια.

Τὶς ἡμέρες πού κυκλοφορούσαμε τὰ γεγονότα ἐξελίχθησαν ραγδαίᾳ. Ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶχε προσπαθήσει γιὰ μακρὸ χρονικὸ διάστημα νὰ συμβιβάσει τὰ ἀσυμβίβαστα: δηλαδή τὴ διατήρηση τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μας κληρονομιάς, μὲ τίς ἀρπαχτικὲς διαθέσεις τῶν τοπικῶν παραγόντων τῆς Ν.Δ. Τελικὰ ἀναγκάστηκε ἀπὸ τὰ πράγματα νὰ υιοθετήσει τὴ λύση τῆς διατήρησης τῶν στρατώνων.

Τότε συγκροτήθηκε, μετὰ ἀπὸ διάφορες φλογερὲς δηλώσεις τοῦ ἀνεκδιήγητου δήμαρχου Ἀργους Πηροῦνη, συλλαλητήριον ὅπου «ἀναθεματίστηκε» ὁ Νιάνιας καὶ οἱ περὶ αὐτόν. Βέβαια, ὁ κ. Πηροῦνης δὲν ἐκπροσωπεῖ παρά μίαν ὀπισθοδρομικὴ καὶ σκοταδιστικὴ μειοψηφία τοῦ ἀργίτικου λαοῦ καὶ τὰ συμφέροντα διαφόρων κερδοσκοπῶν. Ἀλλὰ ὁρισμένες ἀπὸ τίς δηλώσεις του ἔγιναν σὲ ὕψος πού θὰ πρέπει νὰ ἐνδιαφέρει ἂν ὄχι τὸν Εἰσαγγελεᾶ, ὅπως δὲποτε τὸν ἐποπτεύοντα Νομάρχη. Ἐκτός ἂν τὸν προστατεύει καὶ αὐτὸν κανένας Μπάλκος ἢ κανένας Ἀθέρωφ...

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ:

Οι ρίζες και τὰ ἄνθη τῆς ἀλλαγῆς

Οἱ Σαντινίστες ρίζωσαν πιά στή γῆ τῆς χώρας τους. Καί φάνηκαν τὰ πρῶτα ἄνθη τῆς συνειδήσεως καί ἀποφασιστικῆς ταυτόχρονα πολιτικῆς, πού ἀκολουθεῖ ἡ κυβερνήσή τους, ἡ νεώτερη σέ ἡλικία σέ ὅλον τόν κόσμο.

Ἐθνικοποιήθηκαν οἱ τράπεζες καί οἱ ἀσφαλίσεις, τό ἐξωτερικό ἐμπόριο καί ὅλος ὁ φυσικός πλοῦτος τῆς χώρας, δηλαδή ἰδιαίτερα τὰ ὄρυχέα. Ὅλη ἡ γῆ πού καταλάβαν οἱ χωρικοί στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης εἶναι στή διάθεση τοῦ κράτους πού ἰδρύει παντοῦ συνεταιρισμούς. Οἱ ἰδιοκτήτες θά ἀποζημιωθοῦν μέ δόσεις. Βασική φροντίδα τῶν Σαντινιστῶν εἶναι ἡ δημιουργία ἀπασχολήσεων, ὥστε νά μειωθεῖ ἡ ἀνεργία πού ἀνέβηκε ἀπό τό συνηθισμένο 20% τῶν ἐνηλίκων ἀνδρῶν στό 30%. Γι' αὐτό ἔχουν ἤδη πραγματοποιηθεῖ μία σειρά ἀπό ἐπενδύσεις στήν ἀγροτική οἰκονομία, σέ ἔργα ὑποδομῆς καί στήν οἰκοδόμησι λαϊκῶν κατοικιῶν.

Οἱ Σαντινίστες, ὅπως δήλωσαν σέ πρόσφατη συνέντευξη τύπου οἱ ἐκπρόσωποί τους, ταγματάρχης Μπαγιάρντο Ἀρσε καί Σέρτζιο Ραμίρεζ, μέλος τῆς κυβερνήσεως, ἀναδιοργάνωσαν τό λαϊκό στρατό μέ τή βοήθεια ἐμπειρογνομῶνων ἀπό τόν Παναμά καί τήν Κούβα, ἀλλά δέν προτίθενται νά διαθέσουν οὔτε ἕνα δολάριο γιά τήν ἀγορά ὀπλων. Τά ἐφόδια καί τὰ ὄπλα τοῦ στρατοῦ τοῦ Σομόζα πού ἔχει καταλάβει ἡ ἐπαναστατική κυβέρνηση ἐπαρκοῦν ἀπό κάθε ἀποψη.

Ἀντίθετα, ὑποδέχτηκαν μέ μεγάλη χαρά χίλιους διακόσιους ἐκπαιδευτικούς ἀπό τήν Κούβα, πού ἐπιτρέψαν τή δημιουργία ἐξακοσίων εἴκοσι σχολίων γιά σαράντα ὀχτώ χιλιάδες παιδιά, πού θά ἦταν ἀλλιῶς καταδικασμένα νά μείνουν ἀναλφάβητα.

Οἱ Σαντινίστες τήρησαν μέ ἀπόλυτη εὐλάβεια τήν ἀπόφασή τους νά σεβαστοῦν τήν ἐλευθερία τοῦ τύπου καί τὰ ἄλλα ἀτομικά δικαιώματα. Παραπέμφαν στό τακτικά δικαστήρια μόνον ὅσα στελέχη τοῦ

παλιοῦ καθεστώτος Σομόζα βαρύνονται μέ συγκεκριμένες παράνομες πράξεις, ἐκτελέσεις, βασανισμούς ἢ βιασμούς. Καί ἀμέσως μόλις ἤρθαν στήν ἐξουσία κατάρτησαν μέ εἰδικό νομοθέτημα τήν ποινὴ τοῦ θανάτου.

Ἐξ ἴσου συνεπείς εἶναι σ' ὅτι ἀφορᾷ τήν ἀπόφασή τους νά τηρήσουν μίαν ἀνεξάρτητη καί ἀδέσμευτη πολιτική. Τηροῦν ἀσογὴ στάση ἀπέναντι στίς ΗΠΑ χωρίς νά ἀπαιτοῦν τή βοήθειά τους, ὅπως κάνουν οἱ περισσότερες κυβερνήσεις τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Ἔτσι ὁ Κάρτερ, ἀντιμετωπίζοντας τους ρεαλιστικά πρότεινε μιά βοήθεια 70 ἐκ. δολαρίων πού ἡ Μανάγκουα δέν εἶχε ζητήσει. Τελικά ὅμως ἡ Δεξιά τοῦ Κογκρέσου τόν ἐμπόδισε νά πραγματοποιήσει τήν πρόθεσή του. Πρόσφατα στόν ΟΗΕ ἡ Νικαράγουα ἀπέσχε τῆς ψηφοφορίας πάνω στό θέμα τῆς σοβιετικῆς ἐπέμβασης στό Ἀφγανιστάν. Δήλωσε ὅτι δέν ἤθελε νά συνταχθεῖ μέ τίς ΗΠΑ, πού δυο αἰῶνες σχεδόν τώρα ἐπεμβαίνουν παντοῦ στή Λατινική Ἀμερική, ἀλλά ταυτόχρονα δέν ἤθελε καί νά ἐπιδιοκιμάσει μιά σαφὴ παραβίαση τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας μιάς ἀνεξάρτητης χώρας. Παράλληλα, μιά ἀντιπροσωπεία ἀνωτάτου ἐπιπέδου ἐπισκέφτηκε τήν Μόσχα, πού ὑποσχέθηκε στήν ἐπαναστατική κυβέρνηση, οἰκονομική καί τεχνική βοήθεια γιά μιά σειρά ἐπενδυτικῶν σχεδίων.

Στηριγμένοι στίς δικές τους δυνάμεις, μέ πρωτοτυπία, εὐρύτητα πνεύματος καί ἀνθρωπισμό, οἱ Σαντινίστες κερδίζουν, μετὰ τήν ὑποστήριξη τοῦ λαοῦ καί τήν ἀποδοχή τῆς παγκόσμιας κοινῆς γνώμης. Ἡ ἐπανάσταση αὐτή πού ἕνα χρόνο πρὶν φαινόταν μιά ὀλόκληρη χαμένη ὑπόθεση δημιουργεῖ ἕναν καινούριο σοσιαλιστικό πειραματισμό. Ἡ ἀνθρώπινη ἱστορία προχωράει συχνά ἀπὸ ἀπροσδόκητους δρόμους.

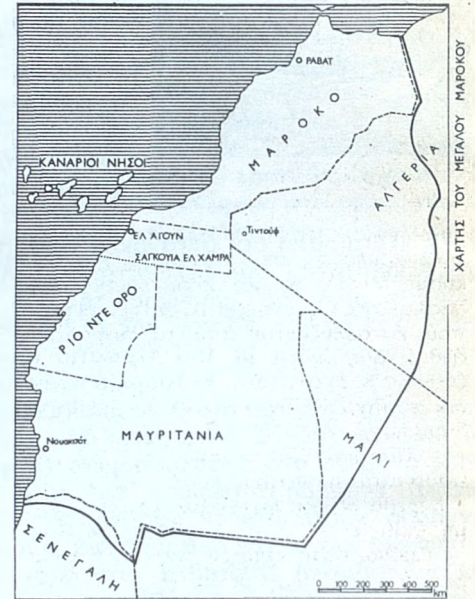

Τὰ γεγονότα πού ἀκολούθησαν ἐκονογραφοῦν μέ τραγικό τρόπο τήν ἀνάληψη τῆς κατάστασης στό Σάν Σαλβαντόρ, πού κάναμε σὸ προηγούμενο τεῦχος μας. Δολοφονήθηκε ὁ μετριοπαθὴς μεταρρυθμιστὴς Ἀρχιεπίσκοπος Ρομέρο καί στήν κηδεῖα του οἱ δυνάμεις τοῦ σκότους βρῆκαν τήν εὐκαιρία νά δολοφονήσουν ἄλλους 50 ἀθώους πολίτες. Μεθοδικά καί ἀμειλίκτα στοιχειοθετεῖται τό σκληρὸ μῖσος ἀκόμα μεγαλύτερης ἐμφύλιας σφαγῆς. Ἀς ἐλπίσουμε ὅτι θά εἶναι ἡ τελευταία. Τό προοίμιο τῆς ἀπελευθέρωσης ἐνός ἀκόμα λαοῦ στή Λατινική Ἀμερική.

ΣΑΧΑΡΑ:

Νέες νίκες τοῦ Πολισάριο

Ἐνῷ ὁ Σουλτάνος Χασάν δήλωνε ὅτι γιά τὴ Σαχάρα ὅλοι οἱ Μαροκινοί, στρατιωτικοί καί πολῖτες, θά πρέπει νά εἶναι ἔτοιμοι νά θυσιάσθουν, τό Πολισάριο σημείωνε νέες συντριπτικὲς νίκες στήν περιοχή Ντραά στό νότο τοῦ Μαρόκου. Μιά τεράστια φάλαγγα τεθωρακισμένων μέ πέντε συνολικά χιλιάδες μαχητὲς τῶν εἰδικῶν δυνάμεων ἐπέσσε ἀλλεπάλληλες ἐνέδρες καί τράπηκε σέ ἀκατάσχετη φυγή. Δυὸ χιλιάδες περίπου Μαροκινὸι σκοτώθηκαν ἡ τραυματίστηκαν

καί 131 ἀξιωματικοί καί ὀπλίτες ἔχουν ὀδηγηθεῖ στήν αἰχμαλωσία ἀπὸ τοὺς ἀντάρτες. Ἔτσι ὁ στρατηγὸς Ντλιμί, πού διοικεῖ τὰ μαροκινὰ στρατεύματα (πρόκειται γιά τὸν περιβόητο δολοφόνου τοῦ Μπέν Μπάρκα) δέν μπόρεσε νά ἀπελευθερώσει τοὺς τέσσερις χιλιάδες ἄνδρες πού ἔχει ἐγκλωβίσει τό Πολισάριο στή βάση τοῦ Ζάκ.

Οἱ ἀντάρτες τῆς Σαχάρας κυριαρχοῦν πιά ὄχι μόνο στό παλιὸ ἰσπανικὸ Ρίο ντέ Ὀρο, ἀλλὰ καί σὸ νοτιότερο τμήμα τοῦ ἴδιου τοῦ Μαρόκου. Εἶναι ἔτσι σέ θέση νά ἐπιβάλλουν τὴ λύση πού ἱκανοποιεῖ τὰ ἐθνικὰ τους δίκαια στοὺς παλιούς τους ἀντίπαλους. Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν Μαυριτανία πού θά πρέπει κάποτε νά διώξει τὰ μαροκινὰ στρατεύματα πού κατέχουν αὐθαίρετα διάφορα σημεία καί νά πραγματοποιήσει μιά παλιά τῆς ὑπόσχεση: νά ἀποδώσει τό τμήμα τῆς Σαχάρας πού μάταια προσπάθησε νά σφετεριστεῖ.

ΦΙΛΙΠΙΝΕΣ

Ἐνα ἀρχιπέλαγος γεμάτο ἀντάρτες

Ὅσοι συμμετέχουν στίς πολυτελεῖς φιέστες, πού ὀργανώνει ὁ δικτάτωρ τῶν Φιλιππῶν Μάρκος, ἡ φραία του αὐζυγος

Ίμελδα και τό διεφθαρμένο καθεστώς τους, κυκλοφορούν στον παραμυθένιο διάκοσμο των διεθνών ξενοδοχείων της Μανίλας και στις «αριστοκρατικές» της συνοικίες που κατακλύζονται από τά παραδείσια άνθη, τούς είναι δύσκολο νά φανταστούν εκείνη την πραγματικότητα που κάνει ένα δεκαετιώνχρονο αντάρτη νά λείει σέ Γάλλο δημοσιογράφο:

— «Προτιμώ νά πεθάνω από σφαίρα, παρά από τήν πείνα».

Σήμερα δέν υπάρχει σχεδόν νησί που νά μή διαθέτει τό αντάρτικο του. Οί Μουσουλμάνοι αυτόνομοι έλέγχουν τό μισό Μιντανάο και όλη τήν ύπαιθρο του Παλαβάν. Στά νησιά Ζολό, ό στρατός έχασε τελείως τόν έλεγχο και τά ανακήρυξε «ζώνες ελεύθερης σκόπευσης» που σημαίνει ότι οί στρατιώτες του Μάρκος περιπολούν μέ ελικόπτερα και θωρακισμένα πλοία και πυροβολούν ότιδήποτε κινείται.

Πιο κοντά στην πρωτεύουσα, οί Μαοϊστές αντάρτες του Νέου Λαϊκού Στρατού έλέγχουν όλόκληρο τό Σαμάρ, τό φτωχότερο νησί του συγκροτήματος, τό Βορρά και ένα μέρος από τό Κέντρο του Λουσόν και σημαντικά τμήματα του Λέιτ, του Πανέι και του Νέγκρος.

Τό κίνημα αυτό διαδέχτηκε τούς μαοϊστές «ρόμπιν χούντ», που ονομάζονταν Χούκς και που άσκούσαν ένα μείγμα κοινής ληστείας και πολιτικής ένοπλης δράσης. Κι αυτόι μέ τή σειρά τους ήταν τά κατάλοιπα της ισχυρής αντίστασης του φιλιπινέζικου λαού άπέναντι στους Γιαπωνέζους κατακτητές.

Φαίνεται ότι έχει ριζώσει, ιδιαίτερα ανάμεσα στους αγρότες, και ότι αναπτύσσεται ραγδαία, παρά τίς διάφορες άπώλειες που υφίσταται. Πρίν δυό χρόνια ή άστυνομία έπιασε τόν άρχηγό του «Ταγματάρχη Ντάντε», που στην πραγματικότητα ήταν ό καθηγητής του Πανεπιστήμιου της Μανίλας Μαρία Χοσέ Σιζόν. Τό 1968 ό Σιζόν διασπά τό Κ.Κ. των Φιλιππινών και μέ μία ομάδα έπαναστατών φοιτητών και διανοούμενων ένώνεται μέ τούς Χούκς και

διάφορους φυγόδικους έξεγερμένους χωριανούς και καταφέρνει νά πολιτικοποιήσει τήν ένδημική βία που μάστιζε τήν ύπαιθρο και τίς λαϊκές συνοικίες. Τόν Σιζόν τόν διαδέχτηκε ό Μωράλες, επίσης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο που βάθυνε και προώθησε τήν έπαναστατική θεωρία των άνταρτών. Ή στρατηγική τους έχει μετεξελιχθεί από τήν άρχική δημιουργία έπαναστατικών έστιών (τά «φόκο του Γκεβάρα») στη γενική διείσδυση στην ύπαιθρο που περιλαμβάνει και νέες μορφές κοινωνικής οργάνωσης και έναν αύξοντα ιδεολογικό έλεγχο.

Τά άφεντικά είχαν συνηθίσει νά παρομοιάζουν τό φιλιπινέζο αγρότη μέ τό βούβαλο που οργώνει τίς ριζέρες, τόν «καραμπάο». Τόν έβλεπαν σαν ένα ζωο εργατικό, ήρεμο και σιωπηλό. Ό βούβαλος όμως, όταν σπάνια θυμώσει είναι ένα από τά πιο επικίνδυνα ζώα. Καί φαίνεται ότι εκατομμύρια «καραμπάο» άρχίζουν νά σηκώνουν τό κεφάλι σ' αυτή τή χώρα που άποτελείται από δεκάδες νησιά.

ΙΝΔΙΑ:

Ή Γκάντι θριαμβεύει, ό λαός λιμοκτονεί

Ή κ. Ίντιρα Γκάντι είχε μεγάλη άνάγκη τή νίκη στις τελευταίες εκλογές. Πέρα από τήν άπώλεια γοήτρου που άποτελούσε γι' αυτήν ή ήττα του 1977, κινδύνευε άμεσα και ή προσωπική της ασφάλεια. Έκκρεμούσε ακόμα ή δίωξη, που είχαν άσκήσει έναντίον της οί αντίπαλοί της μέ άφορμή τίς παρανομίες που είχε διαπράξει όταν έκέρυξε κατάσταση πολιορκίας, από τό 1975 ως τό 1977.

Οί αύθαιρεσίες της κ. Γκάντι υπήρξαν ή βάση συνεννόησης και τό βασικό επιχείρημα του συνασπισμού Τζανάτα. Έτσι, γιά πρώτη φορά στην Ιστορία της ανεξάρτητης Ίνδίας άπομακρύνθηκε από τήν έξουσία τό παντοδύναμο Κογκρέσο, που είχε ίδρυτή και ήγήτ, πρίν από τήν πολυμηχανή και δραστήρια Ίντιρα, τόν πατέρα της Παντίτ Νεχρού. Τό Τζανάτα (Κόμμα του Λαού) άποκατάσχεσε όλες τίς συνταγματικές ελευθερίες, άλλα ή άρνηση της αύταρχικής πολιτικής των αντιπάλων του δέν ήταν αρκετή βάση γιά νά κυβερνηθεί ή έτσι κι άλλίως χαώδης Ίνδια μέ τά κρίσιμα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.

Έτσι, στις πρόσφατες εκλογές (3 και 6 Ίανουαρίου 1980) μέ 43% των ψήφων τό κόμμα μέ τήν έπωνυμία «της άνοιχτής παλάμης», δηλαδή τό Κογκρέσο, κέρδισε μία συντριπτική πλειοψηφία στην Ίνδική Βουλή. Αυτά τά 84 εκατ. ψηφοφόροι αντιπροσωπεύουν, θέβαια, μόνο τό 13% του συνολικού ίνδικού πληθυσμού, άλλα αυτού του είδους ή σκέψη δέν περνάει ποτέ από τό μυαλό της πολιτικής ολιγαρχίας αυτής της χώρας, που είναι έξαιρετικά υπερήφανη γιά τό γεγονός ότι σέ μία τόσο μεγάλη χώρα του Τρίτου Κόσμου επιβιώνει ή «δημοκρατία» μέ τό πιο άρυτίδωτο άγγλοσαξωνικό προσωπείο.

Τό πιο μεγάλο κόμμα της Ίνδίας είναι οί έξαθλιωμένοι και πεινασμένοι άνήλικοι που υφίστανται φριχτές στερήσεις και άνελέητη εκμετάλλευση από τή στιγμή που θά άρχίσουν νά περπατούν (280 έκατ. Ίνδοί είναι κάτω από 15 χρονών) δέν δεύτερο από εκείνο της άποχής (155 εκατ.).

Ή νίκη της κ. Γκάντι ούσιαστικοποιείται κάπως από τό γεγονός ότι κέρδισε επίσης τήν πλειοψηφία στη Βουλή, όλων των όμοσπονδων κρατών, εκτός από τά δύο κράτη του Νότου, Κεράλα και Δυτική Βεγγάλι, όπου παραδοσιακά επικρατούν οί Μαρξιστές Κομμουνιστές (ανεξάρτητοι και από τό Πεκίνο και από τήν Μόσχα). Τό κόμμα αυτό, έξ άλλου, σημείωσε άνοδο γενικότερα και κέρδισε δώδεκα έδρες, ενώ οί όρθόδοξοι φιλοσοβιετικοί κομμουνιστές που γενικά ακολουθούν πολιτική ούρας άπέναντι στο Κογκρέσο, κυριολεκτικά εξαφανίστηκαν.

Τό «Τζανάτα», ό έτερόκλητος κεντροδεξιός συνασπισμός, που είχε ανατρέψει τήν κ. Γκάντι, πλήρωσε μέ τήν έκλογική του συντριβή τήν αντίφατική του πολιτική, τή διαφθορά και τήν άνικανότητα των ήγετών του. Άποδοκιμάστηκε όμως και ή βαθύτερη πολιτική του άδυναμία σό νά δώσει μιά ικανοποιητική μεταρρυθμιστική άπάν-

τηση στην άνασάτωση που έχει προκαλέσει ή ταχύτατη περιφερειακή έκβιομηχάνιση που πραγματοποιήθηκε τά τελευταία έικοσι χρόνια.

Ή Ίνδια διαθέτει σήμερα μιά πλήρη βιομηχανική δομή, που παράγει μέσα παραγωγής και είδη κατανάλωσης και πολλές επιχειρήσεις που είναι έφάμιλλες των αντίστοιχων ευρωπαϊκών. Τό βιομηχανικό κεφάλαιο άνήκει κατά 60% στο κράτος και κατά ένα μεγάλο ποσοστό σέ ξένες εταιρείες.

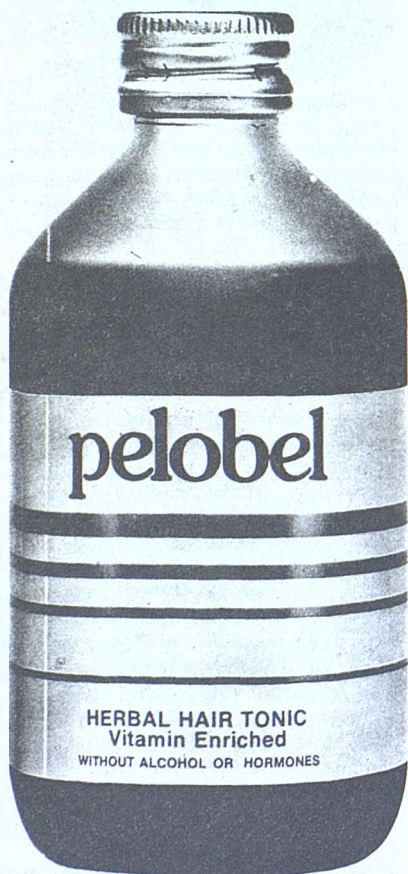
Όλη αυτή ή έκβιομηχάνιση όμως, δέν είχε αισθητή επίδραση πάνω στην άπασχόληση. Οί νέες τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται δέν άπορροφούν πολλή εργασία και ή ίνδική ύπαιθρος εξακολουθεί νά ξεχύνει στα έξαθλιωμένα προάστια των μεγαλουπόλεων στρατίες ύποαπασχολούμενων άγροτών. Καταδικασμένοι νά φυτοζωούν στο περιθώριο του δυτικού καταναλωτικού πρότυπου που άκολουθεί ή ολιγαρχία κι οί άνώτερες μεσαίες τάξεις, τό ύποπρολεταριάτο αυτό δημιουργεί βαθμιαία μιά ένερη κτική πίεση πάνω στις πολιτικές δομές.

Θά μπορούσαν ή Ίντιρα Γκάντι, που γίνεται μέ τήν ήλικία αύταρχικότερη και συντηρητικότερη, και ό γυιός της και έπίδοχος διάδοχος της δυτικότροπος Σαντζαί νά προωθήσουν τις ριζικές μεταρρυθμίσεις που άπαιτεί ή κατάσταση; Ή θά συνεχίσουν απλώς νά επιδιερθώνουν τήν πρόσοψη, μέ άναμφισβήτητα προοδευτικά άλλα άνεπαρκή μέτρα υπέρ των άγροτών ή των άνεργώντων παρίων, της κατώτατης κάστας;

Και στην τελευταία περίπτωση, ποιά πολιτική δύναμη είναι δυνατόν νά άναδειχθεί στην πολυδιασπασμένη αυτή χώρα — όπου κάθε τρία δευτερόλεπτα πεθαίνει ένας άνθρωπος από ύποσιτισμό και λοιμώδεις νόσους — γιά νά άνακουφίσει, μεταβάλλοντας τίς παραγωγικές σχέσεις, τά δεινά του δεύτερου μεγαλύτερου λαού της γής;

**Πώς μπορείτε
μέσα σε 4 μήνες να λύσετε
το πρόβλημα της τριχόπτωσης
ακόμα και της επαναφοράς
της τριχοφυΐας!**

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΟΝΙΚ PELOBEL

Είναι ένα νέο - με τη κυριολεξία του όρου - και αυστηρά επιστημονικό προϊόν που ενεργεί αποτελεσματικά στα επιθηλιακά κύτταρα και στις ρίζες των μαλλιών εμπλουτίζοντας τρέφοντας και προστατεύοντας.

ΤΙ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΟ ΤΟΝΙΚ PELOBEL

Περιέχει αποκλειστικά και μόνο φυσικά συστατικά. Άποσάγματα από βότανα, εκχυλίσματα φυτών και βιταμίνες. Καθόλου οινόπνευμα, καθόλου όρμονες. Συγκεκριμένα το τόνικ PELOBEL περιέχει:

- Βιταμίνη Β ■ Βότανα PELOBEL
- Άποσάγμα σημύδας
- Άποσάγμα φύλλων σάλβιας
- Συνδυασμούς από εκχυλίσματα ιξού, μόλχας, σπερμάτων σίτου.

ΤΙ ΚΑΝΕΙ ΤΟ ΤΟΝΙΚ PELOBEL

Ρυθμίζει τη λιπαρότητα στα φυσιολογικά όρια. Τρέφει και αναζωογονεί τις ρίζες. Θέτει υπό έλεγχο την τριχόπτωση, την ελαττώνει, και με συστηματική χρήση επιτρέπει στην τρίχα να ζήσει τη φυσιολογική της ζωή. Ακόμα, βοηθά στην επαναφορά της τριχοφυΐας. Τα πρώτα καλά αποτελέσματα θα τα δείτε 3 με 4 εβδομάδες μετά την αρχή της χρήσης.

Και σε 3 ή 4 μήνες, πιθανότατα θα δείτε να εμφανίζεται το πρώτο χνούδι στα «όδεια» σημεία, πράγμα που θα σημαίνει πως οι αδένες λειτουργούν ξανά.

ΤΟ ΤΟΝΙΚ PELOBEL

ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΑΝΤΡΕΣ;

Μία τέτοια άποψη θάταν εσφαλμένη. Σήμερα όλο και περισσότερες γυναίκες αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα. Το συχνό βάψιμο, το σεσουάρ, οι σκληρές δίαιτες, οι ψυχικές διαταραχές έχουν πάντα αντίκτυπο στην υγεία των μαλλιών τους. Το τόνικ PELOBEL θα τις βοηθήσει αποτελεσματικά και γρήγορα. Άλλωστε το τόνικ PELOBEL είναι το ίδιο απαραίτητο και σε όσους δεν έχουν πρόβλημα. Γιατί θα τους βοηθήσει να έχουν πάντα γερά μαλλιά, όλο υγεία.

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟ ΤΗΣ ΦΑΛΑΚΡΑΣ!

Απομένει πια ή ανακάλυψη του άεικίνητου κιό τετραγωνισμού του κύκλου.

Η κηπουρική ορολογία στην υπηρεσία της διαφημιστικής τερατολογίας.

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της μόδας του ΦΥΣΙΚΟΥ επι-στρατεύονται εξωτικά αποστάγματα, εύχη εκχυλίσματα (μόλχας), βιταμίνες (όλο το αλφάβητο), σπέρματα σίτου ως και βότανα PELOBEL (από PELOBELιές δηλαδή)!

Μιά δραστήρια βιομηχανία παραγωγής ψευδαισθήσεων γύρω από παρασκευάσματα που περιέχουν ως 90% νερό και ειδικά δηθεν φυσικά συστατικά. Τόσο ειδικά που η ίδια "καπουκλίνη" κατά το DOP κάνει για κανονικά μαλλιά, κατά το YVES ROCHER είναι ειδική για τα λιπαρά μαλλιά και κατά το KLORANE εξαλείφει την πιτιρίδα...

Ρυθμίζει, τρέφει, αναζωογονεί, θέτει, ελαττώνει, επιτρέπει, βοηθά, ΕΞΑΠΑΤΑ.

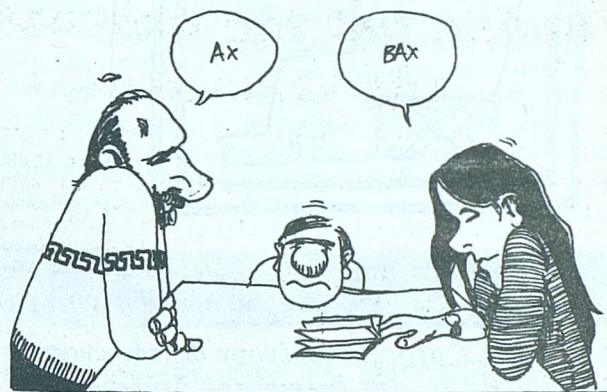
Ξεχνιούνται τέτοια πράγματα;

Θά περιμένουμε, πάντως, και τις τσατσάρες PELOBEL για έναν ακόμα πιο αποτελεσματικό συνδυασμό.

ΚΑΙ ΘΥΜΗΘΕΙΤΕ: ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΟ
ΟΤΑΝ ΤΟ ΣΥΝΔΥΑΣΕΤΕ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΑΜΠΟΥΑΝ PELOBEL

"ΠΟΜΑ ΗΤΑΝ ΤΑ ΨΕΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΙΠΑΜ' ΟΣ ΕΔΩ..."*

Σάββατο 12-79

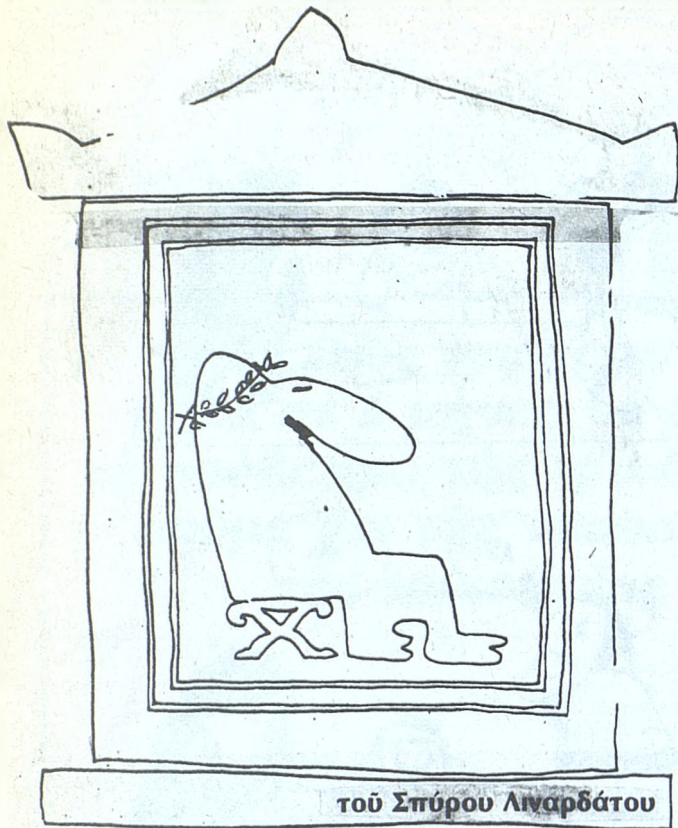
ΠΡΑΓΜΑΤΕ ΝΑ ΠΑΡΙΣΤΑΝΕΤΕ ΤΟΥΣ

ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

* ΕΑΝ ΤΙΤΛΟΣ ΠΟΡΒΙΑΖΕ ΟΜΩΣ

του Σπύρου Λιναρδάτου

ΠΟΛΥ ΛΙΓΕΣ μέρες απομένουν ως την έναρξη της διαδικασίας για την εκλογή του δεύτερου εκλεγμένου Προέδρου της μεταδικτατορικής Δημοκρατίας μας και όμως επίσημα δεν έχει ακόμα ανακοινωθεί ποιοί θα είναι οι υποψήφιοι που ανάμεσά τους θα κληθούν, σύμφωνα με το Σύνταγμα, να διαλέξουν οι δουλεντές. Ο κ.

Εκλογή Προέδρου και ήμιανάπτυκτη Δημοκρατία

Καραμανλής θεωρείται – σύμφωνα με τις πιο έγκυρες πληροφορίες και με τα δημοσιεύματα του ίδιου του φιλοκυβερνητικού Τύπου – βέβαιος υποψήφιος για την Προεδρία. Άλλα ό ίδιος δεν έχει – ως τη στιγμή που γράφονται οι γραμμές αυτές – ανακοινώσει τίποτε άλλο, εκτός από το γενικό «χρησμό», ότι θα πάρει τις αποφάσεις του την κατάλληλη ώρα, σταθμίζοντας το συμφέρον της χώρας. Τώρα, δημοσιογράφος του περιβάλλοντός του και πρώην υφυπουργός του μάς «πληροφορεί», με περισή αυταρέσκεια και προκλητικότητα απέναντι στην Κοινή Γνώμη, ότι η κατάλληλη ώρα θα είναι μετά τό Πάσχα και «μετά από μερικές παρτίδες γκόλφ στην ειδυλλιακή, πολιτισμένη Κέρκυρα...» («Μεσημβρινή», 29 Μαρτίου), ενώ άλλη φιλοκυβερνητική εφημερίδα μάς διαβεβαιώνει ότι ό κ. Καραμανλής, αφού ανακοινώσει την υποψηφιότητά του για την Προεδρία, θα κάνει γνωστές τις αποφάσεις του για τό διάδοχό του στην Πρωθυπουργία και την αρχηγία της «Νέας Δημοκρατίας» στην κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματός του, πού θα τις επικυρώσει χωρίς συζήτηση. («Βραδυνή», 26 Μαρτίου).

ΔΕΝ ΠΙΣΤΕΥΩ ότι θα άμφισβητήσει κανένας, ότι όλα αυτά αποτελούν έκδηλώσεις ήμιανάπτυκτης (για να μή χρησιμοποιήσουμε τό βαρύτερο όρο ύπανάπτυκτης) δημοκρατίας, καθώς και περιφρόνησης προς τη Βουλή, τούς δουλεντές, τά κόμματα και τόν έλληνικό λαό, πού παρόλο ότι τό Σύνταγμα έχει καθορίσει να μήν εκλέγει άπευθείας αυτός τόν Άνώτατο Άρχοντα, δεν μπορεί να είναι και δεν είναι άδιάφορος για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, θεσμό βασικό για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

ΣΤΙΣ δυτικές δημοκρατίες, πού έχουν παράδοση μακράς, άν και όχι άδιατάκτης, λειτουργίας του δημοκρατικού και κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, όπου ό «άνώτατος άρχων» είναι αϊρετός, οι υποψήφιοι για τό αξίωμα του προέδρου της δημοκρατίας είναι γνωστοί από μήνες πριν, άν όχι και από χρόνια. Στη Γαλλία, όπου ό πρόεδρος της δημοκρατίας εκλέγεται άπευθείας από τό λαό, από τώρα είναι γνωστό ότι πιθανοί υπο-

ψήφιοι στις προεδρικές εκλογές του 1981 θα είναι ό σημερινός πρόεδρος Ζισκάρ Ντ' Έσταίν, ό Μιττεράν και ό Μαρσαί. Στην Ίταλία, όπου ό πρόεδρος εκλέγεται από τη Βουλή και τη Γερουσία, οι παρασηwnιακές συνομιλίες ανάμεσα στα δημοκρατικά κόμματα για την ύποστήριξη κοινού υποψηφίου συνεχίζονται για αρκετές δδομάδες στη διάρκεια των εκλογικών «γύρων», αλλά τά «παρασκήνια» είναι τόσο διαφανή πού τά παρακολουθεί ό Τύπος και η Κοινή Γνώμη.

ΓΙΑΤΙ σε μάς καλλιεργείται αυτό τό πνεύμα του «συνωτισμού», του αϊφνιδισμού, του μυστηρίου και της άναμονής των αποφάσεων του «Μεγάλου Άρχηγού»; Είναι ή δεν είναι αυτά έκδηλώσεις ύπολειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος και έλλειψης σεβασμού προς τόν, ύποτιθέμενο, κυρίαρχο λαό;

Ο κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ, του όποίου ή συμβολή στην άποκατάσταση του όμαλου δημοκρατικού βίου τό 1974 δεν μπορεί να άμφισβητηθεί σοβαρά, είναι ό

κύριος ύπεύθυνος για την ύποβάθμιση του ρόλου του Κοινοβουλίου και για τό πνεύμα του άυταρχισμού και του πατερναλισμού πού μπόλιασε και στη μεταδικτατορική δημοκρατία μάς. Άλλά είναι άραγε ό μοναδικός ύπεύθυνος για την ύποβάθμιση του Κοινοβουλίου, για την ύπολειτουργία του πολιτεύματος, για τό πνεύμα συνωτισμού και αϊφνιδισμού πού επικρατεί στην πολιτική μας ζωή;

ΚΑΙ ΑΛΛΟΤΕ, από τις στήλες αυτές, έπισημάναμε τις ευθύνες του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου για τις συχνές άπουσίες του ή μάλλον για τις σπάνιες παρουσίες του στις συνεδριάσεις της Βουλής, καθώς και για τη μεγάλη χρήση πού κάνει της άποχής του κόμματος του από τις ψηφοφορίες. Άναμφισβήτητα είναι δικαίωμα όποιουδήποτε κόμματος και δεν ξεφεύγει από τά συνταγματικά και δημοκρατικά πλαίσια ή άποχή από τις ψηφοφορίες. Και οι τελευταίοι πού νομιμοποιούνται να επικρίνουν τόν κ. Α. Παπανδρέου γι' αυτό

είναι ο κ. Καραμανλής και οι άλλοι παλαιότεροι παράγοντες της Δεξιάς, που δεν μπορούν να ξεχνούν ότι, ως στελέχη του «Ελληνικού Συναγερμού» τό 1951-52, έκαναν κατάχρηση της άποχής από τις συζητήσεις της Βουλής για να φθείρουν την κυδέρνηση του Κέντρου και να οδηγήσουν, με την άπροκάλυπτη βοήθεια και του Πιουριφόι, στην άνατροπή της και στην έπισπενση των έκλογών με πλειοψηφικό. (Δέν πήραν μέρος στην ψήφιση του Συντάγματος στις τελευταίες μέρες του 1951 και έκαναν πολυήμερη άποχή από τη Βουλή την άνοιξη του 1952, με αίτημα την άπομάκρυνση του τότε ύπουργού 'Αμύνης ναυάρχου Σακελλαρίου).

ΑΥΤΑ όμως δέν σημαίνουν ότι ή τακτική των συχνών άποχών σέ βασικά και κρίσιμα θέματα από τις συνεδριάσεις ή τις ψηφοφορίες στη Βουλή του κόμματος της άξιοματικής άντιπολιτεύσεως δέν είναι επιζήμια για την εύθραστη άκόμα δημοκρατία μας. 'Εξάλλου, ή τακτική των «αίφνιδισμών του έχθρου», της παραπλήρησης άκόμα και των δημοσιογράφων για να πετύχει τό «μεγάλο κόλπο», άν και άποδλέπει ίσως βασικά σέ άντιμετώπιση έσωκομματικών δυσκο-

λιών, δέν συμβάλλει στην ένίσχυση των κοινοβουλευτικών θεσμών και της σοβαρότητας της πολιτικής μας ζωής.

ΑΝΑΦΕΡΟΜΑΣΤΕ στην τακτική που άκολούθησε τό ΠΑΣΟΚ κατά την συζήτηση και ψηφοφορία στη Βουλή για τό μεγάλο θέμα της ένταξης της χώρας μας στην ΕΟΚ. 'Αλλά και σήμερα τό ΠΑΣΟΚ άνακουνώνει, ότι δέν θά «συνεργήσει» στις διαδικασίες για την έκλογή του Προέδρου, γιατί πιστεύει ότι ή σημερινή Βουλή δέν άναποκρίνεται στο λαϊκό αίσημα. Δέν καθορίζει όμως και πάλι τί στάση ακριβώς θά τηρήσει κατά την ψηφοφορία. (Τό πιο πιθανό είναι ότι οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ θά παραμείνουν στην αίθουσα και θά άρνηθούν να πάρουν μέρος στην ψηφοφορία, περιορίζόμενοι να δηλώνουν «παρών»). 'Εξάλλου, ό κ. Α. Παπανδρέου, με τις πρόσφατες δηλώσεις του (έφημερίδες 1ης 'Απριλίου) καταγγέλλει από τά πριν ως διαβλητή και την τυχόν έκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας από την έπόμενη Βουλή, άν ή σημερινή άποτύχει να εκλέξει, με τό έπιχείρημα ότι οι γενικές έκλογές από τις όποιες θά βγει, στην περίπτωση αυτή, τό νέο κοινοβούλιο, θά πάρουν άναπόφευκτα τό χαρακτήρα δημο-

ψηφίσματος ύπέρ ή κατά της προεδροποίησης του κ. Καραμανλή.

ΑΝ τά κόμματα της Βουλής, και κυρίως ή συμπολίτευση και ή άξιοματική άντιπολίτευση, θέλουν πραγματικά να ένιοχυθούν οι δημοκρατικοί θεσμοί και να άποτραπούν οι κίνδυνοι άποσταθεροποίησης, που οι ίδιοι έπισημαίνουν, και άν πιστεύουν άληθινά, όπως διακηρύσσουν, στην κρισιμότητα των διεθνών εξελίξεων και στις πιθανές σοβαρές επιπτώσεις τους στα Βαλκάνια και στην 'Ανατολική Μεσόγειο, όφείλουν να εγκαταλείψουν τά «επικίνδυνα παιγνίδια» της μικροπολιτικής, να δείξουν περισσότερο σεβασμό στο λαό και στους ίδιους τους όπαδούς τους, μεγαλύτερη σοβαρότητα και ύπευθυνότητα και να εκδηλώσουν ανάμεσα τους ένα έλαχιστο πνεύμα συνεργασίας που απαιτούν οι δύσκολες διεθνείς και έσωτερικές συγκυρίες. 'Η έκλογή ενός Προέδρου της Δημοκρατίας, άν είναι πιά δυνατό, πλατιά άποδοχής από τά δημοκρατικά - κοινοβουλευτικά κόμματα, θά συντελούσε και στην ένισχυση των θεσμών και στην τόνωση της τόσο άναγκαίας σήμερα έθνικής ένότητας μπροστά στους διαγραφόμενους κινδύνους.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

● 'Από τό συγγραφέα 'Ιπποκράτη Φραγκόπουλο πήραμε και δημοσιεύουμε τό κείμενο που άκολουθεί:

α. Στις 10 του Μάη άρχίζει ή διαδικασία, που προβλέπει τό Σύνταγμα, για την έκλογή του νέου Προέδρου της Δημοκρατίας στα έπόμενα πέντε χρόνια. Και στις 11 του 'Ιουνίου λήγει ή πεντάχρονη προθεσμία, που έχει τεθεί από τό ίδιο Σύνταγμα, σάν όριο που δέν έπιτρεπόταν να γίνει άναθεώρηση του - έννοείται κατά τις μη θεμελιώδεις διατάξεις του, οι όποιες δέν άναθεωρούνται ποτέ.

β. Μελετώντας τό Σύνταγμα της Χώρας μας εύθύς ως ψηφίστηκε¹ δηλώσαμεν, ότι:

Τό μέν Πολιτεύμα μας είναι ένα Μίχτυμ Κομpositum, έφόσον, ενώ έμφαντικά τονίζεται στο άρθρο 26 του Συντάγματος, ή διάκριση των έξουσιών και προσδιορίζεται, στο άρθρο 110, ότι αυτή ή διάταξη είναι θεμελιώδης, ό Πρόεδρος της Δημοκρατίας που τό Σύνταγμα θέλει «Ρυθμιστήν του Πολιτεύματος» (άρθρο 30 παρ. 1), άρχηγόν δέ της 'Εκτελεστικής 'Εξουσίας (άρθρον 26 παρ. 2), τόν επιβάλλει με την παράγραφο 1 του ίδιου αυτού άρθρου 26 σάν παράγοντα της Νομοθετικής 'Εξουσίας, τό δέ Σύνταγμα της 9 'Ιουνίου 1975 άναταναλά τό ύπόβαθρο της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, ή όποία τό σύνταξε και τό ψήφισε και έξυπηρετεί τά συμφέροντα όρισμένων τάξεων της σύγχρονης έλληνικής κοινωνίας.

Γι' αυτό και με άρθρογραφία μας² και με τό διέλλιο μας, επιδιώκουμε να κινηθεί ή διαδικασία για την άναθεώρηση του, πιά και είναι γενικά παραδεκτό, ότι πολλοί τους διατάξεις πάσχουν και στην ούσαν τους και στη

νομοτεχνική τους διασκευή.

Θά έπιχειρήσουμε λοιπόν ν' αναλύσουμε όσο τό δυνατό πιο κατανοητά, τό θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας, τις άρμοδιότητες και τά καθήκοντά του, όπως αυτά διαγράφονται από τό Σύνταγμα μας, έπιφυλασσόμενοι μίαν άλλη φορά να μιλήσουμε τη γλώσσα της κριτικής με την άναθεώρηση που επιδιώκουμε.

α. 'Η μορφή του Πολιτεύματος της Χώρας μας είναι «Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία» (άρθρο 1 παρ. 1). 'Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή με μυστική ψηφοφορία για μία πενταετία. 'Η Βουλή συνεδριάζει σέ ειδική συνεδρίαση γι' αυτό τό σκοπό, ένα τουλάχιστο μήνα πριν λήξει ή θητεία του «έν ενεργεία» Προέδρου (άρθρο 32 παρ. 1). Για να εκλεγεί ένας Πρόεδρος πρέπει να συγκεντρώσει κατά την πρώτη ψηφοφορία πλειοψηφία 2/3 των βουλευτών. 'Αν αυτό δέν έπιτευχθεί έπακολουθεί δεύτερη, μετά πέντε μέρες, στην όποία απαιτείται ή ίδια πάλι πλειοψηφία. 'Αν και ο' αυτή δέν έπιτευχθεί τέτοιο άποτέλεσμα, έπακολουθεί, μετά πέντε πάλι μέρες, άλλη ψηφοφορία, όποτε Πρόεδρος εκλέγεται εκείνος που συγκέντρωσε τά 3/5 του όλου άριθμού των βουλευτών. 'Αν δέν γίνει αυτό τότε μέσα σέ δέκα μέρες διαλύεται ή Βουλή και διεξάγονται εκλογές για νέα Βουλή. Σ' αυτήν Πρόεδρος εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τά 3/5 του όλου άριθμού των βουλευτών στην πρώτη ψηφοφορία. 'Αν αυτό δέν έπιτευχθεί τότε στη δεύτερη, που γίνεται μετά πέντε μέρες από την πρώτη, χρειάζεται άπόλυτη

πλειοψηφία του όλου άριθμού των βουλευτών. 'Αν ούτε και τότε πραγματοποιηθεί αυτό στην τρίτη ψηφοφορία ή έκλογή γίνεται ανάμεσα στους δύο πλειοψηφούντες. Πρόεδρος δέ εκλέγεται όποιος πλειοψηφίσε σχετικά (άρθρο 32 παρ. 2,3,4).

β. Οι άρμοδιότητες που τό Σύνταγμα της 9 'Ιουνίου παρέχει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας είναι ευρύτατες. Και είναι αυτές που μάς δόθηκαν να τονίσουμε³ ότι, άν και τό Πολιτεύμα μας είναι ή Φιλελεύθερη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία με κάποια στοιχεία Κοινωνικού Κράτους⁴, παρά ταύτα είναι έμφανής ή νόθευσή του.

γ. 'Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κυρώνει τους νόμους (άρθρο 42 παρ. 1), αναπέμπει αυτούς στη Βουλή (άρθρο 42 παρ. 2), έχει δηλαδή τό καλούμενο άναβλητικό veto - την άρνησικυρία -, εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου με πρόταση του 'Υπουργικού Συμβουλίου, υπό την μελλοντική έγκριση της Βουλής (άρθρο 44 παρ. 1), παύει την Κυδέρνηση, άφού άκούσει τη γνώμη του Συμβουλίου της Δημοκρατίας (άρθρο 38 παρ. 2), συγκαλεί τη Βουλή σέ σύνοδο (άρθ. 40 παρ. 1), άναστέλλει τις έργασίες της βουλευτικής συνόδου άναβάλλοντας ή διακόπτοντας την έναρξή της (άρθ. 40 παρ. 2) έστω κι άν δέν έπιτρέπεται αυτό να γίνει παρά μόνο ως 30 μέρες (άρθ. 40 παρ. 3), διαλύει τη Βουλή μετά τη γνώμη του Συμβουλίου Δημοκρατίας, άν διαπιστώσει ότι αυτή θρόσκειται σέ δυσαρμονία με τό λαϊκό αίσημα (άρθ. 41 παρ. 1) ή με πρόταση της Κυδέρνησης που πήρε ψήφο έμπιστοσύνης για άνανέωση της λαϊκής έντολης, άν πρόκειται ν' άντιμετωπισθεί έθνικό θέμα που έχει έξαι-

ρετική σημασία (άρθ. 41 παρ. 2), εκδίδει τά άναγκαία διατάγματα για έκτέλεση των νόμων, χωρίς, βέβαια, να μπορεί να άναστέλλει την έφαρμογή τους ή να εξαίρει κανένα από αυτά (άρθ. 43 παρ. 1), εκδίδει με πρόταση του άρμόδιου 'Υπουργού κανονιστικά διατάγματα (άρθρα 43 παρ. 2), όργανωτικά (άρθ. 43 παρ. 3), προκηρύσσει δημοψήφισμα για κρίσιμα έθνικά θέματα (άρθ. 44 παρ. 2), άπευθύνει διαγγέλματα μέσον της 'Εφημερίδος της Κυδερνήσεως (άρθ. 44 παρ. 3) διορίζει τους δημόσιους ύπάλληλους (άρθ. 46 παρ. 1), μεταφέρει ή μεταρρίζει τις ποινές με πρόταση του 'Υπουργικού Συμβουλίου και γνώμη συμβουλίου που συγκροτείται κατά πλειοψηφία από δικαστές (άρθ. 47 παρ. 1), άπονέμει άμνηστία με πρόταση του 'Υπουργικού Συμβουλίου σέ πολιτικά έγκλήματα (άρθ. 47 παρ. 2), κηρύσσει τη Χώρα σέ κατάσταση πολιορκίας σέ περίπτωση πολέμου ή έπιστράτευσης έξαιτίας έξωτερικών κινδύνων, με διάταγμα που προσυπογράφεται από τό 'Υπουργικό Συμβούλιο και σέ σοβαρή διαταραχή ή έκδηλη άπειλή κατά της δημόσιας τάξης και της ασφάλειας του Κράτους, με διάταγμα που προσυπογράφει ό Πρωθυπουργός (άρθ. 48 παρ. 1), παίρνει σέ τέτοιες περιπτώσεις τά άναγκαία μέτρα νομοθετικής ή διοικητικής φύσης (άρθ. 48 παρ. 2). Και ενώ για όλες του τις πράξεις χρειάζεται ή προσυπογραφή του άρμόδιου ύπουργού, για τόν διορισμό του Πρωθυπουργού, τη σύγκληση υπό την προεδρία του του 'Υπουργικού Συμβουλίου, τη σύγκληση του Συμβουλίου της Δημοκρατίας, την άναποτή νόμοι, τις άρμοδιότητες των άρθρων 32 παρ. 4, 37

η εθνικη μειοδοσια

«Όταν σβήνεται ή ιστορία ενός λαού, σημαίνει πώς αυτοί που τον κυβερνούν φοβούνται και τό Λαό και την 'Ιστορία»

ΤΟΥ ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Η δεξιά στη χώρα μας προσπάθησε με κάθε τρόπο νά εξαλείψει από την μνήμη του Έθνους την αντίσταση κατά της φασιστικής κατοχής και νά εξοντώσει τούς δημιουργούς και έμπνευστές της, σάν πολιτικά κινήματα, αλλά και σάν πρόσωπα.

Υποκατέστησε συστηματικά την πραγματικότητα με την πλαστογραφησή της. Έπιδράδευσε όσους την υπονόμευσαν με τή φυγή, όσους την υπονόμευσαν με την αδιαφορία κι ακόμα κι όσους την πρόδωσαν άνοιχτά όσους, δηλαδή, συνεργάστηκαν με τόν εχθρό.

Ήταν άφόρητο στη Δεξιά και σωστά, νά κατακυρωθεϊ ό άπελευθερωτικός άγώνας στους πραγματικούς δημιουργούς του. Ή εθνικιστική της υπεροψία καταρρακώνεται άν άποδειχθεϊ ότι έπαιξε τό ρόλο του άπόντος ή του ούραγου και ότι τό προβάδισμα άνήκει στους κοινωνικούς ή πολιτικούς αντιπάλους.

Μετά όμως τριάντα χρόνια διωγμούς, ή άναγνώριση της 'Αντίστασης αρχίζει νά βρίσκει υπερασπιστές και στη σημερινή πολιτική έκπροσώπηση της Δεξιάς, τή Νέα Δημοκρατία. Είναι χαρακτηριστικό τό παρακάτω άπόσπασμα από σχόλιο της κας Ε. Βλάχου (Καθημερινή, 13/4/80).

Σάν κι εμάς, ακόμη σήμερα.

Πού έχουμε κατορθώσει τό άκατόρθωτο. Σχεδόν νά σήσουμε τό πνεύμα της άντιστάσεως, πού με χίλιες διαφορετικές μορφές φυσούσε επάνω στη χώρα. Πού έκανε την πεινασμένη, παγωμένη, έρημη 'Αθήνα νά μή χαμογελάσει ποτέ σέ έναν εχθρό, πού κράτησε την συνοδοιπορεία της εις τό ελάχιστο σημείο, κρυμμένη στόν κύκλο των μαυραγοριτών.

Εμείς άπολαμβάνουμε με μαζοχισμό νά περιγράφουμε τις προδοσίες. 'Αληθινές ή φανταστικές. Για νά προβάλλουμε την μιά παράταξη, νά συκοφαντούμε την άλλη. Με άποτέλεσμα νά καταστρέφουμε, ιδίως για τούς ξένους, όλόκληρη την εικόνα της τότε μαχόμενης 'Ελλάδας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

παρ. 3, 41 παρ. 1 και 4 και 44 παρ. 2-3, ως και για τό διορισμό του προσωπικού των υπηρεσιών του τέτοια δέν απαιτείται.

δ. Τό Σύνταγμα, κάνοντας τόν Πρόεδρο της Δημοκρατίας παράγοντα νομοθετικής εξουσίας, όδηγεί κατευθείαν σέ άρρυθμία τό Πολίτευμα, ειδικά άν ό Πρόεδρος θέλει νά ασκήσει πλήρως τις άρμοδιότητές του. Έτσι μπορεί νά έμφιλοχωρήσει συνταγματική κρίση στην περίπτωση πού υπάρχει διάσταση ανάμεσα στην πλειοψηφία πού εξέλεξε τόν Πρόεδρο και εκείνην πού στηρίζει την Κυβέρνηση.

ΕΙΝΑΙ, βέβαια, γεγονός, ότι όρισμένα Σύντάγματα κρατών, πού έχουν άνάπαιστο άρχοντα κληρονομικών κάνουν αυτό νομοθετικών παράγοντα — όπως τό Βελγικό (άρθ. 26-27), τό 'Ολλανδικό (άρθ. 119), τό Δανέζικο (άρθ. 3)⁵. 'Αλλά στα Σύντάγματα των χωρών πού έχουν αλρετόν άνάπαιστο άρχοντα, αυτός δέν είναι — και δέν επιτρέπεται νά είναι — παράγοντας νομοθετικής εξουσίας. 'Αλλιώς δέν υπάρχει διάκριση των 'Εξουσιών. Τό Σύνταγμα της Γαλλίας, πού — όπως φαίνε-

ται — κατά κάποιον τρόπο πάρθηκε σέ πολλά του σημεία σάν πρότυπο για τό δικό μας, παρέχει μέν δικαίωμα άρνησι κυρίας στόν Πρόεδρο της Δημοκρατίας (άρθ. 10 παρ. 2), θεσπίζει όμως ότι ή νομοθετική πρωτοβουλία άνήκει στόν Πρωθυπουργό και τά μέλη του Κοινοβουλίου (άρθ. 39). Στη Γαλλία ό Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκδίδει τό νόμο. Δέν τόν κυρώνει. Μπορεί, βέβαια, νά υποβάλει σέ δημοψήφισμα κάθε νομοσχέδιο σχετικό με την όργάνωση των δημοσίων υπηρεσιών, την έγκριση συμφωνίας, την επικύρωση συνθήκης, αλλά αυτό δέν είναι άρμοδιότητα νομοθετικής ύψης — όπως ή κύρωση ενός νόμου. Στη Γαλλία άναγνωρίζεται τό κυρωτικό δημοψήφισμα (άρθ. 11), ενώ στη χώρα μας δέν υπάρχει τέτοιο.

ε. Τό Σύνταγμα, παρέχοντας στόν Πρόεδρο της Δημοκρατίας την άρμοδιότητα νά παύσει την κυβέρνηση, άφού άκούσει τή γνώμη του Συμβουλίου της Δημοκρατίας, δίνει σ' αυτόν υπερβολική εξουσία. 'Ακόμα και όταν «διαπιστώνει» ότι ή Κυβέρνηση βρίσκεται σέ δυσαρμονία με τό λαϊκό αί-

ΕΘΝΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΑΝΑΓΗΓΩΝ ΚΑΙ ΟΥΝΑΤΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ ΒΑΛΛΑΟΣ
ΠΙΝΑΚΟΥ 6 ΤΗΛ. 626-771 ΑΘΗΝΑΙ
Αθήνα τή 14 'Ιουλίου 1973

Αριθ. Πρωτ. 2926 / 602 Ε Γ Κ Υ Κ Λ Ι Ο Σ
Αριθ. Έγκ. 17 Π ρ ό ς
Απόσας τάς 'Οργανώσεις Αναπήρων και
Θυμάτων Πολέμου-Μέλη της Συνδικατικής μας

Αγαπητοί Συνάδελφοι,
Τήν 21ην 'Απριλίου 1967 οι Ένοπλοι Έθνικαί
Δυνάμεις της Χώρας μας διά της άνωμίκτου Έπαναστάσεως άνέλαβον
την εξουσία και με 'Αρχηγόν τόν Γεώργιου Παπαδόπουλου δικέλευσαν
εις τόν 'Ελληνικόν Λαόν την άποφασίαν πουν νά σώσουν τόν χάραν μας
άπό την άπειλήν και τό μένος του Κομμουνισμού και τών συνοδοι-
πόρων αυτού.

Ούτω ή 21η 'Απριλίου 1967 άπετέλεσεν ιστο-
ρικών σταθμόν και δέσφαγμα εις όλους, ότι οι Ένοπλοι Δυνάμεις ήσαν
και θα είναι πάντα ή Έθνική ήρωική ελπίδα και δύναμις στη γημάς.

Εδώς έπρόβλεψεν και τό άπετέλεσεν ή Έθνική
Έπαναστάσις και ή άνωμίκτου Γεώργιου Παπαδόπουλου ηρωική

Βρέθηκαν και βουλευτές για νά προτείνουν τή χορήγηση συντάξεων στους άνάπηρους της Έθνικής 'Αντίστασης.

Είναι προφανές ότι αυτές οι τάσεις — πού βέβαια έχουν άνενδοίαστα συνεργήσει ως και στόν ένταφιασμό της 'Αντίστασης — θεωρούν πιά έφικτή την ένσωμάτωσή της σέ μιά έκ-συγχρονισμένη έκδοχή της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Αυτοί όμως οι «νεωτεριστές» συναντούν ισχυρές αντιδράσεις από όσους έξαρτούν την πολιτική τους ύπαρξη από την μισαλλοδοξία και την άναμάσηση των άπωθημένων του έμφύλιου πόλεμου. Και μέχρι σήμερα αυτοί επικρατούν.

Ίδια ή φύση της είναι τέτοια πού μπορεί, συνευηθοποιούμενη, νά πετύχει τις μεταβολές πού επιβάλλονται στην κατάλληλη στιγμή. Έτσι, στην άναθεώρηση του Συντάγματος οι έξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας πρέπει νά όρισθουν τέτοιες πού θα τόν κάνουν άληθινό «Ρυθμιστήν του Πολιτεύματος».

1. ΠΠ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: «Η Μελέτη του Νέου Συντάγματος», Αθήνα. ΟΛΚΟΣ 1976. Δές επίσης του ίδιου: «Φύση του Πολιτεύματος», Αθήνα. Αντ. Σάκουλας 1979.

2. ΠΠ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: «Η Αναθεώρηση του Συντάγματος», «Πολιτικό Κριτήριο» Τεύχ 24, 27, 30.

3. Η «Μελέτη του Νέου Συντάγματος» και «Φύση του Πολιτεύματος».

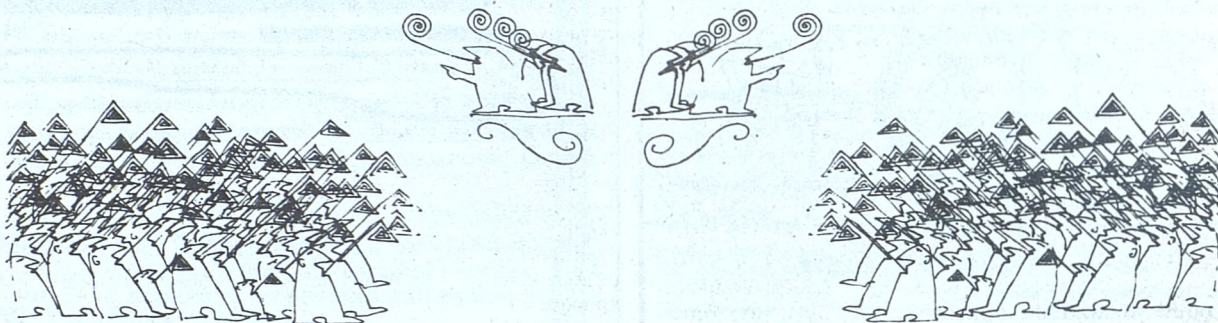
4. Αυτά βρίσκονται στο Β' Μέρος του Συντάγματος πού τιτλοφορείται: «Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα», άρθρα 4-25, ειδικότερα τά άρθρα 16, 18, 21, 22, 23, 24, 25).

5. Τέτοιο ήταν και τό δικό μας της Βασιλείας.

'Αποσαφηνίζονται οί τάσεις ΣΤΗ «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

Του Χρήστου Κυριαζή

Δέν θά ήταν ὑπερβολή ἂν διατυπώναμε τήν ἄποψη ὅτι τό Ζ' Περιφερειακό Συνέδριο (Μακεδονίας) τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ἀποτελέσει προνομιακό πεδίο μορφοποίησης καί πολιτικῆς συμπύκνωσης τῶν ἀντιθέσεων καί ἀνακατατάξεων πού ἐδῶ καί δύο, περίπου, χρόνια συντελοῦνται στό κόμμα τῆς εὐρείας συντηρητικῆς παράταξης καί στόν κυβερνητικό μηχανισμό. Ἐπιπρόσθετα ὑπάρχουν πολλοί παράγοντες πού πρόσδωσαν ξεχωριστή πολιτική σημασία στίς ὁμιλίες τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν τῆς κυβέρνησης καί στίς παρεμβάσεις τῶν βουλευτῶν, πολιτευτῶν καί τῶν ὑπόλοιπων ἀπ' τοῦς 1100 συνέδρους.

ΣΑΝ ΤΕΤΟΙΟΥΣ μπορούμε νά ἐπισημάνουμε:

● Τήν κρίσιμότητα τῆς πολιτικῆς συγκυρίας, ὅπως αὕτη ἐξειδικεύεται μέ τήν ἐπικείμενη ἐκλογή τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τήν ἐνδεχόμενη ἐπίσπευση τῶν ἐκλογῶν, τήν πανθομολογούμενη συρρίκνωση τῶν πολιτικῶν καί κοινωνικῶν ἐρεισμάτων τῆς «Νέας Δημοκρατίας», τήν ἀποφασιστική καμπή στήν ἐπίλυση τῶν ἀνοιχτῶν προβλημάτων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, κλπ.

● Τό γεγονός ὅτι, μετά ἀπό ἔξι προσυνέδρια, ἐκεῖνο τῆς Μακεδονίας ἀποτελέσει τό ἀποκορύφωμα τοῦ ἐγχειρήματος τῆς Δεξιᾶς νά ὀργανωθεῖ σέ «σύγχρονο δημοκρατικό κόμμα». Ἔτσι, σάν ὑπόθεση γιά μιά σφαιρικότερη ἀνάλυση, θά λέγαμε ὅτι αὐτό τό προσυνέδριο πρέπει νά τό δοῦμε σέ συνάρτηση μέ τήν πρακτική πού ἔχει καθιερωθεῖ στά Προσυνέδρια πού προηγήθηκαν. Αὐτός ὁ τρόπος προσέγγισης θά μᾶς ἔδινε τή δυνατότητα νά διαπιστώσουμε κατά πόσο καί πῶς ἔχουν θεσμοποιηθεῖ οἱ διαδικασίες καί τά πεδία συγκρότησης ἑνός ἰδιόμορφου κομματικοῦ μηχανισμοῦ καί ἄρθρωσης μίας ἰδεολογίας ἀντιφατικῆς ἢ καί ἀδιασαφήνιστης στά συστατικά τῆς στοιχεῖα.

● Τέλος, ἡ ξεχωριστή πολιτική παράδοση καί κοινωνικοπολιτική βαρύτητα τῆς Μακεδονίας, δημιουργοῦσαν κάποιες προϋποθέσεις γιά νά ἀποκτήσει τό Ζ' Προσυνέδριο ἕναν «ἐθνικό» χαρακτήρα· αὐτό ὑποδηλώνεται τόσο ἀπ' τήν ἡγετική ἐμφάνιση ὅλων τῶν ὑποψήφιων διαδόχων τοῦ κ. Καραμανλή (πράγμα πού δέν εἶχε γίνει στά ἄλλα Προσυνέδρια), ὅσο καί ἀπ' τήν προοπτική πού ἔγινε –ἀπό βουλευτές ἀλλά καί, κυρίως, ἀπό ὀρισμένους ὑποψήφιους στή διαδοχή – γιά τήν «κατάπτωση» τοῦ ἀκροατηρίου (πού δέν ἦταν μόνο συνέδριο...).

ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ἀποτελοῦν ἴσως καί μιά βάση γιά νά καθορίσουμε τό πολιτικό ἀντικείμενο τοῦ Προσυνεδρίου. Ἡ «μάχη διαδοχῆς», οἱ «παρασκηνιακές παρεμβάσεις», κλπ. ἀποτελοῦν βέβαια μιά πρώτη ὕλη (ἐπιλεγμένη, βέβαια, στή βάση κάποιων ἰδεολογικῶν δοξασίων) πού δέν μπορεῖ ὅμως νά παράγει κάποια πολιτική ἐκτίμηση παρά μόνο στό βαθμό πού προβάλλεται καί συναρτᾶται μέ τό συσχετισμό δυνάμεων στό κόμμα καί τήν κυβέρνηση τῆς Ν.Δ. καί, σ' ἕνα δεῦτερο ἐπίπεδο, μέ τήν ἀναγωγή αὐτοῦ τοῦ σχηματισμοῦ στά πολιτικά, κοινωνικά καί ἰδεολογικά ὑποστηρίγματα του. Π.χ. τό πολιτικό ἀντικείμενο τοῦ Ζ' Προσυνεδρίου μπορεῖ νά ἦταν ἡ ἀναμέτρηση καί ἡ πολιτική ἀποκρυστάλλωση τῶν τάσεων πού ἀποτελοῦν ἀπ' τήν ἀρχή ἤδη, συστατικά στοιχεῖα τοῦ χαρακτήρα τοῦ κόμματος: αὐτές οἱ ἀντιθέσεις ὅμως δέν μπορεῖ

παρά νά εἶναι πολιτικές, δηλαδή νά ἐδράζονται στό πλέγμα τῶν πολιτικοῖδεολογικῶν σχέσεων τοῦ κόμματος τῆς ἐξουσίας καί στήν κρατική μηχανή. Κι αὐτό γιατί, μετά τή μεταπολίτευση, ἡ τάση πρὸς τή θεσμοποίηση τῶν κανόνων λειτουργίας τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, ἐπιφέρει ἀλλαγές στόν τύπο καί τή συγκρότηση τῶν ἄλλοτε προσωποπαγῶν δικτύων ἐπιρροῆς σ' ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς πολιτικῆς πρακτικῆς. Ἔτσι, τό ἂν Πρωθυπουργός γίνει ὁ κ. Ἀβέρωφ ἢ ὁ κ. Ράλλης αὐτό εἶναι μιά πολιτική ἐπιλογή κι ὄχι κάποια ἀπόφαση τοῦ ἑνός ἀνδρός (ὅπως παρουσιάζεται) πού λαμβάνεται, χωρίς νά συνυπολογιστοῦν ὅλοι οἱ ἐπιμέρους πολιτικοκοινωνικοὶ παράγοντες καί σχέσεις πού ἀποτελοῦν τό ὑπόβαθρο αὐτῆς τῆς ἐπιλογῆς. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τήν προσωποποιημένη παρουσίαση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν «δελφίνων», ἢ γιά τήν ἀνάλυση τῶν «ομαδοποιήσεων» κλπ.

Ἡ «ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ» τῆς συντηρητικῆς παράταξης καί ἡ φιλοδοξία τῆς νά λειτουργήσει σάν πεδίο σύμπτωσης ὅλων τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τοῦ ἀστικοῦ χώρου, θά πρέπει νά τοποθετηθοῦν μέσα σ' αὐτή τήν πορεία πρὸς τή θεσμοποίηση τῆς πολιτικῆς στήν μεταδικτατορική Ἑλλάδα. Ἡ Ν.Δ. σάν κόμμα πού νέμεται τήν ἐξουσία καί σάν μηχανισμός παραγωγῆς στελεχῶν πού ἐπανδρῶνουν τοὺς πάσης φύσεως θεσμούς, εἶναι κατ' ἐξοχήν δέκτης καί δημιουργός ταυτόχρονα τῆς νέας αὐτῆς θεσμικῆς τάξης. Ἄς δοῦμε λοιπόν πῶς ἐκφράστηκε ἡ πολιτική συγκυρία καί ἡ κομματική πραγματικότητα τῆς Ν.Δ. στό Περιφερειακό Συνέδριο τῆς Μακεδονίας.

'Η ἀναμέτρηση...

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ τό ἀντικείμενο τοῦ Συνεδρίου ἦταν ἡ προσπάθεια ἀναζήτησης κοινῶν σημείων στήν ἰδεολογική ταυτότητα τοῦ κόμματος καί ἡ διακήρυξη μίας πολιτικῆς γιά τίς ἐπικείμενες ἐκλογές, εἰδικότερα, ἡ ἐμπέδωση μίας κοινῆς κατά τό δυνατόν στάσης ἀπέναντι στήν ἀπειλητική ἀνοδο τοῦ ΠΑΣΟΚ. Καί νομίζουμε ὅτι μέσα σ' αὐτό τό πλαίσιο λειτουργήσαν καί οἱ ἀντιθέσεις μεταξύ τῶν διαφόρων μερίδων τοῦ κόμματος. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ὑποβαθμίζεται ἡ σημασία τῶν ἀντιθέσεων καί ὁ ρόλος πού αὐτές παίρνουν γιά τό πολιτικό μέλλον τῆς συντηρητικῆς παράταξης ἢ γιά τή διαχείριση τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Ἀντίθετα, ὅσο πῶ ἐντονος γίνεται ὁ πολιτικός ἀνταγωνισμός μεταξύ Ἀντιπολίτευσης καί Κυβέρνησης, τόσο περισσότερο πολιτική βαρύτητα ἀποκοτῶν καί οἱ ἐσωκομματικές ἀντιθέσεις, τόσο πῶ κρίσιμη πολιτικά γίνεται ἡ τε-

λική έκβαση του ανταγωνισμού μεταξύ των τάσεων και των αντίστοιχων, χονδρικά, μερίδων τους...

ΚΑΤΩ απ' αυτό τό πρίσμα, ή άρχηγική έμφάνιση των επικρατέστερων ύποψήφιων γιά τήν πρωθυπουργία, μπορεί νά έρμηνευτεί καί σάν προσπάθειά τους νά πειστεί τό άκροατήριό του Συνεδρίου ότι ο καθένας τους διαθέτει άρκετά έχέγγυα γιά μιά δυναμική άντιμετώπιση τής δύσκολης έκλογικής άναμέτρησης.

ΑΣΧΕΤΑ όμως απ' τή διαφορετική πολιτική αντίληψη, τίς ανταγωνιστικές προσδοκίες καί διεκδικήσεις πού μπορούν νά 'χουν οί ύποψήφιοι Πρωθυπουργοί, αυτή ή δυναμική άντιμετώπιση είναι στοιχείο πού, στή βάση μιάς ταξικής ιδεολογίας, συνενώνει ή κηρύσσει τήν έκχειρία μεταξύ των διαφόρων αντίπαλων μερίδων. Στοιχείο άναγκαίο άφού:

α) ή πειθαρχία στό κόμμα δέν είναι κάποια άρχή πού έχει καταστεί συνείδηση στά μέλη καί τά στελέχη του, καί

β) στήν επικείμενη προεδρική έκλογή, είναι ζωτική έστω καί ή ψήφος ενός μονάχα βουλευτή τής Ν.Δ.

ΜΕΣΑ σ' αυτά τά πλαίσια, θέβαια, είναι «φυσικό... (νά)... ύπάρχουν σ' ένα δημοκρατικό κόμμα διαφορετικές τάσεις καί διαφορετικές άπόψεις σέ όρισμένα θέματα», όπως είπε ο κ. Ράλλης στήν όμιλία του. Αύτή ή διασταύρωση, θέβαια, δέν έχει καμιά σχέση μέ τή διακήρυξη του κ. 'Αθέρωφ ότι «τό κόμμα είναι άδιάσπαστο... έστω ή άν όρισμένοι δίνουν λαθή γιά νά σκεφτούμε τά αντίθετα». Είναι ένα απ' τά θέματα στά όποία εκφράζεται ή αντίθεση των άντιμαχόμενων μερίδων. Καί όπωσδήποτε άφορά αύτή καθαυτή τήν κομματική πραγματικότητα.

ΠΡΙΝ ΟΜΩΣ δούμε τίς διαφορές άπόψεων πάνω στό ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό (ή σ' ό,τι μένει απ' αυτόν) άς προσπαθήσουμε νά έντοπίσουμε τά κοινά σημεία στήν προβληματική των «τριών».

● Καί οί τρεις άνέδειξαν σάν κύριο στοιχείο πολεμικής τους πρός τό ΠΑΣΟΚ τήν «άντιφατικότητα», τήν «άσυναρτησία» ή τό «άκαταλαβίστικο» των θέσεων του. Πιό συνεπής πρός τό «ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό» ο κ. Μητσοτάκης άποπειράθηκε μιά «σοβαρότερη» κριτική του ΠΑΣΟΚ, μέ βάση μιά προβληματική πού θυμίζει άντίστοιχα θεωρητικά άρθρα στά «Επίκεντρα». 'Αντίθετα, ο κ. Ράλλης σέ όρισμένα σημεία του λόγου στάθηκε πιό «πολιτικός» απ' ό,τι ο κ. 'Αθέρωφ μέ τούς «σοσιαλμανείς» του, ένw σ' άλλα πάλι σημεία ή ταύτιση μέ τήν εκχυδαϊστική καί δημαγωγική ποпуλιστική επίθεση του κ. 'Αθέρωφ ήταν πλήρης. 'Όπως π.χ. στήν εκτός κειμένου άποστροφή του, όπου ο κ. Ράλλης ζήτησε «μύοτερα χειροκροτήματα γιά τόν κ. Παπαδόπουλο γιά νά έχει λιγότερα αίματα» - βλ. «τρομοκρατία» - ή 'Ελλάδα». 'Εδώ τό άκροατήριό έδειξε τόν ίδιο ένστικτώδη ένθουσιασμό, όπως καί στίς άντίστοιχες άκροδεξιές ή φασιστογενείς «κορώνες» του κ. 'Αθέρωφ.

● 'Η έμμονή του κ. 'Αθέρωφ στίς «μαζικές δυναμικές κινητοποιήσεις» ή στίς «πράξεις βίας» στίς όποίες καλεί τό ΠΑΣΟΚ καί πού δέν συμβιβάζονται μέ τήν «δημοκρατικές διαδικασίες», καθώς καί ή «άίσχρή» στάση των κομμάτων τής 'Αντιπολίτευσης» στά «έπαναστατικά γεγονότα τής Καρδίτσας» βρίσκουν κάποια άντιστοιχία μέ τούς ίσχυρισμούς του κ. Ράλλης ότι τό ΠΑΣΟΚ καί τό ΚΚΕ είναι «κόμματα όλοκληρωτικά» πού «ύπονομεύουν τή δημοκρατία» ή πού μέ τήν «όξύτητα» τής κριτικής τους στήν κυβέρνηση «ύπερβαίνουν τά νόμιμα άντιπολιτευτικά όρια». 'Ενώ ο κ. Μητσοτάκης θά έπιμείνει στήν «πολιτική άπομόνωση»... «ό σ ω ν έπιδιώκουν τήν πολιτική όξύτητα».

... καί ή ιδεολογική άρχή: Διατήρηση τής έξουσίας

● Κοινή είναι καί ή διαπίστωση τής ανάγκης γιά «πέραςμα στήν επίθεση» έναντι των «αντιπάλων». Μέ τή διαφορά, θέβαια, ότι ο κ. Ράλλης αύτή τήν «επίθεση» τήν έντάσσει στό γενικότερο πλαίσιο τής «πανελληνίας έξόρμησης γιά νά φτάσει ή φωνή μας καί... στόν πιό άδιάφορο συμπολίτη μας», ένw απ' τήν άλλη άναγνωρίζει ότι «είναι άπαραίτητη καί ή συμπάρσταση όλων των συνετών ανθρώπων σέ ό π ο ι α παράταξη κι άν άνήκουν». 'Ενώ λοιπόν ο κ. Ράλλης βεβαιώνει ότι «πρέπει νά περάσουμε στήν επίθεση, άφού μās επιτίθενται οί αντίπαλοί μας» καί συναρτά τήν «επίθεση» μέ τήν κατάκτηση κάποιας ευρύτερης κοινωνικής συναίνεσης στήν πολιτική τής Ν.Δ., ο κ. 'Αθέρωφ καλεί σέ κινητοποίηση τούς «νοικοκυρεμένους ανθρώπους» πού «δέν φοβήθηκαν άλλους όλοκληρωτισμούς (έννοεί τόν έμφύλιο πόλεμο) καί (δέν) θά φοβηθούν καί τώρα τήν... πεζοδρομική πρόκληση» (άνάλογα είχε πει καί στή Λάρισα ο κ. 'Αθέρωφ, όταν διαβεβαίωνε τούς αντιπάλους ότι τό «κόμμα τής τάξεως» καί «των ανθρώπων πού έμειναν όρθιοι καί όχι κρυμμένοι

Μιά εργάτρια άπενθύνεται στό συνέδριο:

Μέ διακοπές καί ειρωνίες άντιμετωπίστηκε ή «άγωνιστική» τής παρέμβασης.

στη δεκαετία του 40-50 (βλ. μεταξύ άλλων όλο τόν έσμό των συνταξιοδοτούμενων στυλοβατών του έθνους ταγματοσφαλιτών κλπ)... Είναι άποφασισμένοι... νά κηρυγάνε (τούς αντιπάλους) μέχρι ότου τούς έξουθενώσουν». Πέρα απ' τίς διαφορές αυτές - πού παραπέμπουν άλλωστε, καί σέ μιά διαφορετική αντίληψη περί πολιτικής καί σέ μιά διαφορετική έρμηνεία του «άνοιγματος» τής Ν.Δ. (στόν κ. 'Αθέρωφ θέβαια άναιρείται έμπρακτα ή όποιαδήποτε προϋπόθεση γιά άνοιγμα) - κοινό στοιχείο είναι ή πρόθεση, ή άπειλή γιά άποκλεισμό των κομμάτων τής 'Αντιπολίτευσης απ' τήν πολιτική διαδικασία. Καί, θέβαια, μέ τέτοιες άπόψεις δέν είναι προφητικό νά πει κανείς ότι ή έκλογική άναμέτρηση θά είναι, τουλάχιστον, «σκληρή». Μήπως αύτά είχε ύπόψη του ο κ. 'Αθέρωφ όταν έλεγε στήν Πρέβεζα ότι οί «όλοκληρωτικοί», άν χάσουν τίς εκλογές θά ίσχυριστούν («καταχρώνονται τήν Δημοκρατία») ότι «είναι θύματα νοθείας»; 'Η μήπως ήθελε νά δικαιώσει άναδρομικά τούς βασιλικούς καί στρατιωτικούς έμπνευστές του σχεδίου «Προμηθεύς» στίς εκλογές του 1961;

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ άναμέτρηση πού έπέρχεται ήταν ένα μόνιμο καί σταθερό σημείο άναφοράς' άλλοτε φανερά δηλωμένο καί άλλοτε κρυμμένο επίδεξιό κάτω άπό φραστικά πυροτεχνήματα καί ιδεολογικά έπινοήματα. 'Η διεξαγωγή τής εκλογικής μάχης καί τό άθέβαιο άποτέλεσμά της άποτελέσε καί τήν πιό ούσιαστική «έπεξεργασία» του Προσυνεδρίου. Καί ή πολιτική εκπροσώπηση τής συντηρητικής παράταξης καί ή συνεδριακή άντιπροσώπηση τής εκλογικής πελατείας άναζητήσαν άν θρούν τίς μεθόδους καί τά κοινά στοιχεία πού θά συγκολλήσουν όλες τίς τάσεις πού διαμορφώθηκαν γιά νά ύπηρετηθεί ή άνώτατη άρχή: ή διατήρηση τής έξουσίας.

'Ιδεολογικοί άκροβατισμοί

● Στήν ίδια «θεωρητική» βάση κινούνται οί κ. Ράλλης καί 'Αθέρωφ, όταν προβάλλουν τήν πεμπτούσια των ιδεολογικών άρχών τής Ν.Δ. 'Επαναλαμβάνοντας πανομοιότυπα τίς «θέσεις» πού άνέπτυξε στό Συνέδριο τής Πρέβεζας, ο κ. 'Αθέρωφ αναπτύσσει ένα συνοθύλευμα άπόψεων άπαρχαιωμένου άτομιστικού φιλελευθερισμού (άτομική ιδιοκτησία, κέρδος κλπ) καί εκχυδαϊσμένου «κενστανισμού» (κρατική παρέμβαση στήν οικονομία κλπ). Αυτό τό συνοθύλευμα τό άντιπαραθέτει στήν «όλοκληρωτική οικονομία» (νά κι ένας νέος όρος...) πού καθιστά τόν «ελεύθερο άνθρωπο» «γρναζάκι», γιά νά καταλήξει ότι τό σύστημα αυτό άρμόζει πρός τήν «νοστοπρία του 'Ελληνο» πού ή «νοστοπρία» του είναι «περισσότερο προσαρμοσμένη στήν ιδιωτική οικονομία». 'Ο κ. 'Αθέρωφ δέν δέχεται μαθήματα άπό νεοφώτιστους «σοσιαλμανείς», ένw ο κ. Ράλλης, μιλώντας «θεωρητικότερα» γιά τά «δεινά» πού θά σωρεύσει στόν «άγρότη» ή «σοσιαλιστική άυτόδιαχείριση» κινείται στά ίδια πλαίσια του έμπεριστικού καί άτομιστικού εύδαιμονισμού, διαλέγοντας, έτσι, ένα περιορισμένο καί όπισθοδρομικό πεδίο άντιπαράθεσης μέ τήν «μαρξιστική (συλλήβδην) 'Αριστερά».

Βεβαίως, αυτά τὰ ἰδεολογήματα βρίσκουν θετική ἀνταπόκριση καί ἐνθουσιάζουν – μέχρι θιαιότητας – τὴν δημαγωγική συνείδηση τῶν μεσαίων στελεχῶν τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ (πού τὰ διεκδικεῖ φανερά πιά καί ὁ κ. Ράλλης). Εἶναι ὅμως ἀμφίβολο κατὰ πόσο μπορεῖ νὰ τοὺς δημιουργήσει πολιτική ἰδεολογία. Ἐκτός κι ἂν ὡς ἰδεολογία νοήσουμε τίς «βασικές ἐννοιες γιὰ τὴν εὐτυχέστερη δυνατὴ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου», ὅπως ἐμβριθῶς καί συνεπῆς πρὸς τὴν ἀγοραία τοῦ συνείδησης διακήρυξε ὁ κ. Ἀθέρωφ στὸ Συνέδριο τῆς Πρέβεζας.

Κόμμα ἀρχῶν ἢ κόμμα παροχῶν;

ΑΚΟΜΑ ὅμως κι ἂν θεωρήσουμε σάν θεμιτὴ καί ἀποτελεσματικὴ μιά τέτοια «ἰδεολογία», ὁ κ. Μητσοτάκης τὴν ἀμφισβητεῖ «ἐκ τῶν ἑνδόν» καί στὰ βασικότερα στοιχεῖα τῆς, ὅταν διαβεβαιώνει στὴ Μακεδονία ὅτι «δὲν λειτουργοῦν παρὰ κατὰ ποσοστὸ οἱ νόμοι τῆς ἀγορᾶς» καί ὅτι «ρέπουμε... πρὸς κάθε εἶδους προστατευτισμό». «Ρεαλιστικός» καί «ἀκραιφνὴς φιλελεύθερος», ὁ κ. Μητσοτάκης παίρνει τὶς ἀποστάσεις τοῦ ἀπ' τὴ ρωμεικὴ ἐκδοχὴ τῆς «ἀστικής» ἰδεολογίας καί κατακρίνει αὐτὸ στὸ ὁποῖο ὁδηγοῦν οἱ ἀτομιστικὲς ἐπαγγελίες τῶν κ.κ. Ράλλη καί Ἀθέρωφ: τὸν «εὐδαιμονισμό» καί τὸν «ἐγώισμό», ἐπισημαίνοντας π.χ. ὅτι ἡ ἀντιπληθωριστικὴ πολιτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ μὴν ἔχει κοινωνικὸ κόστος. Ἦταν ἐπόμενο ὁ κ. Μητσοτάκης νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ἀπάθεια τοῦ ἀκροατηρίου τοῦ σὲ παρόμοιου ἤθους σημεία τῆς ὁμιλίας τοῦ πού φάνηκαν «ἀκαταλαβίστικα», «δὲν θόλευαν» ἢ «ξένιζαν» τὴ σκέψη τῶν συνέδρων.

● Ἐξάλλου ἡ ἀγωνία τοῦ Γ.Γ. τοῦ Κόμματος κ. Μισαηλίδη ὅτι «πρέπει νὰ εἴμαστε κόμμα ἀρχῶν καί ὄχι κόμμα παροχῶν», ὑποδήλωνε ἀκριβῶς ὅτι ἡ προσπάθεια γιὰ κομματικὴ πλαισίωση τῶν ὁπαδῶν τῆς Ν.Δ. ἐκλαμβάνεται ἀπ' τοὺς τελευταίους – ἢ ἐξηγνεύεται ἀπ' τοὺς διάφορους ὑψηλοῦς πολιτικοὺς διαχειριστὲς τῶν δικτύων πελατείας – σάν εὐκαιρία γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση ἑνός δευτέρου χώρου προνομίων καί ὑλικῶν συναλλαγῶν (βλ. ἀτομικισμός καί εὐδαιμονισμός) ἔξω ἀπὸ αὐτὸν τοῦ κράτους: τὸν χώρο τοῦ κόμματος. Ἰσως καί τέτοιο νὰ ὑποψιάζεται καί ὁ κ. Μητσοτάκης, ὅταν προειδοποιεῖ ὅτι «χρειάζεται πολὺς μόχθος καί πολὺ δουλειά γιὰ νὰ φτάσουμε στὰ πρότυπα τῶν κομμάτων τῆς δυτικῆς Εὐρώπης». Κι εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ πείσει γιὰ τὴν φερεγγυότητά τοῦ ὁ ἀνθρώπος πού τὸ 1965 ἐρμήνευσε «φιλελεύθερα» τὴν ιδιότητά τοῦ καί τὴ σχέση τοῦ μετ' τὴν Ε.Κ. διαλύοντάς τὴν – μαζί με ἄλλους – ἐκ τῶν ἑνδόν.

Οἱ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ἐπισημάνσεις δείχνουν τὰ πολιτικὰ καί ἰδεολογικὰ σημεία σύμπτωσης τῶν τάσεων τοῦ συντηρητικοῦ χώρου σὲ καθοριστικὰ ζητήματα. Παράλληλα ὅμως, μέσ' ἀπ' αὐτὴ τὴ σύμπτωση διακρίνονται καί κάποια στοιχεῖα διαφορισμοῦ. Ὁ κ. Ράλλης δὲν δέχεται νὰ ἐπιχειρηματολογήσει τὶς βιταλιστικὲς φοριτοῦρες τοῦ ὁρεσίβιου κ. Ἀθέρωφ καί δείχνει σαφῶς τὴν πρόθεση νὰ μιλήσει ὅσο μπορεῖ περισσότερο πολιτικὰ γιὰ τὴν πολιτικὴ, ἔστω κι ἂν αὐτὸ εἶναι ἀνοίκειο στὸν ἀνεπεξέργαστο ἐμπειρισμὸ τῶν συνέδρων: Ὁ Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν – πού διακήρυξε δημόσια ὅτι ὁ ἀδιάφορος πολίτης εἶναι χειρότερος ἀπ' τὸν ἀντίπαλο – θεωρεῖ ὅτι ἡ πολιτικὴ συνείδηση τῶν μελῶν καί στελεχῶν τῆς Ν.Δ. δὲν μπορεῖ νὰ κατανικηθεῖ στὴ βάση τῶν λαϊκίστικων «κοινοβιακῶν» καί φασίστογενῶν ἀντιλήψεων πού κυριαρχοῦσαν στὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 50 ἢ καί πιὸ πρὶν, στὴν πολιτικὰ ἀποδεκατισμένη ἐνδοχώρα. Αὐτὲς τὶς ἀντιλήψεις τὶς ἐκφράζει μετ' σαφήνεια πλέον ὁ κ. Ἀθέρωφ, πού ἐλέγχει ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ (πού ἀποτελεῖται ἢ ἐπηρεάζεται ἀπ' τὴ «σκληρὴ» παραδοσιακὴ δεξιὰ) καί σημαντικὰ δίκτυα στοὺς δυναμικοὺς τομεῖς τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Ἀντίθετα, διακινδυνεύουμε τὴν σχηματισμένη ὑπόθεση ὅτι ὁ κ. Ράλλης, ὁ κ. Ἀχιλ. Καραμανλῆς (μετ' τὸ λόγο τοῦ στὸ Ζ' Προσυνέδριο), ὁ «ἀπαράβατος» ἠθικὰ καί πολιτικὰ ἀπ' τὸν χώρο τῆς Δεξιᾶς κ. Μητσοτάκης, ἐκπροσωποῦν τὶς ἀνανεωτικὲς τάσεις στὴ συντηρητικὴ παράταξη πού βρίσκουν ἀπήχηση σὲ μιά σημαντικὴ μερίδα τεχνοκρατῶν, ἐπιστημόνων καί διανοουμένων τοῦ κόμματος, καθὼς καί σὲ στελέχη πού δουλεύουν σὲ τομεῖς τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ (Ὑπουργεῖα, Τράπεζες, Δημ. Ὄργανισμοι) στοὺς ὁποίους εἶναι πιὸ εὐκόλο καί ἐπιτακτικὸ νὰ λειτουργήσει ὁ ἐκσυγχρονισμός, ἡ ἀνάγκη τῶν θεσμικῶν ἀλλαγῶν καί οἱ πολιτικακὲς ἀντιλήψεις τοῦ «ριζοσπαστικοῦ φιλελευθερισμοῦ» ἢ ἡ «πολυδιάστατὴ» ἀντίληψη περὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Ἐκσυγχρονιστές καί Ἀκροδεξιόι

Οἱ ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ μετὰ τῶν τάσεων αὐτῶν ἐκφράστηκαν πολιτικὰ στὸ Συνέδριο τῆς Μακεδονίας καί ὀριοθέτησαν μετ' σαφήνεια τὰ

πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα θὰ κινηθεῖ ἡ ἐκβαση τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης μερίδας. Ἄν κάνουμε κάποιους παραλληλισμούς θὰ δοῦμε ὅτι οἱ ἀπόψεις τοῦ κ. Ἀθέρωφ ἐρχονται νὰ συνυφανεθῶν μετ' κάποιες κομματαρχικὲς παράδοσεις τῆς πελατειακᾶ ὁργανώμενης δεξιᾶς πού συναρτᾶ τὴν πολιτικὴ τῆς ἐπιβίωσης ἀπὸ μιά ἀστυνομικὴ ἢ πολεμικὴ (μετ' τὴν ὑλικὰ καί συμβολικὰ σημασία τῶν ὄρων) ἀντιμετώπιση τοῦ πολιτικοῦ ἀντίπαλου καί μιά ρουσφετολογικὴ ἀντίληψη τῆς πολιτικῆς ἐκπροσώπησης. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ Σχολὴ στελεχῶν πού ἐξάγγειλε ὁ κ. Θεμ. Σοφούλης, εἶναι ἕνα σχέδιο πού ἢ θὰ ἀργήσει νὰ πραγματοποιηθεῖ ἢ θὰ κινηθεῖ σ' ἕνα στενὸ κύκλο διανοούμενων στελεχῶν τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ, μπορούμε νὰ πούμε ὅτι τὸ εἶδος πολιτικῆς πρακτικῆς στὸ ὁποῖο ὁδηγεῖ ἡ παραπάνω τάση, θὰ λειτουργεῖ γιὰ πολὺ καιρὸ ἀκόμα σάν τὸ κυρίαρχο στοιχεῖο γιὰ τὴν πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ κόμματος καί τῶν ὁπαδῶν τῆς Ν.Δ. Αὐτὸ ἐξέφραζε καί ἡ ἀνησυχία (ἢ ἀπογοήτευση;) ἑνὸς ἀπ' τὰ διανοούμενα καί σαφῶς πολιτικὰ στελέχη τῆς Δ.Ε. τοῦ κόμματος, ὅταν ἀνέφερε σὲ κατ' ἴδιαν συνομιλία μας τὸ φαινόμενο τοῦ πελατειακοῦ βραχυκυκλώματος τῶν δικτύων ἐπιρροῆς τοῦ κόμματος καί τῆς κυβέερησης, ἐπισημαίνοντας ἔμμεσα τὸν κίνδυνο τῆς δισυποστασίας στὴ φυσιογνωμία τῆς Ν.Δ.:

Ἀπ' τὴ μιά ἡ ἀκατέργαστη καί προσωποπαγὴ συνείδηση τῶν παραδοσιακῶν κομματαρχῶν κι ἀπ' τὴν ἄλλη τὸ ὑπὸ διαμόρφωση στρώμα τῶν ἐπιτελικῶν, μεσαίων καί ἀνώτερων, στελεχῶν πού συναντᾶ σημαντικὲς δυσκολίες στὸ νὰ διεισδύσει στὰ στεγανά κομματικὰ φέουδα τῶν πολιτικὰ καί ἰδεολογικὰ ὀπισθοδρομικῶν ἡγετῶν. Βεβαίως, αὐτὸ δὲ σημαίνει ὅτι ἡ προσπάθεια γιὰ σύγχρονη κομματικὴ ὁργάνωση συναρτᾶται μετ' μιά φιλελεύθερη πλουραλιστικὴ ἀντίληψη: ὁ ἀκροδεξιὸς καί ἀκραιφνὴς ἀντικομμουνιστὴς κ. Στεφανόπουλος, μπόρεσε ἄνετα νὰ ἐκφράσει τὴν ὀργή τοῦ τὸ βράδυ τῆς πρώτης μέρας τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ὅταν εἶπε ὅτι «δὲν πρόκειται νὰ προχωρήσουμε ἔτσι στὴν κομματικὴ οἰκοδόμηση...» (ἐπιτιθέμενος σὲ συνέδριο πού ζηταγε «παροχές» καί ρουσφέτια) ἢ πάλι ὅταν διαβεβαίωσε (ἐπικυρώνοντας τὴν σύγκυση τῶν ἰδεολογικῶν ἐπιλογῶν τοῦ κόμματος στὸ θέμα τῶν σχέσεων Κράτους-Κόμματος) ὅτι «ἂν κομματίζονται οἱ ἄνθρωποι καί οἱ Κιόνητες (ἐννοοῦσε ἂν τοὺς ἔχει ἡ Ἀντιπολίτευση) θὰ κομματιζόμαστε κι ἐμεῖς...». Εἶναι πολλές οἱ τομεῖς πού μπορούμε νὰ καθιδρύσουμε, ἀκόμα καί μέσα στὴν «ἐκσυγχρονιστικὴ» τάση τῆς Ν. Δ. Ἐκεῖνο πού με βεβαίως μποροῦμε νὰ πούμε εἶναι ὅτι τέτοιο εἶδος Συνεδρία θὰ ἦταν δύσκολο νὰ ὑπάρξουν σὲ περίπτωση πού ἡ Ν.Δ. πέρναγε στὴν Ἀντιπολίτευση (ἔστω κι ἂν τὸ μήνυμα τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀναφερόταν στὴν ἀνάγκη, ἀπλῶς, τῆς «ἰσχυρῆς παρουσίας τῆς Ν.Δ. στὴ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου»). Τότε ἀπλῶς δὲν θὰ ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα ὑλικῶν παροχῶν: ὅσοι ἄκουσαν τὴν πλειοψηφία τῶν συνέδρων νὰ ἀναπτύσσουν τὶς θέσεις τοὺς θὰ ἐπισήμαναν σὲ τί θέματα ἀφοροῦσαν: κατασκευὴ δρόμων, σχολείων, παροχὴ δανείων, διαμαρτυρίες γιὰ ἐννοχί (ὕλικά) μεταχείριση τῶν «μαρξιστῶν» ἀπ' τὴν Κυβέρνηση, κατοχύρωση τιμῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, κλπ. Αὐτά, βέβαια, ἀποτελοῦν πολιτικὰ αἰτήματα, μετ' τὴν προϋπόθεση ὅτι ἐδράζονται σὲ μιά πολιτικὴ προβληματικὴ. Στὴν ἀντίθετη περίπτωση θυμίζω σχέσεις φεουδαρχικῆς ἢ (τό πολὺ) ἀστικής συμβατικῆς συναλλαγῆς.

ΤΟ ΠΡΟΣΧΗΜΑ ὅμως τῆς πολιτικῆς ὑπανάπτυξης τῶν στελεχῶν καί μελῶν τῆς συντηρητικῆς παράταξης ἀφορᾶ στὴν ἴδια τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς ἐλληνικῆς δεξιᾶς, ἀλλὰ καί τὴ σημερινὴ Ν.Δ. Ἀφορὰ στὶς προοπτικὲς πού ἔχει ἡ «τάση Ἀθέρωφ» καί τὶς συνέπειες πού θὰ ἔχει ἡ πιθανὴ τῆς ἐπικράτησιν στὴν ἡγεσία τῆς Κυβέρνησης. Ἡ Ν.Δ. στηρίζεται, μπορούμε νὰ πούμε, στὴν τάση αὐτή. Εἶναι ὁ ἐνοποιητικὸς παράγοντας ἀπέναντι στὴ στενὴ «πολιορκία» τοῦ ἀντιπάλου. Ἀπ' τὴν ἄλλη ὅμως, ἂν ὁ συσχετισμὸς δυνάμεων ἀποθεῖ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς τάσης, τοῦτο θὰ 'χει σάν ἀποτέλεσμα νὰ ὑπονομευτεῖ, ἴσως, τὸ πολιτικὸ σχέδιο τοῦ κ. Καραμανλῆ σὲ κρίσιμους τομεῖς τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ἔστω κι ἂν ἱστορικὴ φυσιογνωμία τῆς Ε.Κ. καί μετέπειτα τῆς ΕΔΗΚ, βεβαιώνει ὅτι «θέλουν δὲν θέλουν – ἐννοεῖ οἱ ἀκροδεξιὸι κλπ. – ἀπ' τὰ πράγματα θὰ ἀναγκαστοῦν νὰ διαδίσουν στὸ δρόμο τῆς προσαρμογῆς στὰ νέα δεδομένα...»

ΕΠΟΜΕΝΩΣ, ἡ παρέμβαση Ράλλη ἐκφράζει ἀκριβῶς τὴν προσπάθεια νὰ στοιχηθεῖ ἡ παραδοσιακὴ βάση τῆς Ν.Δ. μετ' τὶς ἐξαγγελίες τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ, νὰ περάσει ἡ «ἀνανέωση» στὴ συνείδηση αὐτῶν πού ἀποτελοῦν τὸ κοινωνικὸ καί πολιτικὸ στήριγμα τῆς Ν.Δ. Γι' αὐτὸ καί στὸ λόγο τοῦ κ. Ὑπουργοῦ οἱ ἰσορροπίες ἦταν ἀρκετὰ προσεγμένες, ἔτσι πού νὰ ὀριοθετηθεῖ μὲν ἀποτελεσματικὰ ἀπέναντι στὴν ἀκροδεξιὰ ἐκδοχὴ τοῦ κ. Ἀθέρωφ, ἀλλὰ ταυτόχρονα μετ' τρόπο ἔμμεσο καί ὄχι τόσο ρητὸ, ὅσο ὁ κ. Μητσο-

τάκης. Σάν αποδεκτός έκφραστής του φύσει εξισορροπητικού ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού, δέν μπορούσε νά πεί – όπως ο κ. 'Αφέρωφ – ότι ο άκροδεξιός δέν είναι φασίστας, δέν μπορούσε νά κάνει γέφυρα πολιτική πρὸς τήν «χουντική άκροδεξιά», έπρεπε νά τήν καταδικάσει σάν «δολοφόνο τής Δημοκρατίας» καί νά άρνηθει μετά βδελυγμίας ότι κατάγεται κι αὐτή άπ' τόν ίδιο, μέ τή Ν.Δ., χώρο. 'Απ τήν άλλην όμως δέν υιοθέτησε τήν πρόταση του κ. Μη- τοστάκη πού άξίωσε νά έγκαταλειφθεί ή προσπάθεια προσεταιρι- σμού τής «μικρής μειοψηφίας τής 'Ακρας Δεξιάς». Γιά τόν κ. Ράλλη δέν υπάρχει θέμα «έπαναπατρισμού» τής χουντικής δεξιάς – κι όχι μέ τούς «συνειδητούς δικτατορικούς» μέ τούς όποιους «δέν μπο- ρεί νά ύπάρξει συνένωσις» – παρά μόνον ήν δείξει μεταμέλεια, καταδικάσει τήν δικτατορία καί άπαλλοτριώση – κατά συνέπεια – τήν αυτόνομη πολιτική της ταυτότητα έναντι τής Ν.Δ.

Οί πρωταγωνιστές

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, γιά τόν κ. 'Αθέρωφ δέν ύπάρχουν πολιτικοί διαχωρι- σμοί σέ «δεξιούς» καί «άριστερούς». Αὐτοί είναι «άόριστοι» σή- μερα. Καί τί προτείνει ο κ. 'Αθέρωφ ύπεκφεύγοντας τήν όριοθέ- τησή του, ή μάλλον συγκαλύπτοντας τήν τοποθέτησή του; Προ- τείνει κάτι ψυχολογιστικούς διαχωρισμούς («ίσοι καί ειλικρινείς» – «δολιχοδρόμοι καί άνειλικρινείς» κλπ), άπολιτικοποιώντας τα πολι- τικά καί μήν κάνοντας έτσι καμιά άναφορά στην «χουντική άκρο- δεξιά» του κ. Ράλλη.

Ο κ. ΡΑΛΛΗΣ κέρδισε «στό δρόμο» τό άκροατήριό του: Σεμνά καί ύποτονικά χειροκροτήματα, όταν άνέθηκε στό θήμα: αντίθετα, μέ τήν εμφάνιση του «άπό Βορρά» κ. 'Αθέρωφ ο ένθουσιασμός τών Συνέδρων άποκορυφώθηκε παράλληλα μέ τήν όργη του κ. Ράλλη πού τόνισε ότι «δέν δίνουμε έξετάσεις, έμείς πού εκφρά- ζουμε τό μισό έλληνικό Λαό, ότι δέν είμαστε έθνικοί μειοδότες». Δέν έγινε τό ίδιο όμως όταν ο όμιλητής διευκρίνισε ότι ή αντιμε- τώπιση του αντίπαλου πρέπει νά γίνεται σέ «δημοκρατικά πλαίσια καί από μάς καί από σάς»... Δέν έχει καμιά σχέση αὐτή ή «όδηγία» μέ τή ρήση του κ. 'Αθέρωφ: «Σας γνωρίζουμε κύριοι σύντροφοι. Δέν μάς φοβίζετε...». Όπωςδήποτε όμως εκφράζει τήν προσπάθεια του κ. Ράλλη νά επιβάλει κάποιο πολιτικό ήθος, νά χαράξει κάποια πολιτικά πλαίσια στη δράση του κόμματος. Γιά τόν κ. Ράλλη ο άγώ- νας πρέπει νά διεξάγεται πολιτικά καί ιδεολογικά καί όχι μέ τή «φωτιά καί (τό) τσεκούρι» του κ. 'Αθέρωφ.

ΗΤΑΝ δύσκολος ο άγώνας γιά τόν κ. Ράλλη, άφού προηγούμενα ο κ. Μητοστάκης έθιξε «εύθαρως» άκόμα καί λεπτομερειακά ζη- τήματα έκλογικής στρατηγικής του κόμματος γιά τήν έπόμενη άναμέτρηση, ένώ ο κ. 'Αθέρωφ, έκτός κειμένου, «έσυρε τό σκά- φος» πολύ δεξιά, διασκεδάζοντας τίς άνησυχίες πού δημιούργησε στους συνέδρους ο 'Υπουργός Συντονισμού τόσο γιατί έκανε πο- λιτικό λόγο, όσο καί λόγω του ίδιου του λόγου του. Μπορούμε νά πούμε ότι – ιδιαίτερα μετά καί τήν όμιλία του κ. 'Αχιλ. Καραμανλή πού έλέγχει σημαντικό μέρος μεσαίων στελεχών σέ Δημόσιους 'Οργανισμούς καί στην κρατική μηχανή – ο κ. Ράλλης βγήκε ένι- σχυμένος άπ' τό Συνέδριο τής Μακεδονίας, ή τουλάχιστον καθιε- ρώθηκε σάν «δυναμικός» καί «έγκυρος» ήγέτης του κόμματος, δι- νοντας τή δυνατότητα στον κ. Πρωθυπουργό νά παίξει όχι σ' ένα ταμπλό αλλά σέ δύο ή τρία, γιά τήν επικείμενη έκλογή Προέδρου. Σίγουρα, ο κ. Ράλλης μπορεί νά αντιμετώπιζε προβλήματα στην έπιρροή καί στον έλεγχο του κόμματος, αλλά είναι επίσης σαφές ότι παρουσιάζεται σάν πιό άντιπροσωπευτικός έκφραστής τών πο- λιτικοίδεολογικών Ισορροπιών καί τής έκσυγχρονιστικής άπόπει- ρας πού εκφράζει ο pater familias τής συντηρητικής παράταξης, αὐτός πού συγκεντρώνει, διαχειρίζεται καί κατανέμει τούς πολιτι- κούς πόρους του κόμματος καί του Κράτους: αὐτός πού θλέπει τό έγχεληρμα τής κομματικής όργάνωσης του συντηρητικού χώρου νά προσκροίει στην «καραμανλική» συνειδηση τών στελεχών παν- τός επιπέδου καί πάσης φύσεως. Μία συνειδηση πού άλλοτε τήν επιδιώκει ο ίδιος κι άλλοτε έρχεται σ' αντίφαση μέ τό μακροπρό- θεσμο συμφέρον του άστικού μπλόκ συμφερόντων.

Είναι κρίσιμη ή συγκυρία γιά τή χώρα. 'Ο κ. 'Αθέρωφ, – σέ αντί- θεση μέ τόν κ. Ράλλη καί τόν κ. Μητοστάκη – «δέν μίλησε γιά τήν ταμπακίερα», όπως είπε κάποτε στην Βουλή ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος τής Ε.Δ.Α. Δέν μίλησε γιά τήν άκροδεξιά: θεώρησε λη- γμένη τή διεύρυνση (άφού τό άμάλαγμα ών δύο άντιμαχόμενων, από τό 1914, Ιστορικών παρατάξεων είναι ίσχυρό υπό τόν Κ. Καρα- μανλή) δέν μίλησε γιά τήν έξωτερική πολιτική, δηλαδή γιά τή δυσθυμία πού αισθάνεται άπέναντι στον εύρωπαϊσμό τής έξωτερι- κής πολιτικής τών Ράλλη-Καραμανλή, κι έδωσε ρόδινη εικόνα – ει- δυλακή καί βουκολική – γιά τήν οικονομία: δέν έθεσε θέμα κοι- νωνικής συναίνεσης στην κυβερνητική πολιτική καί πρότεινε τήν

πολεμική έτοιμότητα του κόμματος γιά τήν αντιμετώπιση τής «βίας» του ΠΑΣΟΚ: ή αντίληψη του γιά τήν κοινωνία θυμίζει φασι- στικό συντεχνιακό κράτος «άγάπης, όμόνοιας», καί «συνεννόη- σης» μεταξύ τών «έπαγγελματικών τάξεων» καί όχι κοινωνικών τά- ξεων πού «είναι ξένες στην έθνική πραγματικότητα».

ΧΩΡΙΣ νά άναίρεται ή κοινότητα καί ή σύμπτωση σέ καθοριστικά πολιτικο-ιδεολογικά ζητήματα, οι τάσεις καί οι μερίδες στη Ν.Δ. διαφέρουν στον τρόπο τής πολιτικής έπιχειρηματολόγησης τών άπόψεών τους. Κι αὐτό έχει καθοριστική σημασία γιά τόν τύπο του κράτους πού οικοδομείται καί τήν ακολουθητέα πολιτική τής κυ- θέρνησης, αλλά καί – βραχυπρόθεσμα – γιά τήν άποτελεσματικό- τητα του άγώνα τής Ν.Δ. μπροστά στις επικείμενες έκλογές. 'Η όμιλία του κ. 'Αθέρωφ προετοιμάζει τό έδαφος γιά μία δυναμική άναμέτρηση πού μάς θυμίζει κάπως τή «χρυσή όκταετία» του. 'Η σύνεση καί ή πολιτική συνειδητότητα, πού συμβουλεύει ο κ. Ρά- λης, συναντά δυσκολίες άφού έκλαμβάνεται από πολλούς σάν ήτ- τοπάθεια, ή, έστω, σάν παραίτηση άπ' τήν άστυνομική καί διοικη- τική κατοχή τής έξουσίας. Κάτι τέτοιο είχε ύπόψη του, ή πίστευε, ο κ. Στεφανόπουλος πού ήν συνοψίζοντας τά πορίσματα του Συνεδρίου (άφού, άλλως, έθγαλε πολιτικό λόγο) χρησιμοποίησε τή δική του γλώσσα, κατηγορώντας τόν κ. Φλωράκη σάν «πράκτορα τής Μόσχας», τό ίδιο μήπως δέν έκανε καί ο ύφυπουργός 'Εμπο- ρίου κ. Δημόπουλος, όταν μιλώντας γιά τό έμπόριο, έκλεισε τήν όμιλία του έξορκίζοντας τόν «ξενοκίνητο όλοκληρωτισμό»;

ΔΕΝ ΘΑ ΗΤΑΝ ύπερβολή νά πούμε ότι, άν ύπήρξε κάποια προσωρινή άνακωχή στον άνταγωνισμό τών πολιτικών μερίδων (ένόψει, όπως είπαμε, τής Προεδρικής έκλογής) ή διαμάχη θά επανέλθει όξύτερη καί θά εκφραστεί ίσως, καί σ' αὐτή καθαυτή τήν ποεκλογική περίοδο. Κι αὐτό γιατί ένα άπ' τά «ατού» τής 'Αντιπολίτευσης θά είναι καί ή άνάδειξη/έκμετάλλευση τών αντι- θέσεων τής συντηρητικής παράταξης, πού δέν διαθέτει καί πολ- λούς «'Εθνάρχες» του διαμετρήματος του Ιστορικού 'Αρχηγού της. Μετά από αυτόν, τό «Χάος» ή κάποιος μηχανισμός πού θά κλυδωνίζεται συνεχώς, έλλείψει άρχών καί διαδικασιών, από άνε- πύστες έσωτερικές άντιφάσεις: Τό «άστικό μπλόκ» δέν μπορεί νά περιμένει πολύ...

ο πολίτης

Μάρτης-'Απρίλης

Κέκροπος 2, 'Αθήνα (Πλάκα), τηλ. 3245332

- Μά είναι δέβαιο ότι ο Καραμανλής θά μεταπηδήσει στην Προεδρία τής Δημο- κρατίας;
- 'Ο λόγος καί τό μήνυμα τής 'Αριστεράς
- 'Από τίς καταλήψεις στις έκλογές
- Γιά τήν άναθεώρηση του Οικογενειακού Δικαίου

'Ο λογοτεχνικός Πολίτης

Στρατής Δούκας

Κλειτός Κύρου, Νάσος Θεοφίλου

Μαργκερίτ Γιουρσενάρ

Γιά μία θεωρία του διηγήματος

Γιά τόν Πέτρο 'Αρπατζόγλου

Τά σχέδιο στο έργο του Στρατή Δούκα

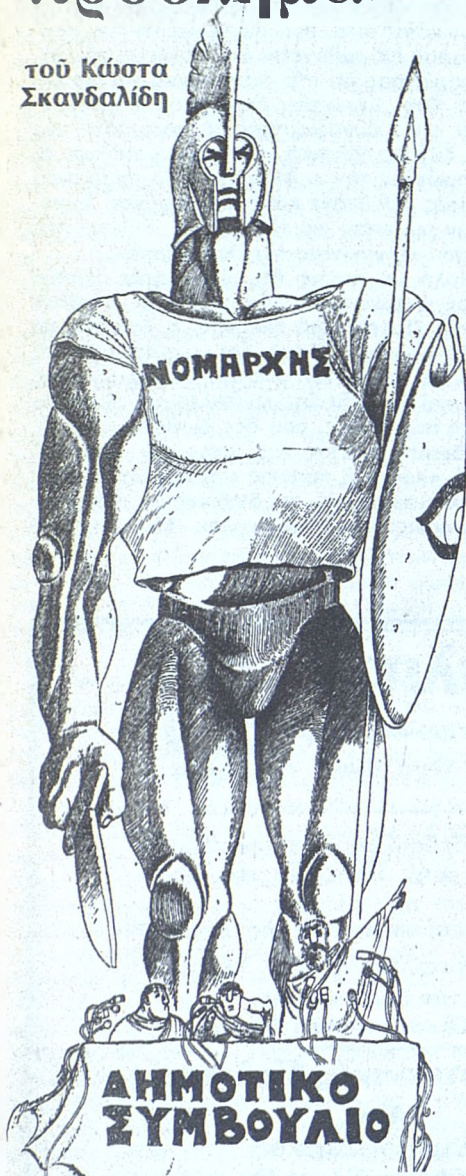
Συζήτηση γιά τόν έξπρεσιονισμό

(κείμενα του Μπ. Μπρέχτ)

Βιβλιοκριτικές: 'Ηλία Κούβελα γιά τήν «'Επι- θετικότητα» του Κ. Λόρεντζ, Μαριάνας Δήτσα γιά τόν «Κωνσταντίνο Θεοτόκη», Γιώργου Καρρά γιά τό «Εύρωκομμουνισμό» του Φ. Λάδη, Βιβλιοπαρουσιάσεις, 'Σχόλια, νέα βιβλία καί περιοδικά.

Κίνημα στή συνοικία γύρω από τό «τοπικό πρόβλημα»

του Κώστα
Σκανδαλίδη

Έξαρτημένη

ανάπτυξη και τοπικό πρόβλημα

Η άρχουσα τάξη επέλεξε ένα μοντέλο περιφερειακής και εξαρτημένης ανάπτυξης για τη χώρα μας. Πρόκειται στην ουσία για μία «ανάπτυξη της υπανάπτυξης» που καταστρέφει τόν παραγωγικό ιστό, αποδιαρθρώνει τις μορφές παραγωγής, αποκοινωνικοποιεί την κοινωνική ζωή της κάθε περιοχής και της κάθε ζώνης. Κι αυτό με δύο βασικές κατευθύνσεις:

● Συγκέντρωση του πληθυσμού και

των δραστηριοτήτων σε όλοένα μεγαλύτερα αστικά κέντρα και παράλληλα καταστροφή της παλιάς ισορροπημένης βασικής κοινωνικής δομής.

● Παρασιτικός και μονομερής τρόπος ανάπτυξης με ασύστολη παρέμβαση του ντόπιου και ξένου μεγάλου κεφάλαιου. Έτσι, η ανάπτυξη κάθε περιοχής εντάσσεται «άρμονικά» στον καταμερισμό εργασίας που επιβάλλει η εξωστρεφής και εξαρτημένη κοινωνική δομή της χώρας.

Έτσι διαμορφώθηκε η υδροκέφαλη πρωτεύουσα και όρισμένα άλλα δυσανάλογα μεγάλα αστικά κέντρα.

Η αντίθεση πόλης - υπαίθρου δημιουργεί, όπως σε όλες τις εξαρτημένες χώρες, μία ανεξέλεγκτη φυγή από το χωριό στη μικρή πόλη, στην επαρχιακή πρωτεύουσα και τέλος στην Αθήνα ή τη Θεσσαλονίκη. Βάσει αυτής της δυναμικής είναι η έλλειψη υποδομής που να κατευθύνεται προς την αυτοδύναμη ανάπτυξη (με συνδυασμό γεωργίας και μεταποίησης). Το φαινόμενο συνοδεύεται από έκτεταμένα συμπτώματα περιθωριοποίησης και έντονο παρασιτισμό.

Η υποαπασχόληση, ο πολιτιστικός υποσιτισμός και η ξενόφερτη ιδεολογία είναι οι κινητήρες της φυγής προς την μεγάλη πόλη.

Η διάδοση των καταναλωτικών πρότυπων άλλοτρίωνει την εθνική μας φυσιογνωμία και εμπορευματοποιεί τις αυθεντικές ανθρώπινες σχέσεις. Δημιουργείται έτσι κρίση για την εθνική ταυτότητα που εκφράζεται και στον τρόπο ζωής του πολίτη και στο σύστημα αξιών του. Η αυταρχική και καταπιεστική πολιτική της κυβέρνησης προσπαθεί να ενσωματώσει τη χώρα στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, αποδυναμώνει και περιθωριοποιεί όλες τις μορφές άμεσης δημοκρατίας, καθώς και τους δημοκρατικούς αντιπροσωπευτικούς θεσμούς, τοπικούς όπως η αυτοδιοίκηση, ή εθνικούς όπως η βουλή.

Έτσι σήμερα το πρόβλημα της τοπικής αυτοδιοίκησης στοιχειοθετείται από τρεις μεγάλες ομάδες προβλημάτων:

● Την κρίση της μόνιμης απασχόλησης και του επαγγελματικού προσανατολισμού.

● Την κρίση του τρόπου ζωής και των αξιών.

● Την κρίση της αντιπροσωπευτικότητας και των θεσμών.

Αυτοί όμως οι άξονες καθορίζουν και το πλαίσιο για την κινητοποίηση των λαϊκών στρωμάτων, για την αντιμετώπιση και την επίλυση του τοπικού προβλήματος.

‘Η ζωή στη γειτονιά της Αθήνας

Τό πιο χαρακτηριστικό προϊόν αυτής της αναπτυξιακής διαδικασίας είναι η σύγχρονη Αθήνα, μία πόλη «χωρίς πρόσωπο» και ίσως χωρίς μέλλον. Η ευρύτερη περιοχή της συγκεντρώνει τό

35% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Η πόλη μαμούθ αναπτύχθηκε χωρίς προγραμματισμό, χωρίς καν πρόβλεψη, χωρίς κανένα χωροταξικό και πολεοδομικό σχέδιο να περιορίζει την κερδοσκοπική οικοδόμηση. Η ανεξέλεγκτη χρήση της ατομικής ιδιοκτησίας και η ληστρική παρέμβαση του μεγάλου κεφάλαιου οδήγησαν στη σημερινή απελπιστική κατάσταση: η πόλη «πνίγεται» μέσα στον πληθυσμό της.

Η σημερινή φυσιογνωμία της Αθήνας αποτελείται από ένα υδροκέφαλο απάνθρωπο κέντρο, από κάποιες περιοχές μικροαστικής κατοικίας που βαθμιαία εξαθλιώνονται και από μερικές ξεχασμένες γειτονιές στην περιφέρεια.

Με άλματώδεις και έκρηκτικούς ρυθμούς η άρχουσα τάξη συγκέντρωσε την πλειοψηφία του πληθυσμού, των δραστηριοτήτων, των υπηρεσιών και των δημόσιων οργανισμών μέσα σε ένα ελάχιστο ποσοστό του εδάφους της χώρας. Το αποτέλεσμα είναι η ρύπανση του περιβάλλοντος, οι άθλιες συγκοινωνίες, η έλλειψη πράσινου και τό κυκλοφοριακό χάος. Η έλλειψη κάθε αποχετευτικής και κυκλοφοριακής υποδομής χαρακτηρίζει αυτήν την μεγαλούπολη που όταν βρέχει πνίγεται στα σκουπίδια και στα βρώμικα νερά.

Στην πρώτη όμως φάση της δημιουργίας της πόλης, όταν οι ρυθμοί ήταν βραδύτεροι, δημιουργήθηκε η παραδοσιακή γειτονιά, που είχε ιδιαίτερη ταξική σύνθεση και γεωγραφική συνοχή, που όφειλόταν συνήθως στον κοινό τρόπο καταγωγής των κατοίκων.

Η γειτονιά ήταν μία εργατική και μικροαστική κοινότητα που ζούσε δική της ξεχωριστή ζωή και λειτουργούσε σε απόσταση και σε αντίθεση με τό αστικό κέντρο. Γι' αυτό κι εκεί αναπτύσσονταν ισχυροί και άμεσοι, κοινωνικοί, πολιτικοί και ανθρωπίνι δεσμοί.

Σήμερα έχει αλλάξει η παραδοσιακή γειτονιά. Και η αλλαγή αυτή πολλαπλασίασε και δέσνηε την αποξένωση, την μοναξιά και την άλλοτρίωση που δέρνουν τους Αθηναίους.

Αποπροσωποποιήθηκαν οι σχέσεις των εκκλησιών στην απομόνωση του ατομικού διαμερισματος, μέσα σε πολυκατοικίες απομονωμένες κι αυτές από τη γύρω τσιμεντένια πόλη. Τόν μετέτρεψε σε παθητικό καταναλωτή τηλεόρασης και άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας που έχουν σαν μοναδικό σκοπό νά τόν αφομοιώσουν ισοπεδωτικά. Η γειτονιά μετατράπηκε σε πολυστρωματικό χώρο, αν και διατηρήθηκε η κοινωνική αντίθεση ανάμεσα στις συνοικίες.

Έτσι όμως και οι κάτοικοι άρχισαν να συνειδητοποιούν τά κοινά τους προβλήματα που δημιουργεί η έντατικοποίηση της εργασίας και η υπεραπασχόληση. Ο ελεύθερος χρόνος των εργαζομένων σπαταλιέται στις συγκοινωνίες, για νά αντι-

μετωπιστούν οι καθημερινές δυσκολίες της ζωής στην πόλη και να ξεπεραστεί ή καταναλωτική παράνοια. Έτσι δξύνεται ή εκμετάλλευση πού ύφίστανται από τή συνεχή συσσώρευση προβλημάτων ζωής και κατοικίας. Αιτή ή συνεχής ύποθάθμιση της ποιότητας της ζωής απαιτεί ριζικές τομές πού δέν μπορεί νά πραγματοποιήσει ή σημερινή πολιτική έξουσία, γιατί δέν έχει ούτε τίς κατάλληλες δομές, ούτε τή στρατηγική πού χρειάζεται.

Ένα λαϊκό κίνημα στη συνοικία

Η αναπτυξιακή διαδικασία πού επιδλήθηκε στόν τόπο μας, μέ μόνο κριτήριο τό ταξικό συμφέρον της άρχουσας τάξης, προχωράει ερήμην του λαού, πού καταδικάζεται στην άγνοια και στην έλλειψη συμμετοχής. Έτσι σήμερα ό μή ενεργός, άλλοτριωμένος πολίτης βρίσκεται άοπλος μπροστά σέ μία σειρά από άδιέξοδα πού σημαδεύουν άποφασιστικά τή ζωή του.

Μέσα από τό άτομικό πρόβλημα όμωσ αναδύεται τό πρόβλημα της γειτονιάς, της εργασίας, του ελεύθερου χρόνου. Συνειδητοποιεί ότι πρέπει νά πάρει τά προβλήματα αυτά στα χέρια του και νά ένωθει μέ τό γείτονά του.

Η κοινωνική συμμετοχή γίνεται καιρία προϋπόθεση κάθε άλλαγής του τρόπου ζωής, γιατί:

- Η έπιστήμη και ή τέχνη δέν έπαρκει για τήν μελέτη και τήν κατανόηση των διαφόρων αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Χωρίς κοινωνική συμμετοχή ή πραγματοποίηση των σχεδίων ανάπτυξης είναι άνέφικτη.
- Χωρίς συμμετοχή είναι τελικά άδύνατη και ή κοινωνική συμβίωση και ή ύπαρξη πολιτισμού.

Η κοινωνική συμμετοχή είναι ή ουσία της πολιτικοποίησης του κοινωνικού ατόμου, μία βαθιά πολιτική λειτουργία.

Λαϊκή κινητοποίηση γύρω από τό τοπικό πρόβλημα σημαίνει επομένως:

- Λαϊκή άποδοχή του προβλήματος σάν πολιτικού.
- Ένεργή συσπείρωση και πάλη για τή λύση του.
- Άξιοποίηση της λαϊκής πρωτοδουλίας.

Τό μαζικό κίνημα στη συνοικία είναι ένα γνήσιο λαϊκό, ταξικό κίνημα πού ένώνει διάφορες λαϊκές τάξεις και στρώματα. Μέ αυτήν τήν έννοια δέν είναι ούτε κίνημα μιας τάξης, ούτε κίνημα «ύπερταξικό».

Οί φορείς όργάνωσης στη συνοικία

Τό λαϊκό κίνημα λειτουργεί στη συνοικία μέσα από φορείς - θεσμούς πού είναι άντιπροσωπευτικοί, όπως ή τοπική αυτοδιοίκηση και οι διάφοροι σύλλογοι ή εκφραστές διαδικασιών άμεσης δημοκρατίας, όπως οι έπιτροπές πρωτοδουλίας, άγώνα κλπ. Τό πλέγμα όλων αυτών

των φορέων συγκροτεί μία πραγματική συμμετοχική δημοκρατία μέ τήν πιο βαθιά της έννοια.

Η τοπική αυτοδιοίκηση εκφράζει τή λαϊκή κυριαρχία στην πρωτογενή της μορφή. Είναι φυσικός φορέας της αναπτυξιακής διαδικασίας, πόλος συσπείρωσης του λαού γύρω από τό τοπικό πρόβλημα, χώρος προάσπισης των δημοκρατικών θεσμών γενικότερα.

Η άρχουσα τάξη άσκει ένα άσφυκτικό έλεγχο - οικονομικό, πολιτικό και διοικητικό - πάνω στο θεσμό, για νά τόν άποδυναμώσει και νά τόν περιθωριοποιήσει. Αυτό προσδιορίζει και τό αντίστοιχο καθήκον του λαϊκού κινήματος στη συνοικία. Όλοι οι άλλοι φορείς πρέπει νά δρούν παράλληλα και συμπληρωματικά, προσπαθώντας νά ένδυναμώσουν τήν τοπική αυτοδιοίκηση και μέ τίς δικές τους αυτόνομες πρωτοδουλίες.

Ο άγώνας για τήν άλλαγή του «τρόπου ζωής» ένώνει και συσπειρώνει από τή φύση του όλα τά στρώματα του λαού πού μετέχουν στο μπλόκ των κοινωνικών δυνάμεων πού οίκοδομεί τήν εθνική - λαϊκή ένότητα. Άνασχευάζει σέ μεγάλο βαθμό τόν κοινωνικό καταμερισμό και τή διαίρεση πού επιβάλλει ή έξαρτημένη καπιταλιστική συσσώρευση. Αιτήν τήν ένοποιητική διαδικασία όλων των φορέων και των άνοργάνων λαϊκών στοιχείων τήν εκφράζει ή «Αναπτυξιακή Έπιτροπή Βάσης».

Ο νέος αυτός δυναμικός και ένοποιητικός φορέας:

- Συμβουλευει τήν τοπική αυτοδιοίκηση πάνω στις συγκεκριμένες τοπικές ύποθέσεις.
- Διευκολύνει τήν έκφραση της λαϊκής γνώμης πάνω στις γενικές έπιλογές του άναπτυξιακού προγράμματος.
- Ένεργοποιεί και κινητοποιεί τό λαό μέσα από έπιτροπές μελέτης και εκδηλώσεις.

Οί «Συνοικιακές Έπιτροπές»

Η σημερινή έξουσία μέ τήν πολιτική της θεοορίζει τά σχετικά όρια ανάπτυξης θεσμών, όπως οι «Αναπτυξιακές Έπιτροπές Βάσης» και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης γενικότερα. Συγκεκριμένος έφικτός στόχος μας λοιπόν πρέπει, για τώρα, νά είναι:

- Νά περάσει πλατιά στο λαό ή δική μας άντίληψη για τό περιεχόμενο και τή λειτουργία των τοπικών θεσμών.

Μόνιμο δηλαδή κριτήριο του άν άσκοϋμε σωστή πολιτική είναι ή μαζικοποίηση, ό έμπλουτισμός και ή στερéωση των θεσμών μέσα από τή λαϊκή συμμετοχή, πρωτοδουλία και κινητοποίηση.

Άπέναντι σ' αυτήν μας τήν άντίληψη όρθώνεται ή κατεστημένη νοοτροπία πού άναγορεύει τή λειτουργία των τοπικών θεσμών σέ μία καθαρά διαχειριστική διαδικασία. Μία διαδικασία μέ δύο πό-

λους, φαινομενικά μόνο άντίθετους:

- Τήν άπλή προέκταση της κρατικής έξουσίας (δεξιά πρακτική).
 - Τήν θεώρησή τους σάν ομάδων πίεσης (ψηφίσματα, διαδήματα, «συμβολικά» συλλαλητήρια) έξω και πάνω από τήν ουσιαστική λαϊκή συμμετοχή και μέσα από έναν άσφυκτικό οργανωτικό έλεγχο του κομματικού φορέα.
- Τό λαϊκό κίνημα, γύρω από τό τοπικό πρόβλημα, πρέπει νά άποφύγει δύο συμπληγάδες:
- Τήν ψευδαίσθηση ότι άσκει αυτόνομη έξουσία. Τότε μπερδεύεται σέ διαπραγματεύσεις μέ τούς κρατικούς μηχανισμούς και άποτελματώνεται, ξεκόβοντας από τό λαό.
 - Τή διατήρηση μιας νοοτροπίας άρνησης, πού οδηγεί στην ύποτίμηση των συγκεκριμένων έξουσιών πού διαθέτει ή τοπική αυτοδιοίκηση, πού έτσι εκφυλίζεται σέ μία διαχειριστική αντιπολίτευση. Για νά μήν άσκήσω «άστική έξουσία», σύμφωνα μ' αυτή τή λογική, αυτοευνουχίζομαι μέχρι νά καταντήσω έκδοτήριο ψηφισμάτων.

Τά όρια της άσκησης πραγματικής έξουσίας βρίσκονται σέ άμεση και διαλεκτική συνάρτηση μέ τήν ικανότητα λαϊκής κινητοποίησης, πού διαθέτουμε κάθε στιγμή. Η άποτελεσματικότητα της τελευταίας πρέπει νά είναι άνάλογη μέ τή φύση, τό μέγεθος, τήν ποιότητα και τή διάρκεια των προβλημάτων.

Στόχος των σεπρατικών φορέων πού δημιουργούμε (και τέτοιες είναι οι συνοικιακές έπιτροπές) είναι ή πολιτικοποίηση του τοπικού προβλήματος, ό συντονισμός και ή καθοδήγηση του λαού και των φορέων για τήν άντιμετώπισή του.

Τό πείραμα πού ξεκινά στο Δήμο της Αθήνας είναι πολύ σημαντικό. Άν οι συνοικιακές έπιτροπές μαζικοποιηθούν και λειτουργήσουν μέσα στο λαό της γειτονιάς, θά έχουμε κάνει ένα σημαντικό πολιτικό άλμα στην προσπάθειά μας νά δημιουργήσουμε τόν ενεργό δημότη πού ύποσχέθηκαν στην προγραμματική τους διακήρυξη ή πλειοψηφία του Δημοτικού Συμβούλιου και ό Δήμαρχος κ. Μπέης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΟΛΛΟΝΤΑΙ

Ο έρωτας των
εργατρικών μελισσών

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, Αθήνα, τηλ. 3639980

‘Η Ποιότητα της Ζωής Συσπειρώνει τούς ‘Αθηναίους

ΑΝΤΙ: Κύρια θέση στις προεκλογικές διακηρύξεις κατείχε η πολυκύτταρη ενεργοποίηση των δημοτών για την επίλυση των προβλημάτων τους. Μιλούσατε μάλιστα και για «συμμετοχική δημοκρατία».

“Ένα χρόνο μετά, τί πρωτοβουλίες έχουν παρθεί προς αυτή την κατεύθυνση και ποιά τὰ μέχρι σήμερα αποτελέσματα;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Η συμμετοχική δημοκρατία, σέ επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, εκφράζεται μέ τόν ενεργό δημότη. Σημαίνει και προϋποθέτει μιά γνήσια και ζωντανή αποκέντρωση του δήμου στις διοικητικές, τίς οικονομικές και τίς πολιτιστικές του λειτουργίες. Δένεται μέ τή διαμόρφωση και ανάπτυξη ενός μαζικού κινήματος στη συνοικία και στη γειτονιά γύρω από τό τοπικό πρόβλημα και στη γενική και στην ειδική του διάσταση. Διευκολύνεται μέ τήν αναδιοργάνωση των δημοτικών υπηρεσιών και τήν μηχανογράφηση τους, καθώς μάλιστα υλοποιείται ό χωρισμός τής ‘Αθήνας σέ έπτά διαμερίσματα. Για πρώτη φορά σέ κάθε γειτονιά απλώνονται δημοτικές δραστηριότητες, πού άλλοτε ήταν συγκεντρωμένες. Τό ‘Ελεύθερο Πανεπιστήμιο λ.χ., δέν μένει μόνο στην όδό ‘Ακαδημίας, αλλά λειτουργήσε στόν Κολωνό, στόν ‘Αγιο Θωμά, στούς ‘Αμπελοκήπους και στην επόμενη φάση σκοπεύουμε νά επεκταθεί και σ’ άλλες συνοικίες. Λειτουργήσαν Σχολές Γονέων μέ πρωτοβουλία του δήμου σέ δέκα συνοικίες. Τά δημόσια έργα πού εκτελούνται γίνονται κυρίως στη περιφέρεια γιά νά επέλθει κάποια εξισορρόπηση στην παροχή υπηρεσιών από μέρους του δήμου.

Μέ τή δημιουργία των Συνοικιακών ‘Επιτροπών υλοποιείται γιά πρώτη φορά σέ οργανωτικό επίπεδο μιά προσπάθεια γιά νά συντονιστεί ή δραστηριότητα του κάθε δημότη, πού θέλει νά παλέψει συλλογικά γιά τά προβλήματα τής συνοικίας του. ‘Ηδη έχουν συσταθεί είκοσι Σ.Ε. Τά πρώτα τους θέματα είναι προσεκτικά, γιατί αν δέν ξεκινήσουν καλά, αν αποτύχουν στην αρχή, θά πάει γιά πολλά χρόνια πίσω αυτός ό θεσμός τής συμμετοχής.

ΑΝΤΙ: Οί επιτροπές αυτές διορίζονται όμως από τόν Δήμο. Για τήν αίρετή τους ανάδειξη, μήπως πρέπει νά εκπληρώνονται προϋποθέσεις, πού ενδεχόμενα δέν υπάρχουν σήμερα και ποιές είναι αυτές;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Ξεκινώντας, δέν μπορούμε νά περιμένουμε ολοκληρωμένη λαϊκή συμμετοχή. ‘Αν εφαρμόζοταν τώρα ή αίρετή ανάδειξη θά επανδρώναν τίς επιτροπές οί πιό δραστήριοι ή κάποια έλιτ και δέν είναι εκεί τό δικό μας πρόβλημα. ‘Εμείς θέλουμε νά θγάλουμε και τόν θυρωρό και τόν κάτοικο του ρετιρέ από τήν απομόνωση του διαμερίσματος, νά δραστηριοποιηθούν οί ίδιοι. Τότε θά μπορούσε νά αναδειχτεί αίρετά μιά Συνοικιακή ‘Επιτροπή.

ΑΝΤΙ: Πώς φαντάζεστε νά υλοποιείται μιά δομή αίρετης ανάδειξης; Π.χ. μέ τή θεσμοθέτηση συνελεύσεων ανά τετράγωνο;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Έχουν γραφτεί πολλά γιά τίς συνελεύσεις τετραγώνων, αλλά σήμερα μού φαίνεται πώς τό κύτταρο είναι πιά ή πολυκατοικία. Τό πιο σωστό θά ήταν νά μπορούσαμε νά φτάσουμε σέ συνέλευση πολυκατοικίας, σέ μιά πιό ομαδική ζωή μέσα σ’ αυτήν. Αυτά όμως θά μάς τά δείξει ή πορεία τής δουλειάς· εκεί θά δούμε τί, πράγματι, μπορεί νά γίνει.

‘Η διαδικασία, πού οδηγεί εκεί, ξεκινάει σήμερα από τίς Προσωρινές Συνοικιακές ‘Επιτροπές. Τά μέλη τους δέν είναι αίρετοί αντιπρόσωποι, αλλά συγκροτούν όργανα γύρω από τά όποια δένονται ομάδες δουλειάς πάνω στά συγκεκριμένα προβλήματα τής συνοικίας.

ΑΝΤΙ: Πιό πολύ δηλαδή ή συνοικιακή επιτροπή είναι μιά ομάδα δουλειάς, πού θά καταγράψει γιά λογαριασμό του Δήμου τά προβλήματα και θά δει τί συνθήκες επικρατούν συγκεκριμένα σέ κάθε συνοικία;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ‘Ο βασικός στόχος σ’ αυτή τή φάση είναι ακριβώς ή καταγραφή προβλημάτων και ή συσπείρωση των δημοτών γύρω από τήν προσπάθεια επίλυσής τους. ‘Εδώ όμως πρέπει νά σημειωθεί ότι τά άτομα πού συγκροτούν τίς επιτροπές δέν είναι υπάλληλοι ή απλοί εκπρόσωποι του Δήμου στη γειτονιά. ‘Οφείλουν νά γίνουν πόλος συσπείρωσης του λαού μέσα στά πλαίσια τής αντιμετώπισης συνολικά του «τοπικού προβλήματος» και τής υλοποίησης του προγράμματος τής Δημοτικής ‘Αρχής ειδικότερα.

ΑΝΤΙ: Στην συγκρότησή τους λήφθηκε υπόψη ότι σέ αρκετές συνοικίες του Δήμου ‘Αθηναίων υπάρχουν δραστηριοποιημένοι σύλλογοι ή τά άτομα πού ενδιαφέρονται γιά τά κοινά και θά μπορούσαν ν’ αποτελέσουν πολύ φυσικά τίς ομάδες αυτές;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Οί επιτροπές σκοπεύουν νά έλθουν σέ επαφή και συνεργασία μέ όλους τούς Συλλόγους. ‘Αλλά δέν μπαίνει ζήτημα νά υπάρχουν σ’ αυτές αντιπρόσωποι των Συλλόγων, δέν είναι κύριο τώρα τό ζήτημα τής εκπροσώπησης και γιά κάθε θέμα νά λέει ό καθένας· πρέπει νά ρωτήσω τό Σύλλογό μου κ.ο.κ.

ΑΝΤΙ: Μέ ποιά κριτήρια όρίζεται κάποιος σέ μιάν επιτροπή; Δέν υπάρχει κίνδυνος νά μεμφθεί κάποιος τή δημοτική αρχή ότι μεροληπτεί πολιτικά στη συγκρότησή της;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Δέν χρησιμοποιούμε κριτήρια όρισμένου πολιτικού φάσματος και θέβαια πάντα υπάρχει μέριμνα νά επανδρώνονται οί επιτροπές μέ νέους ανθρώπους, πού έχουν διάθεση νά δραστηριοποιηθούν. ‘Εξάλλου δέν θά πρέπει νά υπερεκτιμούμε τό διορισμό των επιτροπών σάν διαδικασία. Τό κριτήριο τής δουλειάς τους θά είναι ή μαζικοποίησή τους γύρω από τό κοινό «τοπικό πρόβλημα» και ανεξάρτητα από στενοπαραταξιακές πρακτικές. Πρέπει νά κατανοηθεί ότι ό διορισμένος πυρήνας των ατόμων δέν έχει καμιά παραπάνω αρμοδιότητα από τόν όποιο δημότη θελήσει νά προσφέρει, πάρα μόνο τήν περισσότερη... πρακτική δουλειά.

ΑΝΤΙ: ‘Ολοι μιλούν γιά τήν ανυπόφορη ζωή τής ‘Αθήνας μέ τήν μόλυνση, τό κυκλοφοριακό, τήν πολεοδομική αναρχία. ‘Εκτός από τίς καταγγελίες, πώς νομίζετε ότι θά μπορούσε ό Δήμος νά κινητοποιήσει τό λαό γιά νά διεκδικήσει μιά ανθρωπινότερη διαβίωση;

“Ας πάρουμε τήν περίπτωση τής καπνομίχλης. Γιατί δέν έγινε μιά παναθηναϊκή κινητοποίηση γιά νά επιβάλλουμε κάποτε τό δικαίωμά μας νά αναπνέουμε καθαρότερο αέρα;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Λείπει στην ‘Αθήνα μιά υποδομή μέ τήν όποία θά μπορούσαν νά κινητοποιηθούν οί κάτοικοι γιά νά αντιμετωπίσουν ένα πρόβλημα. Δέν φτάνει νά υπάρχει τό πρόβλημα πού συσπειρώνει, αλλά και ό τρόπος· αλλιώς, τό τυχόν θετικό αποτέλεσμα θά μείνει χωρίς συνέχεια, χωρίς συνεπή συνέχεια. Χρειάζονται διαδικασίες ενημέρωσης, πληροφόρησης, ένταξης τής λαϊκής πρωτοβουλίας σέ συλλογικό επίπεδο. Σήμερα μπορούμε νά πούμε πώς έχουμε φτάσει σ’ ένα καλό σημείο έσωτερικής λειτουργίας, και ξεπεράσαμε τή χαώδη κατάσταση, πού χαρακτήριζε πριν ένα χρόνο τίς υπηρεσίες του Δήμου. Μάς δίνεται έτσι ή δυνατότητα νά βγούμε και πρós τά έξω, νά καταπιαστούμε μέ τά συγκεκριμένα προβλήματα και νά κινητοποιήσουμε τόν κόσμο πάνω σ’ αυτά.

‘Η ποιότητα τής ζωής είναι ένα βασικό αίτημα, πού συσπειρώνει όλους τούς ‘Αθηναίους. Σ’ αυτή τή φάση όμως είναι δύσκολο νά αντιμετωπιστούν όλα τά προβλήματα μέ τέτοιο τρόπο, πού νά επιτρέπει κάθε φορά και γιά κάθε πρόβλημα μιά καθολική λαϊκή κινητοποίηση. Αυτό είναι μιά συνέπεια τής αποδυνάμωσης του θεσμού τής Τ.Α. από τήν Κεντρική ‘Εξουσία. ‘Ο πρώτος και καθοριστικός στόχος μας είναι νά δημιουργήσουμε τά κανάλια πού θά διοχετεύουν τή λαϊκή κινητοποίηση.

Γιά τήν καπνομίχλη, πού δυστυχώς θά αναπνέουμε ξανά τό

καλοκαίρι, έπρεπε νά είμαστε σίγουροι πώς γιά μιά συγκέντρωση θά 'πρεπε νά ύπάρχαν προϋποθέσεις γιά νά πετύχει καί νά ύπάρξει καί συνέχεια. Δέν άρκει τό μέγεθος καί ή κοινή βάση τοϋ προβλήματος, άπαιτούνται καί φορείς κινητοποίησης καί συγκεκριμένα τακτικά βήματα.

ΑΝΤΙ: Δέν θά μπορούσαμε νά φανταστούμε άμεσες καί δραστηκές πρωτοβουλίες τών κατοίκων; Νά τούς καλέσει ό Δήμος νά μήν χρησιμοποιήσουν καθόλου αυτοκίνητα γιά δυό μέρες, έν ανάγκη νά επιβάλλει μιά άπαγόρευση κυκλοφορίας;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Αυτό ήταν θέμα τοϋ κρατικού φορέα καί όχι τοϋ δήμου. Δέν έχει δικαίωμα νά άπαγορεύσει τήν κυκλοφορία, νά προτείνει ναι, αλλά όχι νά τήν επιβάλλει. Άντίθετα μπορεί νά γίνει γιά άλλα ζητήματα κι αυτό άρχισαμε ήδη νά τό κάνουμε στόν τομέα τής καθαριότητας καί θά προχωρήσουμε στό πράσινο κλπ.

ΑΝΤΙ: 'Η τοπική αυτοδιοίκηση αλλά καί άλλοι φορείς έχουν κατά καιρούς διατυπώσει μιά σειρά προτάσεις γιά διαρρύθμιση τής 'Αθήνας, μέ πολεοδομικά standards, κριτήρια άνεκτης διαβίωσης, κλπ. Όμως μέ τόν κορεσμό χώρου πού ύπάρχει τό αίτηματα αυτά σέ λίγο θά πάψουν νά 'χουν νόημα. Γιατί δέν θά ύπάρχει πιά δόδομος χώρος γιά πράσινο, άκατοίκητο κτίριο γιά παιδικό σταθμό καί άδεια αίθουσα γιά βιβλιοθήκη. Μήπως θά πρέπει νά δούμε τή λύση αυτών τών προβλημάτων σέ μιά ριζική άλλαγή τών σημερινών κοινωνικών δομών καί πλαισίων καί νά παραιτηθούμε από τίς έλπίδες μιάς πιά ανθρώπινης πόλης στίς σημερινές συνθήκες;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: 'Η 'Αθήνα κάθε μέρα χειροτερεύει. Πρέπει, πρώτα πρώτα, νά σταματήσουμε τόν κατήφορο. 'Η πολεοδομική άναρχία έχει προχωρήσει τόσο πολύ, ώστε κάθετες έπεμβάσεις είναι πολύ δυσχερείς. Χρειάζεται πράγματι μιά γενικότερη άλλαγή πλαισίων, οικονομικής ύποδομής, νομοθετικών έξουσιών. Σήμερα προσπαθούμε νά μήν έκπεκταθεί τό σημερινό αδιέξοδο, πιάνουμε χώρους, πού μέχρι χθές ήταν πράσινο καί τούς μετατρέπουμε σέ πράσινο, βελτιώνοντας τήν κατάσταση. Κάνουμε άργά βήματα, αλλά σκεφτόμαστε καί τήν προοπτική, μιά προοπτική πού δέν πρέπει νά θάλουμε άπαισιόδοξα γιατί έχουμε έμπιστοσύνη σ' ό,τι μπορεί ένας όλόκληρος κόσμος σωστά κινητοποιημένος νά πετύχει.

ΑΝΤΙ: 'Έχει διατυπωθεί από αρχιτέκτονες μιά πρόταση άναμόρφωσης τών οικοδομικών τετραγώνων μέ τήν δημιουργία ένιαίου έσωτερικού κοινόχρηστου χώρου γιά όλες τίς πολυκατοικίες πού μπορεί νά προσφέρει λύση γιά πράσινο, χώρο παιγνιδιού, ακόμα καί συγκέντρωσης τών κατοίκων τοϋ τετραγώνου. 'Αν μάλιστα θυσιαστεί καί τό πιά παλιό ή μικρό κτίριο τοϋ τετραγώνου δημιουργείται προσπέλαση άπ' έξω κι έχουμε έτσι μιά θαυμάσια λύση γιά πολλά προβλήματα. 'Ο χώρος αυτός μπορεί νά αποτελέσει καί τό δομικό υπόβαθρο γιά τίς συνελεύσεις τετραγώνων πού λέγαμε πριν, καθώς οι άνθρωποι θά έπικοινωνούν, θά γνωρίζονται, θά άναπτύσσουν σχέσεις πού σήμερα είναι άδύνατες γιά τόν χώρο κατοικίας.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Συμφωνώ άπόλυτα μέ τήν πρόταση αυτή. Μας είχε άσασχολήσει ήδη από τό Ζωγράφου. Διαπιστώθηκαν όμως πολλές τεχνικές δυσκολίες, γιατί οι κοινόχρηστοι χώροι βρίσκονται συνήθως σέ διαφορετικό ύψος, ώστε ή ένιαία διαμόρφωσή τους νά μήν είναι δυνατή. Τό σχέδιο αυτό άπαιτεί καί μιά νομοθετική κάλυψη γιά νά άρχισεί νά εφαρμόζεται έστω καί σέ περιορισμένη κλίμακα σήμερα. Θά ήταν ένα μεγάλο βήμα άν μπορούσαμε νά ξεκινήσουμε.

ΑΝΤΙ: 'Η ζωντάνια μιάς κοινωνίας καταγράφεται πάντα μέ τήν πολιτιστική δημιουργικότητά της. Πώς νομίζετε ότι μπορεί νά χρησιμοποιηθεί τό πλαίσιο τής Τοπικής Αυτοδιοίκησης γιά τή διάδοση πρωτότυπων πολιτιστικών σχέσεων, πού θά άνατρέπουν τήν παθητική ύποταγή στό μαζικά μέσα ενημέρωσης;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Σ' αυτό τό ζήτημα μπορούμε νά πούμε πώς έχουμε τά πρώτα θετικά άποτελέσματα. Φτιάσαμε ένιαίο πολιτιστικό φορέα, τό Πνευματικό Κέντρο, πού έχει στό ένεργητικό του τήν λειτουργία τοϋ 'Ελεύθερου 'Ανοιχτού Πανεπιστημίου. 'Έχουμε συστήσει ομάδες εργασίας γιά τήν Πλάκα καί τά 'Αναψώτικα, ώστε νά δούμε πώς θά διατηρήσουμε τόν χαρακτήρα τους καί τό χρώμα τους. Μετατρέπεται ήδη τό κτίριο Χατζημιχάλη σέ λαογραφικό Μουσείο μέ σκοπό νά έξελιχθεί σέ κέντρο λαογραφικών μελετών. 'Έχουμε επίσης συστήσει ομάδες εργασίας γιά τή διάδοση τοϋ βιβλίου, τών ελκαστικών τεχνών καί θά λειτουργήσει ή δημοτική πινακοθήκη στό κτίριο τοϋ παλιού Βρεφοκομείου. Στόν ίδιο χώρο θά έγκατασταθεί καί ή Δημοτική Βιβλιοθήκη, πού σήμερα, παρόλο τόν

Τό πρώτο δημοτικό καρναβάλι. Σιγά-σιγά ίσως άναδώσει ή παλιά άθηναϊκή γιορτή.

πλοϋτο της, ύπολειπουργεί. Μελετάμε επίσης νά έγκατασταθούν τοπικές βιβλιοθήκες στό κέντρο Νεότητας πού θά είναι καί δανειστικές, γιά νά φτάσει τό βιβλίο καί στόν κόσμο τής συνοικίας. Έέλουμε επίσης νά οργανώσουμε καί γιορτές γιά όλους τούς Δημότες' άς πούμε πώς τό φετινό καρναβάλι ήταν μιά τέτοια άρχή.

ΑΝΤΙ: Μιλάτε γιά πολλές πρωτοβουλίες άποκέντρωσης καί έξάπλωσης πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Μέ ποιά τρόπο μπορεί ό δημότης νά ενημερώνεται γι' αυτά ώστε νά συμμετέχει; 'Επειδή μάλλον δέν θά είμαστε ικανοποιημένοι από τά μέσα μαζικής ενημέρωσης, γιατί δέν θεοπίζονται, γιά παράδειγμα, έφημερίδες τοίχου τοϋ δήμου πού θά φτάνουν μέχρι τίς γειτονίες καί θά πληροφορούν τούς δημότες;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Σήμερα θέβαια χρησιμοποιούμε τά διαθέσιμα μέσα όσο μπορούμε, αλλά έχουμε θάλει καί υπό συζήτηση τίς έφημερίδες τοίχου. 'Ηδη οι ΠΣΕ προβληματίζονται καί άρκετές θά βγάλουν δικά τους τοπικά φύλλα, πού όχι μόνο θά τοιχοκολλούνται, αλλά καί θά διανέμονται.

ΑΝΤΙ: Είναι κοινός τόπος νά μιλά κανείς γιά τήν οικονομική άσφυξία, πού ή κυβέρνηση επιβάλλει στήν Τοπική Αυτοδιοίκηση. Πέρα άπ' αυτό όμως ύπάρχουν ίσως άρκετά περιθώρια γιά τήν άνάπτυξη δημοτικών έπιχειρήσεων κοινής ώφέλειας (π.χ. συγκοινωνίες, έ'γορές κλπ.) πού θά έχουν σάν άποτέλεσμα τήν οικονομική ένίσχυση τοϋ δημοτικού προϋπολογισμού, αλλά ταυτόχρονα θά αποτελέσουν καί ως έναν βαθμό ένα πειραματισμό γιά οικονομικές δραστηριότητες μέ διευρυμένη συμμετοχή πολιτών. Γιατί ό Δήμος έμφανίζεται διστακτικός πρós τέτοιες κατευθύνσεις;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Μέ τόν νέο Δημοτικό Κώδικα γίνονται πολλές διευρύνσεις πρós αυτόν τόν τομέα. 'Ηδη μελετάμε τή σύσταση δημοτικών φορέων πού μαζί ή σέ σύμπραξη μέ ιδιωτικές εταιρείες θά αναλάβουν τήν κατασκευή μεγάλων γκαράζ, τήν διαδικασία συλλογής-έπεξεργασίας άπορριμάτων κλπ. Είναι υπό σκέψη ή σύσταση ασφαλιστικής εταιρείας γιά νά ασφαλίσει τά αυτοκίνητα τοϋ Δήμου, αντί νά έκμεταλλεύεται τά κεφάλαια πού άπαιτούνται, μιά ιδιωτική εταιρεία. 'Υπάρχει μεγάλη προοπτική έξέλιξης τής Δημοτικής 'Επιχείρησης Φωταερίου. Μέ τήν ένεργειακή κρίση γίνεται γενικότερα άντιληπτή ή σημασία τοϋ φωταερίου. 'Η μεγένθυση τής ΔΕΦΑ θά γίνει όχι θέβαια στήν όδό Πειραιώς, αλλά μέ τή μεταφορά της σέ μέρος έξω από τήν 'Αθήνα.

Μας προβληματίζει επίσης πώς θά μπορούμε νά συσπειρώσουμε κατά περιφέρειες τούς κατοίκους σέ καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, πού μέ τή βοήθεια τοϋ δήμου θά έρθουν σέ έπαφή μέ συνεταιρισμούς παραγωγών καί θά παρακάμψουν τούς μεσάζοντες. Στού Ζωγράφου είχαμε προχωρήσει σέ μία συνεννόηση τών τοπικών έμπόρων, γιά νά συντονιστούν, νά άποκτήσουν συνεταιρισμό μέ κοινές άποθήκες κλπ., ώστε νά παραμείνουν ανταγωνιστικοί μέ τόν μεγαλέμπορα τοϋ κέντρου. Πάντως, σ' όλα αυτά συναντάμε μεγάλες δυσκολίες οικονομικές, νομικές, χώρου κλπ.

ΑΝΤΙ: 'Η δημοτική πλειοψηφία περιλαμβάνει διάφορες πολιτικές τάσεις, πού παρόλη τή σύγκλιση σέ μερικά βασικά ζητήματα, σέ μερικά άλλα έχουν διαφορετικές έκτιμήσεις. Ποιές είναι οι σχέσεις άνάμεσά τους; Πιστεύετε πώς μπορούν νά συνυπάρξουν ως τό τέλος χωρίς νά άνακύψουν άξέπεραστες άντιθέσεις;

ΚΑΤΩ ΠΑΤΗΣΙΑ, ΑΧΑΡΝΩΝ, ΣΕΠΟΛΙΑ

Μιά αὐθόρμητη συνοικιακή ἐπιτροπή

Δημοσιεύουμε στη συνέχεια μία συζήτηση γιά τίς ἐμπειρίες καί τίς απόψεις μιάς Συντονιστικής Ἐπιτροπῆς συνοικιῶν πού ιδρύθηκε καί λειτουργεῖ ἔξω ἀπό τά πλαίσια τῶν ΠΣΕ πού προωθεί ὁ Δήμος.

Ἡ Συντονιστική Ἐπιτροπή Κάτω Πατησίων, Ἀχαρνῶν, Σεπολίων ιδρύθηκε ἀπό ἐκπροσώπους πολλῶν Συλλόγων τῆς περιοχῆς τό Φεβρουάριο τοῦ 1978, ὕστερα ἀπό μία πρωτοβουλία, πού πήρε ἡ τοπική ἐφημερίδα «Μάχη». Στή συγκρότηση συμμετέχουν Σύλλογοι ἐ-

ξωραϊστικοί, πολιτιστικοί γυναικῶν καί ἕνας ἀθλητικός. Σέ πρωτοβουλίες πού πήρε ἡ Ἐπιτροπή μέ τόν σύλλογο Ἀγίου Ἐλευθερίου Ἀχαρνῶν, ὀφείλεται, μεταξύ ἄλλων, καί ἡ κινητοποίηση γιά τό κλείσιμο τοῦ ἐργοστασίου «Ναθα-ναήλ» πού ρύπαινε τήν περιοχή.

Στή συζήτηση πού ὀργάνωσε τό **ΑΝΤΙ** παίρνουν μέρος τρία μέλη τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς: Ἡ **Φρόσω Ἀργυροῦ**, ἡ **Εὐή Ἀντωνίου** καί ὁ **Γιάννης Δράκος**.

Τοιμέντο, ἄσφαλτος, φορτηγά, καχεκτικά δενδρύλια... Στήν «παιδική χαρά» μιά σπιθικὴ ἐδάφους γιά νά ξεπηθήσει μιά καινούρια κοινοτική συμβίωση.

ΑΝΤΙ: Σέ μιά μικρή τοπική κλίμακα δέν βλέπετε δυσκίνητο τό σχῆμα Σύλλογοι-Συντονιστική Ἐπιτροπή; Ἄν μιά ομάδα δημοτῶν ἢ καί ὅλοι ἔχουν ἕνα πρόβλημα θά πρέπει νά γραφτοῦν πρῶτα σέ Σύλλογο καί μετὰ νά περιμένουν νά τό θέσει ὁ Σύλλογος στή Σ.Ε., πού θά ὀργανώσει τήν κινητοποίηση; Δέν εἶναι πιό ἀπλό καί ἀποτελεσματικό ἡ ἐνεργοποίηση τῶν δημοτῶν μέ ἄζωνα καί ἀφορμή τό κάθε συγκεκριμένο πρόβλημα;

Γ. ΔΡΑΚΟΣ: Οἱ ἀτομικές πρωτοβουλίες εἰ-

ναι πάντα πιό ἀποδυναμωμένες ἀπό τίς συλλογικές. Ὁ Σύλλογος μπορεῖ νά ἔχει ἐντοπίσει πιό νωρίς τό πρόβλημα, νά τό ἔχει ἐπεξεργαστεῖ καί νά τό προβάλλει μέ πιό πειστικό τρόπο. Ἰδίως ἂν εἶναι μαζικός καί ἀνοιχτός στόν κόσμο, ἔχει ὅλες τίς δυνατότητες νά ἐντοπίζει καί νά ἀσχολεῖται μέ τά προβλήματα πού παρουσιάζονται.

Καί πάντως, ἀποψή μου εἶναι ὅτι ὁ σύλλογος οὔτε ὑποκαθιστᾷ τόν πολίτη, οὔτε πρέπει νά στοχεύει σ' αὐτόν. Ἐνεργοποιημένοι δημότες μέσα ἢ ἔξω ἀπό συλλόγους εἶναι τό ζητούμενο. Θέλω δέ νά προσθέσω

ὅτι ἡ Σ.Ε. δέν λειτουργεῖ σάν κάποιο ὑπερόργανο. Βασικά, ἀποτελεῖ συμβολή καί δυνατότητα γιά ἐνωτική συντονισμένη δράση. Καί πάνω ἀπ' ὅλα σέβεται τήν αὐτονομία τῶν συλλόγων καί τίς αὐθόρμητες κινητοποιήσεις τοῦ λαοῦ, ὅποτε ἐκδηλώνονται.

Φ. ΑΡΓΥΡΟΥ: Αὐτό δέν σημαίνει θέβαια πῶς ὅταν ἐκδηλώνεται μιά αὐθόρμητη κινητοποίηση ἡ Σ.Ε. μένει ἔξω. Συμμετέχει καί συνεργάζεται, χωρίς, θέβαια, τήν πρόθεση νά κατευθύνει αὐτή ὅπωςδήποτε τά πράγματα.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ Δ. ΜΠΕΗ

Δέν ξεχνᾶμε πῶς ἕνα σημαντικό μέρος τῆς ἀποτυχίας τῆς προηγούμενης «Δημ. Συνεργασίας» τοῦ κ. Παπαθεοδώρου ἀποδόθηκε στίς ἐνδο-πλειοψηφικές διενέξεις. Ποιά εἶναι, πάρα πέρα, ἡ στάση τῆς φιλοκυβερνητικῆς ἀντιπολίτευσης στά δημοτικά πράγματα καί ποιές οἱ μεταξύ σας σχέσεις;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Τό πρόγραμμα τοῦ συνδυασμοῦ «Ἀθήνα-Ἀναγέννηση» τό εἶχαν ἐπεξεργαστεῖ ἀπό κοινοῦ ὅλοι οἱ μετέχοντες καί ἐπομένως διαφορετικές ἐκτιμήσεις δέν ὑπάρχουν. Οἱ μεταξὺ μας σχέσεις διαμορφώνονται πάνω στήν ὑλοποίηση αὐτοῦ τοῦ προγράμματος.

Ἡ φιλοκυβερνητική ἀντιπολίτευση θάλεπαι τήν ὁρθότητα καί τήν ρεαλιστικότητα τοῦ προγράμματός μας καί τό υἱοθετεῖ σέ ὅλες σχεδόν τίς περιπτώσεις. Ὅταν θέβαια τό ζήτημα εἶναι ἐντονα πολιτικό παρουσιάζονται μικροαντιδράσεις, πού ὅμως δέν φτάνουν σέ ἀνοιχτή ἀντιπαράθεση. Στίς «γιορτές μίσους», γιά παράδειγμα ἀρνήθηκαν καί αὐτοί νά πᾶνε.

Ἐχουμε πετύχει ἐξ ἄλλου ἕνα πολύ καλό συντονισμό τῶν δημοτικῶν ζητημάτων ὅπως τό φωταέριο, τή μηχανογράφηση, τήν ἀναδιάρθρωση τῶν ὑπηρεσιῶν μας κλπ. ἔτσι πού τό Δημ. Συμβούλιο δέν κατατρεχάται πιά ἀπό διαπληκτισμούς καί προσωπικές ἀντιπάθειες. Εἶναι τόσο ὥριμες καί ὑπεύθυνες οἱ μεταξὺ μας σχέσεις, πού καμιά φορά τά χάνει κανεῖς μέ τήν ταχύτητα διεκπεραίωσης τῶν θεμάτων στό Δημ. Συμβούλιο.

ΑΝΤΙ: Αὐτό εἶναι ἴσως φυσιολογικό νά συμβαίνει ὅταν ἐξετάζονται συγκεκριμένα ζητήματα διοικητικῆς ἢ οικονομικῆς ἀναδιάρθρωσης. Δέν θά περίμενε κανεῖς ὅμως διαφορετικές ἀπόψεις πάνω στά ζητήματα ὀργάνωσης τῶν δημοτῶν, π.χ., ἡ σέ ἄλλα πού συνδέονται μέ τίς πολιτικές καί ἰδεολογικές ἐπιλογές τῆς κάθε πλευρᾶς;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Γιά μέν τήν πλευρά τῆς πλειοψηφίας δέν μπαίνει τέτοιο ζήτημα, ἀφοῦ ἦταν ἤδη συμφωνημένο στό πρόγραμμα. Ἡ

ομάδα τῆς μειοψηφίας δέν ἀντιδρᾷ γιατί θάλεπαι πῶς εἶναι κάτι-στό, κάτι πού πρέπει νά γίνει καί κακῶς δέν ἔχει γίνει τόσο καιρό. Ἴσως σκέφτονται ὅτι ἂν ποῦν ὄχι, θά ἐκτεθοῦν ἀπέναντι στοῦς δημότες, γιατί κι αὐτοί μιλοῦσαν γιά ἐνεργοποίηση τοῦ λαοῦ.

ΑΝΤΙ: Ἡ παράταξη πού ὑποστηρίχτηκε ἀπό τό ΚΚΕ στίς δημοτικές ἐκλογές τοῦ '78 δέν ἐκπροσωπεῖται στό Δημοτικό Συμβούλιο καί ἔτσι δέν μετέχει ἐπίσημα στίς εὐθύνες τῆς δημοτικῆς πολιτικῆς πού ἀκολουθεῖτε. Πῶς ἀντιμετωπίζετε αὐτή τήν κατάσταση;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Ἐμεῖς ἐφαρμόζουμε τό πρόγραμμα, πού εἶχαμε διακηρύξει προεκλογικά καί φροντίζουμε νά εἴμαστε συνεπείς σέ αὐτή τήν ἐφαρμογή. Αὐτό εἶναι τό κύριο μέλημά μας καί ὅπου, ὅποιοσδήποτε συμφωνεῖ μέ τή συγκεκριμένη θέση μας, τό κριτήριο τῆς δικῆς του συμβολῆς στήν πράξη, νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ τήν οὐσία.

ΑΝΤΙ: Εἶναι πιθανό ὅμως ἡ παράταξη αὐτή, πού σήμερα δέν συμμετέχει τυπικά στήν εὐθύνη ἐφαρμογῆς αὐτοῦ τοῦ προγράμματος, νά ἐρμηνεύσουν τίς ἐνδεχόμενες ἀποτυχίες μας μέ κριτήριο τή δική τους ἀπουσία, ὥστε νά προκύψει ἡ ἀναγκαιότητα τῆς παρουσίας τους.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Ἐμεῖς δέν βλέπουμε τό ΚΚΕ σάν ἀντίπαλο καί σέ ὀρισμένους φορεῖς, ὅπως στό Πνευματικό Κέντρο, συμμετέχουν ἐκπρόσωποί του, ἂν καί πρέπει νά πούμε πῶς δέν δείχνουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιά εὐρύτερη συμμετοχή.

ΑΝΤΙ: Ἐπειδὴ σᾶς εἶχαν ὑποστηρίξει στόν δεύτερο γύρο, δέν θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει μιά μορφή μόνιμης συνεργασίας;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Ὅχι κατ' ἀνάγκη. Ἐξ ἄλλου οἱ διαφορές δέν εἶναι μεγάλες ἀνάμεσα στά προγράμματά μας καί σέ ἀρκετά ζητήματα φαντάζομαι ὅτι καλύπτονται. Ἄλλο τώρα ἂν νομίζουν ὅτι θά τά ὑλοποιούσαν καλύτερα μέ τά δικά τους συγκεκριμένα πρόσωπα.

Γιά παράδειγμα, ή Σ.Ε. είχε πολύ βοηθήσει στην σύσταση επιτροπών για την απαλλοτρίωση ενός οικοπέδου, για την απομάκρυνση του Ναθανάηλ, χωρίς αυτές να αποτελούν οργανικό της τμήμα.

Ε. ΑΝΤΩΝΙΟΥ: Γίνονται επίσης πολύ συχνά κοινές συναντήσεις της Συντονιστικής με τις άλλες ειδικές επιτροπές. Ένας από τους καρπούς αυτών των συναντήσεων υπήρξε και ή σύνταξη ενός ντοκουμέντου με αναλυτική έπεξεργασία των τοπικών μας προβλημάτων, που μοιράστηκε στους δημότες και στους διάφορους αρμόδιους (Δήμο, ύπουργεία, κλπ)...

ΑΝΤΙ: Πρόσφατα, ό Δήμος 'Αθηναίων προβαίνει στη σύσταση Προσωρινών Συνοικιακών 'Επιτροπών, που θά μελετούν τά τοπικά προβλήματα και θά κινητοποιούν τόν κόσμο για τή λύση τους. 'Η δική σας Σ.Ε. μέ τήν δραστηριότητα που επέδειξε μέχρι τώρα, έχει προχωρήσει αρκετά προς τήν ίδια κατεύθυνση. 'Αντί να υπάρχουν πολλές επιτροπές για τά ίδια ζητήματα δέν θά ήταν σκόπιμη μία ουσιαστική σύνδεση της δικής σας 'Επιτροπής μέ τόν Δήμο, αντί να ξεκινήσει μία νέα ΠΣΕ από τήν αρχή;

Γ. ΔΡΑΚΟΣ: Έμεις ζητήσαμε να αναλάβει ή Συντονιστική τό έργο που ήθελε ό Δήμος, γιατί τίποτα δέν εξυπηρετεί ή ύπαρξη πολλών επιτροπών. 'Ο Δήμος όμως απέφυγε να μάς απαντήσει συγκεκριμένα και προχωρούσε στόν διορισμό μιάς ΠΣΕ ανεξάρτητης από τή Συντονιστική. Οι έντονες όμως παρεμβάσεις μας, ή δραστηριοποίησή μας και ή γνώση των προβλημάτων της περιοχής οδήγησαν τελικά στό να δεχτεί ό Δήμος να περιλαβήσει ή ΠΣΕ και ένα μέρος της Συντονιστικής.

"Ετσι συμμετέχουμε σ' αυτήν, παρά τήν ξεκάθαρη αντίθεσή μας στόν τρόπο που συγκροτήθηκαν πού ούτε δημοκρατικός ήταν, ούτε συμβολή στην ένεργοποίηση του πολίτη εκφράζει. Προσωπικά δέν πιστεύω στό μέλλον του νέου θεσμού. Στη θέση του χρειάζεται γνήσια λαϊκό όργανο.

Ε. ΑΝΤΩΝΙΟΥ: Έμεις, ούτως ή άλλως, είμαστε πρόθυμοι να συνεργαστούμε μαζί τους να βοηθήσουμε τό Δήμο, όπως μπορούμε. Δέν τό ζητήσαμε αυτό σαν μία προνομιακή μεταχείριση, κάθε άλλο μάλιστα. Ζητήσαμε όποια πρακτική δουλειά ύπάρχει να τήν κάνουμε από τό να ειδοποιούμε τήν 'Υπηρεσία για τίς καμμένες λάμπες μέχρι να φυτέψουμε δέντρα. Δέν θρήκαμε όμως τήν ανταπόκριση, πού περιμέναμε. Είναι διάχυτη ή επιφύλαξη του Δήμου απέναντι στους τοπικούς-λαϊκούς φορείς.

Φ. ΑΡΓΥΡΟΥ: Για τίς πολιτιστικές μας ανάγκες ζητήσαμε από τό Δήμο ένα Πνευματικό Κέντρο, μάς είπαν ναί, αλλά θρέστε τόν χώρο. Ψάξαμε και σέ τρεις μέρες θρήκαμε τρεις χώρους μέ ένοικία σέ διάφορες οικονομικές κλίμακες, αλλά μετά τό θέμα σκάλωσε. Καταλάβατε, μάς τό ύποσχέθηκαν ύποθέτοντας ότι θά μπλοκάρουμε στό κτίριο και όταν είδαν ότι έμεις τό ξεπεράσαμε, μάς άρνήθηκαν. Έμεις, βέβαια, δέν σταματήσαμε. Μέ πρωτοβουλία της «Μάχης» στήθηκε στη περιοχή ή λέσχη «Βιβλίου και Πολιτισμού» πού λειτουργεί μέ πολύ ζωντάνια και μαζικότητα. 'Υπάρχουν και δρούν πολιτιστικές ομάδες νέων παιδιών, μία αυτόνομη κίνηση για τά δημοκρατικά δικαιώματα της νεολαίας κ.ά.

Αυτά ό Δήμος θά πρέπει να τ' άγκαλιάζει, να τά ένσωματώνει στό κίνημα της τοπικής αυτοδιοίκησης κι όχι να τά άγνοεί, επειδή δέν τά προκάλεσε ό ίδιος. "Ετσι κι άλλώς έχει τήν οικονομική και διοικητική άσφύξια, πού τού άσκει ή κυβέρνηση, άν δέν στηριχτεί και στό λαό θά καταντήσει γρήγορα άλλη μία γραφειοκρατική ύπηρεσία μακριά από τά καθημερινά προβλήματα των δημοτών.

ΑΝΤΙ: 'Η περιοχή, πού μέ τά προβλήματα της άσχολείται ή Συντονιστική 'Επιτροπή, είναι υπερβολικά πυκνά δομημένη και κατοικείται από 200.000 περίπου κατοίκους. Τά προβλήματα φυσικά είναι πάρα πολλά, αλλά πιά είναι τά πιο κύρια και επείγοντα απ' αυτά;

Φ. ΑΡΓΥΡΟΥ: Από πού να πρωταρχίσει κανείς; 'Από τήν έλλειψη παιδικών σταθμών, πού αναγκάζει τίς εργαζόμενες ν' αφήνουν τά παιδιά τους στό σπίτι καμιάς γειτόνισσας; 'Από τά έτοιμόρροπα σχολικά κτίρια; Νά πει πώς δέν ύπάρχει πράσινο πουθενά παρά μόνο εκείνα τά τριγωνάκια των όχτώ τετραγωνικών πού βάζουνε στίς συμβολές των δρόμων; Διάβασα κάποτε για στάνταρς, πού καθορίζουν τούς αναγκαίους χώρους για τίς κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων, για πράσινο, πλατείες, παιγνιδότους κλπ. Για πράσινο π.χ. πρέπει να προβλέπονται 2m² ανά κάτοικο, πού για τήν περιοχή μας σημαίνει 400 στρέμματα. Πόσο ειρωνικά δείχνουν όλα αυτά μπροστά στην πολεοδομική άθλιότητα του δικού μας περιβάλλοντος...

Ε. ΑΝΤΩΝΙΟΥ: Νά πω καλύτερα μία πρόσφατη έμπειρία αυτού του άσφυκτικού τρόπου ζωής και κατοικίας πού μάς έχει έπιβληθεί. Σ' όλη τήν περιοχή μας ύπάρχουν μόνο 2 συστεγαζόμενα νηπιαγωγεία σ' ένα πράσινο από τήν ύγρασία κτίριο, πού δέχονται μέ κλήρωση 30 παιδιά από 400 περίπου ύποψήφια. Φέτος ένα παιδί πού κληρώθηκε άργησε να πάει και τή θέση του κατέλαθε ένα άλλο, πού όταν μετά έπρεπε να φύγει γαντζώθηκε στό θρανίο και φώναζε άπελπισμένα, παρακαλώντας να μή τό πάρουν... Είναι όλα αυτά μικρές καθημερινές τραγωδίες, πού σέ λίγο θά μάς κάνουν να ζητάμε αύξηση των παιδοψυχιάτρων, άφου σήμερα δέν δίνουμε τή σημασία πού πρέπει στό περιβάλλον του παιδιού.

Φ. ΑΡΓΥΡΟΥ: Σά να μή φτάνουν όλα αυτά, ή γραμμή του ηλεκτρικού έκοψε στά δύο τήν περιοχή και ξαφνικά βρεθήκαμε χωρισμένοι μέ τούς γείτονές μας. Σιγά-σιγά έγινε άκριβή ή πάνω μεριά και λαϊκή ή κάτω. Σ' ένα γάμο να θές να πάς στην εκκλησία στό Κάτω Πατήσια πρέπει να κατέβεις στην 'Αγίου Μελετίου για να βγεις από τήν άλλη πλευρά. Μέ μία ύπόγεια κατασκευή 2 χιλιομέτρων θά λυνόταν βέβαια αυτό τό πρόβλημα του αθαίρετου διαχωρισμού και θά ύπήρχε και μεγάλη λεωφόρος για πεζούς και αυτοκίνητα, αλλά βλέπεις ή περιοχή μας δέν είναι μόστρα της 'Αθήνας.

Γ. ΔΡΑΚΟΣ: Τά προβλήματά μας, βέβαια, δέν είναι ούτε σπάνια ούτε πρωτοφανή. Όλοι, λίγο πολύ, τά ίδια αντιμετώπιζουμε. Γι' αυτό και ή κινητοποίηση για τή λύση τους πρέπει να ξεπεράσει τό επίπεδο της κάθε συνοικίας και μάλιστα άμεσα, χωρίς καθυστέρηση. 'Ηδη είναι πολύ άργά...

κυκλοφορεί

ΓΙΩΡΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΤΡΟΥ

ΨΥΧΕΔΕΛΙΚΑ Η ΨΥΧΟΔΗΛΩΤΙΚΑ

LSD
Mescaline
Hashish

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Γιά πρώτη φορά
ή άλήθεια πάνω σ' αυτά
χωρίς διαστροφές

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

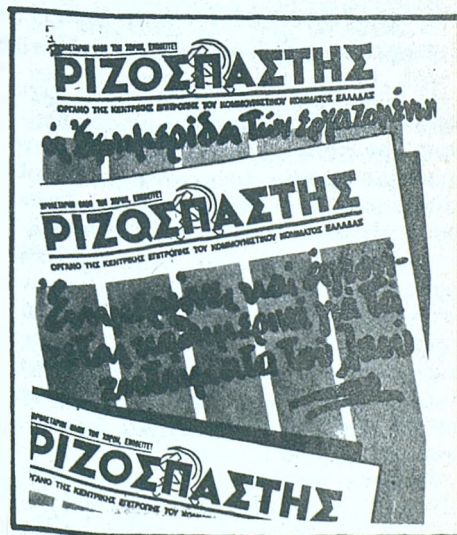
ΑΘ. ΚΑΥΚΑΛΙΔΗ

Η ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΜΗΤΡΑΣ

Η συγγραφέας με ψυχολογικά στοιχεία

Ολοκλ

'Ο Freud μίλησε για τήν παιδική...
...έξωθηση γέννησή τους...

ΖΙΜΠΑΜΠΟΥΕ:

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΜΟΥΓΚΑΜΠΕ

Του Γιώργου 'Ανδρέοπουλου

Οί πρόσφατες εκλογές στο Ζιμπάμπουε σήμαναν τό τέλος μιās εποχής. Μιās εποχής πού τό χαρακτηριστικότερο γνώρισμά της στάθηκε ή στυγνή ρατσιστική καταπίεση τής πλειοψηφίας τών μαύρων από μιά λευκή μειονότητα.

Ο εκλογικός θρίαμβος του Robert G. Mugabe έδωσε μιά αποστομωτική απάντηση στίς εκτιμήσεις πού κατά κόρο διοχέτευε ό δυτικός τύπος στήν κοινή γνώμη. Οί εκτιμήσεις αυτές ήταν προϊόν σκέψης κάποιων «ειδικών πολιτικών σχολιαστών» οί όποιοι μέ τό «άλάθητον» πολιτικό τους ένστικτο πρόσφεραν «έμπεριστατωμένες» αναλύσεις. 'Ακόμα και οί πιό φιλελεύθερες δυτικές εφημερίδες (Γκάρντιαν, Μόντ) πού δέν είχαν υποστηρίξει τόν περιβόητο 'Εσωτερικό Διακανονισμό (Internal Settlement) είχαν υποτιμήσει τή λαϊκή απήχηση τών ανταρτών του Πατριωτικού Μετώπου (ZANU-PF).

Ο 'Εσωτερικός Διακανονισμός είχε όριοθετήσει τό πλαίσιο τών μεταρρυθμίσεων πού ήταν διατεθειμένη νά κάνει ή λευκή μειονότητα. Σύμφωνα μ' αυτόν οί μαύροι θά είχαν τήν πλειοψηφία τών εδρών στο Κοινοβούλιο, αλλά οί θέσεις-κλειδιά στήν οικονομία, στήν κρατική γραφειοκρατία, στο στρατό και στήν αστυνομία θά παραμέναν όριστικά στα χέρια τών λευκών. 'Επί πλέον, ή λευκή μειοψηφία θά μπορούσε νά ασκήσει veto σε όλες τίς ενέργειες τής πλειοψηφίας πού θά έθιγαν τά κυριαρχικά δικαιώματα τών λευκών.

Οί λευκοί δρῆκαν στα πρόσωπα του έπισκόπου Μουζορέβα και του Σίτχολ τήν πάντα επίκαιρη φιγούρα του

«Μπάμπα-Θωμά» προσαρμοσμένη, δέδια, στίς απαιτήσεις του είκοστου αιώνα. Καί οί δυό ήταν θρησκόληπτοι, δουλοπρεπείς και έχθροί κάθε ριζικής κοινωνικής μεταρρύθμισης.

Τόν 'Εσωτερικό Διακανονισμό, πού έθετε αξιωματικά τό Πατριωτικό Μέτωπο στα περιθώρια τής πολιτικής ζωής, ακολούθησαν οί περσινές εκλογές. Αυτές επιβεβαίωσαν τήν κωμωδία πού παιζόταν σε βάρος του λαού του Ζιμπάμπουε – τό Πατριωτικό Μέτωπο τίς μπορούσε – μέ αποτέλεσμα τήν ανάληψη τής πρωθυπουργίας από τόν Μουζορέβα τήν 16/79.

Ο τελευταίος έκανε μιά χειρονομία «καλής θέλησης» πού ό συντηρητικός

τύπος πρόβαλλε συστηματικά: πρότεινε στο Πατριωτικό Μέτωπο ανακωχή, χορήγηση γενικής άμνηστίας, δυνατότητα έπιστροφής και ειρηνικής ένταξης στή «νέα κοινωνία». Μέ τήν άνοιχτή υποστήριξη, χρηματική και στρατιωτική, τής Νότιας 'Αφρικής και με όλο τόν κρατικό μηχανισμό στα χέρια τής κυβέρνησής του, ό Μουζορέβα δέν είχε λόγο νά άρνεϊται μιά νέα διευθέτηση. 'Αντίθετα, είχε άμεση ανάγκη ειρήνης, μιά και ό συνεχιζόμενος εμφύλιος τόν εξασθενούσε οικονομικά.

'Αποδοχή τής πρότασής του θά σήμαινε: (α) Τέρας στον άντάρτικο άγώνα (β) 'Αφοπλισμό τών ανταρτών (γ) 'Αποδοχή έκ μέρους του Πατριωτικού Μετώ-

που του Έσωτερικού Διακανονισμού και (δ) Άποδοχή της νομιμότητας της κυβέρνησης Μουζορέδα που θα κατέληγε στη σιωπηρή έγκριση της κοινωνικής δομής της χώρας. Οι ήγέτες του Πατριωτικού Μετώπου αρνήθηκαν κατηγορηματικά. Ο Μουζορέδα είχε χτυπήσει λάθος πόρτα, ψάχνοντας για άφελή θύματα, πρόθυμα να οδηγηθούν άοπλα στο στόμα του λύκου.

Τό μέλλον του Μουζορέδα – μετά την όριστική ρήξη του με το Πατριωτικό Μέτωπο – φαινόταν άδεδάιο. Παίζοντας τό χαρτί των λευκών έκανε συμβιβασμούς απaráδεκτους με τό καθεστώς του Σμίθ. Οι προγραμματικές διακηρύξεις του για ειρήνη, εθιμερία και άλλαγή ήχουσαν περιεργα στά αυτιά ενός λαού βασανισμένου που σέ έφτά χρόνια έδωσε πάνω από 20.000 ψυχές για τήν ανεξαρτησία του και που δύσκολα συμβιβάζονταν με τήν καρικατούρα μεταρρύθμισης που πρόσφερε ο Μουζορέδα.

Κάτω από τήν πίεση των γειτονικών, με τό Ζιμπάμπουε, κρατών αναγκάστηκε ή βρετανική κυβέρνηση να προτείνει τήν έναρξη νέων διαπραγματεύσεων μεταξύ του Μουζορέδα και του Πατριωτικού Μετώπου για τό μέλλον της χώρας. Η κατάσταση είχε φτάσει στο άπρωχόρητο. Ο πόλεμος συνεχίζονταν αμείλικτος. Η Ζάμπια και ή Μοζαμβίκη είχαν ύποστει μεγάλες καταστrophές από τίς συνεχείς επιδρομές και τούς βομβαρδισμούς του Ροδεσιανού στρατού κατά των αντίρτικων καταυλισμών που βρίσκονταν στο έδαφός τους. Αυτό εξασθενούσε τήν οικονομία τους και τίς ανάγκαζε να βρίσκονται σέ κατάσταση συνεχούς στρατιωτικής ετοιμότητας.

Η συμφωνία του Λάνγκαστερ Χάουζ (Λονδίνο, Δεκέμβρης 1979) μεταξύ του Πατριωτικού Μετώπου και της κυβέρνησης Μουζορέδα έθεσε τέρμα στον εμφύλιο πόλεμο και άνοιξε τό δρόμο για τίς νέες έκλογές. Τά μέσα μαζικής ενημέρωσης έντεχνα χρησιμοποίησαν όρισμένες παρασκηνιακές διαδουλεύσεις για να δημιουργήσουν στερεότυπα «μοντέλα» κάθε αντιπροσωπείας. Ο έπίσκοπος Μουζορέδα παρουσιάστηκε σαν ή διαλλακτική φυσιογνωμία της συνδιάσκεψης. «Υπάκουος» στη φωνή της λογικής (βλέπε: στίς όποιεςδήποτε βρετανικές προτάσεις) με μοναδική επιθυμία τήν ειρήνη, χωρίς... πολιτική ύστεροδομία. Στο Πατριωτικό Μέτωπο είχαν πιά διαμορφωθεί δύο τάσεις: (α) Τό ΖΑΡΥ με άρχηγό τό Νκόμο, τό όποιο φαινόταν πρόθυμο υπό όρισμένες προϋποθέσεις να συμβιβαστεί και (β) τό ΖΑΝΥ του Μουγκάμπε, φορέας του αδιάλλακτου άπελευθερωτικού αγώνα όπου επικρατούσαν οι μαρξιστικές τάσεις.

Η έκστορτεία των μέσων ενημέρωσης είχε σαν σκοπό τήν όξυνση όρισμένων διαφορών στους κόλπους του Πατριωτικού Μετώπου σαν ένα βήμα προς τήν όριστική διάσπαση.

Έτσι παιζόταν τό τελευταίο χαρτί της βρετανικής κυβέρνησης: Ένίσχυση των θέσεων του Μουζορέδα και σέ περίπτωση άποτυχίας του άνοιγμα προς τόν Νκόμο – ο Μουγκάμπε ήθελε να άπομονωθεί, να παρουσιαστεί σαν ένας εξτρεμιστής, χωρίς πραγματική λαϊκή βάση. Δέν είναι τυχαίο τό γεγονός ότι όποιος παρακολουθούσε τό ρεπορτάζ του BBC, κατά τή διάρκεια των διαπραγματεύσεων, σχημάτιζε τήν έντύπωση ότι ο Νκόμο ήταν ή ήγετική φυσιογνωμία στο Πατριωτικό Μέτωπο, ένω ο Μουγκάμπε ένας δευτερεύουσας σημασίας ένσκλητικός συνεργάτης.

Ανάμεσα στ' άλλα, ή συμφωνία του Λάνγκαστερ Χάουζ όριζε ότι από τίς 100 έδρες, οι 20 θα πήγαιναν στους λευκούς. Οι ύπόλοιπες 80 έδρες άποτελούσαν τήν ούσία του παιχνιδιού. Τά παιχνίδια αυτή τή φορά όμως έκρυβε έκπληξεις. Η άναπάντεχη έκπληξη που προκάλεσαν τά άποτελέσματα άγκάλιασε τή βρετανική κυβέρνηση, τή λευκή κοινότητα του Ζιμπάμπουε και τήν κυβέρνηση της Νότιας Άφρικής. Ο πιστός τους σύμμαχος Μουζορέδα εξαφανιζόταν – προς τό παρόν τουλάχιστον – από τόν πολιτικό χάρτη της χώρας.

Τό έκλογικό σώμα του Ζιμπάμπουε άνέρχεται σέ 2.883.000. Τό ΖΑΝΥ-ΡΡ (Μουγκάμπε) πήρε τό 63% όλων των ψήφων και 57 έδρες. Τό ΖΑΡΥ (Νκόμο)

πήρε τό 24% και 20 έδρες, ένω τό UANC (Μουζορέδα) τό 8% και 3 έδρες. Άξίζει να τονισθεί ότι οι βασικές φυλές του Ζιμπάμπουε είναι δύο: οι Σόνα που άποτελούν τό 80% του πληθυσμού στην όποία άνήκουν ο Μουγκάμπε και ο Μουζορέδα και οι Ντέμπελε που άποτελούν τό 20% στην όποία άνήκει ο Νκόμο.

Παρατηρώντας τά αναλυτικά άποτελέσματα, θά δούμε ότι ή κάθε φυλή ψήφισε τό δικό της ύποψήφιο. Τό ΖΑΝΥ κυριάρχησε στο δόρειο, ανατολικό και νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας που κατοικείται από τούς Σόνα, όπου πήρε τίς 56 από τίς 64 έδρες (ποσοστό επιτυχίας 87,5%). Τό ΖΑΡΥ κυριάρχησε στο δυτικό και νοτιοδυτικό τμήμα της χώρας, όπου κέρδισε τίς 15 από τίς 16 έδρες (ποσοστό επιτυχίας 93,75%) γιατί ή περιοχή αυτή σχεδόν άποκλειστικά κατοικείται από τήν φυλή του, τούς Ντέμπελε.

Η βρετανική κυβέρνηση μόλις και μετά βίας έκρυψε τήν άπογοήτευσή της. Όταν στο κοινοβούλιο άνακοινώθηκε από τόν ύφυπουργό εξωτερικών κ. Γκίλμουρ, ότι άνατέθηκε από τόν κυβερνήτη της χώρας ο σχηματισμός κυβέρνησης στον Μουγκάμπε, τά μέλη του Συντηρητικού Κόμματος άντέδρασαν βίαια. Η έπίθεση κατά της κυβερνητικής πολιτικής άρχισε από τόν «γκουρού» της

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Σέ μία συνέντευξή του στο περιοδικό Times μετά τήν νίκη του, ο Μουγκάμπε δήλωσε, ανάμεσα στ' άλλα, τά εξής: «Είμαστε σοσιαλιστές. Θά υιοθετήσουμε σοσιαλιστικές άρχές, αλλά οι άρχές μας πρέπει να άναγνωρίσουν τίς πραγματικότητες της χώρας μας – τήν Ιστορία, τίς παραδόσεις και τίς ειδικές συνθήκες στίς όποιες βρισκόμαστε. Η χώρα βασίζεται στην έλεύθερη οικονομία και για αυτό είναι καπιταλιστική. Πρέπει να άντιληφθούμε ότι δέν θά επιφέρει μια άμεση άποδιοργάνωση της οικονομίας: μπορούμε να δουλέψουμε για μία βαθμιαία έπίτευξη των σκοπών μας. Βέβαια, στίς δημόσιες υπηρεσίες ο ρατσισμός θά έκλείψει. Αλλά θά είναι παλαθός έκείνος, ο όποιος, μόλις καταλάβει τήν έξουσία, θά προσπαθήσει να ρίξει τό σύστημα». Time 17.3.80

Έξάλλου ο Μουγκάμπε δήλωσε στο Ιταλικό «Μανιφέστο»:

«Η πραγματικότητα της χώρας μας είναι ότι έκτός από τήν κεντρική τράπεζα και μερικές συγκοινωνίες, όλοι οι άλλοι τομείς είναι ιδιωτικοί. Δέν σκοπεύουμε να τήν άγνοήσουμε. Θά δημιουργήσουμε βαθμιαία τίς βάσεις για τήν εφαρμογή του σοσιαλιστικού μας προγράμματος.

Στόν άγροτικό τομέα τό Κράτος θά κατάρχει μόνο εγκαταλειμμένα, ακαλιέργητα ή ύποαπασχολούμενα έδάφη. Ιδιωτικές έκμεταλλεύσεις θά αγοράσουμε με χρήματα ειδικού ταμείου στο

όποιο συμμετέχουν και οι ΗΠΑ και ή Μεγάλη Βρετανία. Στά έδάφη αυτά θά δημιουργήσουμε κοινωνικοποιημένες καλλιέργειες και χωριά, καθώς και μικρές βιομηχανίες για να άπορροφήσουμε ένα μέρος από τούς ύποαπασχολούμενους.

Σέ άλλους τομείς, στη βιομηχανία και στα όρυχεία, θά επιδώσουμε τή βαθμιαία συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις.

Θά κατάργουμε όλες τίς φυλετικές μας διακρίσεις, και ο λαός θά πρέπει να καταλάβει όλες τίς ήγετικές θέσεις στην άστυνομία και στο στρατό. Στόν καινούριο στρατό θά συμμετέχουν και στοιχεία του σημερινού στρατού των λευκών, μετά από άτομική εξέταση των περιπτώσεων, για να άποκλειστούν οι μισοφόροι, οι ειδικοί του άνταρτοπέμου και όσοι έχουν διαπράξει εγκλήματα.

Είμαστε άδέσμευτη χώρα και θά συνυπάρξουμε με τή Νότια Άφρική, παρά τό ότι μισούμε τή φυλετική της πολιτική. Είναι γείτονές μας και οι οικονομίες μας είναι έξαιρετικά συμπληρωματικές. Δέν είμαστε οι άπελευθερωτές της Νότιας Άφρικής, αλλά του Ζιμπάμπουε. Οι μαύροι της Νότιας Άφρικής πρέπει να πάρουν τά όπλα: έμεις θά ακολουθήσουμε τίς οδηγίες της Οργάνωσης Άφρικανικής Ένότητας».

ἀκροδεξιᾶς πτέρυγας τοῦ κόμματος "Αμερυ, πρῶην ὑπουργό τῆς Κοινοπολιτείας. Ὁ "Αμερυ εἶχε ἐπιτεθεῖ δριμύτατα κατὰ τῆς ἡγεσίας τοῦ κόμματός του καί στό συνέδριο, τόν περασμένο Ὀχτώδρη. Εἶχε κατηγορήσει τήν κυβέρνησιν ὅτι μέ τῇ συνδιάσκεψιν ὑπόσκαπτε τό κύρος τοῦ «φιλοδυτικῆς» Μουζορέδα καί νομιμοποιούσε τόν «ὀλοκληρωτισμό» τοῦ Πατριωτικοῦ Μετώπου. Ἡ τότε ἐπίθεσή του ἔδωσε ἀφορμή σέ ὀρισμένα στελέχη τοῦ νεοφασιστικοῦ πυρήνα τῶν Συντηρητικῶν, τοῦ περιδόητου Μάντεϊ Κλάμπ, νά ἀποκαλέσουν δημόσια τοὺς ἡγέτες τοῦ Πατριωτικοῦ Μετώπου «μπάσταρδους τρομακράτες» καί νά ζητήσουν τήν ἀμεση ἀναγνώρισιν τοῦ καθεστώτος Μουζορέδα. Ὁ ἱεροκήρυκας αὐτός τῆς λευκῆς ἀνωτερότητας ρώτησε τήν κυβέρνησιν «ἀν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ νίκη τοῦ Μουγκάμπε ἀντιπροσωπεύει μιά μεγάλη ἥττα γιά τή Δύση». Ὁ Γκίλμουρ ἀπάντησε: «Φοβοῦμαι ὅτι θά διαφωνήσω μαζί σας. Τό νά λέει κανεῖς ὅτι ἐλεύθερες καί δίκαιες ἐκλογές ἀποτελοῦν μεγάλη ἥττα γιά τή Δύση ἀσφαλῶς δέν εἶναι μιά... καθώς πρέπει δυτικῆ συμπεριφορά». Μέ τό νά ἀναρωτιόμαστε ὅμως ἂν ὁ Μουγκάμπε ἔβαλε νερό στό κρασί του, ἢ ἂν παραμένει ἐπαναστάτης Μαρξιστής, ἂν θά ὁδηγήσει τό Ζιμπάμπουε σέ μονοκομματικὸ κράτος ἢ σέ πλουραλιστικὴ δημοκρατία, ἐντεχνα ἀπομονώνεται ὁ Μουγκάμπε καί τό ZANU ἀπό τό κοινωνικὸ γίνεσθαι γίνονται ἡ μόνη ἀνεξάρτητη μεταβλητὴ στό πεδίο τῶν πιθανῶν ἐξελίξεων καί ἀναγορεύονται αὐθαίρετα σάν ὁ μοναδικὸς ὑπεύθυνος φορέας τῆς μελλοντικῆς πορείας τοῦ κράτους. Ἀγνοεῖται ὁ ρόλος τῆς λευκῆς μειονότητας, τοῦ Μουζορέδα, τῆς Νότιας Ἀφρικῆς καί τῶν ἄλλων ξένων δυνάμεων. Τό τί δρόμο θά ἀκολουθήσει τό Ζιμπάμπουε δέν ἐξαρτᾶται μόνο ἀπό τό πρόγραμμα τοῦ ZANU, ἀλλὰ σέ μεγάλο βαθμὸ ἀπό τὴ στάση πού θά κρατήσουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ παράγοντες στή δύσκολη πορεία τῆς

ἀνοικοδόμησιν. Ἄν π.χ. ἡ Νότια Ἀφρικὴ – πού μέχρι πρό τιнос σχεδίαζε εἰσβολή, σέ περίπτωσιν ἐκλογικῆς νίκης τοῦ ZANU – ἀρχίσει μιά συστηματικὴ καμπάνια ἀποσταθεροποίησης τοῦ καθεστώτος, χρησιμοποιώντας σάν πέμπτη φάλαγγα τὴ λευκὴ μειονότητα ἢ τό UANC θά εἶναι ἀστείον νά ἀναμένει κανεῖς σεβασμὸ τῆς κοινοβουλευτικῆς πλειοψηφίας τους.

Πέρα ὅμως ἀπὸ τίς ὁποιοσδήποτε εἰ-

Ὁ Μουζορέδα ὑπογράφει μέ τό Σμίθ τό σύμφωνο τῆς 3/3/78 πού ἀνατράπηκε ἀπὸ τίς ἐπαναστατικὰς δυνάμεις.

κασίες, ἓνα εἶναι βέβαιο: ὅτι ὁ Μουγκάμπε θέλει νά κλείσει τὰ τραύματα τοῦ ἐμφύλιου καί νά στηρίξει τό πρόγραμμά του σέ μιά πλατιὰ συνεργασία ὅλων τῶν ὑπεύθυνων φορέων.

Μερικὲς ἀπὸ τίς πρῶτες του ἐνέργειες εἶναι χαρακτηριστικὲς μιᾶς προσπάθειας γιά πανεθνικὴ συσπείρωσιν:

(α) Πρόταση στό Ζοσούα Νκόμο γιά νά ἀναλάβει ὑπεύθυνη θέση στή νέα κυβέρνηση. Μετὰ ἀπὸ πολλὰ διαβουλεύσεις ἀποφασίστηκε νά ἀναλάβει τό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν. Σέ ἄλλους τρεῖς συνεργάτες του δόθηκαν τὰ Ὑπουργεῖα: Δημοσίων Ἔργων, Ταχυδρομείων καί Τηλεπικοινωνιῶν καί Πλουτοπαραγωγικῶν Πηγῶν. Ἔτσι, ἀπὸ τὰ 23 ὑπουργεῖα τὰ 4 δόθηκαν στό ZAPU.

Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ τοῦ Μουγκάμπε εἶναι μελετημένη. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ἔδειξαν ὅτι στό διαμέρισμα τῆς Ματάμπελαντ ἀπὸ τίς 16 ἔδρες τό ZAPU κέρδισε τίς 15 καί τό ZANU μόνο 1. Τυχόν παραγκωνισμὸς ἐκπροσώπων τοῦ ZAPU ἀπὸ τὴ νέα κυβέρνηση θά συρρίκνωνε τὴν ἤδη περιορισμένη λαϊκὴ πρόσδεσιν τοῦ ZANU στή φυλὴ Ντέμπελε καί θά ὀξυνε τίς ἐνδοφυλετικὰς σχέσεις.

(β) Πνεῦμα συνεργασίας μέ τὴ λευκὴ μειονότητα. Ὁ Μουγκάμπε ζήτησε ἀπὸ τοὺς λευκοὺς νά μείνουν, ὑποσχόμενος σεβασμὸ τῆς ιδιοκτησίας τους καί στελέχωσε δύο ἀπὸ τὰ πλὺ σπουδαῖα ὑπουργεῖα μέ ἐκπροσώπους τους: Τό Ὑπουργεῖο Γεωργίας μέ τόν Νορμάν, ἕναν πετυχημένο γαιοκτημονα-ἐπιχειρηματία καί τό Ὑπουργεῖο Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας μέ τόν Σμίθ πού εἶχε ὑπηρετήσει σάν Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν στίς κυβερνήσεις Γιάν Σμίθ καί Μουζορέδα. Ἐπίσης, ζήτησε ἀπὸ τόν μεγαλύτερό του ἀντίπαλον, τό στρατηγὸ Γουάλις, νά παραμείνει στή θέση του γιά νά ἐπιβλέ-

ψει τὴ δημιουργία νέου τακτικοῦ στρατοῦ. Βέβαια, γιά νά ἔχει προσωπικὴ ἐπίβλεψη ὅλων τῶν ἀναγκαίων ἐνεργειῶν, ὁ Μουγκάμπε ἀνέλαβε τό Ὑπουργεῖο Ἀμυνας.

(γ) Στόν τομέα τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων ὁ Μουγκάμπε ζήτησε ἀπὸ τόν Λόρδο Σόουμς, κυβερνήτη τῆς χώρας μέχρι τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας πού θά γίνῃ στίς 18 τοῦ Ἀπριλίου, νά γίνῃ τό Ζιμπάμπουε, τό 43ο μέλος τῆς βρετανικῆς κοινοπολιτείας. Ἐπὶ πλέον δήλωσε ὅτι δέν θά διακόψει ἐμπορικὰς σχέσεις μέ τό καθεστὼς τῆς Νότιας Ἀφρικῆς παρόλη τὴν ἀπέχθειά του γιά τό ἀπαρτχάιντ. Τὰ τελευταῖα μέτρα ἀρρήθηκαν μέ σκοπὸ νά καθησυχάσουν τὴν λευκὴ μειονότητα, ὥστε νά μὴν αἰσθάνεται «ἐξεκομμένη» ἀπὸ τόν ἔξω κόσμον. Εἶναι φανερό ὅτι μιά ἰσχυρὴ οἰκονομικὴ μειοψηφία πού αἰσθάνεται νά διακυβεύεται ἡ ἀσφάλειά της μπορεῖ νά δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα στήν ἐφαρμογὴ τῶν κυβερνητικῶν προγραμμάτων.

Ἡ πείρα τοῦ πολύχρονου ἀγῶνα τοῦ Πατριωτικοῦ Μετώπου δικαίωσε τὴν ἀνάγκη ἐσωτερικῆς συνοχῆς καί ὁμοψυχίας. Οἱ κίνδυνοι – ἐσωτερικοὶ καί ἐξωτερικοὶ – παραμονεύουν στὰ πρῶτα δῆματα τῆς νέας κυβέρνησης.

Ὅπως ἔγραψαν χαρακτηριστικὰ οἱ Financial Times μέ μιά δόση εἰρωνίας: «Πέραν πάσης ἀμφιβολίας, ὁ κ. Μουγκάμπε δέν θά ἦταν ἡ πρώτη προτίμησιν τῆς κυβέρνησης».

Φαίνεται ὅμως ὅτι καί μέρος τοῦ βρετανικοῦ τύπου, παρ' ὅλη τὴν ἐκ τῶν περιστάσεων ἀναγκαστικὴ προθυμία του νά δεχτῇ τὴν νέα κατάστασιν στό Ζιμπάμπουε, δέν παύει ἔμμεσα νά κινδυνολογεῖ. Οἱ Financial Times π.χ. σέ κύριον ἄρθρον τους ἐνῶ ἐπαινοῦν τό πνεῦμα ἐθνικῆς ἐνότητος, συμφιλίωσης καί μετριοπάθειας πού διακρίνει τίς πρῶτες ἐνέργειες τοῦ Μουγκάμπε, δέν παραλείπουν μιά «ἱστορικὴ παρένθεσιν» πού δέν ἔχει τίποτε νά ζηλέψει ἀπὸ τὴν ψυχροπολεμικὴ κινδυνολογία: «Δέν ὑπάρχει οὔτε μιά περίπτωσιν σ' ὀλόκληρη τὴν Ἀφρικὴ ὅπου ἡγέτης πού κέρδισε τὴν ἐξουσία μέ τὴν ἀπελευθέρωσιν, νά τὴν ἔχασε μετὰ σέ δημοκρατικὰς ἐκλογὰς. Ἡ μονοκομματικὴ δημοκρατία εἶναι ὁ κανόνας καί μονοκομματικὴ ἐξουσία εἶναι ἡ πιθανὴ κατάληξις στό Ζιμπάμπουε».

Αὐτὴ ἡ «ὑπενθύμιση» τί ἄλλο σκοπὸ ἔχει ἀπὸ τό νά συμβάλλῃ στήν ὀξύνωσιν τῆς ἤδη τεταμένης ἀτμόσφαιρας καί στή διατήρησιν τῆς πόλωσης, τὴν ὁποία ἡ συμφοιλικὴ πολιτικὴ τοῦ Μουγκάμπε προσπαθεῖ νά ἀμβλύνῃ.

Ποιοὶ εἶναι ὅμως οἱ πραγματικοὶ σκοποὶ τοῦ τελευταίου. Ἡ μετριοπάθειά του εἶναι ἐνδειξη πανεθνικῆς πολιτικῆς; ἢ μήπως θολώνει τὰ νερά ἐτοιμάζοντας παρασκηνακὰ μιά νύχτα τοῦ Ἀγίου Βαρθολομαίου;

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραζε
διαβαζε

διαδιδε
την ΑΥΓΗ
τη δίκη 68
φωνη

ΣΟΥΗΔΙΑ: ‘Ο σοσιαλδημοκρατικός «παράδεισος» εξαντλήθηκε

«... νύχτωσε ή άβεθαιότητα μετά τό καρναβάλι, μαυρόπηχτη τ' άπόπνιξ' ή μοναξιά και μοναχά οί αντίλαλοι τον τώρα άνάβουν τ' άστρα...»

του Τάσου Έγγλέζου

Ο ΓΕΝΑΡΗΣ δέν είναι εύκολος μήνας στη Σουηδία. Βέβαια, δύσκολος ήταν και ό Δεκέμβρης, κατασκότεινος και ψυχρός μήνας τόσο κοντά στον άρκτικό, άν δέν ύπήρχε ή γιορτή του φωτός Σάντα Λουσία και οί τελετές γύρω από την άπονομή των θραδείων Νόμπελ, πού έχουν μεγάλη άκροαματικότητα στη σουηδική τηλεόραση. Ύστερα, γιά δυό βδομάδες ακόμα, είναι κανείς ξανά πολυάσχολος μέ τίς προετοιμασίες γιά τίς γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς.

Ο ΓΕΝΑΡΗΣ όμως είναι ό μήνας της μοναξιάς. Γιά τή Σουηδία ή μοναξιά είναι τό μεγαλύτερο κοινωνικό πρόβλημα. Ίδιαίτερα άνησυχητική είναι επίσης ή αυξανόμενη σχέση της μοναξιάς μέ τίς αυτοκτονίες.

ΠΙΣΩ από κάθε άπόπειρα αυτοκτονίας, τίς περισσότερες φορές, κρύβεται τό δράμα της μοναξιάς ανθρώπων πού ξαφνικά βρδσκονται νά ζούν σέ στεγανές γωνίες της κοινωνίας, χωρίς κοινωνικό ρόλο κι ύπευθυνότητα, χωρίς γνωστούς και συγγενείς, σέ ένα υπερίδρυματικό-ποιημένο σύστημα πού προσπαθεί νά λύσει τά προβλήματα άποτελεσματικά, αλλά κι άπρόσωπα.

ΟΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ αυξάνονται άνησυχητικά άνάμεσα στους νέους. Οί θάνατοι από αυτοκτονίες είναι σήμερα διπλάσιοι από τούς θανάτους πού όφείλονται σέ αυτοκινητιστικά άτυχήματα.

Η ΕΛΛΕΙΨΗ θέσεων στους παιδικούς σταθμούς γιά τά παιδιά των νεαρών μανάδων είναι μιά άλλη σοβαρή αίτία άπογοήτευσης. Ή άνεργία, οί καταχρήσεις των ναρκωτικών και του ποτού, πού πουλιέται άποκλειστικά από τό κράτος, είναι άλλες αίτίες πού φέρνουν την κατάθλιψη στους νέους.

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ την επίσημη σουηδική στατιστική, τό 1851 αυτοκτόνησαν 237 άτομα, τό 1900-705, τό 1965-1068 και τό 1975-2.145. Οί άπόπειρες αυτοκτονίας από την άλλη μεριά, άνέρχονται σέ δεκάδες χιλιάδες κάθε χρόνο. Σώζονται όμως, τίς πιό πολλές φορές, χάρη στην καλά οργανωμένη νοσοκομειακή έπαγρύπνηση και τον πλούσιο έξοπλισμό της κοινωνικής πρόνοιας.

ΑΠΟ τούς ατόχειρες πού δέν σώζονται, οί περισσότεροι είναι άνδρες. Οί περισσότεροι άνδρες πού αυτοκτονούν είναι συνταξιούχοι.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ αυτοκτονούν περισσότερο γύρω από την ήλικία των 45-49

χρόνων. Νά και μιά μικρή στατιστική γιά τούς τρόπους αυτοκτονίας από τό 1969:

	δηλητηρίαση φάρμακα	κρεμάλα στραγγαλισμός	πυροβολισμός άνατίναξη	Άλλος τύπος
Άνδρες	486	384	197	101
Γυναίκες	292	89	4	58
Σύνολο	778	473	201	159

‘Ορθολογικότητα χωρίς άνθρωπιά

«... Η ΣΟΥΗΔΙΑ είναι μιά ορθολογική και άποτελεσματική κοινωνία μέ ύψηλό βιοτικό επίπεδο. Διαθέτει ορθολογικά έξορσάσια, ορθολογικά σχολεία, ορθολογικά νοσοκομεία. Οί κατοικίες είναι καινούριες. Οί συγκοινωνίες γίνονται πάνω σέ μοντέρνους δρόμους και τσιμεντένια όδοστρώματα. Μέ τή βοήθεια των ήλεκτρονικών έγκεφάλων έξασκούνται οί ιδιωτικές και δημόσιες λειτουργίες μέ ένα σύντομο και άποτελεσματικό τρόπο και μέ λίγο προσωπικό. Τά πάντα είναι καθαρά και ξάστερα.

ΟΜΩΣ, παράλληλα, ή κοινωνία αυτή είναι σκληρή από πολλές πλευρές. Ή άποτελεσματικότητα καταλήγει σέ άποσκοπό, ό άνθρωπος γίνεται ύποχείριο της τεχνικής και της γραφειοκρατίας...»

ΑΥΤΑ είναι λόγια του Ούλαφ Πάλμε, πρωτοπόρου και συνεχιστή μιās μεγάλης ρεφορμιστικής παράδοσης, πού έκανε την ύποανάπτυκτη και περιφερειακή Σουηδία, στη χώρα της ευημερίας μέ τό ύψηλότερο, ίσως, καταναλωτικό επίπεδο του κόσμου. Οί έλλειψεις όμως της Σουηδίας είναι και κοινωνικής φύσης.

Ή παραγωγή της είναι πράγματι τόσο άποτελεσματική, ώστε μπορεί νά ζει άνετα μέ χορηγίες και έμβάσματα όλος ό πληθυσμός της χώρας, ενώ χρειάζεται μόνο ένα μέρος του έργατικού δυναμικού. Έτσι, αυξάνεται ή άνεργία και ή άποτελεσματικότητα τρώει τά ίδια της τά παιδιά.

Ύπερκατανάλωση και ποιότητα ζωής

ΟΙ ΣΟΥΗΔΟΙ ζούν σέ 1.5 εκατομμύρια ύπερμοντέρνα – γιά την έλληνική πραγματικότητα – σπίτια «βίλες» και συγκροτήματα μονοκατοικιών και σέ άλλα 2,1 εκατομμύρια πάλι τέλεια διαμερίσματα.

Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ περιλαμβάνει όχι μόνο τίς κατοικίες, αλλά και τόν άπαραίτητο έξοπλισμό της περιοχής μέ ύπηρεσίες και καταστήματα, χώρους άθλοπαιδιών, γήπεδα και παιδικές χαρές, συγκοινωνίες ύψηλού επιπέδου και ακόμα μέσα και κατασκευές γιά την προστασία από τή ρύπανση του άέρα και του νερού και από τούς θορύβους. Οί περισσότεροι Σουηδοί έχουν έξασφαλισμένη, κατά κάποιο τρόπο, την παραμονή τους σέ ιδιόκτητο καλοκαιρινό σπίτι, άν δέν προτιμήσουν νά ταξιδέψουν στο έξωτερικό μέ τό άεροπλάνο ή τό αυτοκίνητό τους.

Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ του αυτοκινήτου είναι πιό εύκολη άπ' ότι σέ άλλες άνεπτυγμένες χώρες. Τό ίδιο και ή άπόκτηση μικρού πλωτού μέσου άναψυχής.

ΓΙΑΤΙ όμως τόσοι άνθρωποι άνησυχούν γιά τή δουλειά και τή μοίρα τους σέ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ**
ΤΣΙΜΙΣΚΗ - ΓΡΗΓ. ΠΑΛΑΜΑ 7
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Στό κέντρο της Θεσσαλονίκης
ένα σύγχρονο και καλαίσθητο βιβλιο-
πωλείο προσφέρει μία ολοκληρω-
μένη ενημέρωση για την **Ελληνική
και ξένη βιβλιογραφία**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ**
ΤΣΙΜΙΣΚΗ - ΓΡΗΓ. ΠΑΛΑΜΑ 7
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

"Αρτια οργανωμένες βιβλιοθήκες:
**Λογοτεχνία - Παιδαγωγική - Ψυχο-
λογία - Φιλοσοφία - Τέχνη - Ιστορία
- Πολιτική - Παιδικό βιβλίο και Μορ-
φωτικό παιχνίδι - Βιβλίο τσέπης -
ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ**
ΤΣΙΜΙΣΚΗ - ΓΡΗΓ. ΠΑΛΑΜΑ 7
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μία ζωντανή δραστηριότητα στη
Θεσσαλονίκη
**Εκθέσεις - Λογοτεχνικά βραδυνά -
Βιβλιογραφικά δελτία - Εκδόσεις**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ**
ΤΣΙΜΙΣΚΗ - ΓΡΗΓ. ΠΑΛΑΜΑ 7
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

**ΦΟΡΟΣ ΤΙΜΗΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΛΩΝΙΑ**

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, Αθήνα, τηλ. 3639980

μιά χώρα που με νόμο εξασφαλίζει τους πολίτες της ενάντια στη μείωση των εισοδημάτων:

**Πολιτική απάθεια
δυσκολία επικοινωνίας**

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ των σοσιαλδημοκρατών δίνεται συνήθως σε μία τόσο θεωρητικοποιημένη γλώσσα και επιχειρηματολογία που την κάνει απρόσιτη στον περισσότερο κόσμο. Ίσως νά ήταν κι αυτή μία αιτία της διπλής ήττας της σοσιαλδημοκρατίας που πάσχιζε νά μπαλώσει μία κατάσταση που είχε φτάσει σε αδιέξοδο. Ο πολίτης και ιδιαίτερα ο νέος, μή μπορώντας νά αντιληφθεί τί πραγματικά συμβαίνει, καταφεύγει στην εγκληματικότητα, πέφτει σε ψυχολογική κρίση ή ψηφίζει δεξιά για μιάν απροσδιόριστη οποιαδήποτε αλλαγή. Η σημερινή κυβέρνηση έχει διορίσει δύο ειδικούς για την άπλοποίηση της πολιτικής γλώσσας στην προεδρία της κυβέρνησης και στο πανεπιστήμιο. Πρόκειται, βέβαια, για μιά τυπική λύση χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Η επιτροπή έρευνας για όσους παίρνουν χαμηλούς μισθούς στο πόριμά της σχετικά με την ενεργή συμμετοχή της σιωπηρής πλειοψηφίας στην αυτοδιαχείριση και στη δημοκρατική λειτουργία της χώρας, ανάμεσα στα άλλα αναφέρει ότι:

● 90% των Σουηδών δεν έχουν ποτέ γράψει ούτε δυό γραμμές στις σελίδες των αναγνωστών των εφημερίδων.

● 81% δεν ανήκουν οργανωτικά σε κανένα κόμμα.

● 76% δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία νά ανοίξουν τό στόμα τους σε μιά ανοιχτή συνάντηση.

● 93% δεν ήρθαν ποτέ σ' επαφή με κάποιο υπεύθυνο πρόσωπο για νά επηρεάσουν μιά απόφαση.

● 94% δεν έλαβαν ποτέ μέρος σε καμιά διαδήλωση, ούτε καν στις παραδοσιακές εκδηλώσεις για την εργατική πρωτομαγιά.

Μερικοί είναι... πιο ίσοι

ΣΤΗ Σουηδία ο ταξικός αγώνας δεν γίνεται με όπλα ή απεργιακούς αγώνες, δηλαδή με ανοιχτές κοινωνικές αντιθέσεις δυσκολογεφύρωτες, αλλά με κανονισμούς, νόμους και παραγράφους, συμβάσεις, διαπραγματεύσεις και μηχανισμούς ενημέρωσης, μόρφωσης και παιδείας. Αυτοί που γνωρίζουν τη γλώσσα της εξουσίας επιζούν· οι άλλοι καταδικάζονται στην ψυχική απομόνωση και στην κοινωνική απάθεια.

ΣΤΑ σχολεία, στην τηλεόραση, στις εφημερίδες και στα περιοδικά χρησιμοποιείται μιά γλώσσα, που η πλειοψηφία του κόσμου δεν μπορεί νά κατανοήσει. Σε εκατοντάδες χιλιάδες ανέρχονται τα φύλλα του καθημερινού και περιοδικού τύπου που κυκλοφορούν και καταναλί-

σκονται ημερησίως. Τίς πιο πολλές φορές όμως, πρόκειται για έναν τύπο προσαρμοσμένο στην αντίληψη του κοινού, που έχει διαμορφωθεί με τρόπο ώστε ν' αντιλαμβάνεται τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αποτυχίες αποκλειστικά σαν προσωπικές.

Τό τέλος των παχιών αγελάδων

Η ΣΟΥΗΔΙΚΗ οικονομία βρίσκεται σε σοβαρή κατάσταση λόγω της έκρηκτικής ανόδου του κόστους των σουηδικών εξαγωγικών προϊόντων πιά τελευταία χρόνια.

ΤΟ ΧΑΡΤΙ, π.χ., είναι άφθονο στη Σουηδία αλλά, παρ' όλη την κρατική ενίσχυση, οι σουηδικές εφημερίδες είναι ακριβότερες από τις αντίστοιχες γερμανικές που αγοράζουν τό χαρτί τους από τη Σουηδία. Καί αυτό πάρ' όλη τη φημισμένη παράδοση της σουηδικής οργάνωσης, που τη βοηθούν και ένα σωρό άλλοι παράγοντες εκτός από τους καθαρούς εμπορικούς.

Η ΣΟΥΗΔΙΚΗ εφημερία είναι απόλυτα δεμένη με την ανταγωνιστική ικανότητα της σουηδικής βιομηχανίας στη διεθνή αγορά. Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες από τη μία, ή επαναστατική άνοδος της γερμανικής και της ιαπωνικής βιομηχανίας από την άλλη, θύσαν την αγοραστική αξία της σουηδικής κορώνας. Ιδιαίτερα σε σχέση με τό δυτικο-γερμανικό μάρκο έχει μειωθεί περίπου στο 1/4 της αξίας που είχε πριν από μιά δεκαετία.

Προκομένος λαός!

ΟΣΟΙ έχουν ζήσει από κοντά τη σουηδική νοοτροπία, ξέρουν καλά πώς οι Σουηδοί είναι τεχνίτες στη χαλιναγωγή κάθε άτιθας τάσης. Πάντα, μί ένα σωρό μέσα, καταφέρνουν στο τέλος νά αποφεύγουν τις κοινωνικές αντιθέσεις και τις εθνικές τραγωδίες και μέχρι τώρα και τά σκαμπανεβάσματα και τις διακυμάνσεις της οικονομίας. Τό οικονομικό θαύμα της μικτής σουηδικής οικονομίας οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στη σωστή εφαρμογή κευνσιανών μεθόδων. Δίκαια, δηλαδή, απόκτησε ή Σουηδία τη φήμη της πιο αντιπροσωπευτικής χώρας του ρεφορμισμού. Πάνω από 40 χρόνια διακυβέρνησης σοσιαλδημοκρατικής καταλήξαν στην πρώτη εκλογική της ήττα τό 1976 και αργότερα στην απρόοπτη φετινή δεύτερη υποχώρησή της.

ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ σοσιαλιστικής πορείας, έστω και μετ' εμποδίων, δεν κατάφεραν νά φέρουν την οικονομική δημοκρατία στη χώρα. Τά εκατομμύρια των μισθωτών και οι εκατοντάδες χιλιάδες μεταναστών άφησαν τελικά την πρωτοβουλία στα άστικά κόμματα που πίσω τους κρύβονται τά ανώνυμα και πανίσχυρα κέντρα εξουσίας των βιομηχανικών μονοπωλίων.

Τά πραγματικά κέντρα εξουσίας

ΔΕΝ υπάρχει αμφιβολία πώς τό σουηδικό κοινοβουλευτικό σύστημα και ιδιαίτερα ή λειτουργία των πολιτικών κομμάτων και ή προστασία των πολιτών εντάσσονται σέ μιά συνταγματική παράδοση, νομοθεσία και πράξη, πού δύσκολα θά κατάφεραν νά μιμηθούν άλλες χώρες.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά όμως έχουν τήν πραγματική εξουσία στά χέρια τους. Αναμφισβήτητα οί έφτά πανίσχυρες ιδιωτικές εταιρείες ASEA, BEIJERINVEST, SCA, GRÄNGES, L.M. ERICSON, STAB και VOLVO-SAAB-SCANIA. Οί εταιρείες αυτές επηρεάζουν άμεσα τήν πολιτική και οικονομική ζωή των 135 πιό σπουδαίων αστικών και ήμιαστικών κέντρων τής χώρας. Αυτό σημαίνει ότι, οί διευθυντές και οί ιδιοκτήτες των έφτά αυτών εταιρειών είναι οί ισχυρότεροι από τούς αίρετούς αντιπροσώπους του λαού στους δήμους, στους νομούς και στή βουλή.

ΑΠΟ τίς έφτά αυτές εταιρείες και τούς προμηθευτές τους εξαρτάται άμεσα ή ζωή 1,5 εκατομμυρίου ατόμων, δηλαδή όσων εργάζονται σ' αυτές και των οικογενειών τους.

ΑΛΛΟ ένα εκατομμύριο στόν ιδιωτικό και δημόσιο τομέα μαζί μέ τίς οικογένειές τους εξαρτώνται επίσης έμμεσα από αυτές τίς εταιρείες. Αν κάποια εταιρεία ή παράρτημά της σέ μιά πόλη κλείσει, τότε εξαφανίζεται αυτόματα και ή δυναμικότητα των άλλων μονάδων

άπασχόλησης στήν περιοχή. Κλείνουν μαγαζιά, κέντρα διασκέδασης, σταθμοί θενζίνης και έπισκευής αυτοκινήτων, κλινικές και νοσοκομεία, δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμοί κοινής ωφέλειας, σχολεία και άλλοι τόποι εργασίας χιλιάδων ατόμων.

ΕΤΣΙ, οί πανίσχυρες εταιρείες πού όλες κατά κάποιο τρόπο είναι δεμένες μέ τούς ήγεμόνες του πλούτου, τήν οικογένεια WATTENBERG και τούς πανίσχυρους διευθυντές, συνεργάτες και συναδέλφους τους NICOLIN, TH-UNHOLM, GYLLENHAMMAR, BRODWALDH και άλλους, μπορούν νά αποφασίζουν μόνες τους γιά τό ρυθμό τής οικονομικής ζωής και γενικότερα γιά τή ζωή ή τό θάνατο όλόκληρων κοινωνικοπολιτικών συγκροτημάτων.

Ή φθορά τής όμοψυχίας

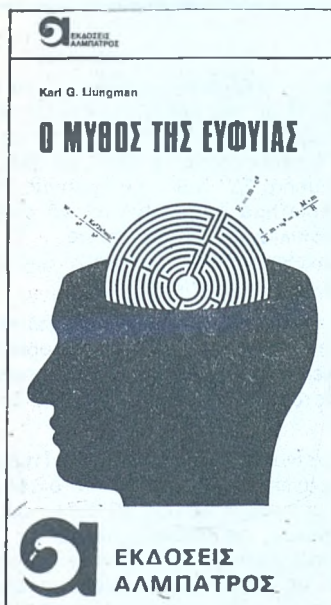
ΠΟΥ θαδίζει ή Σουηδία; Μήπως κινδυνεύει νά ξηλωθεί ό άξιοθαύματος κοινωνικός έξοπλισμός της και νά έταχθούν οί αντιθέσεις στήν αγορά εργασίας. Θά συγκρουσθούν οί χαμηλόμισθοι και οί άνεργοι μέ τούς μετανάστες; Ή πάλι όλοι αυτοί μαζί θ' αντιπαραταχθούν στή σκληρή και αντικοινωνική στάση των διευθυντών, των ανώτατων υπαλλήλων, των ακαδημαϊκών, των επιχειρηματιών, των ανθρώπων τής τέχνης πού «έχουν βολευτεί», των πολιτικών και των τεχνοκρατών πού έχουν χάσει τό αίσθημα τής άλληλεγγύης; Θά άνάψει πάλι ή φλόγα του ταξικού άγώνα πού

πρόδωσε ή σοσιαλδημοκρατική γραφειοκρατία;

Ή «άποτελεσματική» και «όρθολογική» στρατηγική των εταιρειών στήν προσπάθειά τους νά επιζήσουν στόν διεθνή ανταγωνισμό έχει σάν συνέπεια νά μένουν πολλοί Σουηδοί άνεργοι ή νά είναι δυσαρεστημένοι μέ τίς συνθήκες άπασχόλησης. Δημιουργούνται έτσι μεγάλες κοινωνικές εντάσεις.

Η ΕΛΛΕΙΨΗ άλληλεγγύης ανάμεσα στους Σουηδούς μισθωτούς αντικατοπτρίζεται και στήν άπροθυμία τής χώρας νά ανταποκρίνεται μέ τόν ίδιο ζήλο στίς υποχρεώσεις πού έχει αναλάβει άπέναντι στίς χώρες του Τρίτου Κόσμου. Γιά πρώτη φορά τέτος ή Σουηδία δέν θά επαναλάβει τόν παγκόσμιο άθλο της νά άφιερώσει 1% του έθνικού της εισοδήματος στήν ανάπτυξη των χωρών πού κάνουν μιά σοβαρή κοινωνική προσπάθεια γιά νά βγούν από τήν εξαθλίωση και στά έθνοκαπελευθερωτικά κινήματα.

Τή δεκαετία πού αρχίζει δέν θά υπάρχει πιά ή άφθονία πού πλουσιοπάροχα μοίραζαν οί σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί τίς τελευταίες δεκαετίες. Μονάχα μέ περισσότερη άλληλεγγύη, άφού δέν υπάρχουν προϋποθέσεις δομικών αλλαγών, θά μπορέσει ή Σουηδία νά αναχαιτίσει τίς επικίνδυνες εγωϊστικές τάσεις κοινωνικών ομάδων, πού δέν θά διστάσουν νά κατοχυρώσουν τήν ευημερία τους σέ βάρος των εργαζομένων, ντόπιων και μεταναστών.

Γεωργία Κουνιάδου

Κάρλ Γκ. Λιούνγκμαν Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΕΥΦΥΙΑΣ μετάφραση από τά σουηδικά Δημοσθένης Κούρτοβικ

Είναι κληρονομική ή εύφύια; Μετρούν τά τέστ εύφύιας τήν πραγματική εύφύια; Μπορεί νά είναι κανείς εύφυς χωρίς γνώσεις; Τί σημασία έχει τό περιβάλλον και ή άνατροφή γιά τόν Δείκτη Εύφύιας (IQ) ενός ανθρώπου; Αυτά και πολλά άλλα έρωτήματα εξετάζει ταύτα τό βιβλίο. Γράφτηκε μέ τήν πρόθεση νά δώσει στους ενδιαφερόμενους αναγνώστες μιά πλατειά και εύληπτη συγκεφαλαίωση του περιεχομένου ενός κλάδου, γιά τόν όποιο δύσκολα μπορεί νά έχει κανείς έποπτική εικόνα. Ή κριτική στάση του συγγραφέα άπέναντι στίς διάφορες μορφές τέστ εύφύιας δείχνει σέ πόσο έπισφαλής βάση στηρίζεται ή κατάταξη των ανθρώπων σύμφωνα μέ τόν ΔΕ και αναλύει τούς κινδύνους πού κρύβει ή υπερβολική εκτίμηση τής τυποποιημένης εύφύιας.

Καραθεοδωρή 28, Ν. Ψυχικό

Κυκλοφόρησε Τζέραντ Μάουαρντ Σμιθ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ μετάφραση - επιμέλεια Δημοσθένης Κούρτοβικ Βιολόγος

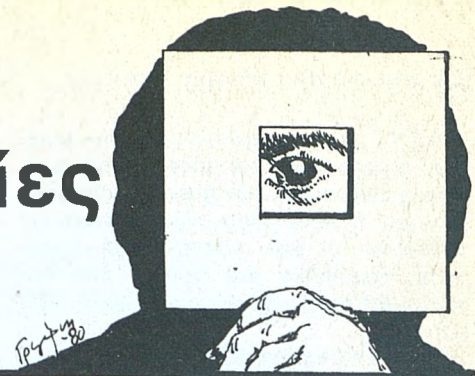
Μοναδικό βιβλίο στήν ελληνική βιβλιογραφία πού πραγματεύεται μέ έπιστημονική άκρίβεια και έκλαϊκευτική γλαφυρότητα ένα άπ' τά πιό ενδιαφέροντα θέματα, τήν εξέλιξη των έμβιων όντων.

■ ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ: Τζέραντ Φόλεϋ ΤΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Μιχαήλ Τηγάρ &
Μαντελέϊν Λεβάϊ
ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Τηλ. 6716.145 — 5230.053

Κοινωνικές δυνάμεις, έπαναστατικές διαδικασίες καί μορφές οργάνωσης

Μεταξύ 1ης και 5ης Οκτωβρίου 1979 έλαβε χώρα στο **Cavtat** (Τσάβτατ) κοντά στο **Dubrovnik** της Γιουγκοσλαβίας το τέταρτο Συμπόσιο του «Διεθνούς Συνεδρίου»: «Ο Σοσιαλισμός στον Κόσμο». Ο θεσμός αυτός αποτελεί μια διαρκή πλατφόρμα συνάντησης μαρξιστών και άλλης απόχρωσης σοσιαλιστών από όλο τον κόσμο, για τη συζήτηση βασικών θεωρητικών θεμάτων της μαρξιστικής θεωρίας και της σοσιαλιστικής επαναστατικής πρακτικής. Ο θεσμός αυτός ιδρύθηκε το 1975 με πρωτοβουλία Γιουγκοσλαβων μαρξιστών και εκτοτε εξελίχθηκε σέ ένα βήμα όπου κάθε χρόνο, με προσκλήση των Γιουγκοσλάβων, οι πιο σπουδαίοι θεωρητικοί του μαρξισμού από όλες τις χώρες μαζί, με πρακτικούς της πολιτικής πράξης, συναντιούνται και συζητούν με σκοπό να συμβάλουν στην κατανόηση, γνώση και κριτική θεώρηση της μαρξιστικής θεωρίας και της σοσιαλιστικής πρακτικής. Αγώνιστες σε διαφορές χώρες που δρουν κάτω από διαφορετικές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες για την πραγματοποίηση

του σοσιαλισμού, με μορφές που προσδιορίζονται από τα συγκεκριμένα ιστορικά δεδομένα, συζητούν με μαρξιστές θεωρητικούς για την προώθηση της θεωρίας και τόν επαναστατικό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό του σύγχρονου κόσμου...

Μεχρι τώρα έχουν λαβει χώρα τρια συμπόσια. Το 1976 με θέμα «Ο Σοσιαλισμός στον σύγχρονο Κόσμο», το 1977 με θέμα «Σοσιαλισμός και Πολιτικά Συστήματα» και το 1978 με θέμα «Σοσιαλισμός και αναπτυσσόμενες χώρες». Το θέμα του τεταρτου Συμποσίου τον περασμένο Οκτώβρη ήταν «Οι ύποκειμενικές δυνάμεις του Σοσιαλισμού». Στα συμπόσια αυτά έχουν λάβει μέρος μέχρι τώρα οι πιο σπουδαίοι μαρξιστές θεωρητικοί από όλες τις χώρες. Η Ελλάδα εκπροσωπήθηκε εφέτος για πρώτη φορά επίσημα. Από πλευράς κομμάτων προσκλήθηκαν το ΠΑΣΟΚ που εκπροσωπήθηκε από τον Α. Μητρόπουλο και το ΚΚΕ έσ. που εκπροσώπησε ο Α. Διαμαντόπουλος. Την Κυπρο εκπροσώπησε ο Γενικός Γραμματέας του σοσιαλιστικού Κόμματος

(ΕΔΕΚ). βουλευτής κ. Τάκης Χατζηδημητρίου.

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί την εισήγηση του Μάριου Νικολινάκου που προσκλήθηκε προσωπικά. Η μετάφραση έγινε από το αγγλικό πρωτότυπο που παρουσιάστηκε με τον τίτλο «Απόψεις πάνω στο ύποκειμενο των επαναστατικών διαδικασιών και τη μορφή οργάνωσής του στις καπιταλιστικές χώρες». Ο συγγραφέας έχει προσθέσει μερικά σχόλια με βάση τις συζητήσεις που έγιναν στο **Cavtat** και τις λοιπές εισηγήσεις που υποβλήθηκαν. Το κείμενο τούτο βάσει αρκετά προβλήματα σε νέα βάση. Το ΑΝΤΙ πιστεύει πως μία συζήτηση, πάνω στα προβλήματα που θέτει το κείμενο του Μάριου Νικολινάκου, είναι αναγκαία στή σημερινή φάση του αριστερού κινήματος στην Ελλάδα. Η φάση αυτή χαρακτηρίζεται δογματική άκρεια, παραδοσιακή άσφυξία, ιδεολογική σύγχυση από διλήμματα και ασάφειες για μία σοσιαλιστική πράξη, στην οποία ώθούν αναγκαστικά οι κοινωνικές δυνάμεις.

του Μάριου Νικολινάκου

Το πρόβλημα των κοινωνικών δυνάμεων σαν πρόβλημα των ύποκειμενικών δυνάμεων του Σοσιαλισμού αποτελεί ένα από τα κύρια προβλήματα στις θεωρητικές συζητήσεις για το σοσιαλισμό τα τελευταία χρόνια και αναμφισβήτητα έχει μεγάλη σημασία από την άποψη της πολιτικής πρακτικής σε πολλές χώρες. Τό να μιλάει κανείς για τις «ύποκειμενικές δυνάμεις του Σοσιαλισμού»¹, ύπνοει έμμεσα μία διαμβισθήτηση της έργατικής τάξης (στον κλασικό της όρισμό) σαν της μόνης τάξης που κάνει την επανάσταση για να εγκαταστήσει το σοσιαλισμό. Η διαμφισθήτηση αυτή μπορεί κιόλας να έγινε στην πράξη από την πρόκληση της ιστορίας στή μεταπολεμική περίοδο, οι μαρξιστές όμως άρνηθήκαμε με πείσμα να αποδεχτούμε νέα γεγονότα και να τά εντάξουμε στή θεωρία. Ο μαρξισμός της μιάς ή της άλλης κατεύθυνσης είτε άρνήθηκε τον έαυτο του σαν διαλεκτική επιστήμη για χάρη κάποιας σκοπιμότητας, είτε στάθηκε άνικανος να έπαξεργαστεί τις αλλαγές που έχουν λάβει χώρα τα τελευταία είκοσι χρόνια. Αποτέλεσμα είναι η διάσταση ανάμεσα στην πράξη και τη μαρξιστική θεωρία μέχρις ένα σημείο². Η πραγματικότητα αλλάζει και προχωρεί, ενώ έμεις σαν μαρξιστές μένουμε πίσω.

Οι σκέψεις που εκφράζονται στο δοκίμιο τούτο είναι σκέψεις των τελευταίων δέκα χρόνων, όταν έβαλα στον έαυτο μου το έρώτημα για το ποιοί είναι οι φορείς της επανάστασης από πλευράς κοινωνικών τάξεων στις χώρες Δυτικής Εύρώπης, αλλά και στην Ελλάδα, ιδιαίτερα την έποχή της στρατιωτικής δικτατορίας και μετά³. Εάν η θεωρία έχει σημασία όχι αυτή καθ' έαυτή, αλλά σά μέσο κατανόησης και πιό πολύ, σά μέσο για την αλλαγή της πραγματικότητας, είναι ανάγκη από την άποψη «επαναστατικών» στρατηγικών – ότιδήποτε και εάν έννοείται με τό έπιθετο «επανα-

στατικών» κάτω από διαφορετικές ιστορικές συνθήκες – να ξεκινήσει κανείς από τη μελέτη της ίδιας της πραγματικότητας. Βάζω έτσι το έρώτημα: τί έχει αλλάξει μέχρι τώρα σε σχέση με την κατάσταση της Οκτωβριανής Επανάστασης το 1917, με άλλα λόγια, ποιά είναι η κατάσταση σήμερα; Στο φώς της έρευνας αυτής προσπαθώ να απαντήσω στο έρώτημα ποιά φαίνεται να είναι το ιστορικό στην πορεία για το σοσιαλισμό στις μέρες μας.

Είναι ίσως αναγκαίο να διατυπωθούν στο σημείο αυτό δυό θεμελιακές προτάσεις που έχουν αξιωματικό χαρακτήρα:

Πρώτον: το πρόβλημα των ύποκειμενικών δυνάμεων για το Σοσιαλισμό μπαίνει υπό την ίδια την πραγματικότητα. Η ιστορία δίνει έξετάσεις για το εάν θά καταφέρει να συλλάβει τη διαλεκτική της πραγματικότητας και να την μεταφέρει σε μία λογική και συνεπή θεωρία.

Δεύτερον: η πραγματικότητα είναι πολύμορφη. Τόσο οι παραγωγικές δυνάμεις, όσο και οι παραγωγικές σχέσεις είναι διαφορετικές στις διάφορες χώρες. Θά μπορούσε κανείς να διακρίνει τουλάχιστον τέσσερις ομάδες χωρών: τις σοσιαλιστικές, τις υπερανπτυγμένες βιομηχανικά καπιταλιστικές χώρες, τις καπιταλιστικές αναπτυσσόμενες χώρες και τις σοσιαλιστικές αναπτυσσόμενες χώρες. Το ζήτημα των ύποκειμενικών δυνάμεων του σοσιαλισμού στις σοσιαλιστικές χώρες είναι, κατά τη γνώμη μου, διαφορετικό από τό ίδιο ζήτημα στις καπιταλιστικές χώρες. Η κατάργηση των τάξεων στις σοσιαλιστικές χώρες μετά τη νίκη του σοσιαλισμού βάσει τελειώς διαφορετικά προβλήματα από την άποψη αυτή. Με ενδιαφέρει επομένως στο δοκίμιο αυτό πιό πολύ η κατάσταση στις καπιταλιστικές χώρες.

Οί αλλαγές της πραγματικότητας

“Ας αρχίσουμε από τό έρώτημα: τί άλλαξε στη μεταπολεμική περίοδο τόσο από ποσοτική, όσο και από ποιοτική άποψη. Πώς έμφανίζεται ή σύγχρονη πραγματικότητα πού μεταβάλλεται, μπορεί νά μεταβληθεί ή πρέπει νά μεταβληθεί πρὸς τήν κατεύθυνση του σοσιαλισμοῦ; Πιστεύω πώς τά ακόλουθα γεγονότα έχουν σημασία:

α) Ἡ τεχνολογική πρόοδος ὑπῆρξε τόσο ραγδαία καί ἐφτασε τήν τελευταία δεκαετία τόσο ὑψηλά επίπεδα, ὥστε ἀνοίξε τήν ἀνθρωπότητα ἀντικειμενικά τό δρόμο γιά ἕναν χρυσό αἰώνα. Ἐάν ὁ κόσμος δέν ἦταν διαιρεμένος σέ κράτη καί ἔθνη καί ἐάν μπορούσε νά πραγματοποιηθεῖ εἰρήνη, τό κοινωνικό πρόβλημα τῶν ἡμερῶν μας θά μπορούσε νά λυθεῖ σέ παγκόσμια κλίμακα. Ἡ ἡλεκτρονική καί οἱ ἡλεκτρονικοί ὑπολογιστές έχουν δημιουργήσει ριζικά νέες συνθήκες γιά τήν παραγωγή ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἡ ζωντανή ἐργασία ὑποκαθίσταται πλατιά μέ μηχανές, τό κόστος ἀναπαραγωγῆς τῆς ἐργατικῆς δύναμης ἔχει μειωθεῖ παράλληλα πρὸς μία τεράστια αὔξηση τῆς παραγωγικότητας. Ἡ ὑπεραξία πού δημιουργεῖται εἶναι ἔτσι μεγάλη. Ὅλο καί λιγότερη ζωντανή ἐργασία χρειάζεται γιά τήν παραγωγή ὅλο καί περισσότερων ὑλικῶν ἀγαθῶν πού ικανοποιοῦν τίς ἀνάγκες ὅλο καί μεγαλύτερου πληθυσμοῦ πού κινεῖται ἔξω ἀπό τή σφαῖρα τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ἕνα αὐξανόμενο βιοτικό επίπεδο ὅλων τῶν τάξεων στίς πλούσιες καπιταλιστικές χώρες. Ἐχει σημασία νά σημειωθεῖ, ὅτι τό αὐξημένο βιοτικό επίπεδο δέν περιλαμβάνει μόνο τά ἀναγκαῖα καταναλωτικά ἀγαθά ἀλλά καί τά ἀποκαλούμενα διὰ ἀρκη καταναλωτικά ἀγαθά, (αὐτοκίνητα, τηλεράσεις, πλυντήρια, κλπ.) πού δίνουν μίαν ἰδιαίτερη ποιότητα στό βιοτικό επίπεδο.

β) Μία παραπέρα συνέπεια τῶν πάρα πάνω εἶναι ἡ αὔξηση τοῦ ἀποκαλούμενου τριτογενή τομέα ὑπηρεσιῶν. Ὅλο καί πιό πολλά τμήματα τῶν ἐργαζόμενων «παράγουν» καί καταναλώνουν «ὑπηρεσίες» ὅλων τῶν εἰδῶν. Στήν πραγματικότητα δέν παράγουν τίποτα καί ζοῦν ἀπό τήν ὑπεραξία πού μεταφέρεται σέ αὐτούς ἀπό τόν τομέα παραγωγῆς ὑλικῶν ἀγαθῶν, ὅπου καί παράγεται. Σημαντικό εἶναι πάντως τό γεγονός, πώς κι αὐτοί πού ἐργάζονται στόν τριτογενή τομέα εἶναι στήν πλειοψηφία τους προλετάριοι, ἀσκοῦν μέ ἄλλα λόγια ἐξαρτημένη ἐργασία. Ἡ κατάστασή τους εἶναι ἀπό τό ἕνα μέρος διαφορετική ἀπό τήν κατάσταση τῶν ἐργατῶν τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς ὡς πρὸς τίς συνθήκες ἐργασίας, σύγχρονα ὅμως καί ὅμοια ἐφ' ὅσον ἀσκοῦν κι αὐτοί ἐξαρτημένη ἐργασία καί ἀπειλοῦνται ἀπό ἀνεργία. Ἀπό τήν ἀποψη τῆς κοινωνικῆς ἐκτίμησης καί τῶν εἰσοδημάτων, πολλές ἀπό τίς ὁμάδες τῶν ἀπασχολούμενων στόν τριτογενή τομέα (ὑπάλληλοι τραπεζῶν, ὑπάλληλοι γραφείων ἑταιρειῶν, δημόσιοι ὑπάλληλοι, κλπ.) στέκονται ψηλότερα ἀπό ὅ,τι οἱ ἐργάτες στήν ὑλική παραγωγή.

γ) Συνέπεια τῆς συγκέντρωσης καί συγκεντροποίησης τοῦ κεφαλαίου σέ σχέση μέ τήν τεχνολογική πρόοδο εἶναι ἡ ραγδαία προλεταριοποίηση μαζῶν. Ἡ διαδικασία αὕτη δέν ἀφορᾷ μόνο τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς, ἀλλά καί τοὺς βιοτέχνες, τοὺς χειροτέχνες, τοὺς μικροέμπορους καί τέλος τή μεγάλη πλειοψηφία τῶν διανοομένων. Τό ποσοστό προλεταρίων ὅλων τῶν εἰδῶν φθάνει καί πάνω ἀκόμη ἀπό τό 80% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ σέ πολλές ὑπερναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες. Γιά νά γίνει σαφές: ὁ σύγχρονος προλετάριος δέν ταυτίζεται μόνο μέ τόν χειρῶνα ἐργάτη. Περιλαμβάνει καί τόν ὑπάλληλο γραφεῖου, τόν διανοόμενο καί τόν χειρῶνα ἐργάτη τοῦ τομέα ὑπηρεσιῶν. Ἡ προλεταριοποίηση τῶν μαζῶν ἔχει φέρεи στό προσκήνιο τῶν πολιτικῶν διαδικασιῶν νέους κοινωνικούς φορεῖς, μία κίνηση πού παρουσιάστηκε κατά τόν πιό λαμπρό τρόπο στίς φοιτητικές ἐξεγέρσεις τοῦ 1968.

δ) Πέρα ἀπό τήν προλεταριοποίηση τῶν μαζῶν μπορεί κανεῖς νά παρατηρήσει τή ραγδαία κατάρρευση τῶν μεσαιῶν στρωμάτων, πού ταυτίζονται, τίς πιό πολλές φορές, μέ τοὺς μικροαστοὺς. Πρόκειται γιά κοινωνικές ὁμάδες πού βρίσκονται στό δρόμο πρὸς τήν προλεταριοποίηση, πού ὅμως ἀκόμη δέν ὀλοκληρώθηκε. Τά στρώματα αὐτά ἀγωνίζονται νά ἐπιβιώσουν κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς συγκέντρωσης τοῦ κεφαλαίου καί τῆς μονοπωλίου τῆς παραγωγῆς ἀπό τίς πολυεθνικές ἐταιρεῖες. Τελικά καταλήγουν εἴτε στό νά συμβιβαστοῦν στό ρόλο τοῦ ὑπῆρέτη τῆς μεγάλης ἐπιχείρησης, εἴτε στό νά τὰ παρατήσουν καί νά γίνουν προλετάριοι.

ε) Αὐτό πού συμβαίνει ἰδιαίτερα τά τελευταῖα δέκα χρόνια καί εἶναι σημαντικό κατά τή γνώμη μου, ἐνῶ δέν ἔχει ἀναλυθεῖ ἐπαρκῶς ὡς πρὸς τίς ἐπιπτώσεις πού ἔχει πάνω στίς πολιτικές διαδικασίες, εἶναι τό γεγονός τῆς διεθνοποίησης τῆς διαδικασίας τῆς παραγωγῆς μέσω τῶν πολυεθνικῶν ἐταιρειῶν. Ἡ διαδικασία αὕτη ξεπερνάει τά ἔθνη ἀ σύνορα, διεθνοποιεῖ τήν

ἀγορά ἐργασίας καί τήν παραγωγή τῆς ὑπεραξίας, δημιουργεῖ νέες διαιρέσεις καί ἀντιφάσεις μέσα στήν ἐργατική τάξη. Τό κεφάλαιο ἀντιμετωπίζει κάτω ἀπό αὐτές τίς συνθήκες ἕνα «πολυεθνικό» ἐργάτη, πράγμα πού σάν κατηγορία εἶναι ἀντιφατικό αὐτό καθ'αυτὸ, γιατί ὁ πολυεθνικός ἐργάτης σάν ἐργατική δύναμη εἶναι ἕνα καί τό αὐτό πράγμα γιά τό κεφάλαιο⁴. Σάν ἐργάτης πάντως εἶναι πολυπρόσωπος, ἀνάλογα μέ τήν ἐθνικότητά του. Οἱ ἐντάσεις ἀνάμεσα σέ ἐθνικούς καί ξένους ἐργάτες στή Δυτική Εὐρώπη ἀποτελοῦν ἕνα παράδειγμα τῶν ἀντιφάσεων πού πηγάζουν ἀπό αὐτό τό γεγονός. Θεωρούμενο ἀπό τήν ἀποψη τῆς διαρθρωτικῆς ἀνεργίας πού ἐπικρατεῖ στίς ὑψηλά ἀναπτυγμένες χώρες, ὅπως καί ἀπό τήν ἀποψη τῆς ὑπάρχουσας οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς τμηματοποίησης τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας στίς χώρες αὐτές, τό φαινόμενο τῆς πολυεθνικότητας τῆς ἐργατικῆς δύναμης παίρνει μία μορφή πού δέν ἔχει ἀκόμη σχηματοποιηθεῖ, ὡς πρὸς τίς πολιτικές του συνέπειες.

Ἐξάλλου ἡ διεθνοποίηση τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας ἀσκεῖ πίεση πάνω ὁτὸ ἐθνικό κράτος. Τό ἐθνικό κράτος μέ τοὺς ἐθνικούς πολίτες του καί τό ἐθνικό του κεφάλαιο δημιουργήθηκε ἱστορικά γιά νά ἐξυπηρετήσῃ τήν «ἐθνική» οἰκονομία. Ἡ διαδικασία τῆς σώρευσης κεφαλαίου καί τῆς ἀναπαραγωγῆς ἔλαβε χώρα μέσα στά ἔθνη ἀ σύνορα. Οἱ συνθήκες ἀξιοποίησης τοῦ κεφαλαίου ἦταν κύρια ἐθνικές. Ὁ ἐξωτερικὸς συνθήκης ἀξιοποίησης τοῦ κεφαλαίου ἦταν οἱ πρῶτες ὕλες καί τά ἀγροτικά προϊόντα, ἡ προμήθεια τῶν ὁποίων ἐξασφαλίστηκε μέ τήν ἱμπεριαλιστική ἐπέκταση, καί οἱ ἐξαγωγές ἀγαθῶν. Οἱ ἐξαγωγές πάντως εἶχαν λιγότερη σημασία καί ἀπό τίς ἐσωτερικὲς συνθήκες διεθνοποίησης τοῦ κεφαλαίου, καί ἀπό τίς εἰσαγόμενες πρῶτες ὕλες. Κάτω ἀπό αὐτές τίς συνθήκες τό κράτος ἔπρεπε νά ἐξασφαλίσῃ τίς ἐσωτερικὲς συνθήκες τῆς ἀξιοποίησης τοῦ κεφαλαίου, καθώς καί τήν προμήθεια πρώτων ὑλῶν. Τοῦτο ἄλλαξε στή μεταπολεμική περίοδο. Ἡ προμήθεια πρώτων ὑλῶν ἐγίνε δύσκολη μετά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἀποικίων, οἱ ἐξωτερικὲς ἀγορές ἐγίναν ἕνας σημαντικός ὅρος ἀξιοποίησης τοῦ κεφαλαίου, ἀφοῦ οἱ ἐσωτερικὲς ἀγορές στένεψαν σάν ἀποτέλεσμα τῆς μαζικῆς παραγωγῆς καί τοῦ φυσικοῦ κορεσμοῦ, καί τό κεφάλαιο κινήθηκε ἔξω ἀπό τά ἔθνη ἀ σύνορα σέ ἀναζήτηση πρώτων ὑλῶν, φτηνῆς ἐργασίας καί ἀγορῶν, τελικά σέ ἀναζήτηση κερδῶν. Ἡ διεθνοποίηση τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας καθιστᾷ ἔτσι τήν ἐθνική οἰκονομία ἐξαρτώμενη ἀπό τή ἐθνική ἀγορά, ἐνῶ τό κράτος ἔχει τή δύναμη – ἂν τήν ἔχει – νά παρέμβῃ μόνο μέσα στά ἔθνη ἀ σύνορα. Μπορεῖ ἴσως νά προβλεφθεῖ ὅτι τό ἐθνικό κράτος θά ὑπάρχει γιά κάμποσο χρόνο δέν γνωρίζουμε ὅμως ἀκόμη κατά πόσο οἱ πολυεθνικὲς ἐταιρεῖες θά καταντήσουν τό κράτος «διεθνοποιώντας» το ἔτσι, ἐνῶ ἡ μορφή του παραμένει σύγχρονα ἐθνική. Κάτω ἀπό τίς συνθήκες αὐτές οἱ σχέσεις τῶν τάξεων σέ μία χώρα προσδιορίζονται καί ἀπό τίς ἀντίστοιχες σχέσεις τους πρὸς τίς ἴδιες τάξεις σέ ἄλλες χώρες. Ἡ σχέση τῆς ἐργατικῆς τάξης σέ μία χώρα, π.χ. πρὸς τήν ἀστική τάξη στήν ἴδια χώρα δέν καθορίζεται πιά χωρὶς τή σχέση τῆς πρὸς τίς ἐργατικὲς τάξεις σέ ἄλλες χώρες πού ὑφίστανται τήν ἐκμετάλλευση ἀπό τό ἴδιο διεθνοποιημένο κεφάλαιο.

στ) Ἄν καί ἡ πείρα στίς καπιταλιστικές χώρες μέχρι τά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60 ἦταν τόσο θετική, ὥστε πολλοὶ ἀστοὶ οἰκονομολόγοι ὑποστήριζαν μάλιστα πώς τό καπιταλιστικό σύστημα εἶχε ξεπεράσει τό νόμο τῆς κυκλικῆς κίνησής του, ἡ κρίση τοῦ πετρελαίου ἔδειξε πώς ἡ κρίση ἀποτελεῖ πραγματικότητα ἀκόμη καί στόν ὀψιμο καπιταλισμό. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ μάστιγα τῆς ἀνεργίας παραμένει ἀκόμη χαρακτηριστικό στοιχεῖο τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Ἀκόμη κι ἂν εἶναι ἀλήθεια πώς τό καπιταλιστικό σύστημα προσπαθεῖ νά ὑπερνικήσῃ τίς δυσκολίες του μέ ἀναπροσαρμογές (νεο-αποικισμός, νέα διεθνῆς οἰκονομική τάξη, κλπ.), εἶναι παρὸλα αὐτά βέβαιο, ὅτι οἱ ἐνδογενεῖς ἀντιφάσεις τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς παραμένουν καί διαιωνίζονται. Αὐτό πάντως πού σχεδὸν ὅλοι οἱ μαρξιστές θεωρητικοὶ παραδέχονται σήμερα σάν ἀλήθεια, εἶναι τό γεγονός ὅτι ὁ καπιταλισμός δέν ἀναμένεται νά καταρρεύσῃ ἀπό μόνος του σάν ἀποτέλεσμα τῶν ἀντιφάσεών του. Οἱ ἀντιφάσεις δέν διαλύονται, ἀλλά μεταφέρονται σέ ἄλλα επίπεδα μέσω ἀναπροσαρμογῶν μέ τίς ὁποῖες τό σύστημα κερδίζει χρόνο. Ἡ λύση κάθε κρίσης πραγματοποιεῖται μέ τήν ἀναβολή τῆς καί τῆ μετὰθεσῆς τῆς σέ μεταγενέστερο χρόνο. Οἱ ἀναπροσαρμογές αὐτές εἶναι οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν ἢ πολιτικῶν χαρακτῆρα κάτω ἀπό συνθήκες εἰρήνης, ἐφόσον οἱ ταξικὲς σχέσεις καί οἱ συσχετισμοὶ ἐξουσίας σέ διεθνῆς επίπεδο δέν ἐπιτρέπουν ριζικὲς λύσεις. Ὁ πόλεμος σάν μέσο λύσης ἀντιφάσεων παραμένει πρὸς τό παρὸν τό τελευταῖο ὄπλο, πού δέν μπορεῖ νά ἀποκλειστεῖ στήν περίπτωση πού ἡ πίεση πού ἀσκεῖται πάνω στό

καπιταλιστικό σύστημα σά σύνολο αὐξάνει καί ἡ κρίση βαθθαίνει. Ἀκόμα καί σ' αὐτή τήν περίπτωση πάντως, μόνο τοπικοί ἢ περιφερειακοί πόλεμοι μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν, ἀφοῦ ἕνας ὁλοκληρωτικός παγκόσμιος πόλεμος, παρὰ τό ὅτι παραμένει σάν κίνδυνος πού καιροφυλακτεῖ, φαίνεται νά ἀποκλείεται ἐξαίτιας τῶν πλατῶν καταστροφικῶν συνεπειῶν πού ἔχει ἡ χρήση τοῦ σύγχρονου ὀπλοστάσιου.

Ζ) Σέ σχέση μέ τή συμπεριφορά πού ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἐπίπεδο ταξική συνειδητοποίησης πού ἔχει ἐπιτευχτεῖ, ἔχει σημασία νά διαπιστωθεῖ μιά ἀσυμφωνία ἀνάμεσα στίς προσδοκίες τῆς θεωρίας καί τῆς πραγματικῆς συμπεριφορᾶς κοινωνικῶν ομάδων. Εἶναι ἀκριβῶς στό σημείο αὐτό πού ἡ μαρξιστική θεωρία εἶτε ἀπό κάποιο εἶδος ἀδυναμίας, εἶτε λόγω σκοπιμότητας δέν ἐκφράζει τό διαλεκτικό τῆς χαρακτῆρα. Γιατί ὅποιοι κι ἂν εἶναι οἱ λόγοι παραμένει παρόλα αὐτά γεγονός, πῶς ἡ ἐργατική τάξη στίς βιομηχανικές χώρες συμπεριφέρεται κατὰ μεγάλη ἔκταση ἀντίθετα πρὸς τίς προσδοκίες, στήν πραγματικότητα ἔχει γίνει συντηρητική, ἀνήσυχη νά διατηρήσει καί νά βελτιώσει τό ἐπίπεδο πού ἔχει πετύχει, ἀλλά ἀπρόθυμη νά ἀλλάξει τό σύστημα καί νά ἐγκαθιδρύσει τό σοσιαλισμό. Μπορεῖ βέβαια κάτω ἀπό εἰδικές συνθῆκες βαθιάς κρίσης ἡ ἐργατική τάξη νά ἐξεγερθεῖ ἐναντία στήν τάξη πού ἐπικρατεῖ. Εἶναι ὅμως λογικό νά παραβλέπουμε ὅλες τίς ἀλλαγές πού ἔγιναν καί νά στηριζόμεστε στήν ἐλπίδα μιάς βαθιάς κρίσης πού ὅταν ἔλθει θά κινητοποιήσει τήν ἐργατική τάξη; Ἀντίθετα, ἄλλες κοινωνικές ομάδες πού δέν ἀνήκουν στήν ἐργατική τάξη – στήν κλασική σημασία τοῦ ὅρου – συμπεριφέρονται πιο ριζοσπαστικά. Ὑπάρχουν γραφεῖοι, διανοούμενοι ἢ φοιτητές ἀποτελοῦν χαρακτηριστικά παραδείγματα τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ἐνῶ σέ μερικές περιπτώσεις ἀκόμη καί οἱ ἀγρότες ἔχουν συμπεριφερθεῖ ριζοσπαστικά. Τό γεγονός πῶς ἡ μαζική ἐκπαίδευση αὐξήθηκε, καθώς καί τό ὅτι ὅλο καί πιο πολλοί νέοι ἀποκοῦν πανεπιστημιακή παιδεία, εὐνοεῖ τήν ὑπόθεση ὅτι ἡ ομάδα τῶν ὑπαλλήλων γραφεῖοι καί τῶν διανοομένων θά βραίνει ὅλο καί περισσότερο στήν πολιτική συμπεριφορά τῶν ἐργαζόμενων γενικά, περισσότερο ἀπό τή συμπεριφορά τῆς ἐργατικῆς τάξης αὐτῆς καθ' ἑαυτή. Ἄν τοῦτο ἀληθεύει, εἶναι πιά καιρός νά προστεθεῖ καί τό μολύβι στό σφυροδρέπανο πάνω στό λάβαρο τῆς ἐπανάστασης. Ἡ πολιτική συνειδητοποίηση καί ἡ ριζοσπαστικοποίηση ἔχουν γίνει ἐστὶ ζήτημα πού ἀφορᾶ πλατιές μάζες πού περικλείουν στοιχεῖα περισσότερων ἀπό μιά τάξεις⁵.

η) Παράλληλα πρὸς τίς πέρα πάνω ἐξελίξεις κινήθηκε ἡ σχετική μείωση τῆς θέσης τοῦ πολιτικοῦ φορέα τῆς ἐργατικῆς τάξης τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, μέ ὁρισμένες ἐπιφανεῖς ἐξαιρέσεις, ὅμως στήν περίπτωση τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἰταλίας. Σ' ὅλες τίς ἄλλες καπιταλιστικές χώρες, ὅπως καί στίς χώρες πού μποροῦν νά θεωρηθοῦν πῶς διατρέχουν μιά προ-ἐπαναστατική φάση – ὅπως εἶναι ἡ περίπτωση τῶν λατινοαμερικάνικων χωρῶν – τὰ κομμουνιστικά κόμματα παίζουν ὀριακό ρόλο. Τοῦτο ὀφείλεται εἴτε στο γεγονός πῶς δέ ἔπαιζαν τήν ἐργατική τάξη, εἴτε στο γεγονός πῶς ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ποσοτικά ἀσήμαντη σέ σχέση μέ ἄλλες τάξεις, π.χ., τοὺς ἀγρότες στίς χώρες τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Στίς χώρες αὐτές τὰ μέλη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἀποτελοῦνται συχνά, σέ μεγάλη ἔκταση, ἀπό διανοομένους. Θά πρέπει νά μὴ λησμονεῖται, τέλος, πῶς σέ πολλές χώρες πού ἀπελευθερώθηκαν μετὰ ἀπὸ χρόνια ἀνταποικιακῶν ἀγώνων, οἱ ἡγούμενες πολιτικές δυνάμεις συγκεντρώθηκαν σέ ἄλλα, ἀπὸ τό κομμουνιστικό, κόμματα. Πρόκειται γιὰ κόμματα πού ἀπέτελεσαν συμμαχίες τάξεων κάτω ἀπὸ τήν ἡγεσία διανοομένων. Στίς χώρες ἐκεῖνες πού οἱ συμμαχίες αὐτές νίκησαν, ἐφαρμόστηκε ἕνας Σοσιαλισμός πού φέρνει τὰ ἱστορικά χαρακτηριστικά κάθε συγκεκριμένης χώρας. Τὰ κόμματα ἢ τὰ κινήματα πού βρίσκονται στήν ἐξουσία, παρὰ τό ὅτι εἶναι ἀριστερά, δέν εἶναι ὅπως δὴποτε τὰ κομμουνιστικά κόμματα πού ὑπάρχουν στίς χώρες αὐτές. Σέ μερικές ἀσιατικές χώρες, ἀπὸ τό ἄλλο μέρος, τό κομμουνιστικό κόμμα, ἂν καί ἀποτελεῖ ἡγούμενη πολιτική δύναμη, δέν ἐκπροσωπεῖ μόνο τή σχετικά μικρή ἐργατική τάξη, ἀλλὰ τίς πιο πολλές φορές, πιο μεγάλες ἀριθμητικά τάξεις, ὅπως οἱ ἀγρότες, πού ἀποτελοῦν τή μεγάλη πλειοψηφία στίς χώρες αὐτές⁶. Γενικά, τό λενινιστικό μοντέλο τοῦ πολιτικοῦ φορέα τῆς ἐργατικῆς τάξης σάν κοινωνικῆς δύναμης τοῦ Σοσιαλισμοῦ δέν φαίνεται νά ἀναποκρίνεται πιά στήν πολύμορφη πραγματικότητα τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, ἄσχετα ἀπὸ τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξής τους⁷.

θ) Δεδομένου ὅτι τό ζήτημα τοῦ Σοσιαλισμοῦ μπαίνει ἀκόμα σέ ἐθνικό ἐπίπεδο καί τό ἀντίστοιχο ἐρώτημα γιὰ τίς

ὑποκειμενικές δυνάμεις ἀναφέρεται κατὰ συνέπεια στίς κοινωνικές τάξεις ἢ συμμαχίες τάξεων μέσα σέ μιά χώρα, ἔχει σημασία νά ὑπογραμμιστεῖ ἡ διαφορά οικονομικῶν καί κοινωνικῶν δομῶν, ἀκόμα καί μέσα στήν ομάδα τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν. Ἀκόμα καί ἐάν μπορούσαν νά παραβλεφτοῦν οἱ ἀλλαγές πού ἀναφέρθηκαν πιο πάνω σέ σχέση μέ τήν ἐργατική τάξη στό πλαίσιο τῶν ὑπεραναπτυγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν, οἱ ταξικές σχέσεις στίς καπιταλιστικές ἀναπτυσσόμενες χώρες, ὅπου ἡ ἀγροτιά πλειοψηφεῖ καί ἡ ἐργατική τάξη αὐτή καθεαυτή εἶτε σχεδόν δέν ὑπάρχει, εἶτε εἶναι μικρή, θάζουν χωρίς περιστροφές τό πρόβλημα τῶν ὑποκειμενικῶν δυνάμεων τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Τό νά θάζεις τό πρόβλημα τῶν ὑποκειμενικῶν δυνάμεων τοῦ Σοσιαλισμοῦ σημαίνει νά θάζεις τήν ἴδια στιγμή τό πρόβλημα τῆς μορφῆς πολιτικῆς τους ὁργάνωσης, καθώς καί τό πρόβλημα τῆς πορείας πρὸς τό Σοσιαλισμό. Ὁ ἐπαναστατικός ἢ ἐξελικτικός δρόμος πρὸς τό Σοσιαλισμό τελικά δέν ἀποτελεῖ ζήτημα θέλησης ἢ προτίμησης, ἀλλὰ ζήτημα τῆς εἰδικῆς ἱστορικῆς κατάστασης πού ἐπικρατεῖ σέ κάθε χώρα⁸.

Μερικά συμπεράσματα

Ἡ πέρα πάνω περιγραφή, ὅσο κι ἂν εἶναι ἀτελής, ὁδηγεῖ πιστεῶ, σέ ὁρισμένα συμπεράσματα μεγάλης σημασίας τόσο ἀπὸ θεωρητική, ὅσο καί ἀπὸ πρακτική ἀποψη.

Πρῶτον: Κάτω ἀπὸ τίς συνθῆκες τοῦ ὁψιμου καπιταλισμοῦ στή μεταπολεμική περίοδο ἡ ἐργατική τάξη, στήν κλασική ἔννοια τοῦ ὅρου – δηλαδή σάν τάξη πού περιλαμβάνει τοὺς ἐργάτες στήν ὕλική παραγωγή – εἶναι σάν κατηγορία ἀνεπαρκῆς νά ἐκφράσει τήν πραγματικότητα. Χρειαζόμαστε ἕναν πιο πλατύ ὅρισμό τῆς ἐργατικῆς τάξης πού νά περιλαμβάνει ὅλους ὅσους ἀσκοῦν ἐξαρτημένη ἐργασία καί εἶναι προλετάριοι στήν κυριολεξία. Τό κύριο κριτήριο γιὰ νά ὀρίστε ἡ ἐργατική τάξη δέν εἶναι πιά ἡ παραγωγή ὑπεραξίας, ὅσο τό γεγονός ὅτι ὁ νέος ἐργάτης πωλεῖ τήν ἐργατική του δύναμη ἄσχετα ἀπὸ τό ἐάν παράγει ὑπεραξία ἢ ὄχι. Ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ δόγματος τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀπὸ τὰ γαλλικό, ἰταλικό καί ἰσπανικό κομμουνιστικά κόμματα ἀποτελεῖ μαρτυρία γιὰ τέτοιες ἀλλαγές.

Δεύτερον: Κάτω ἀπὸ τίς συνθῆκες αὐτές καί τό γεγονός τῆς προλεταριοποίησης μαζῶν πού ἀναφέρθηκε πιο πάνω, οἱ ὁποῖες ἀποκοῦν πολιτική συνειδηση γιὰ τό ὅτι εἶναι τὰ ἀντικείμενα ἐκμετάλλευσης ἀπὸ τήν πλευρά τοῦ κεφαλαίου, πρέπει νά μπει πάλι τό πρόβλημα τῆς μορφῆς τῆς πολιτικῆς ὁργάνωσης. Ἡ κλασική μορφή τοῦ κόμματος, σύμφωνα μέ τό λενινιστικό μοντέλο, εἶναι ξεπερασμένη. Στὴ θέση μιάς δράκας ἐπαναστατῶν προχώρησαν οἱ μάζες σάν ὑποκείμενα πολιτικῶν διαδικασιῶν, ἐνῶ τό γεγονός αὐτό σπᾶει τὰ πλαίσια τοῦ παραδοσιακοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος, πού δέν μπορεῖ πιά νά ἀντέξει τήν τεράστια αὐξηση τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὑπὸ πλατιά ἔννοια. Τό σύγχρονο ἐπαναστατικό κόμμα, ὅπως κι ἂν ὀρίσει κανεῖς τό ἐπίθετο «ἐπαναστατικό», εἶναι στήν πράξη μαζικό κόμμα. Τό νά τό περιορίσει κανεῖς στοὺς χειρῶντες ἐργάτες τῆς ὕλικῆς παραγωγῆς σημαίνει πῶς ἀγνοεῖ τὴν σύγχρονη πραγματικότητα. Τοῦτο τό γεγονός ἔχει ἐπίσης μεγάλες συνέπειες πάνω στό χαρακτῆρα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος, ὅπως καί πάνω στίς διαδικασίες λήψης ἀπόφασης σέ αὐτό. Ἡ πολιτική συνειδητοποίηση τῶν μαζῶν ἀντιποκρίνεται σέ μιά δημοκρατική ὁργάνωση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος καί σέ δημοκρατικές διαδικασίες λήψης ἀπόφασης⁹.

Τρίτον: Ἀποτελεῖ γεγονός πού πρέπει νά ὑπογραμμιστεῖ γι' ἄλλη μιά φορά, πῶς ὁ καπιταλισμός ἔχει δεῖξει μιά τεράστια ἐλαστικότητα σὲ νά προσαρμόζεται σέ νέες καταστάσεις. Φοβᾶμαι πῶς οἱ μαρξιστές δέν ἔχουμε λάβει ὑπόψη μας τό γεγονός αὐτό ἀρκετα καί δὲ θάλαμε τὰ ἀναγκαῖα συμπεράσματα ἀπ' αὐτό. Τό καπιταλιστικό σύστημα τῶν πολυεθνικῶν εἶναι πραγματικά τό ἴδιο μέ τό καπιταλιστικό σύστημα πού ἴσχυε στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα, μέχρι τό Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ὅσον ἀφορᾶ τὴ λειτουργία του καί τίς ταξικές σχέσεις πού ἐπικρατοῦν σ' αὐτό, εἶναι ὅμως σύγχρονα τελείως διαφορετικό σέ σχέση μέ τήν ἀξιοποίηση τοῦ κεφαλαίου καί τίς διεθνείς συνθῆκες κάτω ἀπὸ τίς ὁποῖες λαβαίνει χώρα ἡ σῶρευση καί ἡ συγκεντροποίηση τοῦ κεφαλαίου. Τό πολιτικό συμπέρασμα εἶναι πῶς ὁ καπιταλισμός θά διαρκέσει, ὅσο δέν ἀντικαθίσταται. Μὲ ἄλλα λόγια δέν ὑπάρχει αὐτοματισμός ὡς πρὸς τήν κατάργηση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος¹⁰.

Τέταρτον: Οἱ ἀλλαγμένες συνθῆκες σ' ὅλο τὸν κόσμο κάνουν φανερὴ τήν ἀνεπάρκεια τῆς μέχρι τώρα ἐπικρατούσης ἐπαναστατικῆς

θεωρίας. Γίνεται φανερό η ανάγκη για μία σύγχρονη θεωρία της επανάστασης, σαν μέσο αλλαγής του εκμεταλλευτικού καπιταλιστικού συστήματος σ' όλες τις μορφές που πήρε μέχρι τώρα στις βιομηχανικές και στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Τό πρόβλημα τών στόχων: ό Σοσιαλισμός

Τό πρόβλημα τών υποκειμενικών δυνάμεων του Σοσιαλισμού δέν μπορεί νά λυθεί χωρίς αναφορά στους στόχους, δηλαδή στο Σοσιαλισμό. Έάν ό Σοσιαλισμός γιά τούς εργάτες της 'Οκτωβριανής Επανάστασης στο Σοβιετικό Ένωση μπορούσε νά όριστεί μόνο άφηρημένα, ό Σοσιαλισμός σήμερα έχει πάρει διαφορετικές μορφές σ' έκείνες τις χώρες, όπου πραγματοποιήθηκε κι έγινε έτσι ένας συγκεκριμένος στόχος μέ πολλά συγκεκριμένα πρόσωπα.

Έάν ή έννοια του Σοσιαλισμού παντού σ' όλο τόν κόσμο περιλαμβάνει σά στόχο τήν άρνηση της εκμετάλλευσης πού είναι ένγενής στο καπιταλιστικό σύστημα, διαφέρει κατά τήν έκταση πού πρόκειται γιά τά θετικά στοιχεία πού τήν απαρτίζουν. Έάν ό Σοσιαλισμός σημαίνει τουλάχιστον τήν κατάργηση του κέρδους και της ατομικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής, γιά πολύν κόσμο σημαίνει επίσης δημοκρατία. Αύτή είναι τουλάχιστον ή περίπτωση τών χωρών της Δυτικής Εύρώπης, όπου οι μάζες έκείνες πού απόκτησαν πολιτική συνείδηση αγωνίζονται γιά ένα Σοσιαλισμό πού δέν άρνείται τή δημοκρατία. Σέ άλλες χώρες ό Σοσιαλισμός σημαίνει άπελευθέρωση από τόν ιμπεριαλιστικό ζυγό και τήν έξάρτηση. Τουτό είναι, νομίζω, ένα από τά κύρια σημεία πού πρέπει νά τονιστούν σχετικά¹¹.

Εξάλλου, ή σοσιαλιστική πραγματικότητα δέν έμεινε σέ ένα μοντέλο. Μόλο πού υπάρχουν κοινά στοιχεία σέ όλα τά σοσιαλιστικά συστήματα πού έχουν πραγματοποιηθεί, οι μορφές της κοινωνικής όργάνωσης διαφέρουν. Ό μηχανισμός του κέρδους και ή ατομική ιδιοκτησία καταργήθηκαν, έχει εισαχθεί ή δημόσια ή συνεταιριστική ιδιοκτησία, τό κράτος παίζει ήγετικό ρόλο στη διαδικασία μετασχηματισμού τόσο από οικονομική, όσο και από πολιτική σκοπιά.

Οί διαφορές άρχίζουν από τις ιστορικές, πολιτιστικές και ακόμη θρησκευτικές θάσεις κάθε κοινωνίας πού προσδιορίζουν τελικά τήν ποιότητα και τή μορφή πού παίρνει ή σοσιαλιστική όργάνωση της κοινωνίας. Στο σοβιετικό μοντέλο Σοσιαλισμού προστέθηκαν μετά τόν Πόλεμο τό γιουγκοσλάβικο και τό κινέζικο μοντέλο και άρκετά άργότερα τά μοντέλα του άφρικάνικου και του άραβικού Σοσιαλισμού, πού περιέχουν πολύ περισσότερα στοιχεία ιστορικής κληρονομιάς. Φαίνεται πώς σήμερα γίνεται γενικά παραδεκτό πώς ό Σοσιαλισμός, σαν τρόπος παραγωγής, μπορεί νά πάρει διάφορες οργανωτικές μορφές άνάλογα μέ τις ειδικές πολιτιστικές και ιστορικές συνθήκες κάθε λαού πού εγκαθιδρύει τό Σοσιαλισμό ύστερα από ένα πολιτικό άγώνα. Μπήκαμε στην εποχή του Σοσιαλισμού και είμαστε ακόμη στη διαδικασία μετασχηματισμού. Κανείς δέν γνωρίζει πόσο θά κρατήσει αύτή ή διαδικασία άντικατάστασης του καπιταλιστικού συστήματος. Φαίνεται βέβαιο ότι ή διαδικασία αύτή θά είναι μακρά. Οί μορφές πού θά πάρει ή σοσιαλιστική όργάνωση της κοινωνίας θά είναι ποικίλες μέχρις ότου πιό ένοποιημένες μορφές έμφανιστούν, άφου ό Σοσιαλισμός θά έχει υποκαταστήσει τελείως τόν Καπιταλισμό. Μ' αύτή τήν έννοια ό μακρινός στόχος κάθε επαναστατικής αλλαγής μπορεί νά άποκαλείται Σοσιαλισμός σά γενική κατηγορία, βρυχυρόνια πάντως οι συγκεκριμένοι στόχοι σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας θά είναι άναγκαστικά διάφοροι, άνάλογα μέ τις ειδικές συνθήκες πού επικρατούν σέ κάθε χώρα.

Είναι ίσως άναγκαίο, από τήν άποψη αύτή, νά γίνουν δύο παρατηρήσεις. 'Η πρώτη αναφέρεται στις διαιρέσεις πού υπάρχουν άνάμεσα σέ σοσιαλιστικές χώρες, άρχίζοντας από τήν άπομόνωση της Γιουγκοσλαβίας τήν εποχή του Στάλιν και τελιώνοντας μέ τή σύγκρουση σήμερα άνάμεσα στη Σοβιετική Ένωση και τήν Κίνα και τήν άυτο-άπομόνωση της Άλβανίας. Φαίνεται πώς ή διεθνής άλληλεγγύη πού είχε ένα συγκεκριμένο και δικαιολογημένο νόημα στην προπολεμική εποχή, ύποτιμήθηκε άργότερα στη μορφή ενός δόγματος πού ήταν προορισμένο νά δικαιολογήσει ήγεμονιστικούς στόχους και διαθέσεις. 'Η σύγκρουση μεταξύ Κίνας και Σοβιετικής Ένωσης κάνει σήμερα φανερό, πώς ή διεθνής άλληλεγγύη άνάμεσα στους σοσιαλιστές δέν γίνεται άποδεκτή σαν ένα θεμελιώδες στοιχείο κοινής σοσιαλιστικής στρατηγικής σέ διεθνές επίπεδο. Αύτές οι αντίθεσεις μεταξύ σοσιαλιστικών κρατών, ή σύγκρουση άνάμεσα σέ εργατικές τάξεις, είναι μία διάσταση πού δέν είχε προβλεφτεί από τούς κλασικούς του σοσιαλισμού. Τουτό είναι κάτι πού δέν είχαμε προσέξει άρκετά μέχρι τώρα. Φταίει γι' αυτό ή

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

Του ΝΙΚΟΥ ΨΥΡΟΥΚΗ: Τόμοι 6, "Αδετοι

1. Η ΑΥΓΗ ΤΟΜΟΣ Α'	Δρχ. 200
ΤΟΜΟΣ Β'	200
* 'Η εποχή όπου τό μαζικό έγκλημα και ή καταστροφή όλόκληρων πολιτισμών έρχόταν νά δημιουργήσει τά θεμέλια της άποικιοκρατίας. 'Ηταν ή εποχή της δημιουργίας τών σκλάβων της άποικιοκρατίας, τών σκλάβων του παγκόσμιου κεφαλαίου.	
2. ΤΟ ΜΕΣΟΥΡΑΝΗΜΑ ΤΟΜΟΣ Γ'	250
ΤΟΜΟΣ Δ'	250
* 'Η εποχή της ολοκλήρωσης τών άποικιακών κατακτήσεων. 'Η εποχή πού ολοκληρώνεται τό έργο της αύγής της άποικιοκρατίας.	
3. Η ΔΥΣΗ ΤΟΜΟΣ Ε'	300
ΤΟΜΟΣ ΣΤ'	300
* 'Η εποχή πού μέσωσαν οι συνθήκες γιά ν' άρχισει νά γίνεται κατανοητή ή άποικιοκρατία από τούς πολλούς και βασικά από τούς σκλάβους. 'Η εποχή πού οι σκλάβοι άρχισαν νά γυρεύουν ένα καλύτερο κόσμο άπ' αυτόν πού είχε οικοδομήσει τό παγκόσμιο άποικιοκρατικό καπιταλιστικό σύστημα.	

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 1 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 3636083 - 3607382.

Εσείς, εμείς & ο ηχος

'Εδώ και τέσσερα χρόνια στο φιλόξενο STUDIO HI FI της όδου Άσκληπιού 76 εξυπηρετούμε μέ άληθινά φιλική διάθεση όλους αυτούς πού, ψάχνοντας γιά ένα καλό στερεοφωνικό συγκρότημα, θέλησαν νά μάς έμπιστευθούν.

Και είναι άλήθεια ότι άποκτήσαμε πολλούς νέους φίλους.

Είμαστε πάντοτε πρόθυμοι νά συζητήσουμε γιά κάθε πρόβλημά σας, σχετικό μέ τήν άπόκτηση ενός στερεοφωνικού συγκροτήματος όποιασδήποτε μάρκας, και πιστεύοντας ότι έχουμε τις χαμηλότερες τιμές, έλπίζουμε και σέ νέους φίλους.

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76, ΑΘΗΝΑ 706.

τηλ. 3602697, 3627858

ϋπαρξη τοῦ κράτους σέ ἓνα σοσιαλιστικό σύστημα; Πρόκειται γιά προσωρινό φαινόμενο τῆς μεταβατικῆς περιόδου ἀπό τόν καπιταλιστικό στό σοσιαλιστικό τρόπο παραγωγῆς σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο; Εἶναι τό φαινόμενο αὐτό τό ἀποτέλεσμα τῆς ἀντίφασης πού γεννιέται ἀπό τή συνϋπαρξη καπιταλιστικοῦ καί σοσιαλιστικοῦ τρόπου παραγωγῆς; Ἀποτέλεσμα τῆς διαλεκτικῆς τῆς παγκόσμιας πραγματικότητας; Οἱ ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματα αὐτά δέν εἶναι εὐκόλες καί θά δοθοῦν ἴσως μετὰ ἀπό πολλές δεκαετηρίδες. Φαίνεται πάντως πώς ἡ κατάσταση αὐτή προσδιορίζει τόσο τή μορφή τοῦ σοσιαλισμοῦ γιά τόν ὁποῖον ἀγωνίζονται οἱ μάζες σά στόχο, ὅσο καί τή συγκεκριμένη μορφή πού παίρνει σέ μερικές χώρες.

Ἡ δευτέρα παρατήρηση πού θά ἤθελα νά κάνω στό πλαίσιο τοῦτο ἀφορᾷ τό σοσιαλιστικό κράτος. Ἐάν τό κράτος αὐτό εἶναι μιά ἀναγκαιότητα κατὰ τή μεταβατική περίοδο, γίνεται παρόλα αὐτά πρόβλημα τόσο σάν κοινωνική σχέση, ὅσο καί σά μορφή καταπίεσης. Οἱ θεωρίες ἐμφάνισης γραφειοκρατικῶν τάξεων σέ μερικές σοσιαλιστικές χώρες πού κατέχουν τό κράτος καί ἀσκοῦν ἔτσι ἐξουσία πάνω στίς μάζες σχετίζονται μέ τήν ὑπαρξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους καί τή μορφή πού πήρε. Δέν εἶναι ἐδῶ ἡ θέση γιά νά ἀσχοληθούμε μέ τό πρόβλημα αὐτό. Θά πρέπει ἐντούτοις νά τονιστεῖ πώς τοῦτο ἀποτελεῖ θεμελιώδες ζήτημα γιά τόν προσδιορισμό τοῦ σοσιαλισμοῦ σά στόχο. Σ' ἐκείνες τίς καπιταλιστικές χώρες, ὅπου τό θέμα τοῦ Σοσιαλισμοῦ ἔχει μπεῖ σάν πολιτικό πρόβλημα τοῦ παρόντος, ἡ θέση τοῦ κράτους σέ ὅλο τό σύστημα οικονομικῆς καί κοινωνικῆς ὀργάνωσης στό σοσιαλισμό γίνεται θεμελιώδες ζήτημα, ἐπειδὴ συνδέεται μέ τή θέση τοῦ ἀτόμου στήν κοινωνία αὐτή καί κατὰ συνέπεια μέ τή δημοκρατία σά συστατικό στοιχεῖο κοινωνικῆς ὀργάνωσης καί σά διαδικασία λήψης ἀποφάσεων.

Τό νά μιλάει κανεῖς γιά τίς «ὑποκειμενικές δυνάμεις τοῦ Σοσιαλισμοῦ» σημαίνει, ὅπως παρατηρήθηκε στήν ἀρχή τοῦ δοκίμιου αὐτοῦ, ἀμφισβήτηση τῆς ἐργατικῆς τάξης σάν τῆς μόνης τάξης πού ἀγωνίζεται γιά τό Σοσιαλισμό. Ἡ μέχρι τώρα ἀνάλυση ἔδειξε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη τῆς ἐποχῆς μας θά πρέπει νά ὀριστεῖ ἔτσι, ὥστε νά περιλαμβάνει περισσότερες κοινωνικές ὁμάδες ἀπό ὅ,τι τήν ἐποχή τοῦ Μάρξ ἢ ἀκόμη καί τοῦ Λένιν. Αὕτη εἶναι μιά πρώτη παρατήρηση. Μιά δευτέρα παρατήρηση στό σημεῖο αὐτό ἀφορᾷ τό πρόβλημα τῆς πρωτοπορίας. Τέλος, μιά ἄλλη παρατήρηση σχετικά μέ τά θέματα αὐτά ἀφορᾷ τό ζήτημα τῶν συμμαχιῶν.

Θά πρέπει κανεῖς νά διατυπώσις τό κύριο ἐρώτημα σωστά: ποιά τάξη ἢ τάξεις ἔχουν συμφέρον νά καταργηθεῖ ὁ Καπιταλισμός καί νά ἐγκαθιδρυθεῖ ὁ Σοσιαλισμός; Πέρα πέρα, ποιεῖς τάξεις θέλουν νά ἀλλάξουν τό ὑπάρχον καπιταλιστικό σύστημα καί νά ἐγκαθιδρύσουν τό Σοσιαλισμό;

Ἐνα θέμα πού θίξαμε πιό πάνω εἶναι αὐτό πού ἀφορᾷ τίς πλατιές μάζες, πού ἔχουν ἀποκτήσει πολιτική συνείδηση ὡς πρὸς τόν ἐκμεταλλευτικό χαρακτήρα τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος καί ὡς πρὸς τήν ἀνικανότητά του νά ξεπεράσει τήν κρίση καί κατὰ συνέπεια πιστεύουν στό Σοσιαλισμό¹². Οἱ μάζες αὐτές εἶναι πολύ πλατύτερες ἀπό ὅ,τι ἡ ἐργατική τάξη καθ'αυτή. Ὑπάρχει ὅμως μιά δευτέρα παρατήρηση πού πρέπει νά γίνει ὡς πρὸς αὐτό. Οἱ μάζες αὐτές δέν εἶναι πρόθυμες νά παραιτηθοῦν ἀπό τό βιοτικό ἐπίπεδο πού ἔχουν πετύχει. Ἐάν τήν ἐποχή τοῦ Μάρξ οἱ ἐργάτες δέν εἶχαν τίποτα ἄλλο νά χάσουν ἐκτός ἀπό τίς ἀλυσίδες τους, σήμερα κατὰφεραν νά ἔχουν πολὺ περισσότερα· τουλάχιστον στίς βιομηχανικές καπιταλιστικές χώρες ἔχουν αὐτοκίνητα, τηλεοράσεις, πλυντήρια, ἀκόμη καί σπιτία. Σέ περιόδους ὕφεσης καί κρίσης ἀπειλοῦνται πράγματι ἀπό ἀνεργία· τά συστήματα κοινωνικῆς

ἀσφάλισης ὅμως πού ὑπάρχουν κάνουν τήν ἀπειλή αὕτη πιό ἥπια, στήν περίπτωση πού πραγματοποιηθεῖ.

Ἐάν τὰ γεγονότα αὐτά ἰδωθῶν ἀπὸ τήν ἀποψη τῶν ἀντιθέσεων πού ὑπάρχουν, θά πρέπει νά διαπιστωθεῖ πὼς στίς ὑπερναπτυγμένες βιομηχανικὰς χώρες ἡ κύρια ἀντίθεση ἐξακουθεῖ νά παραμένει ἐκείνη ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί τήν ἐργασία, ἐννοώντας στήν σημείο αὐτό μέ τόν ὅρο ἐργασία τήν ἐργατική τάξη ὑπὸ εὐρεία ἐννοία. Οἱ μικροεπιχειρηματίες καί οἱ διωτέχνες συνθλίβονται ἀνάμεσα στό μεγάλο μονοπωλιακό κεφάλαιο ἀπὸ τήν μιά πλευρά, πού τοὺς καταπιέζει καί τήν ἐργατική τάξη ἀπὸ τό ἄλλο, στήν ὁποία δέν νιώθουν ὅτι ἀνήκουν καί πραγματικά δέν ἀνήκουν. Ἡ ὁμάδα αὕτη πού ταυτίζεται μέ τοὺς μικροαστοὺς βρίσκεται σέ μιά διαδικασία φθορᾶς, παρόλα αὐτά ὅμως δέν ἔχει ταχθεῖ ὑπὲρ τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τοὺς ἀγρότες, πού στίς χώρες αὐτές ἔγιναν σάν τάξη περιθωριακοὶ κολλημένοι ὅμως στήν ἰδιοκτησία τῆς γῆς.

Στίς ἀναπτυσσόμενες χώρες ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν πού εἴτε δέν κατέχει γῆ εἴτε κατέχει μικροὺς ἀνεπαρκεῖς κλήρους, ἔχει δεῖξει διάφορα εἶδη πολιτικῆς συνειδητοποίησης καί πολιτικῆς συμπεριφορᾶς. Σέ μερικές περιπτώσεις ἔμεινε ὁδρανῆς, σέ ἄλλες ἀποτέλεσε τήν ἡγούμενη ἐπαναστατική δύναμη στὸν ἀπελευθερωτικό ἀγῶνα. Ὅπως δὴποτε, ἡ κύρια ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸν ἀγροτικό καί τὸν ἀστικό τομέα στίς χώρες αὐτές θρίσκεται στήν ἄνιση ἀνταλλαγή πού λαβαίνει χώρα ἀνάμεσα τοὺς. Ἡ ἄνιση αὕτη ἀνταλλαγή ἐντείνεται καί ἐξαιτίας τῆς ἄνισης ἀνταλλαγῆς πού λαβαίνει χώρα μετὰξὺ ἀναπτυσσόμενων καί ἀναπτυσσόμενων χωρῶν.

Ἐκτός ἀπὸ τήν ἀγροτιά, ἡ μικρὴ ἐργατικὴ τάξη στίς χώρες αὐτές ὑποφέρει κάτω ἀπὸ τήν ἐκμετάλλευσή τοῦ ξένου καί τοῦ ντόπιου κεφάλαιου. Τό ποσοστὸ ἐκμετάλλευσή στήν περίπτωσή αὕτη εἶναι πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ ὅ,τι στίς βιομηχανικὲς χώρες. Πέρα πέρα, ἡ συμπεριφορὰ τῆς μικροαστικῆς τάξης στίς χώρες αὐτές εἶναι περισσότερο συντηρητικὴ ἀπὸ ὅ,τι στίς ἀναπτυσσόμενες, δεδομένου ὅτι ἡ τάξη αὕτη προσπαθεῖ νά κερδίσει μιά θέση σέ συμμαχία μέ τό ξένο κεφάλαιο.

Ἰδωμένη ἀπὸ τήν πλευρά τῆς θέλησης καί τῆς προθυμίας γιά τήν ἀλλαγὴ τῆς ὑπάρχουσας κατάστασης, ἡ ταξικὴ αὕτη ἀνάλυση ὁδηγεῖ στό πρόβλημα τῆς πρωτοπορίας. Ἡ θεωρία τῆς μονο-ταξικῆς πρωτοπορίας δέν μπορεῖ νά ὑποστηριχθεῖ πιὰ κάτω ἀπὸ τίς παρούσες συνθῆκες. Οἱ σύγχρονες πρωτοπορίες εἴτε ἀποτελοῦνται ἀπὸ ταξικὰ στοιχεῖα διαφορετικὰ ἀπὸ τήν ἐργατικὴ τάξη, ὅπως συμβαίνει στήν περίπτωση τῶν ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων στίς χώρες τοῦ Τρίτου Κόσμου, εἴτε εἶναι πολυ-ταξικὲς ἢ δια-ταξικὲς πρωτοπορίες, ὅπως συμβαίνει στίς ἀναπτυσσόμενες καπιταλιστικὲς χώρες. Παράδειγμα, ἡ ἐξέγερση τοῦ Μάη στό Παρίσι τό 1968. Ὅπως ἀναφέρθηκε κι ὅλας, ἡ ἐγκατάλειψη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀπὸ τὰ γαλλικὰ, ἰταλικὰ καί ἰσπανικὰ κομμουνιστικὰ κόμματα πιστοποιεῖ τήν κατάσταση αὕτη, παρὰ τό ὅτι τοῦτο δέν ἔχει ἐκφρασθεῖ ἴσως καθαρά.

Ἡ κατάσταση αὕτη ἔχει ἐπιπτώσεις καί πάνω στό χαρακτήρα καί τή μορφή τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης. Ἐάν παλαιότερα ἐμπαινε γιά τό ἐργατικό κίνημα τό ζήτημα τῶν ταξικῶν συμμαχιῶν, σήμερα ἡ συμμαχία αὕτη πραγματοποιεῖται μέσα σέ ἓνα καί τό αὐτό κόμμα. Ἀπελευθερωτικὰ κινήματα, ἐκλογικὲς συμμαχίες, ὅπως στήν περίπτωση τῆς Χιλῆς ὑπὸ τὸν Ἀλιέντε, σοσιαλιστικὰ κόμματα σέ πολλές χώρες, ἀποτελοῦν τίς ὀργανωτικὲς μορφές ταξικῶν συμμαχιῶν. Τὰ κόμματα αὐτά ἀναλαμβάνουν τὸν ρόλο νά ἡγηθοῦν σέ πολιτικούς ἀγῶνες καί νά ἐκφράσουν τήν πολυ-ταξικὴ ἢ δια-ταξικὴ πρωτοπορία¹³.

Μ' αὕτην τήν ἐννοία προοδευτικὰ ἢ λαϊκίστικα κόμματα στίς χώρες τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καί σοσιαλιστικὰ κόμματα, ὅπως στή Γαλλία ἢ τήν Ἑλλάδα, γίνονται ἡ πολιτικὴ ἐκφραστὴ αὐτῶν τῶν πολυ-ταξικῶν ἢ δια-ταξικῶν πρωτοποριῶν καί τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν εὐρεία τῆς ἐννοια. Μέ δεδομένη τήν κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης – στὸν κλασικὸ ὀρισμὸ – σέ πολλές χώρες, καί τὸν λιμνάζοντα χαρακτήρα τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων σ' αὐτές, νομίζω πὼς αὐτό εἶναι τό πιό σημαντικό φαινόμενο πού ἀξίζει νά μελετηθεῖ, γιὰτὶ κάθε πολιτικὴ ἀλλαγὴ στήν πορεία πρὸς τὸν Σοσιαλισμὸ στίς καπιταλιστικὲς χώρες θά προέλθει ἀπὸ τὴν νέα αὕτη κατάσταση. Μέ τὴν ἐξαίρεση ἐκείνων τῶν λίγων χωρῶν στίς ὁποῖες τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα παίζουν ἓνα σημαντικό ρόλο ἀπὸ ἱστορικοὺς λόγους – περίπτωση Ἰταλίας καί Γαλλίας – κάθε ἀλλαγὴ στήν πορεία γιά τό Σοσιαλισμὸ πού μπορεῖ νά ἔλθει, θά πρέπει νά ἀναμένεται ἀπὸ αὐτές τίς πολυταξικὲς ἢ διαταξικὲς πρωτοπορίες καί τήν πολιτικὴ τους ἐκφράση¹⁴.

Χ. Γεωργιοπουλος
βιβλία
χαρτικά - παιχνίδια

Θεμιστοκλέους 54 Ἀθήνα τηλ. 3615567

Ο κίνδυνος της Σοσιαλδημοκρατίας¹⁵, πού δέν θά πρέπει νά λησμονηθεῖ στό σημεῖο αὐτό, δέν εἶναι συνδεδεμένος μέ τό ὄνομα τῶν κομμάτων αὐτῶν, ἀλλά μέ τούς στόχους πού θάβουν καί τίς στρατηγικές καί μέθοδους πού ἀκολουθοῦν. Ἡ Σοσιαλδημοκρατία σήμερα δέν εἶναι συνυφασμένη ἀναγκαστικά μέ μιά ὀρισμένη τάξη. Ἄν ἦταν ἔτσι, τότε ἡ ἐργατική τάξη στή Δυτική Γερμανία θά ἔπρεπε νά θεωρηθεῖ ὑπεύθυνη γιά τή γερμανική Σοσιαλδημοκρατία, γιά νά μή μιλήσουμε γιά τήν ἀμερικάνικη ἢ τήν ἀγγλική ἐργατική τάξη. Ἐνας μεγάλος ἀριθμός ἄλλων χωρῶν θά μπορούσε νά ἀναφερθεῖ σέ σχέση μ' αὐτό τό ζήτημα. (Αὐστρία, Ὁλλανδία, Βέλ-

Ἔπανάσταση ἢ ἐιρηνικό πέρασμα στό Σοσιαλισμό ἀποτελεῖ ψεύτικο δίλημμα. Τό ζήτημα τῆς ἐπανάστασης εἶναι θέμα τῶν ἀντιθέσεων πού ἐπικρατοῦν, τῶ ἐπιπέδου καί τῆς μορφῆς τῶν ταξικῶν ἀγώνων, τῆς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς κρίσης πού καταλήγει σέ πολιτική κρίση. Εἶναι πάλι ζήτημα πραγματικῶν συνθηκῶν, ὅχι θεωρητικό ζήτημα. Ἀπό τήν ἀποψη αὕτη θά πρέπει νά ξεκαθαριστοῦν ὀρισμένα προβλήματα.

Πρῶτον, τό νά ταυτίζεται *a priori* ὁ ἐιρηνικός δρόμος πρός τόν Σοσιαλισμό μέ τή Σοσιαλδημοκρατία σημαίνει ἔλλειψη ἀναλυτικῆς ἱκανότητος. Ἡ Σοσιαλδημοκρατία κρίνεται ἀπό τούς στόχους τῆς, ὅχι ἀπό τίς μέθοδους τῆς. Οἱ τελευταῖες ἀποκαλύπτουν μιά διαδικασία προσαρμογῆς μόνον κατά τήν ἔκταση πού ὁ στόχος ἔχουν προσαρμοστεῖ. Ἀπό τήν ἀποψη αὕτη εἶναι ξεπερασμένο νά ταυτίζεται πάντα ἡ ἐπαναστατική διαδικασία μέ τά κομμουνιστικά κόμματα. Πολλά κομμουνιστικά κόμματα ἔχουν περάσει ἀπό καιρό στό φάση τῆς Σοσιαλδημοκρατίας καί ἔχουν κρατήσει μόνο τό ὄνομα¹⁶.

γιο, Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, Ἑλβετία, κλπ). Ἐχει, νομίζω, σημασία νά διακρίνουμε ἀνάμεσα στίς ἱστορικές συνθήκες καί στόν ἱστορικό ρόλο πού τά κόμματα αὐτά καλοῦνται νά παίξουν ἀπό τή μιά μεριά καί στό τί κάνουν ἀπ' αὐτό, ἄν δηλαδή ἐκτελεῖν τόν ρόλο αὐτό ἀπό τήν ἄλλη. Τό ἱστορικό ὑποκείμενο ἢ ὑποκείμενα τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης εἶναι ἔτσι ἕνα ζήτημα πραγματικῶν συνθηκῶν κάθε στιγμῆ, καί ὅχι ζήτημα θεωρητικό.

Τό πρόβλημα τῆς ἐπανάστασης ἢ τοῦ ἐιρηνικοῦ δρόμου πρός τό Σοσιαλισμό

Δεύτερον, μιά ἐπαναστατική ἀλλαγὴ δέν ἀποτελεῖ θέμα θέλησης, ἀλλά θέμα ἱκανότητος καί ἱστορικῶν συγκυριῶν. Ἐξάλλου, οἱ ἐπαναστάσεις γίνονται ὅταν τό κόστος τοῦς γιά τίς μάζες ἐκτιμᾶται χαμηλότερο ἀπό τό κόστος συνέχισης τῆς ἐπικρατοῦσας κατάστασης. Πάρα πέρα, ἡ μεταγενέστερη ἐξέλιξη τῶν ἐπαναστάσεων πού πραγματοποιήθηκαν παίζει ἀρνητικό ρόλο πάνω στά ἱστορικά ὑποκείμενα τοῦ Σοσιαλισμοῦ στίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, γιατί αὐτά ὑπολογίζουν τό κόστος τῆς ἐπανάστασης γιά αὐτά σέ σχέση μέ τούς στόχους πού ἐπιθυμοῦν, καθώς καί σέ σχέση μέ τή διαφορά ἀνάμεσα σ' αὐτούς τούς στόχους καί στήν πραγματικότητα πού ἔχει σχηματιστεῖ σέ ἄλλες χώρες.

Τρίτον, ὁ ἐιρηνικός δρόμος πρός τό Σοσιαλισμό γίνεται ἀναγκαῖα στρατηγική, ἀκόμη καί σέ ἐκεῖνες τίς ἀναπτυσσόμενες χώρες ὅπου ὁ Καπιταλισμός τίς μετατρέπει ραγδαία ἐντάσσοντάς τίς στίς μητροπολιτικές σχέσεις τῶν ἱμπεριαλιστικῶν χωρῶν. Καθώς, ὅλο καί περισσότερες μάζες αὐξάνουν τό βιοτικό τους ἐπίπεδο, τείνουν νά προτιμοῦν πιό πολύ τήν πρόχειρη ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τους ἀπό τήν μακρινή καί ριζική λύση τῶν προβλημάτων τους.

Τέταρτον, στίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες οἱ συνθήκες πού ἐπικρατοῦν δέν ἐπιτρέπουν ἐπαναστατικές ἐξελίξεις. Ὁ ἐιρηνικός δρόμος πρός τό Σοσιαλισμό γίνεται ἔτσι ἡ μόνη δυνατή στρατηγική. Σέ πολλές ἀναπτυσσόμενες χώρες ἀντίθετα, ὅπου οἱ ἀντιθέσεις εἶναι ἀκόμα βαθιές καί θαριές, ὅπου ὁ ξένος παράγοντας δημιουργεῖ συνθήκες ξένης κατοχῆς, καί ὅπου οἱ οἰκονομικές συνθήκες βαθιῶν τῶν οἰκονομικῆς κρίσης καί κατά συνέπεια καί τήν οἰκονομική κατάσταση τῶν συγκεκριμένων τάξεων, ἡ ἐπανάσταση σάν δρόμος πρός τό Σοσιαλισμό εἶναι περισσότερο πιθανή καί ἴσως ἡ μόνη κατάλληλη στρατηγική.

Ἡ μαρξιστική θεωρία συγκέντρωσε τήν προσοχή της μέχρι τώρα πιό πολύ στόν ἐπαναστατικό δρόμο κατάργησης τοῦ Καπιταλισμοῦ καί ἐγκαθίδρυσης τοῦ Σοσιαλισμοῦ, καί αὐτό σ' ἀντίθεση πολλές φορές μέ τή μαρξιστική προοπτική. Ὑπάρχει ἀνάγκη, νομίζω, γιά μιά θεωρία τοῦ ἐιρηνικοῦ πέρασματος στό Σοσιαλισμό¹⁷, κάτω ἀπό τίς συνθήκες πού ἐπικρατοῦν στίς καπιταλιστικές χώρες στό τελευταῖο τέταρτο τοῦ παρόντος αἰῶνα, πού εἶναι αὕτη καθεαυτή ἐπαναστατική θεωρία, ἐφόσον οἱ στόχοι παραμένουν οἱ ἴδιοι: ἡ θεμελιακή καί ριζική ἀλλαγὴ τῆς κοινωνίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δέν συζητεῖται ἐδῶ τό πρόβλημα τῆς σχέσης ἀνάμεσα στίς «ὑποκειμενικές δυνάμεις» τοῦ Σοσιαλισμοῦ ἀπό τό ἕνα μέρος καί στίς «ἀντικειμενικές συνθήκες» γιά τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ Σοσιαλισμοῦ ἀπό τό ἄλλο. Ἀνάμεσά τους ὑπάρχει μιά διαλεκτική σχέση. Οἱ ἀντικειμενικές συνθήκες εἶναι ἐκεῖνες πού προσδιορίζουν τήν ἐμφάνιση καί τήν ἐξέλιξη τῶν ὑποκειμενικῶν δυνάμεων. Ἡ ἐπικράτηση καπιταλιστικῶν σχέσεων δημιουργεῖ τίς κοινωνικές τάξεις, ἐνῶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τίς προσδιορίζει καί τίς διαμορφώνει. Ἀπό τό ἄλλο μέρος ἡ ἀνάπτυξη τῶν ὑποκειμενικῶν δυνάμεων ὁδηγεῖ, ἀνάλογα μέ τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν σχέσεων, στή διαμόρφωση τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν. Ἡ σχέση ἀνάμεσα στίς «ὑποκειμενικές δυνάμεις» καί τίς «ἀντικειμενικές συνθήκες» εἶναι διαλεκτική, σχέση ἀντίθεσης, ἀλληλο-ἐπηρεασμοῦ καί ἀλληλο-ἐξάρτησης. Θά πρέπει νά ξεκαθαριστεῖ πάντως πῶς ὁ τονισμός τῶν «ὑποκειμενικῶν δυνάμεων» σάν πρωταρχικῆς δύναμης γιά τό Σοσιαλισμό, εὐκόλα μπορεῖ νά ὁδηγήσει σέ ἄνιστολισμό, πού χάνει κάθε ἐπαφή μέ τήν πραγματικότητα. Τό πιό κλασικό παράδειγμα εἶναι ὁ ἀπόψεις καί ἡ θεωρητική βάση τοῦ ΚΚ τῆς Ἀμερικής σέ σχέση μέ τή φύση καί τή συμπεριφορὰ τῆς ἐργατικῆς τάξης στίς ΗΠΑ. Στό συμπόσιο τοῦ Cavaat παρουσιάστηκε μιά τέτοια θεωρία, πέρα γιά πέρα ἀνεδαφική, ἀπό τόν Ἀμερικάνο οἰκονομολόγο καθηγητὴ Aaronowitz...

2. Οἱ μαρξιστές συνήθισαν νά διαβάσουν καί νά ἐρμηνεύουν τόν Μάρξ ἀπό τήν ἀποψη τῆς ἱστορίας τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἀνάπτυξη καί ἐξάπλωση τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, ἡ ἀνάπτυξη τῆς σύγχρονης τεχνολογίας, ἡ πολιτιστική ἀνάπτυξη μέ τὰ σύγχρονα μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης ἔχουν δημιουργήσει καινούρια δεδομένα στίς χώρες πού ἦταν πρὶν ἀποικίες. Κάτω ἀπό ποιές συνθήκες καί σέ ποιά μορφή ἱσχύει ὁ Μαρξισμός σά θεωρία στίς χώρες αὐτές; Ὁ Guy Besse τοῦ ΚΚ Γαλλίας εἶπε μερικά ἐνδιαφέροντα πράγματα σέ σχέση μ' αὐτό. Ὑποστήριξε, πῶς παρὰ τό ὅτι ὁ Ὀκτώβριος τοῦ 1917 ἄνοιξε μιά νέα ἐποχὴ χάρις στήν ἐργατικὴ τάξη, ὅμως «τοῦτο δέν σημαίνει πῶς ὁ Μαρξισμός εἶναι κτήμα μιάς τάξης ἢ ἐνός κόμματος ἢ ἐνός κράτους». Ὅπως κάθε ὀρθολογικὴ γνώση – πού ἔχει ἀντικείμενο τὴ φύση ἢ τήν κοινωνία – ὁ Μαρξισμός ἔχει μιά μαζική ἀποδοχή. Καί ἀκόμα ὑποστήριξε «Αὐτό πού ἔχει ἀμφισβητηθεῖ δέν εἶναι ὁ Μαρξισμός, ἀλλά μιά ἐπαναληπτική καί σχολαστική παρουσίαση τοῦ ἔργου τοῦ Μάρξ. Γιατί ὁ Μάρξ ποτέ δέν θέλησε νά κλείσει τήν πραγματικότητα μέσα σέ ἕνα πνευματικό πλαίσιο *a priori*. Οὔτε συνήθισε, ὅταν ἤθελε νά ἐκτιμήσει τήν πρακτικὴ ἐνός ἐπαναστατικοῦ κόμματος, νά θάξει τὴ στρατηγικὴ τοῦ κόμματος αὐτοῦ ἀντιμέτωπη σέ ἀφηρημένες ἀρχές. Διαπίστωνε ἀντίθετα πῶς τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα δέν μπορεῖ νά προοδεύει, παρὰ μόνον ἂν εἶναι ἱκανὸ σέ κάθε φάση νά κάνει τὴν συγκεκριμένη ἀνάλυση μιάς συγκεκριμένης κατάστασης». Τοῦτα τὰ λόγια δείχνουν, νομίζω, τὴ συνειδητοποίηση τοῦ χάσματος ἀνάμεσα στόν παραδοσιακό Μαρξισμό καί στήν ἀλλαγὴ τῆς πραγματικότητας. Πιστεύω πῶς φτάσαμε στό σημεῖο νά μή μπορούμε νά συλλάβουμε τὴ σύγχρονη πραγματικότητα σωστά, καί ἐπομένως νά μή μπορούμε νά μετατρέψουμε τὴ θεωρία σέ πράξη ἐξαιτίας τῆς ἀνικανότητάς μας νά χρησιμοποιήσουμε τὸ Μαρξισμό διαλεκτικά, σὰ διαλεκτικὴ μέθοδο σύλληψης τῆς πραγματικότητας. Ἡ σύγχρονη ἱστορία δέν χωρεῖ στίς ἀπαρχαιωμένες ἀντιλήψεις μας, πού δέν τίς ἀλλάζουμε ἀπὸ ἀσκοπιότητα νά μή θιγοῦν καταστάσεις ἐξουσίας πού δημιουργήθηκαν. Γι' αὐτό ἡ σύγχρονη ἐπαναστατικὴ θεωρία ἔχει ἀνάγκη νά κάνει ἕνα βῆμα μπροστά, ἂν πρόκειται νά γίνεи ἐργαλεῖο προόδου γιά τό καλὸ τῆς ἀνθρωπότητας. Σήμερα ὑπάρχει μιά ἐντονὴ διαφορά ἀνάμεσα στοὺς θεωρητικούς τοῦ μαρξισμοῦ, πού κολλημένοι σὰ παραδοσιακὰ σχήματα καί ἐργαλεῖα «περιμένουν», κατὰ κάποιο χλιαριστικὸ τρόπο, καί περιγράφουν ἢ ἀναλύουν, καί στοὺς πολιτικούς τοῦ Μαρξισμοῦ πού θέλουν δράση γιά νὰ ἀλλάξουν τὴν κατάσταση. Πρωταρχικὴ ὅμως σημασία ἔχει ἡ δράση. «Ἡ σκέψη ξερεῖ τὰ μισὰ, ἀκέρια ἡ πράξη ξερεῖ». Τό πρόβλημά μας εἶναι σήμερα ἡ λογικὴ τῆς πράξης νά μετατραπῇ σέ λογικὴ σύλληψη (θεωρία). Ἐχουμε κρατήσει μέχρι τώρα τὴ «λογικὴ τῆς θεωρίας» πού ἐπεξεργάστηκε ὁ Μάρξ, χωρὶς νά ἔχουμε πιάσει τὴ «λογικὴ τῆς ἱστορίας», πού εἶναι «λογικὴ τῆς πράξης». Πρβλ. ὑπόσημ. 17.

3. Δέξ Μ. Νικολινάκο: Ἀντίσταση καί Ἀντιπολίτευση στήν Ἑλλάδα 1967 – 1974. Ἀθήνα 1975.

4. Ἐνα ἀποτέλεσμα τῆς διαδικασίας αὐτῆς εἶναι ἡ διεθνοποίηση τῆς λειτουργίας τοῦ «ἐφεδρικοῦ στρατοῦ» μέσω τῆς μετανάστευσης καί μέσω τῆς ἐγκατάστασης ἐργοστασίων ἀπὸ τίς Πολυεθνικὲς σέ ἄλλες χώρες. Θά πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ διεθνοποίηση αὐτῆς τοῦ «ἐφεδρικοῦ στρατοῦ» – (πού ὁ Μάρξ τὸν εἶχε θεωρήσει στό πλαίσιο μιᾶς ἐθνικῆς οἰκονομίας) – πού εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ μηχανισμοῦ σώρευσης καί τῆς ἀνάγκης ἀξιοποίησης τοῦ κεφάλαιου, δίνει τὴ δυνατότητα στό διεθνὲς κεφάλαιο νὰ πειθαρχήσει τὴν ἐργατικὴ τάξη, πὶς συγκεκριμένα τὴν ἐθνικὴ ἐργατικὴ τάξη, σέ κάθε χώρα. Ἡ ἀπειλὴ τῶν ξένων ἐργατῶν ἀποτελεῖ ἀπειλὴ ἐνεργίας καί ἔτσι εἴτε σάν ἀπειλὴ, εἴτε σάν πραγματικότητα, μέσο πίεσης τῶν μισθῶν πρός τὰ κάτω. Μέ τὸν τρόπο αὐτό πειθαρχεῖται ἡ ἐργατικὴ τάξη καί σέ διεθνὲς ἐπίπεδο. Πειθαρχεῖται μέσα ἀπὸ τὴ διαίρεση καί ἀπὸ τὸ διαχωρισμὸ τῆς. Ὁ μηχανισμός αὐτός ἔχει ἐντόπιους διαλεκτικὸ χαρακτήρα. Γιατί ὁδηγεῖ σὰ μιά συνειδητοποίηση τῆς ἐκμετάλλευσης ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν ἐργατῶν, σέ πιό ὁλοκληρωμένη ὁργάνωσή της καί σέ μεγαλύτερη μαχητικότητά της. Πρβλ. Μ. Νικολινάκο: Καπιταλισμός καί Μετανάστευση, Ἀθήνα 1975, σελ 74 – 81.

5. Ποιὸς ἔχει σήμερα συμφέρον γὰν τὴν ἀλλαγὴ τοῦ συστήματος; Ἐδῶ μιά γενικὴ ἀπάντηση θά ἦταν ἀντίθετη πρός τὴν πραγματικότητα. Ἄν ἡ ἐπιστημονικὴ ἀνάλυση στοχεύει στό νὰ κατανοήσει τὴν πραγματικότητα γιά νὰ φθάσει σέ συμπεράσματα πρακτικῶν λύσεων, τότε κάθε ἐθελοτυφλία μπροστὰ στὴ σημερινὴ πραγματικότητα ἀποτελεῖ δείγμα εἴτε διαστροφῆς, εἴτε θλακείας. Ὁ Ἐμμανουήλ, στήν εἰσαγωγή του στό Cavaat λέει: «Γιὰ νὰ πάρουν μέρος οἱ μάζες στήν ἀπάνσταση δέν τούς ἀρκεῖ νὰ κερδίσουν πολλά,

άλλα είναι αναγκαίο, ότι κι αν συμβεί, να μη χάσουν τίποτα». Πέρα πέρα αναφέρει, πώς το καπιταλιστικό σύστημα θρήκε διεξόδους και απόκτησε ζωτικότητα. «Συνέπεια του γεγονότος αυτού είναι πως η συνειδητοποίηση των μαζών στις βιομηχανικές χώρες προσδιορίζεται ολοκληρωτικά από αυτό το γεγονός. Οι μάζες αγωνίζονται σκληρά με τους καπιταλιστές για τους καρπούς του συστήματος. Δεν θέλουν να αλλάξουν το σύστημα. Τουτό πρέπει να έννοηθεί στην κυριολεξία, όχι πως είναι άπροετοίμαστες να αγωνιστούν για μιάν αλλαγή του συστήματος, αλλά πως είναι έτοιμες να αγωνιστούν για τη διατήρηση του υπάρχοντος συστήματος. Δεν σημαίνει επίσης πως έχουν άρρηξη να αποκτήσουν επαναστατική συνείδηση. Έφθασαν στην συνειδητοποίηση των αντι-επαναστατικών συμφερόντων τους. Όντας μία παγκόσμια εργατική άριστοκρατία, αλλά παίζουν τον ιστορικό ρόλο μιας εργατικής άριστοκρατίας». Ανάλογα είναι τα συμπεράσματα που είχε καταλήξει ο **Fanon**. 'Αν αυτό το γεγονός, η μαρξιστική σκέψη έχει οδηγηθεί σε κρίση που έχει επιδεινωθεί από τη γενική σύγχυση που επικρατεί σε διεθνές επίπεδο από τη σοσιαλιστική πρακτική. 'Οποιοι δεν θέλουν να παραδεχτεί αυτή την κρίση δεν έχει καταλάβει τίποτα από το Μαρξισμό, η πηγή του Μαρξισμού σά θρησκεία που πιστεύει τυφλά. Κίνα εναντίον Σοβιετικής Ένωσης, εύρωκομουνισμός, Γιουγκοσλαβία, η θεοποίηση του Στάλιν, αργότερα του Μάο, ο Χότζα που καταδικάζει και τους δύο και υποστηρίζει πως ο Μάο ούδέποτε ήταν μαρξιστής! (έφημερίδες της 21.12.1978). Καμπότζη, Αφγανιστάν κ.ο.κ. Από την άλλη πλευρά η απάντηση στο άρχικό ερώτημα σε άλλες χώρες έξω από αυτές που άνηκουν στις καπιταλιστικές μητροπόλεις δεν είναι διαφορετική. Ποιές τάξεις είχαν συμφέρον για την αλλαγή στην Κούβα, στην Άλγερία, στην Αφρική γενικότερα ή στη Λατινική Αμερική; Τόσο ο **Fanon** για την Αφρική, όσο κι ο **Guevara** για τη Λατινική Αμερική δεν στηρίζαν την επαναστατική διαδικασία στην άγροτιά; 'Ο **Fouad Mouris**, στην εισήγηση του για το ρόλο των μικροαστικών στρωμάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες τόνισε πως «θα ήταν μεγάλο λάθος να άμεληθεί η προσέλευση των πλατιών δυνάμεων των μικροαστών όχι μόνο γιατί αποτελούν μέρος των λαϊκών δυνάμεων στον αγώνα για την εθνική άπελευθέρωση, αλλά και γιατί σ' αυτό το στάδιο είναι πιο καλά προετοιμασμένοι από ό,τι το προλεταριάτο και γιατί μέσα από την πάλη των μικροαστών μπορούν να κινητοποιηθούν οι καταπιεζόμενες μη προλεταριακές μάζες». 'Εξάλλου η απάντηση στο άρχικό ερώτημα σχετικά με τις καπιταλιστικές χώρες είναι, πως όπαδοί της αλλαγής, όχι πέρα για πέρα για αντικειμενικούς, αλλά για ιδεαλιστικούς λόγους είναι οι διανοούμενοι. Οι αντικειμενικές συνθήκες επιβίωσης γίνονται γι' αυτούς έντοτοις σκληρές, έτσι ώστε μέρα με τη μέρα η πολιτική τους συνειδητοποίηση περνάει και δημιουργείται μέσα από τις ύλικές συνθήκες ύπαρξής τους. 'Ισως η πράξη δλώνει πως το ιστορικό καθήκον για την αλλαγή του καπιταλιστικού συστήματος που τό είχε πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η εργατική τάξη έχει περάσει σε άλλα κοινωνικά στρώματα, όπωσδήποτε στις αναπτυσσόμενες χώρες και κατά πάσα πιθανότητα και στις αναπτυσσόμενες. Τό 1970 85% του ένεργου πληθυσμού στις ύποανάπτυκτες χώρες άπασχολούνταν στη γεωργία. Στις αναπτυσσόμενες τό ποσοστό αυτό ήταν 51% και στις αναπτυσσόμενες 11%, ενώ στις σοσιαλιστικές χώρες 39% (**Economist**, 24.2.79 σελ. 32). Από τό άλλο μέρος άνάμεσα στο 1974 - 78 η ΕΟΚ έχασε 2,5 εκ. δουλείες στη βιομηχανία, ενώ οι ύπηρεσίες έφτιαξαν 3 εκ. νέες δουλείες. 53% της άπασχόλησης στην ΕΟΚ θρίσκει στον τομέα ύπηρεσιών. 'Ο έργαζόμενος πληθυσμός στη βιομηχανία αύξήθηκε σε θάρος της γεωργίας. Από τό άλλο μέρος άνάμεσα 1974 - 78 ό έργαζόμενος πληθυσμός στη βιομηχανία μειώθηκε από 41,2%, σε 36,7% στο Βέλγιο, από 35,6% σε 32,5% στην 'Ολλανδία, από 47,1% σε 43,5% στο Λουξεμβούργο, από 39,6% σε 37,1% στη Γαλλία, από 32,3% σε 30,3% στη Δανία, από 42,3% σε 39,7% στη Μεγάλη Βετανία, από 47,3% σε 45,1% στη Δ. Γερμανία, από 39,4% σε 38,3% στην 'Ιταλία, από 31,4% σε 30,9% στην 'Ιρλανδία (**Economist**, 15.9.1979 σελ. 54). 'Η συμμετοχή της εργατικής τάξης στις αναπτυσσόμενες χώρες στό σύστημα, παρά τη διατήρηση των ίδιων πολιτικών σχέσεων όπως και παλιά, έχει έπιφέρει μιá διαστρέβλωση της κοινωνικής της θέσης και συμπεριφοράς. Σάν κύριο θεωρητικό πρόβλημα παραμένει τούτο: η γύρια άντιθεση παραμένει η άντίθεση άνάμεσα στό Κεφάλαιο και την Έργασία, ποιοί είναι οι λόγοι που η άντίθεση αυτή είτε ούδετεροποιείται είτε νεκρώνεται, και ποιές είναι οι συνέπειες που άπορρέουν από αυτό; Χρειαζόμαστε ένα Μάρξ ή ένα Λένιν για να άναμορφώσει τη θεωρία. 'Ο Λένιν με την επανάσταση του 1917 βίωσε τη θεωρία περνώντας από τη δημοκρατική επανάσταση άμεσα στη σοσιαλιστική. 'Οσοι κόπτοναι σήμερα για τη διατήρηση της άγνότητας του Λενινισμού, δεν κατάλαβαν τίποτα από τον Λένιν. 'Η τον διαστρεβλώνουν.

6. 'Ο Χιλιάνος ύπουργός στην κυβέρνηση Άλιέντε **Vuscovic** και ό μεξικανός **Elgeta** σημειώνουν στην εισήγηση τους στό **Cavtat**: «Ένα άλλο γεγονός που θά πρέπει να ύπογραμμισθεί είναι πως στην περίπτωση της κουβανέζικης επανάστασης - του πιο σημαντικού πολιτικού γεγονότος του αιώνα στη Λατινική Αμερική - άπουσίασε η ήγετική παρέμβαση των παραδοσιακών εργατικών κομμάτων. Κατά τη διάρκεια τό αγώνα για την έξουσία ό ήγετικός ρόλος πάρθηκε από τό Κίνημα της 26ης 'Ιουλίου και άλλες ομάδες παρόμαων άντιλήψεων. Τούτα είναι άρκετά χαρακτηριστικά για να εξασφαλίσουν μιá γενική συζήτηση άνάμεσα στους Λατινοαμερικάνους άριστοφους πάνω στό θέμα του Κόμματος σάν επαναστατικής πρωτοπορίας. 'Η περιθωριοποίηση των ΚΚ στις λατινοαμερικάνικες χώρες δεν όφειλεται μόνο στην προσκόλληση τους στό Σοβ. Ένωση, αλλά και στό ότι η εργατική τάξη είναι στις χώρες αυτές μικρή και ένταγμένη στό σύστημα. 'Εξάλλου στην Περαική Έπανάσταση, τό πιο καταλυτικό φαινόμενο της έποχής μας, που άποκτά σημασία ίση με τη Γαλλική Έπανάσταση στην έποχή της, ούτε τό ΚΚ, ούτε η εργατική τάξη παίζανε κανένα ιδιαίτερο ρόλο. Άσχετα από τό γεγονός ότι στην περίπτωση αυτή ό 'Ισλαμισμός έμφανίζεται ύστερα από 12 περίπου αιώνας και πάλι σάν πολιτικό κίνημα, στό πλαίσιο του άντιιμπεριαλιστικού

αγώνα, όπου οι μάζες παίζουν τον πρωτεύοντα ρόλο στις επαναστατικές διαδικασίες. Και η κουβανέζικη, αλλά ιδιαίτερα η περαική επανάσταση έχουν ανατρέψει πέρα για πέρα τις άντιλήψεις μας για την επαναστατική πρακτική...

7. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν οι γιουγκοσλάβοι **Kalanj** και **Mikecin** στην σχετική εισήγηση τους:

«Μπροστά στό γεγονός ά μπορούμε να πούμε δικαιολογημένα πως ό τύπος του άύστηρά Λενινιστικού Κόμματος με όλες τις συνέπειές του, δεν άρμόζει πιά σήμερα στό σοσιαλιστικό επαναστατικό κίνημα της Δυτικής Εύρώπης. 'Ισως μερικές άρχές του Λενινιστικού τύπου Κόμματος μπορεί να έχουν άξία, ή Δυτική Εύρώπη όμως έχει άνάγκη μιας νέας μορφής Κόμματος σάν όργανο της επανάστασης». 'Ο 'Ιταλός κομμουνιστής **Lucio Magri** είπε χαρακτηριστικά πως τό Κόμμα σήμερα δεν μπορεί να είναι Ιακωβίνικο, αλλά μαζικό. Σοβιετικός θεωρητικός άντέταξε σε προφορική παρέμβαση του στό συμπόσιο τό **Cavtat** πως τό Λενινιστικό Κόμμα είναι τό Κόμμα της επανάστασης. 'Εδώ είναι τό λάθος. Τό Λενινιστικό Κόμμα ήταν τό Κόμμα της 'Οκτωβριανής Έπανάστασης, δεν ήταν όμως τό Κόμμα ούτε της κουβανέζικης επανάστασης, ούτε της άλγερινής. 'Η πράξη σήμερα θάζει τό πρόβλημα ώμό: ή θά έχεις τό Κόμμα, χωρίς να έχεις επανάσταση κι αλλαγή, ή θά έχεις επανάσταση και αλλαγή, όχι όμως από τό Κομμουνιστικό Κόμμα. Τούτο τό δίλημμα εκφράζει από τό ένα μέρος την προσκόλληση στό παρελθόν που είναι συνδεδεμένη με την προσκόλληση στη Σοβιετική Ένωση σάν την κατευθυντήρια επαναστατική δύναμη, που ύπόταξε όμως τά συμφέροντα των εθνικών επαναστάσεων στό δικά της συμφέροντα. Από τό άλλο μέρος, και τούτο ό άφορά τις άρκεσις κινήσεις, ή μυθοποίηση του «Κόμματος» και ό άγώνας για τη δημιουργία του «γνήσιου» Κόμματος της εργατικής τάξης, εκφράζει πνευματική άναπηρία και χιλιαστική μεταφυσική ύποδομη. 'Ες και μόλις δημιουργηθεί τό «γνήσιο» Κόμμα, όλα θά μπουδ στην πράξη, τό Κόμμα!

8. 'Η παραδοχή του δόγματος των «πολλαπλών δρόμων προς τό Σοσιαλισμό» τελικά εκφράζει την πολλαπλότητα της πραγματικότητας. Μόνο που τούτο δεν πέρασε και στη θεωρία, ή οποία έμεινε άρρηστοσκληρωτικά άνιστόρητη και κατά συνέπεια άντιδιαλεκτική.

9. Πρβλ. την ύποσημ. 7. 'Ο μαζικός χαρακτήρας των επαναστατικών κομμάτων γίνεται άκόμα πιο έντονος στις άναπτυσσόμενες χώρες είτε με τη μορφή του λαϊκισμού (**populism**) στη Λατινική Αμερική, είτε με τη μορφή των Άπελευθερωτικών Κινήματων στην Αφρική, και την Άσία. Στις χώρες αυτές τά επαναστατικά Κόμματα - επαναστατικά από την πράξη, όχι ό όρισμού - είναι πολυταξικά και διαταξικά, λαϊκά μ' όλη τη σημασία της λέξης. Οι μαρξιστές στην Εύρώπη, αλλά και στις Άνατολικές χώρες, όχι μόνον άνατράφηκαν να διαβάσουν τον Μάρξ από την άποψη της ιστορίας της Εύρώπης, αλλά και να τό διαβάσουν μηχανιστικά, τις πιο πολλές φορές, άντιδιαλεκτικά.

10. Είναι άλήθεια πως ό καπιταλισμός φθίνει, π.χ. στις ΗΠΑ, παίρνει όμως νέες μορφές, π.χ. στην 'Ιαπωνία, στην ΕΟΚ. Μεταβάλλεται ποσοτικά, αλλάζει κέντρα, ζει από τις άντιφάσεις του, όπως σημειώθηκε και πιο πάνω. 'Η εργατική τάξη είτε είναι άνήμπορη, είτε δεν θέλει να άνατρέψει τον καπιταλισμό. 'Η χρησιμοποίηση των άντιφάσεων δεν σημασία, γιατί ή πτώση του καπιταλισμού θά έλθει είτε από τις άντιθέσεις του (ΗΠΑ εναντίον ΕΟΚ και 'Ιαπωνίας, 'Ιαπωνία εναντίον ΕΟΚ και ΗΠΑ, κ.ο.κ.), είτε από τό στένεμα του ζωτικού του χώρου, εκφραζόμενο σε άγορές ή έλεγχο πρώτων ύλων (παράδειγμα τό δόγμα Κάρτερ που χαρακτηρίζει τον Περαικό Κόλπο ζωτικό χώρο για τις ΗΠΑ) - είτε από τον άναγωνισμό με τις σοσιαλιστικές χώρες, είτε - πιο πιθανό - από όλες αυτές τις αίτιες μαζί. 'Η πτώση όμως αυτή δεν θά έλθει από μόνη της, άν δεν ύπάρξει τό πολιτικό ύποκείμενο που θά την έπιφέρει την κατάλληλη στιγμή. Τό πρόβλημα έντούτοις παραμένει, τί έρχεται μετά τον καπιταλισμό, τί είδους σοσιαλισμός;

11. 'Ο πραγματοποιημένος Σοσιαλισμός έχει πολλά πρόσωπα. 'Η μορφή έτσι της σοσιαλιστικής όργάνωσης της κοινωνίας προσδιορίζεται από τις συγκεκριμένες συνθήκες σε κάθε χώρα, κάθε Σοσιαλισμός είναι τελικά, λίγο ή πολύ, «έθνικός». Αυτό είναι και διαπίστωση και στόχος. Δεν άντιγράφουμε, γράφουμε ιστορία. Αυτή είναι και πρέπει να είναι ή βασική άρχη για την κοινωνική επανάσταση σήμερα και στη συγκεκριμένη χώρα. 'Εξάλλου, ό άντιιμπεριαλισμός πέρασε στις αναπτυσσόμενες χώρες μέσα από τη σχέση εξάρτησης, πήρε τη μορφή άπελευθερωτικού αγώνα. 'Η συνειδητοποίηση των μαζών πέρασε άκριβώς μέσα από την εξάρτηση. Τούτο έχει μεγάλη σημασία για τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων σχέσεων και συνθηκών. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις Δυτικές χώρες ή παραγωγή της ύπεραξίας σάν ό κύριος μηχανισμός εκμετάλλευσης του καπιταλιστικού συστήματος, δεν όδήγησε σε μιάν επαναστατική συνειδητοποίηση της εργατικής τάξης. Στις αναπτυσσόμενες χώρες ή σχέση εξάρτησης όδήγησε σε πολιτική συνειδητοποίηση πλατιών μαζών μέσα από τον άπελευθερωτικό αγώνα. Πέρα όμως από αυτή τη βασική διαφορά, ή προώθηση άλλων στρωμάτων στό προσκήνιο, όπως π.χ. οι διανοούμενοι στό σύνολό τους (ύπόαλληλοι γραφείου, πρβλ. ύποσημ. 5), έχει θάλει τό πρόβλημα της συνειδητοποίησης ό άκόμα έπίπεδο. 'Η πολιτική συνειδητοποίηση δεν περνάει πιά μόνο μέσα από τον εκμεταλλευτικό μηχανισμό παραγωγής της ύπεραξίας, αλλά και μέσα από τους καταπιεστικούς μηχανισμούς περιορισμού της έλευθερίας. Τό πρόβλημα της έλευθερίας έχει γίνει βασικό σήμερα και στέκεται στό κέντρο της προβληματικής του σοσιαλισμού.

12. Πρβλ. ύποσημησης 5 και 11. 'Ο Βρετανός μαρξιστής **Hobsbaum** παρατήρησε σε μιá προφορική παρέμβαση στό **Cavtat** πως τελικά έργατης σημαίνει να «λερώνεις τά χέρια σου». 'Υπάρχει ταξική συνείδηση, ή έργατης νιώθουν πως είναι διαφορετικοί από τις άλλες τάξεις, όμως ή συνειδητοποίηση αυτή δεν μετράται σε πολιτική δράση. Τελικά οι έργατες ψηφίζουν δεξιά Κόμματα. Τελικά, έτσι και από την άποψη της επαναστατικής πρακτικής, σημασία δεν έχει μόνο ποιός ύφίσταται την εκμετάλλευση, αλλά και

ποιός νιώθει πώς τον εκμεταλλεύονται. Πέρα πέρα, εφόσον η εκμετάλλευση αποτελεί διαρκές χαρακτηριστικό και φαινόμενο του καπιταλιστικού συστήματος σημασία έχει, όχι μόνο η συνειδητοποίηση της εκμετάλλευσης, αλλά και η στιγμή που λαβαίνει χώρα η συνειδητοποίηση αυτή. Σε μία μεταβατική κατάσταση εκείνη η κοινωνική ομάδα κυριαρχεί και πρωτοστατεί, που υποφέρει πιο πολύ. Στην Κίνα, π.χ. ήταν οι αγρότες, όπως και σε πολλές άλλες αναπτυσσόμενες χώρες. Εξάλλου στη φάση αυτή στην Ελλάδα, μήπως δεν είναι οι αγρότες που κύρια υποφέρουν πιο πολύ από κάθε άλλη τάξη από τις διαδικασίες καπιταλιστικού μετασχηματισμού της ελληνικής οικονομίας με δεύτερη στη σειρά κοινωνική ομάδα τους προλεταρίους-επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων; Αυτό σήμερα. Ίσως αύριο όχι. Η επαναστατική στρατηγική όμως στηρίζεται στο τωρινό στοιχείο μέσα στο πλαίσιο των μακροχρόνιων διαδικασιών.

13. Σημασία δεν έχει το όνομα του κόμματος, αλλά τι αντιπροσωπεύει. Το ΚΚ της Κίνας ήταν π.χ. τελικά αγροτικό κόμμα. Πρβλ. ύποσημ. 7. Δεν υπάρχει μία άφηρημένη, «τέλεια» μορφή κόμματος. Η μορφή οργάνωσης είναι συνάρτηση των αντικειμενικών προϋποθέσεων σε κάθε χώρα και των κοινωνικών υποκειμένων που στη συγκεκριμένη στιγμή παίζουν πρωταρχικό ρόλο. Όσα προσκολλούνται στο λενινιστικό μοντέλο οργάνωσης τελικά είναι και αντίστοιχα και ξεπερασμένα. Ο ίδιος ο Λένιν παρατηρεί: «το θεμελιακό λάθος που δεν επιτρέπεται να κάνουν οι επαναστάτες είναι να έχουν το βλέμμα γυρισμένο προς τα πίσω, προς τις επαναστάσεις του παρελθόντος, ενώ η ζωή φέρνει τόσο καινούρια στοιχεία». Δεν μπορούμε να δάσουμε την ιστορία στο κρεβάτι του Προκρούστη. Η επανάσταση και η αλλαγή γίνονται στην πράξη, όχι στα βιβλία. Ούτε μπορούμε να περάσουμε τη συγκεκριμένη ιστορική στιγμή, μέσα από τις μορφές οργάνωσης του παρελθόντος και να τη διαόσουμε να πάρει μία συγκεκριμένη μορφή. Αυτό αποτελεί βολονταρισμό της πιο κακής μορφής. Οι Kalan] και Mikecin σημειώνουν στην εισήγηση τους πως η «απόλυτοποίηση» του ευρωπαϊκού (λενινιστικού) μοντέλου επανάστασης μπορεί να αποτελέσει φρόνο επαναστατικής δράσης σε άλλες χώρες.

14. Το πρόβλημα της πρωτοπορίας σαν πρόβλημα της ηγεσίας της εργατικής τάξης με τη μορφή οργάνωσης στο ΚΚ, σύμφωνα με το λενινιστικό μοντέλο, είτε δεν έχει πια σημασία, είτε έχει, η εργατική όμως τάξη στον άψιμο καπιταλισμό έχει πάψει να παίζει πρωτεύοντα ρόλο. Έπαψε να έχει και την απόλυτη νομιμοποίηση για την ηγετική θέση. Η εμπειρία της μεταπολεμικής εποχής δείχνει πως τα ΚΚ γίνανε ούραγοί, όχι πρωτοπόροι επαναστατικών αγώνων, κι έπαψαν να είναι επαναστατικά. Μείνανε τελικά σε μιά επανάσταση κλεισμένη ιστορικά μέσα στον Οκτώβριο του 1917. Οι θέσεις του Gramsci παίρνουν σήμερα τη σωστή τους διάσταση. Το ιστορικό μπλόκ, οά συμμαχία τάξεων πάνω σε άμεσα συμφέροντα, εκφράζει τη σημερινή εξέλιξη της πραγματικότητας. Η επαναστατική διαδικασία δεν ανάγεται σε μιά προσμονή μιάς οριστικής ρήξης, αλλά σε μιά «καθημερινή κατάκτηση της εξουσίας». Δεν μένει αμφιβολία πως το κόμμα πρέπει να είναι ο άρχηγός κι ο οδηγός στους αγώνες. Χωρίς οργάνωση, χωρίς το κόμμα, αγώνες δεν γίνονται, ή τουλάχιστον δεν πετυχαίνουν. Ο χαρακτήρας όμως του κόμματος δίνεται από τις συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες. Κάτω από συνθήκες δημοκρατικών διαδικασιών, το κόμμα δουλεύει σαν κόμμα βάσης, οά λαϊκό κόμμα. Πρέπει συνάμα να εξασφαλίζει την πειθαρχία, τη στράτευση, τη συνεχή δουλειά στους μαζικούς χώρους. Ο αγώνας για την Κοινωνική Αλλαγή δεν γίνεται μόνο στο κοινοβούλιο, μόλο που κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, το κοινοβούλιο μπορεί να γίνει κύριος χώρος αγώνων. Ο αγώνας για την Κοινωνική Αλλαγή περνάει βασικά μέσα από τους μαζικούς χώρους και καταλήγει στο κοινοβούλιο. Εξάλλου σήμερα η ίδια η άστική τάξη έχει μειώσει τη σημασία του κοινοβουλίου. Η κρίση του κοινοβουλίου σήμερα είναι αντανάκλαση της γενικής κρίσης του συστήματος. Κάτω από τις τωρινές συνθήκες δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Ο δρόμος δίνεται από τις αντικειμενικές συνθήκες κι από τους στόχους μας. Γιατί κι αν υπήρχε η δυνατότητα για επαναστατικές αλλαγές εκεί που οι συνθήκες δεν έχουν έτοι

μάσει ώστε από μόνες τους να φέρουν αναπότρεπτα τη ρήξη, οι ίδιες οι μάζες, μπροστά στις ιστορικές έμπειρίες του πολύμορφου σοσιαλισμού θά έβαζαν το ερώτημα, κάτω από τις δοσμένες συνθήκες, αν θά άξιζε τόν κόπο να κάνουν μιά αιματηρή επανάσταση. Και το ίδιο ερώτημα θά έκανε κάθε ηγεσία που στηρίζεται στην ιστορική της ευθύνη και στη λαϊκή βάση. Τα επαναστατικά κόμματα της Κοινωνικής Αλλαγής παίρνουν την ιστορική ευθύνη για την Αλλαγή στο όνομα και με τη συμμετοχή των λαϊκών μαζών, όχι ενάντια τους. Οι σημερινές πρωτοπορίες εκφράζονται με τους οργανωμένους στο συγκεκριμένο κόμμα της πρωτοπορίας. Ός προς τις ταξικές συμμαχίες θά πρέπει να σημειωθεί πως το θέμα των συμμαχιών δεν γεννιέται μόνο κατά τη διάρκεια μιάς πορείας, αλλά μπορεί να γεννηθεί και τη στιγμή της επαναστατικής αλλαγής, την ώρα της στροφής. Η περσική επανάσταση είναι χαρακτηριστική ως προς το σημείο αυτό.

15. Η Σοσιαλδημοκρατία έπαιξε το ρόλο «διόρθωσης» του συστήματος. Το πρόβλημα όμως είναι της αλλαγής του συστήματος. Πώς μπορούν να αλλάξουν οι καπιταλιστικές σχέσεις; Έδώ υπάρχει ένα θεωρητικό κι ένα πρακτικό, πολιτικό πρόβλημα. Από τό ένα μέρος το κράτος δυναμώνει τόν καπιταλισμό, ενώ σύγχρονα ή νέα τεχνολογία άπαιτεί όλο και μεγαλύτερη οργάνωση σε όλα τα επίπεδα. Τούτο δημιουργεί νέες κοινωνικές σχέσεις, σχέσεις εξάρτησης από μηχανισμούς, κι από αυτούς που κινούν τους μηχανισμούς, τούς άπαράτακι. Οι κομμουνές είναι δύσκολο να εφαρμοστούν σήμερα στη μορφή που ό καθένας μπορεί να κάνει και να είναι τό καθετί. Άκόμα κι ένας εργάτης που παίρνει ένα πόστο καταντάει γραφειοκράτης και δημιουργεί σχέσεις εξάρτησης, παύοντας έτσι να είναι εργάτης. Τελικά, αντικαθιστά μιά νέα ιεραρχία στην παλιά, ενώ ό εργάτης στο έργοστάσιο παραμένει ό ίδιος, στην ίδια σχέση άλλοτρίωσης, όπως και πρίν. Σ' αυτή την προβληματική άναφέρονται οι Τζιλς, Havermann, Bahro κλπ. Είναι χαρακτηριστική μιά παρατήρηση του Giorgio Amendola, μιάς από τις ήγετικές προσωπικότητες του ιταλικού ΚΚ: «Καμία από τις δύο λύσεις που προσφέρθηκαν στην εργατική τάξη των καπιταλιστικών χωρών της Δυτικής Ευρώπης στη διάρκεια των τελευταίων πενήντα χρόνων - ή σοσιαλδημοκρατική και ή κομμουνιστική λύση - δεν άποδείχθηκαν ικανές να πραγματοποιήσουν ένα σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας, να αλλάξουν τό σύστημα. Εάν δεν ξεκινήσουμε από την όμολογία αυτή που είναι σύγχρονα κριτική και αυτοκριτική, δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την άνάγκη μιάς ριζικής μεταβολής που θά επέτρεπε να εξαλειψουμε τις αίτιες που για πενήντα χρόνια τώρα έμποδίζουν την εργατική τάξη στις καπιταλιστικές χώρες να συνεισφέρει την άποφασιστική της συμβολή στην εξάπλωση του σοσιαλισμού στον κόσμο».

16. Πρβλ. ύποσημ. 14 και 15.

17. Όρθά έχει τονίσει ό Λένιν πως «χωρίς επαναστατική θεωρία δεν υπάρχει επαναστατικό κίνημα». Τούτο είναι αλήθεια πέρα από τη συγκεκριμένη άναφορά στην εργατική τάξη. Η σύγχρονη ιστορία θά έτι τό πρόβλημα της Αλλαγής άμεσα. Οι λαοί, κουρασμένοι από την επανάληψη της άνοησίας, φωτισμένοι από την ίδια τους τη δίψα για εξέλιξη, εγκαταλείπουν τό παρελθόν. Άποτελεί καθήκον να άνοιξουμε καινούριους δρόμους και νι οδηγήσουμε τούς λαούς στην καινούρια εποχή, στο τέλος του καπιταλισμού, που ενώ όδηγησε την άνθρωπότητα στην πιο ψηλή άνάπτυξη των παραγωγικών της δυνάμεων, έφτασε σε αντίφαση, στην άγνιθεση των παραγωγικών σχέσεων που δεν συμβιβάζονται πιά με την άνάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Τό σύστημα διαλύεται. Ο ρόλος μας είναι να βοηθήσουμε τη διαδικασία αυτή θετικά, προς μιά συγκεκριμένη δηλαδή και άποδεκτή κατεύθυνση από τις λαϊκές μάζες. Ο καπιταλισμός στά τελευταία του θά γίνει σκληρός. Όσο πιο γρήγορα προσπεράσουμε τη φάση αυτή, τόσο θά μειώσουμε τούς πόνους. Όποιος μένει στά παλιά, είτε δεν έχει κατανοήσει την εποχή μας, είτε δεν έχει την πνευματική ικανότητα να τη συλλάβει. Ρεαλισμός σημαίνει όχι να κάνεις κάτι σήμερα άσχετα προς τό αύριο, αλλά να βλέπεις άκριβώς τό σήμερα σε σχέση με τό χτές και σε άναφορά προς τό αύριο.

ΧΙΟΥΜΟΡ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

ΤΖΩΡΤΖ ΜΑΪΚΣ

Πώς νά γίνετε άλλοδαπός

Έγχειρίδιο για άρχάριους και προχωρημένους μαθητές

Πώς νά γίνετε άλλοδαπός; κατ' άρχήν δέ θά 'πρεπε νά γίνετε καθόλου. Υπάρχουν πάντως μερικοί κανόνες που θά πρέπει νά εφαρμόσετε, αν θέλετε νά γίνετε άποδεκτός και πολιτισμένος άλλοδαπός. Μελετείστε τους (σ' αυτό τό βιβλίο) και προσπαθείστε νά μιμηθείτε τούς Άγγλους. Άν δεν καταφέρετε νά μιμηθείτε τούς Άγγλους, θά γίνετε γελοίος. Άν τά καταφέρετε, θά γίνετε ακόμα πιο γελοίος...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ - ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 17 - ΤΗΛ. 6448510

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ – ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΝΟΡΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ

ΜΑΓΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

★ Βακαλό ★ Σαχτούρης
★ Παπαδίου ★ Κύρου
★ Στεφάνης
★ Νεότερες τάσεις στην πεζογραφία

Β' Έκδοση
ΝΕΦΕΛΗ

ήλιος πετρόπουλος
τό μπουρδέλο

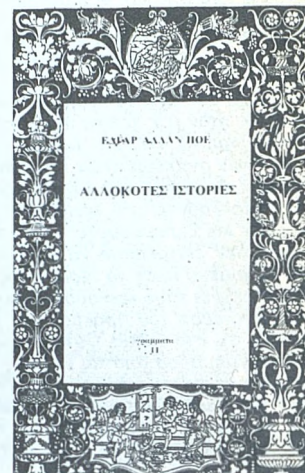

ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ:

- Ψειρολογία
- 'Ο Τούρκικος καφές εν 'Ελλάδι
- 'Υπόκοσμος καί караγκιόζης
- Καλιαντά
- Ποιήματα
- Παλατινή 'Ανθολογία
- 'Ελύτης – Μόραλης – Τσαρούχης
- Le Kiosque Grec
- La voiture grecque
- Cages à oiseaux en Grèce
- Album turc
- Της φυλακής

- ΤΖΩΝ ΣΤΑΪΝΜΠΕΚ: Ουράνιες βοσκές
- ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ: Τό ψητοπωλείο της βασίλισσας Πεντώκ
- ΠΡΟΣΠΕΡ ΜΕΡΙΜΕ: Κολόμπα
- ΜΠΟΡΙΣ ΒΙΑΝ: 'Ο αφρός των ημερών
- ΣΛΑΒΟΜΙΡ ΜΡΟΖΕΚ: 'Ο ελέφαντας
- ΚΑΡΟΛΟΣ ΝΤΙΚΕΝΣ: Δύσκολα χρόνια
- ΑΝΤΩΝ ΤΣΕΧΟΦ: 'Η στέπα
- ΟΝΟΡΕ ΝΤΕ ΜΠΑΛΖΑΚ: 'Η ξαδέρφη Μπέτα

- ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΗΝ: Διηγήματα Α'
- ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΗΝ: Διηγήματα Β'
- ΕΔΓΑΡ ΑΛΑΝ ΠΟΕ: 'Αλλόκοτες ιστορίες
- ΕΜΙΛ ΖΟΛΑ: 'Η γή
- ΝΙΚΟΛΑΪ ΓΚΟΓΚΟΛ: Οι πεθαμένες ψυχές
- ΠΕΤΕΡ ΜΠΙΧΣΕΛ: 'Η κυρία Μπλούμ
- ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ: 'Ο καπνός
- ΓΟΥΙΛΙΑΜ ΜΠΕΚΦΟΡΝΤ: 'Η ιστορία του χαλίφη Βατέκ
- ΦΙΛΙΠ ΡΟΘ: 'Η πάθηση του Πορτνόν

Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου
... δεν ανθίσαν ματαιώς
ΑΝΘΩΠΙΑ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

ΝΕΦΕΛΗ

'Ηλίας Πετρόπουλος
έγχειρίδιον
του Καλού Κλέφτη

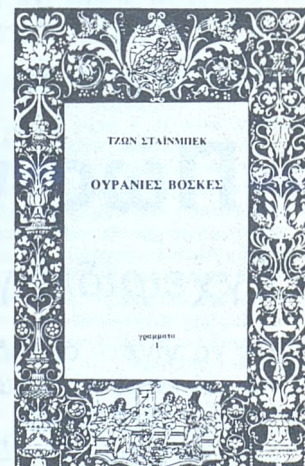

(κατεσχέθη...)

ήλιος πετρόπουλος
υπόκοσμος
καί
καράγκιόζης

γραμματά 1978

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ – ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κεντρική Διάθεση: ΝΕΦΕΛΗ, Σόλωνος 94, τηλ. 3607744

Ένας άγραφος θάνατος για τον Ρολάν Μπάρτ

Στις 25 Φεβρουαρίου ένα αυτοκίνητο χτύπησε τον Ρολάν Μπάρτ, την ώρα που διέσχιζε την Rue des Ecoles ακριβώς μπροστά από το Collège de France, όπου έδινε τα τελευταία χρόνια τα μαθήματά του. Είχε μόλις γευματίσει μαζί με τον Φρανσουά Μιτεράν και τον Τζάκ Λάνγκ, υπεύθυνο του πολιτιστικού του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Ίσως νά είχε πιεί λίγο παραπάνω από αυτό το κόκκινο κρασί που «όδηγει τους διανοούμενους»... προς την αρχική δύναμη της φύσης. Ίσως κι όχι. Πάντως, όπως και νά 'ναι, ένα από τα πιο διεισδυτικά βλέμματα της διανοήσεως του 20ου αιώνα δεν μπόρεσε να διακρίνει το λευκό φορηγάκι ενός πλυντηρίου που πλησίαζε με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Κι έτσι στις 26 Μαρτίου σταμάτησε νά λειτουργεί αυτός ο εκκέφαλος ο τόσο διανυγής κι αυτή η καρδιά που παθιαζόταν για κάθε καινούρια ανατρεπτική ιδέα. Ο μεγάλος φιλόσοφος της γλώσσας – που ονόμαζε τον εαυτό του «τεχνίτη της γραφής» ήταν μόνο 64 χρονών.

Αντί για οτιδήποτε άλλο προτιμούμε νά δημοσιεύσουμε ένα ψιχούλο από το τεράστιο γραφικό έργο του, που ίσως γιατί είναι δυσμετάφραστο, μένει σχεδόν ολόκληρο αμετάφραστο στα ελληνικά. Για τους τυχερούς υπάρχει το γαλλικό κείμενο. Όσοι δεν ξέρουν γαλλικά θά αρκεστούν στη δική μας απόπειρα μετάφρασης.

La langue est fasciste

«Parler, et à plus forte raison discourir, ce n'est pas communiquer, comme on le répète trop souvent, c'est assujettir: toute la langue est une rectification généralisée (...). La langue, comme performance de tour langage, n'est ni réactionnaire ni progressiste; elle est tout simplement fasciste; car le fascisme, ce n'est pas d'empêcher de dire, c'est d'obliger à dire (...).»

(Extrait du discours au Collège de France).

Μεγάλα ονόματα του μπλουζ για συναυλίες στην Ελλάδα.

Από τις 11 μέχρι τις 16 Απριλίου, θά δώσουν 5 συναυλίες στη Γλυφάδα («Δελινά», 11 και 12), την Αθήνα (Σπόρτινγκ, 13 και 14) και Θεσσαλονίκη (Παλαί ντέ Σπόρ, 16), η μεγάλη τραγουδίστρια του Μπλουζ Κόκο Ταίηλορ, ο δυναμικός κιθαρίστας Άλμπερτ Κόλινς και το συγκρότημα «Σικάγο Μπλουζ Ρόκ Στάρς».

Πέρα απ' τό ότι πρώτη φορά γίνονται συναυλίες μπλουζ στην Ελλάδα, ως τονιστούν τά έξησ σημεία:

α) ή κ. Ταίηλορ είναι αναμφί-

Η γλώσσα είναι φασιστική

«Τό νά μιλάς κι ακόμα περισσότερο νά όμιλείς, δέν είναι επικοινωνία, όπως επαναλαμβάνουν τόσο συχνά, είναι προσπάθεια ύποταξης: όλη ή γλώσσα είναι μία γενικευμένη αντίδραση (...). Η γλώσσα, σάν επίτευγμα της κάθε είδους έκφρασης, δέν είναι ούτε αντιδραστική ούτε προοδευτική: Είναι άπλούστατα φασιστική. Γιατί ό φασισμός δέν είναι νά έμποδίζεις νά λέν, είναι νά ύποχρεώνεις νά λέν (...). (Από ένα λόγο στό Κολέζ ντέ Φράνς).

βολα μία από τίς πρώτες φωνές του σύγχρονου μπλουζ,

β) όλοι οι μουσικοί που θά έρθουν, εκπροσωπούν τή «σχολή» μπλουζ του Σικάγο, τή σπουδαιότερη ίσως, απ' όπου ξεπήδησαν ό Μάντυ Γουώτερς, ό Γουίλι Ντίξον και όλλοι,

γ) θεωρείται άπίθανο νά ξαναδοθεί εύκαιρία για συναυλίες τέτοιων άληθινών και «άνθρώπων» μουσικών, όπως είναι όλοι οι μπλουζίστες. Κι αυτό γιατί,

δ) ή μετάκληση γίνεται από μη επαγγελματία, που ρισκάρει ένα μεγάλο ποσό, χωρίς τήν ύποστήριξη του τύπου, για τό χόμπι του.

Οί συναυλίες αυτές θ' αποτελέσουν σίγουρα κάτι τό διαφορετικό που σπάνια θά ξαναδοϋμε. Αξίζουν λοιπόν τον κόπο.

Οδοφωής Μανίκας

ειδήσεις

● Θυμάστε τό Κωσταλέξι; Πρίν δυό χρόνια, τά άξιοθρήνητα «γεράκια» ενός όρισμένου τύπου δημοσιογραφίας πέσαν πάνω στην ύπόληψη ενός ολόκληρου χωριού, γιατί μία φτωχή άγροτική οικογένεια προσπαθούσε, μέ τά υλικά και πνευματικά μέσα που διέθετε, νά λύσει τό άλυτο πρόβλημα μιας κόρης και άδελφής, που δέν μπορούσε πιά νά κυκλοφορεί άκίνητα. Άντί νά αναλυθεί ή ελληνική οικογενειακή δομή, θερμοκήπιο ύστερίας τόσο στό Κολωνάκι τουλάχιστον, όσο και στό Κωσταλέξι... άντί νά στιγματιστεί τό κράτος που άνέχεται ακόμα τίς μεσαιωνικές συνθήκες ζωής για όσους έχουν άνάγκη τά κρατικά ψυχιατρικά ιδρύματα και τή μαύρη άγορά που άνυκούν οι άσυνείδητοι κερδοσκοποί γιατροί σέ βάρος όσων «διαθέτουν τά μέσα»... κλήθηκε ή κοινή γνώμη, μέ τή συμπαράσταση διαφόρων άφελών έξευρωπαϊστών της προοδευτικής τάσης του... κεντρικού τετραγώνου νά λιθοβολήσει τό όρεινό χωριό. Μέχρι που πρίν δυό μήνες τό Μικτό Όρκωτό Δικαστήριο άποτελούμενο για μία φορά από λαμπρούς και φωτισμένους δικαστές, άθώωσε τήν οικογένεια Καρυώτη. Καί έμμεσα καταδίκασε τους σκανδαλοθήρες.

Μάς τό θύμισε τό λαμπρό ένημερωτικό έντυπο «Κωσταλεξιώτικα Νέα», που εκδίδουν οι κάτοικοι του χωριού που ζούν στην Αθήνα, αλλά θυμούνται πάντα και ύποστηρίζουν μέ πάθος τή γενεαίρα τους.

● Η έκθεση των Γάλλων ίμπρεσιονιστών και μεταίμπρεσιονιστών ζωγράφων από τά γαλλικά μουσεία συνεχίζεται ως τίς 20 Απριλίου στην Έθνική Πινακοθήκη – Μουσείο Άλεξάνδρου Σούτζου. Κάθε Τετάρτη ή είσοδος είναι έλεύθερη, μέ ξενάγηση στίς 5 μ.μ. και προβολές κατατοπιστικών ταινιών στίς 6 μ.μ.

● Τό θρανίο, Μαθητική έφημερίδα που έχει κυκλοφορήσει ήδη πέντε τεύχη, άντιμετωπίζει τά προβλήματα των μαθητών μέ χιούμορ, αλλά και παράλληλα μέ όρεξη για τή λύση τους.

Το ΘΡΑΝΙΟ

Μαθητική Εφημερίδα

«Η κοπάνα / τής κοπάνας / τήν κοπάνη / ή άπουσία! / Οί κοπάνες / των κόπανων / τίς κοπάνες / ή! έμεινα από άπουσίες! – Πάν μέτρον άριστον έλεγον οι άρχαιοι μας πρόγονοι, γι' αυτό άς προσέξουμε τίς κοπάνες για νά μήν άποριφθούμε». Άσμα διαπαιδαγωγητικού και ήθικοπλαστικού περιεχομένου, επιγράφεται τό ποιηματάκι, χαρακτηριστικό δείγμα του «ύφους» «θρανίου» και θρανιοθραύστη!

● Έχουμε μιλήσει αρκετές φορές για περιοδικά και έφημερίδες πολιτιστικών συλλόγων της ελληνικής επαρχίας. Είναι γενικά, μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα συμβολή των πολιτιστικών φορέων που για μάς άποκτά και μία μεγαλύτερη σπουδαιότητα, στό βαθμό που μάς πληροφορεί για τά τοπικά προβλήματα που μάς μεταφέρει στό κλίμα της ζωής κάθε περιοχής.

Έτσι μέ συμπάθεια είδαμε τό «Φανάρι», περιοδική έκδοση

ΤΟ ΦΑΝΑΡΙ

Έτος Α' • Τεύχος 36 • Διεύθυνση 79 • Γραμμή 82 • Τμήν 30 Δελ.

πολιτιστικών συλλόγων «Αναστολή» Ανατολικού – Καστρανίτσα» Πύργων, καθώς και τό «Αιγιώτικο ήμερολόγιο»

αιγιωτικό ημερολόγιο

ΤΑ ΕΥΧΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΙΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

που εκδίδεται μέ πρωτοβουλία της Αιγιώτικης όργάνωσης του ΚΚΕ έσ.

ΟΙ «ΑΣΤΥΝΟΜΟΙ», οί συναυλίες τους και μερικά συμπεράσματα

του Θοδωρή Μανίκα

Πρίν 13 χρόνια, τόν 'Απρίλη του 1967 και λίγες μέρες πρίν την «έθνοσωτήρια», οί «Ρόλινγκ Στόουνς», τό μεγαλύτερο ίσως συγκρότημα του ρόκ-εντ-ρόλ, έδιναν στον Παναθηναϊκό μιάν έπεισοδιακή συναυλία, πού έμελλε νά είναι ή τελευταία του ιδιώματος μέχρι σήμερα. Αυτό και μόνο, έδωσε μιάν ιδιαίτερότητα στή μετακλήση του συγκροτήματος «Police» και, κατ' επέκταση στίς δύο συναυλίες τους πού έγιναν στο Σπόρτινγκ, στίς 30 και 31 Μαρτίου.

Άς πιάσουμε τό πράγμα από την αρχή. Οί Πολίς (άστυνόμοι) συγκρότημα του πιό πρόσφατου ρεύματος του ρόκ-εντ-ρόλ, του νιου γουέιθ (νέου κύματος), σχηματίστηκαν τό 1977 από τόν 'Αμερικανό ντραμέρ Στιούαρτ Κόπλαντ, τόν - πολύ καλό - κιθαρίστα 'Εντι Σάμερς και την ψυχή του συγκροτήματος, τόν «πολύ» μπασίστα και τραγουδιστή Στίβινγκ (κεντρί) πού είναι και ό συνθέτης των περισσότερων τραγουδιών τους. Παίζοντας σ' ένα ύφος, πού χωρίς νά ξεφεύγει από τούς δρόμους του ρόκ-εντ-ρόλ, ήταν γεμάτο από στοιχεία της «ρέγκε» (της πιό άγνης και αναλοιώτης μουσικής κουλτούρας των ήμερών μας, πού προέρχεται άπ' τή Τζαμάικα) δέν τούς ήταν δύσκολο ν' άγγίξουν τό νεαρό κοινό και, μέ τή μεγάλη ύποστήριξη της εταιρείας τους, ό πρώτος δίσκος τους «Outlander d' Amour» πήγε την 1η θέση πωλήσεων στην Άγγλία, όπως και τό τραγούδι «Roxanne» πού περιείχε. Τ' άλλα ήρθαν κατά τά γνωστά: αναρίθμητες και συνεχείς τουρνέ στα πέριχα της γης, μιά άσφυκτική ζωή (πού κάνουν όλοι οί ρόκ-εντ-ρόλ στάρς) και ένας δεύτερος δίσκος, «Rough Trade de Blanc» πάλι στο No 1, όπως και δύο τραγούδια του: τό «Message in a Bottle» και τό «Walking on the moon». Οί «Άστυνόμοι» είναι πιά μιά μηχανή πού γεννά χρυσάφι. Έτσι, ό γνωστός (και άμφίβολης γενικότερης παιδείας) άτζέντης, κ. Θόδωρος Κρίτας δέν ήταν δυνατό ν' άφήσει νά περάσουν άπ' την Έλλάδα (έπέστρεφαν άπό τουρνέ στην Άνατολή) άνεμετάλλευτοι. Οί δίσκοι τους πηγαίνουν κι εδώ πολύ καλά και

άν πετύχαιναν τά κοντσέρτα θά είχε νά κάνει μ' ένα έντελώς καινούριο και προσοδοφόρο χώρο· τό ρόκ-εντ-ρόλ θά μεγάλωνε τά έσοδά του άπ' τά Γεωργιανά μπαλέτα, πού μάς κουβαλά κάθε χρόνο. Μέ τή βοήθεια του τύπου (πού άλλοι, όχι έπαγγελματίες,

δέν την έχουν, όπως θά δούμε πιό κάτω) και τή 13χρονη άπουσία του ρόκ-εντ-ρόλ άπ' την ελληνική σκηνή, τό κοινό κεντρίστηκε και οί συναυλίες έγιναν μέ τά καλύτερα (οικονομικά) αποτελέσματα.

Παίζοντας μέ μιά μικροφωνική εγκατάσταση, πού όμοιά της δέν έχουμε ξαναδεί, οί Πολίς έδειξαν ότι τό κάτι άλλο του ρόκ-εντ-ρόλ, είναι αναμφισβήτητο. Οί πρόσφατες και συνεχείς δηλώσεις Θεοδωράκη εναντίον του ιδιώματος κι όσων τό άκούνε, πέσανε στο κενό. Άλλωστε, ό ίδιος όμολογεί ότι έχει χάσει την έπαφή του μ' αυτόν τόν κόσμο, τόν όποιο προσπαθεί συνεχώς νά ένδοποιήσει. Αυτό ήταν τό ένα, τό θετικό συμπέρασμα: τό ελληνικό κοινό είναι δεκτικό άπέναντι στο ρόκ-εντ-ρόλ. Τό δείχνουν άλλωστε και οί πωλήσεις δίσκων, τό'δειξαν έμπρακτα κι οί συναυ-

λίες των Πολίς. Έδώ όμως είναι τό λεπτό σημείο. Πιστεύω ότι σέ αυτήν την πρώτη, μετά 13 χρόνια, συναυλία ρόκ-εντ-ρόλ στην Έλλάδα, όποιος και νά έρχότανε θά είχε την ίδια ύποδοχή. Τό κοινό, παρασυρμένο από τή δίψα του, δέν πρόσεξε ούτε στιγμή την ποιότητα της μουσικής των Πολίς (πού παρά τά καταπληκτικά μηχανήματα, είχαν έλλιπή ήχο), και δύσκολα θά πίστευα ότι οί «έξαδάχτυλοι», π.χ., πού ήταν και παλιότεροι, παίζανε χειρότερα άπ' τό άγγλικό (κι όχι άμερικανικό, όπως έγραψε όπισθοδρομικός «κριτικός») συγκρότημα των «άστυνόμων». Σά δεύτερο συμπέρασμα, λοιπόν, θά'λεγα ότι δέν πρέπει νά αποθεώνεται ή κάθε ξένη φίρμα, γιατί και τό ελληνικό ρόκ-εντ-ρόλ, πού μπορεί νά πάει

μακρυμάλλινες (σάν τόν ύποφαινόμενο) δέν λογίζονται ότι δουλεύουν μέ πνεύμα δημοσιογράφου, αλλά θαυμαστή.

«Είπαν πολλά και θαυμαστά... και ότι δέν πιστεύουν στα τραγούδια μέ πολιτικά συνθήματα. Αυτά...»

Έχω στή διάθεση όποιουδήποτε μαγνητοφωνημένη συνέντευξη του Στίβινγκ, πού διαψεύδει τό παραπάνω απόσπασμα. Άπλά, είπανε ότι άφου τό ρόκ είναι από τή φύση του πολιτικό (κι αυτό μόνο έν Έλλάδι, όπου οί ροκενρολίστες άντιμετωπίζονται περίπου σάν... πράκτορες της C.I.A. άμφισβητείται) δέν βρίσκουν τό λόγο νά γίνουν φορτικοί πάνω στο θέμα, παραδίδοντας άλλα πολιτικά σημεία της ζωής μας, σάν τό σεξ, τό κέφι, τή

μπροστά, θά σήσει και διάφοροι Κρίτες θά μάς κουβαλάνε, ότι βρεθεί μπροστά τους.

Τέλος, σχετικά μέ τόν τύπο. Τό «καλλιτεχνικό γραφείο» του κ. Κρίτα, έχοντας άριστες σχέσεις μέ τόν τύπο, δέ δυσκολεύτηκε νά στείλει την είδηση σέ χιλιάδες κόσμο όλων των πολιτικών άποκρίσεων. Όταν όμως ό τύπος ξόφλησε την ύποχρέωση (άφου δηλαδή γίνανε τά δύο κοντσέρτα) έδειξε τό πρόσωπό του. Στην πρές κόμμερας της 31/3 άσχετοι μέ τό ρόκ συντάκτες, άντιμετώπισαν φολκλορικά τούς Πολίς, όπως σάν τό τσίρκο Μεντράνο, μέ έρωτήσεις του τύπου: «γιατί πηδάτε στή σκηνή»; «Γιατί παίρνουν οί μουσικοί του ρόκ ναρκωτικά»; «Τί σχέση έχετε μέ την άστυνομία» (!!!) κ.ά., και φυσικά δέν κατάλαβαν γρι από τίς άπαντήσεις, μέ άποτέλεσμα την άλλη μέρα νά γράφουν άσύστολα ψέματα σάν αυτά πού παραθέτω:

«... τό άγγλικό τρίο έδωσε συνέντευξη τύπου, παρουσία άρκων δημοσιογράφων και πολύ πιό περισσοτέρων νεαρών θαυμαστών τους...».

Αφήνοντας ότι τό «πολύ πιό περισσοτέρων» δείχνει άγραμματοσύνη· πού τούς είδαν τούς θαυμαστές; Έκτός άν 20χρονοι

μοναξιά. Τό πιό κακόβουλο δημοσίευμα, του «Ριζοσπάστη» 1/4, μέ τόν τίτλο «Άστυνομικό συγκρότημα ρόκ προξενεί έπεισόδια», ήρθε νά επιβεβαιώσει τά περί πρακτόρων πού άνέφερα, τόσο μέ τόν τίτλο του, όσο και μέ τή φράση: «μετά τή λήξη της συναυλίας, οί νεαροί πού είχαν παρακολουθήσει τή ρόκ συναυλία (σ.σ. πλεονασμός) ένώθηκαν μέ τούς άπ' έξω κι άρχισαν - σέ έξαλλη κατάσταση - νά καταστρέφουν διτρίνες και αυτοκίνητα».

Αυτό, δηλαδή, πού πρέπει νά συμπεράνουμε κατά τόν συντάκτη του παραπάνω άρθρου, είναι ότι ό ροκενρολίστας είτε έχει δει ένα κοντσέρτο είτε όχι, μεταμορφώνεται μέ τή λήξη του σέ μαινόμενο ταύρο. Και όχι ότι οί έπαγγελματίες (;) πού διοργανώνουν αυτές τίς συναυλίες δέν μπορούν νά ύπολογίσουν πόσο σωστά πρέπει νά κάνουν τή δουλειά τους, ούτε ότι τά ΜΑΤ θαράνε πιά όπου λάχει. Μήπως και οί συνταξιούχοι πού τίς φάγανε πρόσφατα ήταν ροκενρολίστες τουπαράρος;

Κρίμα γιά όλους όσους συμμερίζονται τέτοιες άπόψεις. Και νά σκεφτούμε ότι μήκαμε στή δεκατία του 80.

Ἡ Ἀκαδημία τῆς Κίνησης στήν Πολωνία

τῆς Λουκίας Ρικάκη

Ἡ Ἀκαδημία Ruchu (ἀκαδημία τῆς κίνησης), ιδρύθηκε τὸ 1973 στὴ Βαρσοβία ἀπὸ μίαν ομάδα νέων πού δούλευαν στὸ θέατρο, τὸν κινηματογράφο καὶ τὶς εἰκαστικές τέχνες. Μέχρι τὸ 1978 ἡ ομάδα ἀσχολήθηκε μὲ ἔρευνα γύρω ἀπὸ τὴ θεατρικὴ κίνηση καὶ τὸ 1979 ἄρχισε ἐπαγγελματικές ἐμφανίσεις συχνὰ μετὰ χαρακτήρα θεάτρου ἔρευνας. Τὰ τελευταῖα χρόνια συμμετείχαν σὲ πολλὰ φεστιβάλ καὶ ἐκδηλώσεις στὴν Εὐρώπη. Συχνὰ ὁργανώνουν θεατρικὰ ἐργαστήρια σὲ διάφορες χώρες μὲ στόχο τὴν ἀνταλλαγὴ ἐμπειρίας πάνω στὴ θεατρικὴ πρακτικὴ. Ἡ δραστηριότητα καὶ ἡ ἔρευνα τῆς ομάδας βασίζονται στὸ συνδυασμὸ τῶν διαφόρων μορφῶν καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης: τὸ θέατρο, τὶς εἰκαστικές τέχνες, τὴ μουσικὴ καὶ τὸν κινηματογράφο. Ἡ πρόσφατη ἀντιμετώπισή τους βασίζεται σὲ ἕνα γενικότερο συνδυασμὸ-συνύπαρξη τῆς τέχνης καὶ τῆς πραγματικότητας.

Τὸ 1973 τὸ ἀντικείμενο τῆς δουλειᾶς τους ἦταν ν' ἀποδεδειχτοῦν ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ γλώσσα τῆς κλασικῆς παντομίμας καὶ τὴν ποιητικολυρικὴ ἀντιμετώπιση τῆς πραγματικότητας. Μία τέτοια προσπάθεια εἶχε στὸχο τὴν ἔρευνα σ' ἕνα νέο πεδίο μέσων ἔκφρασης. Ἡ δουλειά

τους ἀναφέρεται σὲ καθημερινὰ προβλήματα καὶ κάνουν τὶς παραστάσεις τους στὸ δρόμο, στὸ γήπεδο καὶ ὅπου μποροῦν νὰ ἐρθουν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν κόσμο. «Στὴν Πολωνία δίνουμε παραστάσεις τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς: πηγαίνουμε στὸ δρόμο καὶ κάνουμε κατὶ τὴν ὥρα πού ὁ κόσμος βρίσκεται ἐκεῖ. Δὲν φορᾶμε ιδιαίτερα κοστούμια, εἶσι ὥστε παρουσιάζουμε μιά εἰκόνα κοινὴ καὶ καθημερινή μὲ στόχο νὰ δείξουμε ὅτι καὶ ἐμεῖς ἀνήκουμε στὴν πραγματικότητα τοῦ δρόμου ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ».

Πολλὰ ἔργα τους βασίζονται στὸν αὐτοσχεδιασμὸ καὶ στὴν ἀντίδραση ἢ συμμετοχὴ τοῦ κοινού. Αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς παράστασης παίρνει δύο μορφές: τοῦ θεάματος καὶ τῆς δραστηριοποίησης.

Διευρύνοντας τὸ ρόλο τους μὲ στόχο τὴν κοινωνικὴ συνειδητοποίηση, ἐπιχείρησαν μίαν παρέμβαση στὰ μέσα ἐπικοινωνίας μὲ ἕνα θέαμα-πείραμα πάνω στὰ στερεότυπα ὁπτικά ἐρεθίσματα.

Ἡ ποίηση εἶναι ἕνας ἄλλος χώρος πού μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει τὸ ἀρχικὸ ἐρέθισμα γιὰ τὸ ἀνέκδοτο μιᾶς παράστασης. Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ὁ προβληματισμὸς ἐδῶ ἀφοροῦν κυρίως στὴν ἀναπαράσταση τῶν μεταφορῶν ἢ τῶν συμβόλων πού, ἐνῶ στὴν ἀρχικὴ

μορφὴ τους εἶναι λέξεις, ἐξελισσονται σὲ εἰκόνες.

Μέσα ἀπὸ τὴν συχνὰ ἐξαντλητικὴ μελέτη καὶ ἐνασχόληση μὲ μίαν μεγάλῃ ποικιλία ἑκφραστικῶν μέσων, πιθανόν κανεῖς νὰ καταλήγει στὴν ἀφαίρεση. Ἐνα τέτοιο παράδειγμα ἀποτελεῖ τὸ ἔργο «Λεωφορεῖο», ὅπου παρουσιάζεται μόνον μίαν εἰκόνα. Οἱ μόνες παραλλαγές εἶναι στὸν ἦχο. Σύντομα διαπιστώνει κανεῖς ὅτι ἀκόμη καὶ μὲ τὴν ἀφαιρετικὴ διαδικασίαν εἶναι δυνατόν νὰ ἐντοπισθοῦν πολλὰ ἀπὸ τὰ στάδια τῆς διεργασίας. Αὐτὸ τὸ σημεῖο ἔχει ιδιαίτερο ἐνδιαφέρον, γιὰ πέρα ἀπὸ μίαν ἡχητικὴ καὶ ὁπτικὴ ἀσκηση, ἀποτελεῖ μίαν οὐσιαστικὴ ἀσκηση παρατήρησης.

Μ' ἕνα σκεπτικὸ τὸ ὅποιο ξεκινᾷ καὶ βασίζεται σὲ παρόμοια στοιχεῖα ἡ Ἀκαδημία Ruchu ὁργανώνει χάπενινγκς. Πρόσφατα, στὴ διάρκεια τοῦ γυρίσματος τῆς ταινίας τοῦ Βάιντα, «Ἀνθρώπος ἀπὸ Μάρμαρο», τοποθέτησαν τρεῖς γκριζὰ ἀγάλματα ἀπὸ πηλὸ

τὰ ὅποια ἀλλάζαν θέση κάθε μέρα. Κρατοῦσαν τὴν ἐφημερίδα τῆς ἡμέρας καὶ μίαν σακκούλα ψώνια. Μία ἀπὸ κείνες τὶς μέρες ἦταν ἐθνικὴ γιορτὴ καὶ ἡ ἀστυνομία τοὺς παρακάλεσε νὰ τὰ κρύψουν. Τότε τὰ ἀγάλματα δρόθηκαν νὰ κοιτάζουν, πῶς ἀπὸ τὸ τζάμι ἐνὸς κεντρικοῦ κτιρίου, τὴν παρέλαση γιὰ τὴν ἐθνικὴ γιορτὴ.

Τὰ περισσότερα χάπενινγκς ἀφοροῦν θέματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἐδῶ ὁ στόχος εἶναι ἡ εὐαισθητοποίηση τοῦ διαβάτη, τοῦ κοιντοῦ τοῦ δρόμου γύρω ἀπὸ τὶς εἰκόνες-περιστατικά τὰ ὅποια ἐπαναλαμβάνονται καθημερινὰ καὶ ἀντικατοπτρίζουν τὸν μέσο χαρακτήρα τῆς πόλης.

Στὸ φεστιβάλ πρωτοποριακοῦ θεάτρου στὸ Σανταρχάγγελο τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἡ Ἀκαδημία Ruchu ἔκανε μίαν ἀπὸ τὶς πιὸ ἐντυπωσιακῆς ἐμφανίσεις, τὸ σύνθημα τους ἦταν:

«Ὅχι στὸ θέατρο τῆς πόλης, ἀλλὰ στὴ πόλιν τοῦ θεάτρου!»

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Ίδυναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ:
Φανερωμένης 48 Χολαργός.
Τηλ. 652 1725

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ
ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σὰς περιμένουμε ἀπ' τὸ Μάρτιο στὸ νέο μας κατάστημα, στὴ Σοφοκλέους 7-9 (ἀπέναντι ἀπὸ τὸ Χρηματιστήριο) ὅπου θὰ λειτουργεῖ καὶ μεγάλῃ αἴθουσα δημοπρασιῶν γιὰ κάθε εἶδους συλλεκτικὰ ἀντικείμενα, ὅπως:

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ — ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΡΟΛΟΓΙΑ

ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ. ἄ.

Ἐπίσης, ἡ αἴθουσα προσφέρεται σὲ κάθε ἐνδιαφερόμενο γιὰ ἐκθέσεις, δημοπρασίες, γενικὲς συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● **ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ**

ὅτι ἡ αἴθουσα δημοπρασιῶν εἶναι 250 τετρ. μέτρα, μὲ κλιματισμὸ καὶ ὅτι κατασκευάστηκε εἰδικὰ γιὰ τοὺς ἀναφερόμενους λόγους.

30ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Βερολίνου

του Παντελή Καρακάση

Φτωχό, αξιοθρήνητο, ισχνό τό Φεστιβάλ του Βερολίνου φέτος, παρ' όλη τή συμπαθή προσπάθεια του νέου διευθυντή του να δώσει άλλη διάσταση στο έμπορικό αυτό πανηγύρι, είναι ίσως μοιραίο να παραμένει πάντα «υπό τήν όκιά» των Κανών. 'Η άπουσία της 'Ελλάδας ήταν καθολική μέ εξαίρεση τήν ιδιωτική προβολή στή διεθνή αγορά ταινιών τής ταινίας του Βαφέα «'Ανατολική Περιφέρεια».

Τό πρόγραμμα έγινε στόν κινηματογράφο Zoo-Palast, χωρίς ταινίες άξιες γιά φεστιβάλ μέ καλλιτεχνικές απαιτήσεις. Μόνο τς τρείς τελευταίες μέρες, ενώ ό κόσμος παρέμενε άπαθής καί ζητούσε να περάσει τόν καιρό του στο άφιέρωμα του Β. Wilder ή στίς θεαματικές ταινίες τριών διαστάσεων, ξάφνιασε μέ τήν ποιότητά του, αλλά ήταν πολύ άργά.

Μέ τήν άπόφαση των μεγάλων αμερικάνικων έταιρειών να μή στείλλουν ταινίες τους, μέ φόβο τής περσινής τους άποτυχίας, οι Η.Π.Α. άντιπροσωπεύτηκαν κυρίως μέ ταινίες πρωτοποριακές ή ντοκιμαντέρ στο πρόγραμμα του φόρουμ. Μεταξύ των οποίων τό, διάρκειας τριών ώρων έργο, σχετικά μέ τήν Ιστορία καί τς μεθόδους τής CIA, «On company business». Στο έπίσημο πρόγραμμα, μόνη ταινία, κι αυτή άνεξάρτητης παράγωγής, ήταν τό «Heartland», του Ρίχαρντ Πίρος, μία άστατη περιγραφή τής σκληρής ζωής των φάρμερ στο Wyoming τό 1910 (παρά τό γεγονός ότι μοιράστηκε τή «χρυσή άρκτη»), καί ή έκτός συναγωνισμού νέα ταινία του Ούίλιαμ Φρίτκιν «gruising», μία ματιά στή σαδομοφοχιστική, όμοφυλόφιλη σκηνή τής Νέας 'Υόρκης, όπου ένας άστυφύλακας ('Αλ Πατσίνο) ψάχνοντας γιά ένα ληστή, είσχωρεί τόσο βαθιά στόν κόσμο αυτό, τόν γεμάτο τρομερές λειτουργίες, πού

στό τέλος θέλγεται από τή γοητεία του περιβάλλοντος καί γνωρίζει τόν έαυτόν του.

Τό ενδιαφέρον τής Μπερλινάλε έρχεται από τήν ανατολική Ευρώπη. Καί όχι από τήν Μητρόπολη, αλλά από τήν Πολωνία, τήν Ούγγαρία καί τήν Α. Γερμανία. 'Η πιό καλή ταινία του φεστιβάλ ήρθε από τήν Πολωνία. 'Η ταινία του 'Αντρέι Βάιντα είναι «Dury-gent», ή ταινία του 'Αντρέι Βάιντα, μετά τόν «'Ανθρωπο από μάραμο» καί «Χωρίς νάρκωση», άλλη μία έρευνα γιά τή σχέση μεταξύ δημιουργικής παρακίνησης καί διοικητικού έλεγχου, πνεύματος καί εξουσίας:

Μετά από τή συνάντηση τής κόρης τής παλιάς τόν άγάπης, στή Νέα 'Υόρκη, άποφασίζει ό φημισμένος διευθυντής ορχήστρας 'Ιάν Λαζόκι (μέ άτάραχη αúθεντία παιγμένους από τόν 'Αγγλο Σέρ Τζόν Γκιλγκουντ) να έπιστρέψει στήν πατρίδα του τήν Πολωνία. 'Εκεί κάνει πρόδες μέ τή μικρή ορχήστρα τής πόλης. Οι κρατικοί υπάλληλοι τόν κολακεύουν, άκούοντας τήν πέμπτη συμφωνία του Μπετόβεν. 'Η ζήλεια όμως του νεαρού Πολωνού διευθυντή τής ορχήστρας καί ή μανία έπίδειξης των κρατικών παραγόντων, καταστρέφουν όχι μόνο μία οικογένεια, αλλά καί τή ζωή του μεγάλου μάστρου. Μέ τό φόβο ότι θα ρεζίλευτουν από τήν τηλεόραση πού θα δείξει διεθνώς τό κοντσέρτο, οι κρατικοί φέρνουν κρυφά γνωστούς μουσικούς από τήν πρωτεύουσα. 'Ο Λαζόκι άγανακτισμένος άποχαιρετά τή σκηνή καί πεθαίνει ήρεμα στήν ούρά άνθρώπων πού περμάνουν να πάρουν εισιτήριο γιά τό κοντσέρτο του.

Όπως στήν «Orchestreprobe» του Φελλίνι, έτσι καί στο «Dury-gent» ό Βάιντα άποτυπώνει τς έμπειρίες του από τήν κρατική αυθαιρεσία. 'Η γοητεία τής ταινίας όμως δρίσκεται στή μέθοδο του Βάιντα: ένα παιχνίδι συμβόλων, τό στυλ ρεπορτάζ (ή χρήση τής κινητής κάμερας χειρισί), ένας στοχασμός γιά τόν έπαγγελ-

EL CRIMEN DE CUENCA τής Πίλαρ Μιρό

ματισμό καί τόν έρασιτεχνισμό. Σάν ένα άνοιχτό γράμμα πρós τους νέους Πολωνούς κινηματογραφιστές, από τόν παλιό δάσκαλο, μέ τό νόημα μιås ύψηλής εικόνας ρομαντισμού γιά τήν τέχνη, τής τάσης των νέων να τιμούν τους παλιούς, τής αντίστασης σέ κάθε είδους πείση καί καιροσκοπία, έρχεται να κλείσει ίσως μία τριλογία του Βάιντα.

'Η μεγάλη όμως έκπληξη του φεστιβάλ ήταν αναμφισβήτητα ό Γερμανός κινηματογραφιστής Βέρνερ Στρέτερ μέ τήν ταινία του «Palermo oder Wolfsburg». 'Ενα έπικό ταξίδι τριών ώρων από ένα χαρούμενο φωτώ τό Νότο σέ 'να κρύο πλούσιο Βορά. 'Η Ιστορία ενός νέου Σικελού πού έρχεται στο Βόλφσμπουργκ, στή έργοστάσια τής Φολκσβάγκεν γιά δουλειά, σκοτώνει δυό Γερμανούς, καί στο δικαστήριο ξαναδρίσκει τήν ταυτότητα καί τήν έξιοπρέπεία του. Τήν ταινία τήν διακρίνει στο πρώτο μέρος τής ένας έκφραστικός ρεαλισμός (μås θύμισε Βισκόντι), ενώ στο τέλος ό σουρεαλισμός τής δίκης μέ τό χαροτέσκο, δίνουν μία συγκλονιστική διάσταση στήν υπόθεση. Θά μπορούσε έτσι να πει κανείς μπως ήταν ή πιό σημαντική δημιουργία πού παρουσιάστηκε στο φεστιβάλ, άσυνήθιστη γιά τήν Ιστορία του γερμανικού κινηματογράφου. Δύσκολο να ξεχάσουμε τή βίαιη όμορφιά, τήν αναρχική φαντασία καί τήν ποίηση αυτού του έργου.

Χωρίς σουρεαλιστικές παρεκλίσεις τούτ ή φορά ή νέα όμορφη ταινία του Μάρκο Φερρέρι «Chiedo Asilo», προκάλεσε πολλές αντιδράσεις. Οί ήθοποιοί τής ταινίας είναι οι μαθητές ενός νηπιαγωγείου μιås έρημης διομηχανικής περιοχής στήν άκρη τής Μπολώνιας. 'Ο καινούριος τους δάσκαλος, μέ τους νέους άτυπους

τρόπους διδασκαλίας του, δέν άρέσει σέ κανένα. Κάποτε θα παραχωρήσει καί άσυλο σέ έναν πεντάχρονο δραπέτη στο σπίτι του, όποτε έπεμβαίνει τό κράτος να του κλείσει τό δρόμο τής φαντασίας του. Στο τέλος μετακομίζει μέ τά παιδιά κοντά στή θάλασσα του Νότου, καί χάνεται στή μητέρα θάλασσα. 'Ο Φερρέρι ζητά εδώ, μέ μία λακωνική φυσικότητα, τό άδύνατο. 'Η αναρχική έννοια τής έλευθερίας, πού ό σκηνοθέτης διατυπώνει δρίσκεται σέ όλο τό έργο. Κανένα άεροστεγές όραμα, αλλά μία κολλεκτίδα άνοιχτής δουλειάς, όπου καί τά μικρά παιδιά καί οι άλλοι έρασιτέχνες ήθοποιοί του έργου (έκτός των πρωταγωνιστών Ρομπέρτο Μπενγκκίνι καί Ντομινίκ Λαφίν) σκηνοθέτησαν έξισου. 'Ετσι, κατορθώθηκε όχι μία, μέ παιδαγωγικό χαρακτήρα, κοινωνική κωμωδία, μά ένα έργο αντίστασης.

«Bizalom». 'Η ταινία του Ούγγρου 'Ισθάν Τσάμπο. Φθινόπωρο του 1944, συναντιούνται σ' ένα σπίτι, σέ κάποιο προάστιο τής Βουδαπέστης, ό Γιάννος καί ή Κάτα, χωρίς τή θέλησή τους. Είναι θύματα του πολέμου καί τής κατάληψης τής Ούγγαρίας από τους Ναζί. Στο σπίτι πού τους τό προμήθεψε μία παράνομη άντιστασιακή ομάδα, καί πού θα μένουν κλεισμένοι, θα παιχτεί τό παιχνίδι των αισθήσεων των παιγιδευμένων ανθρώπων πού είναι άναγκασμένοι να ζούν μέ τό φόβο. 'Ο Τσάμπο μελετά εδώ μία θεμελιώδη έρώτηση: τής έμπιστοσύνης γιά τόν άλλον· θέμα ίσως πιό σπουδαίο κι από τήν άγάπη.

«El Crimen de Cuenca». 'Η ταινία τής Ισπανίδας Πίλαρ Μιρό, έχει ήδη απαγορευτεί στήν Ισπανία. Κι αυτό γιατί θίχτηκε ή ένδοξη Ιστορία τής Guardia Civil. Στήν πραγματική υπόθεση

PALERMO ODER WOLFSBURG του Βέρνερ Στρέτερ

Χρυσή όρκος:

Palermo oder Wolfsburg, του Β. Σρέττερ (Δυτ. Γερμανία) και Hearland, του Ρίχαρντ Πίρς (Η.Π.Α.).

Ήσημεία όρκος:

α. ταινία: Chiedo Asilo, του Μάρκο Φερρέρι (Ιταλία-Γαλλία).

β. σκηνοθεσία: Ισθάν Τσάμπο (Ούγγαρια).

γ. γυναικείος ρόλος: Ρενάτε Κρέσνερ στην ταινία Solo Sunny του Κόνραντ Βόλφ (Ανατ. Γερμανία).

δ. ανδρικός ρόλος: Άντρέι Σέβερν στην ταινία Dyrsgent του Άντρέι Βάιντα (Πολωνία).

Βερολινέζικη όρκος:

Στην ταινία Marjolds in August, του Ρός Ντέβενς.

Τιμητικοί έπαινοι:

Στις ταινίες: Dusman (Τουρκία) για το σενάριο του Γκιλμάζ Γκιουνέι: Korpirolska (Φινλανδία) για τη δουλειά του δημιουργού της Μάρκο Λεμουσκάλιο, Rude boy (Μεγάλη Βρετανία) των Ντέιβιντ Μινγκέι και Τζάκ Χαζάν.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

της Ντόρας Ήλσιπούλου - Ρογκάν

Τοπία του Π. Τέτση στο «Ζυγό»:

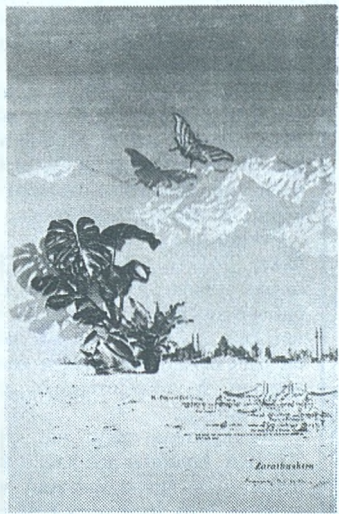
Με μία μεγάλη ευαισθησία στο χρώμα και με πολύ πιο φωτεινούς τόνους απ' ό,τι στην προηγούμενη δουλειά του ο ζωγράφος έχει αποδώσει με έναν ήμι-παραστατικό τρόπο τις εντυπώσεις που του προκάλεσαν διάφορα μέρη του τόπου μας. Υπάρχει μία λάμψη και ένα φως στα έργα αυτά του Τέτση και συνάμα ένας χαρακτηριστικός «αέρας» και μία ιδιαίτερη άνεση στο «παράστημα» της σύνθεσης.

Ναύφ Ζωγραφική της Ε. Χατζη-μυχάλη στο «Ζυγό»:

Πρόκειται για εικόνες γεμάτες ζωντάνια στις οποίες η καλλιτέχνη με τη χαρακτηριστική ένταση και τον «τρόπο» που τη διακρίνουν έχει κατορθώσει να αποθανάτισει, δίχως ποτέ να κουράζει ή να επαναλαμβάνεται, ολόκληρους κόσμους. Καθώς παρατηρείς ή μάλλον διαβάξεις τα έργα αυτά, δλοένα ανακαλύπτεις και κάτι που εξάπτει τη φαντασία σου.

Τοπία και Συνειρμοί από την Περιοία στη δουλειά του Μ. Μακρουλάκη (ΑΤΑ):

Στην τωρινή του δουλειά ο καλλιτέχνης έχει αποθανάτισει, με τη χαρακτηριστική τελειότητα

του μετιέ που τον διακρίνει, σύμβολα και εικόνες από τη χώρα αυτήν στην οποία ήταν εγκατεστημένος. Πρόκειται για μία ποίηση με εικόνες.

Ή έκθεση Σχεδίων του Ντ. Χάκερ (Γκαίτε):

Ο καλλιτέχνης υλοποιεί εδώ και εκφράζει προβληματισμούς που καιρός είναι πιά να θυγούν από το υποσυνείδητο και να γίνουν κοινή συνείδηση, καθώς άφορου ουσιαστικές λειτουργίες

της τέχνης και του τρόπου που την αντιλαμβανόμαστε. Ή έκδωλωση οργανώθηκε παράλληλα με το ενδιαφέρον σεμινάριο με θέμα: «Κρίση της Κοινωνίας-Κρίση της Τέχνης».

23 Σύγχρονοι Γερμανοί Καλλιτέχνες στη Γκαλερί Dada:

Ή έκθεση που οργανώθηκε σέ συνεργασία με τη γκαλερί Σπήγκελ της Κολωνίας περιλαμβάνει 77 έργα (άκουαρέλες και σχέδια) μερικών από τους αντιπροσωπευτικότερους καλλιτέχνες της Γερμανίας. Στην παρουσίαση αυτή αποκαλύπτεται κάτι από τη βαθύτερη ύφή της τέχνης τα τελευταία χρόνια στη Γερμανία και συγκεκριμένα η ατόμικότητα του κάθε δημιουργού.

«Πρόσωπα» της αυτοδίδακτης νέας καλλιτέχνης «Αντς Μελετάκου στο Πολύπλανο:

Πρόκειται για την προβολή, πάνω σέ μεταξωτή επιφάνεια, μορφών που υποβάλλουν, με την έντονη παρουσία τους, μέσ' από τα χρώματα και τον τρόπο με τον οποίο έχει χειριστεί ή ζωγράφος την επιφάνεια.

Τοπία του Χ. Ψυχάκη στην «Ωρα»:

Με μία μεγάλη ώριμότητα στη σύνθεση και εύρηματικότητα στη διάρθρωση των επιμέρους επιφα-

νειών ο νέος ζωγράφος κατορθώνει να ανανεώνει σέ κάθε έργο, δημιουργικά, την αίσθηση που του προκαλεί ή ατμόσφαιρα ενός τοπίου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

• ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΣΤΙΟΥΑΡΤ ΣΑΔΕΡΑΝΤ

ΝΕΥΡΙΚΟΣ ΚΛΟΝΙΣΜΟΣ

ΕΝΑ ΠΙΘΑΝΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΠΕΡΙΠΛΑΚΗ ΣΤΟ ΚΟΡΟ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΠΑΤΑΚΗΣ • ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ή σύγχρονη ψυχιατρική και ψυχολογία επιτυχίες και κίνδυνοι οι έλπίδες για τον άνθρωπο

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΖΩΗΣ

Σταυρος Πανου

ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΑ
φιλοσοφικά μελετήματα

Εκδόσεις Σ. Πατάκη

άνθρωπος - ύπαρξη
υπέρβαση

Σταυρος Πανου

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

Εκδόσεις Σ. Πατάκη

σοσιαλισμός - αναρχία
δημοκρατία - δημοτικισμός...

Εκδόσεις-Πατάκη

Θεμιστοκλέους 31

ΑΘΗΝΑ Τ.Τ. 141 ΤΗΛ. 36.38.362

Ο Β.Β. στην ΕΡΤ Η ΓΚ.ΓΚ. στην ΥΕΝΕΔ

Η θεία μου ή Κούλα βγαίνει στον αέρα

του Κ. Α. Μανιάτη

Τέρατα και σημεία και στην ΕΡΤ και στην ΥΕΝΕΔ στους μήνες που έρχονται.

«Μά», θά μās πείτε, «τέρατα και σημεία έχουμε ήδη. Πού είναι τό νέο;»

Κι όμως... Όσα έχουν δει τά μάτια σας και ακούσει τ' αυτιά σας δέν είναι τίποτα μπροστά σ' αυτό που πρόκειται νά επακολουθήσει.

Θά δούμε π.χ. στην ΕΡΤ ένα πρόγραμμα που προτείνει ο νεά-ζων τεσσαρακοντούτης κ. Βασιλ-λης Βασιλάτος. Άν δέν τόν γνω-ρίζετε, ιδού ή πολιτική βιογρα-φία του όψιμου αυτού άστέρος του νεοδημοκρατικού πάνθεου. Η πρώτη και μόνη σαφής ιδιό-τητά του είναι εκείνη του γιου του μπαμπά του. Ο πολύς Γερά-σιμος Βασιλάτος, κεντρώς δου-λευτής της Β' Περιφέρειας Αθη-νών που τώρα έλίσσεται μέ δση εύλγισία του επιτρέπει ή ηλικία του μεταξύ διεύθυνσης και των άλλων τάσεων του καραμανλι-σμού, ελπίζοντας νά ξαναμπει στη Βουλή. Ά, ναί... Έχει λεχθεί και κάτι για καταπάτηση κτημά-των του δημοσίου που μπλέξανε μέ τό κτήμα Έμπειρικού. Δέν βαριέσαι όμως. Έδώ ό Τριαντα-φύλλου χαρίζει δάση όλόκληρα, για σαράντα στρέμματα στην Έκάλη θά φωνάζουμε τώρα!

Άς γυρίσουμε λοιπόν στον «νιόν». Νομικά στην Αθήνα και μετά διάφορες σπουδές στό Πα-ρίσι, αλλά σταθερά ανεπάγγελτος μέχρι σήμερα - ώραία ζωή ό αφι-λότιμος - δήλωσε πρόσφατα θα-σικός ιδεολογικός υπεύθυνος της «Νέας Δημοκρατίας». Γυρνάει από δώ κι από κει, εύφυλογεί στά καφενεΐα, κάνει και κάτι διαλέ-

ξεις περί άνέμων και ύδάτων σέ συναθροΐσεις που οργανώνει ή ΟΝΝΕΔ. (Τά καημένα τά παιδιά, τί τραδούν για νά προωθήσουν την καριέρα τους).

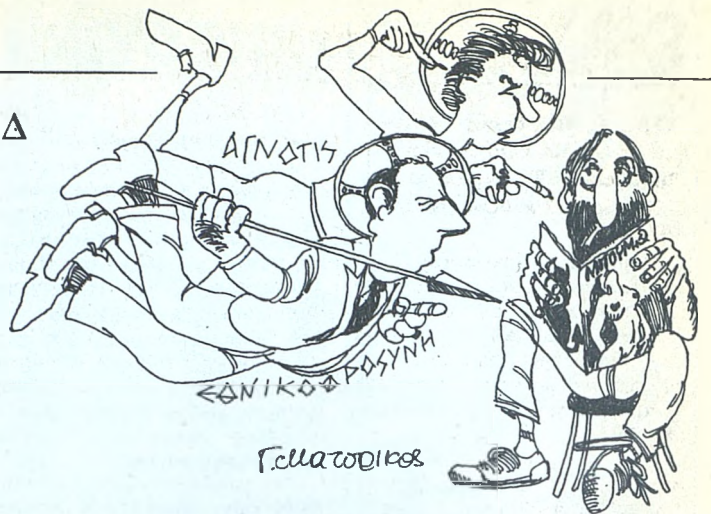
Έγραψε ή ένα βιβλίο· λέγεται «Η ένωμένη Εύρώπη και ό Ίη-σους Μπααντέρ». Από την πόλη έρχομαι και στην κορφή κα-νέλλα... Κι όποιος νομίζει ότι εί-μαστε κακόπιστοι, άς τό πάρει νά τό διαβάσει.

Τώρα τελευταία λοιπόν άπο-φάσισε ή συμπαθητική αυτή προσωπικότης νά προσφέρει τίς υπηρεσίες της στην ελληνική νεο-λαία. Τό σκεπτικό έχει ως εξής:

Υπάρχει λείη κρίση οίκονο-μική και των θεσμών. Οί νέοι θρΐσκονται σέ άπελπισία και καταφεύγουν στον κομμουνισμό. Καί θά τους σώσει ό Β.Β. μέ μίαν έκπομπή μισής ώρας στην τηλεό-ραση. Θά μιλάει μέ μαθητές γυ-μνασίου. Θά διαθέτει... 763 ντο-σιέ και... 1093 ερωτήσεις.

Θά άπαντούν τά σημμένα παι-διά στίς σημμένες άλαμπουργέ-κες ερωτήσεις και έπειτα θά μι-λούν ελεύθερα και θά λένε τά πράγματα που θέλει ή κυδέρ-νηση.

Κι έτσι θά αλλάξει, λείη, τό φρόνημα της νεολαίας και μπορεί

μάλιστα ή μεταστροφή νά φτάσει μέχρι τό σημείο νά ξανακερδίσει ή Ν. Δ. τίς εκλογές.

Άν άρχίσει νά σās φαίνεται τό δλο πράγμα άστείο, τότε κάνετε λάθος. Η πρόταση συζητιέται σοδαρά και φαίνεται ότι έχει συγκεντρώσει την έπιδοκμασία όλων των βασικών παραγόντων που επηρεάζουν τή λήψη τέτοιων άποφάσεων.

Καταρχήν για εύνόητους λό-γους έχει γοητευθεί, φαίνεται, ό κ. Αδέρωφ. Άλλά κι ό Στεφανά-κης που φλερτάρει μέ τους άδε-ρωφικούς, φαίνεται νά έχει έν-θουσιαστεί από τή μαχητική αυτή ιδεολογική σταυροφορία για νά γίνουν τά μυαλά σαν όλων των Έλληνοπαίδων, σάν κι εκείνα των «τσιναριών» που άκούγ γοη-τευμένα τό παρανοϊκό παραλή-ρημα του κάθε επιδειξιμανούς στο «Ελληνικό».

Άλλά κι ό κ. Γ. Ράλλης αγαπά τόν Β.Β. κι εκτιμά τό «έργο» του. Έχει μάλιστα πεί σέ κάποιο κύ-κλο ότι αν ύπήρχαν κι άλλοι τέ-τοιοι νέοι (όλα είναι σχετικά) τό κόμμα θά πήγαινε καλύτερα.

Θρασύτατος λοιπόν κι ό άλλος Ράλλης (της ΑΣΤΗΡ TV αυτός) ζητάει 150.000 για ένα ήμίωρο συζήτησης. Γιατί θά εί-ναι, λείη, πολλοί οί νέοι και γιατί θά τους δίνουν και κανένα κασε-τόφωνο ή τρανζιστοράκι σάν «ένθύμιο».

Άς έρθουμε τώρα και στην ΥΕΝΕΔ. Θυμάστε μιά Κυρία που βγήκε μίαν ήμέρα ξαφνικά πα-λιότερα, όταν ήταν στην ΕΡΤ και έκανε μίαν έκπομπή «γνωριμίες» και ρωτούσε τόν κ. Κουτήφαρη: «Τί είναι συνουσία;» Γι αυτήν είχε γράψει ό Ντάκγουεθ στή «Καθημερινή» «Καλύτερα νά πάω από σαγόνια καρχαρία παρά άρχαρίας».

Η κυρία αυτή ήταν μιά από τίς έκλεκτές του Μπότση που τήν άπασχολούσε και στό συγκρό-τημά του. Συμβαΐναν δηλαδή κάτι ταξΐδια και μετά διαβάζαμε. «Πήγαμε στό Μόντε-Κάρλο και μās δέχτηκε ή πριγκΐπισσα Σαλα-

μούρα και μās είπε κ.ο.κ., κ.ο.κ., κ.ο.κ.

Τώρα μπορεί νά σās έχει κάπως μπερδέψει αυτός ό πληθυντικός μεγαλοπρεπειας, αλλά δέν πειρά-ζει, κάποιοι θά κατάλαβαν και έν πάσει περιπτώσει, πάμε πάρα κάτω.

Μίαν ώραία ήμέρα χάνουμε ξαφνικά την περί ής ό λόγος κι από την ήφημερίδα κι από την τηλεόραση. Μās είπανε ότι τε-λειώσαν οί «Γνωριμίες»· πίο σω-στό όμως θά ήταν νά πούμε ότι έξαντλήθηκαν οί δικές της γνω-ριμίες. Λέγεται μάλιστα ότι τό ζήτησε ό ίδιος ό Καραμανλής από τό συμβούλιο. Ο Χόνδρος άποπειράθηκε νά πατήσει πόδι, ό τότε Βαλληνδράς είπε ότι είχε έν-θουσιαστεί, αλλά τελικά ή έκ-πομπή σταμάτησε: «Κι όποιος δέν τό άρέσει νά πάει νά...».

Άν λοιπόν έχετε έπιθυμήσει τίς «Γνωριμίες», χαράς εθαγγέλια! Η κ. Γκούμα (μήπως μās ξέφυγε κανένα όνομα;) θά ξαναβγει στον άέρα.

Όπως λείη ή ίδια, «ό χρυσός κ. Αδέρωφ, που είναι καλιεργημέ-νος», κατάλαβε πόσο έλειπε στο ελληνικό κοινό και άποφάσισε νά τήν έπαναφέρει στην ΥΕΝΕΔ.

Καί γαία πυρί μυχθήτω. Καλά νά παθουμε πάντως. Όχι μόνο έπιμνημόνια νά έχουμε τηλεορά-σεις, αλλά και νά βλέπουμε ΥΕ-ΝΕΔ.

Τώρα, για νά έξομολογηθώ και κάτι προσωπικό: Πάντα ήμουν και φιλοχρήματος και σπάταλος. Τώρα τελευταία τά πράγματα έχουν σκουρήνει άρκετα. Μεγάλη σφιξη. Κατέβασα λοιπόν κι έγώ μιά ιδέα. Πρότεινα στή θεία μου την Κούλα, που όταν ήταν νέα έγραφε πολύ ώραία στιχάκια στά λευκώματα των συμμαθητριών της νά γράψει μίαν έκπομπή: Γιατί όχι ή θεία μου ή Κούλα; Πάει σ' ένα σωρό «καλά» σπΐτια. Καταλαβαίνετε λοιπόν πόσα έχει νά πεί.

Τήν έκπομπή θά τήν σκηνοθε-τήσω έγώ ό ίδιος. Γιατί όχι κι έγώ; Γιατί όχι; Έ, γιατί;

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΛΟΜΟΝΟΣΟΦ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Ο Δ' ΤΟΜΟΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ ΘΑ ΟΛΟΚΛΗ-
ΡΩΘΕΙ ΟΛΟ ΤΟ ΕΡΓΟ
GUTENBERG . Σόλωνος 103**

Ο Μ. Γ. Μερακλής γράφει για το βιβλίο του Βασίλη Βασιλικού «Τά καμάκια», εκδόσεις «Κάκτος», Αθήνα 1978.

Περισσότερο από μυθιστόρημα τα «Καμάκια» είναι ένα άλμπουμ επιβητόρων, που επιδίδονται με επαγγελματική συνείδηση – ό συγγραφέας τό τονίζει αυτό επανειλημμένα – στη σεξουαλική «ίκανοποίηση» των ξένων τουριστών.

Είναι ένα βιβλίο οίστηλάτο, που πιάνει τη σεξουαλική ύστερία και τον πριαπισμό της εποχής μας. (Η λέξη πριαπισμός είναι ιατρικός όρος, σημαίνει την παρατεταμένη και επώδυνη πολλές φορές στύση, που δεν καταλήγει στην εκσπερμάτωση, και μπορεί, νομίζω, να εκφράσει χαρακτηριστικά την εποχή μας, που έχει «υψώσει» σε τρόπο ζωής την «έντατικοποίηση» του σεξουαλικού ερεθισμού, στο επίπεδο μιας θαυότερης έρωτικης στεριότητας, με τη διαμόρφωση του «δόγματος», ή στύση για τη στύση). Η κρίση έχει χτυπήσει για καλά και τον τόπο μας, αλλά ο «δαιμόνιος Έλληνας» συνδύασε με αυτή τό μεροκάματό του. Και οι τουρίστριες σπεύδουν. «Για να μπώ στο σπίτι μου», λέει ένας κάτοικος του Ναυπλίου, που «δράζει» από ξένες τό καλοκαίρι (τό «καμάκι» είναι εποχιακό έπαγγελμα) κι όπου έκτυλίσσεται ο «μύθος», «πρέπει να περάσω μέσα από ύπνοσάκους. Οι ξένοι κοιμούνται μπροστά στην πόρτα μου».

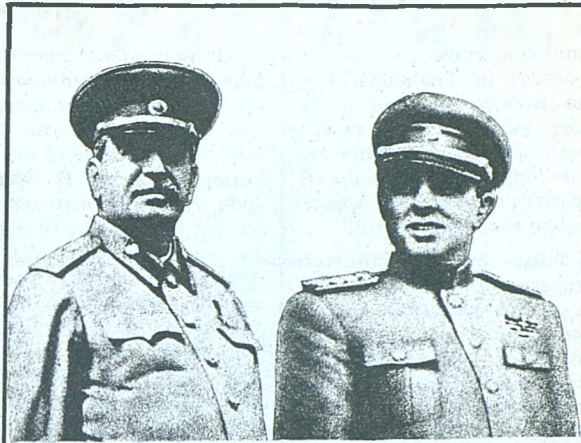
Γιατί στο Ναύπλιο; (Πιο καλά ή δραστηριότητα των καμακιών καλύπτει την περιοχή της μείζονος, να πούμε, Ναυπλίας). Ίσως για τον ίδιο λόγο, που για τόπο ξετυλίγματος της δράσης – και του δράματος – ενός άλλου βιβλίου του, του «Θάνατου του Αμερικάνου», διάλεξε ο Βασιλικός την Κρήτη. Και τό «Ηράκλειο και τό Ναύπλιο με την ένδοξωρα τους είναι δύο από τά μετερίζια της παράδοσης, που κουρελιάζεται ή, αν προτιμάτε, «έκμοντερνίζεται», καθώς ή νέα μεγάλη ιδέα του έθνους είναι ο τουρισμός.

Οι τουρίστριες είναι αμέτρητες. Αμέτρητα είναι και τά καμάκια που περνούν από τίς σελίδες του βιβλίου. Ο Β. θέλει προφανώς να δηλώσει, ότι ή τάση είναι σχεδόν «ύπερταξική», όλοι οι Νεοέλληνες – κι όχι αναγκαστικά οι νέοι – επιδίδονται στο «καμάκι». Δίνω τό πορτραίτο ενός λαϊκού καμακιού: «Ο Μενέλαος ήταν λαϊκό καμάκι. Χόρευε τό καλύτερο ζεμπέκικο της Αργολίδας κι είχε στολισμένη ή νταλικά του με τούς μεγάλους του λαϊκού

τραγουδιού, όπως άλλοι έχουν τούς ήρωες του είκοσιένα. Έκοβε τίς ξένες με μαγκιά. Τραβούσε ένα φτύσιμο μπροστά τους, ξεφυσούσε ή μήτη του από τό κανάλι 5 μπουκνώνοντας, με τό δάχτυλο, τό κανάλι 11, κι έκανε βαριές, κουτσαδάκιες φιγούρες, γεγονός που τούς θύμιζε συνειρμικά τό «Ζορμπά λέ γκρέκ», τον τύπο αυτόν του λεβεντόκορμου θαλάσσιου που δέν διέθετε καν χαρτομάντιλο για να φταρνιστεί ούτε άναπτήρα ύγραερίου για ν' ανάψει τσιγάρο (ό Μενέλαος, ξεπότηδες χρησιμοποιούσε τσακμάκι με φυτίλι, απ' αυτά που έχουν οι ναυτικοί για να μπορούν ν' ανάψουν κόντρα στον άνεμο). Στα μπουζουκομάγαζα πήγαινε πάντα με την νταλικά του, ποτέ με ταξί. Είχε στη διαπασών τό μαγνητόφωνο, έτσι που μπαίνοντας στο μαγαζί ή διαφορά εντάσεως απ' την ορχήστρα να 'ναι ελάχιστη. Δέν έκανε κατ' ανάγκην έρωτα, κάθε φορά (τά μοχθηρά καμάκια λέγαν μάλιστα καθόλου). Αλλά ή φριγούρα ίσοδυναμούσε με την πράξη που άναπαρίστανε κι έκανε τά κορίτσια, ξετρελαμένα μαζί του, να ζητούν την παρέα του Μενέλας. Μά είχε κι αυτός βαθιά προδοθεί, όπως έλεγες, από κάποια Έλένη, πουλώντας έτσι μύθους στίς τουρίστριες».

Ως και ο οδηγός της νταλίκας έχει «μάθει» λοιπόν την ελληνική μυθολογία – για να την εκποιήσει. Μιά τέτοια κωμικοτραγική «ανάβωση» της αρχαίας παράδοσης ύποδηλώνει τό πλήθος από τά αρχαία ονόματα, στα όποια ακούουν τά καμάκια. Λέγονται Άντήνορας, Διονύσης (που προτίμησή του είναι οι τάφοι, «τώρα τό καλοκαίρι δροσεροί, αφώτιστοι»), Φοιδος, Όρφέας, Άγήνορας. Και ή εκχυδάση αυτή της αρχαίας παράδοσης είναι δέδαια άμοιβαία, άφορά και τούς ελληνολάτρες τουρίστες: «όλοι οι υπάλληλοι του ξενοδοχείου είχαν μυθολογικά ψευδώνυμα που τά καρφίτσωναν στο πέτο, έτσι οι ξένοι που τούς άπευθύνονταν, νόμιζαν πως συνομιλούν με τούς αρχαίους». Φυσικά στον έκπαισμό αυτό συμμετέχει και ή νεοελληνική παράδοση. Τά καταστήματα «γκρήκ άρτ» είναι στέκια καμακιών, εκεί κλείνονται τά «επαγγελματικά» ραντεβού, υπό τούς ήχους της λαϊκής μουσικής, και οι δημοτικοί χοροί και οι έθνικες ένδυμασίες είναι μία γραφική λεπτομέρεια στη γυαλιστερή χαλκομανία του έξωφρενικού πολιτιστικού «διεθνισμού», που έχει εγκαθιδρυθεί στον τόπο μας: «Άμύλητοι συνέχισαν να περπατάν. Διασχίσαν την πλατεία απ'

Εκδόσεις ΠΟΡΕΙΑ

ΕΝΒΕΡ ΧΟΤΖΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΤΑΛΙΝ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

«ΠΟΡΕΙΑ»

ΑΠΟ ΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Γενάρης 1950

Άντιπαράσταση στο Στάλιν σχετικά με τίς διαφωνίες άρχων ανάμεσα στην ήγεςία του Κόμματος Έργασίας Άλβανίας και τούς ήγτες του Κομμουνιστικού Κόμματος Έλλάδας.

—Παίρνουν μέρος:

—Ο Στάλιν, ο Μολότοφ, ο Μαλένκοφ, ο Ένβερ Χότζια, ο Μεχμέτ Σιέχου, ο Νίκος Ζαχαριάδης, ο Μήτσος Παρτσαλίδης.

—Σχετικά με την στρατηγική και την ταχτική του Δημοκρατικού Στρατού Έλλάδας.

—Η ταχτική της παθητικής άμυνας είναι ή μάνα της ήττας.

—Γιατί συνέβηκαν οι ήττες στο Βίτσι και στο Γράμμο;

—Σχετικά με τον ήγετικό ρόλο του Κόμματος στο στρατό.

—Η θέση και ο ρόλος του πολιτικού Έπιτρόπου.

—Ο Νίκος Ζαχαριάδης εκθέτει τίς άπόψεις του.

—Η εκτίμηση του Στάλιν.

όπου λείπαν τὰ ταξί, μονάχα δυό φυλάγαν δάρδια στοί τηλεφώνω. Κι ἀφήνοντας πίσω τους τό DISCO, μέ μουσικές Rock-Pop-Soul προχώρησαν πρὸς τό Greek Tavern μέ τὰ νέον γράμματα Restaurant Bar-Patisserie. Greek folk dances in Traditional Costumes. Κόβοντας ἀπό τούς μέσα δρόμους γιά ν' ἀποφύγουν τή φασαρία, φτάσαν στὸν Ψαρομαχαλά ἀπ' ὅπου καί παίρνοντας τὰ σκαλοπάτια τοῦ Κάστρου βγήκαν στὸ δρόμο τῆς Ἀρβανιτιάς».

Τό βιβλίο δέν ἔχει ἰδιαίτερα μελετημένη «ἀρχιτεκτονική», δέν εἶναι ἀπὸ τὰ βιβλία πού θέλουν τέτοια ἀρχιτεκτονική. Σ' ἕνα πρῶτο μέρος – μέ τό ὁποῖο θά μπορούσε κιόλας νά ὀλοκληρωθεῖ – δίνονται, σέ παράταξη, κατὰ κεφάλαια, τὰ πρόσωπα, ἡ δράση τους καί τό «πνεῦμα» τοῦ τόπου. Τό δεύτερο, – πού κι ὁ ἴδιος κατὰ κάποιον τρόπο τό ὑποθαμίζει μέ τὸν τίτλο «τόντες» – δίνει συμπληρωματικές ἀφηγήσεις καμακιῶν πού ἐπιστρατεύτηκαν σ' ἕναν ὑποθετικό πόλεμο ἔξι ἡμερῶν, πού κήρυξε ὁ Καραμανλῆς ἐναντίον τῶν Τούρκων! Υπάρχει κι ἕνα τρίτο μέρος, «Ἀπὸ τό ἡμερολόγιο ἑνὸς καμακιῶ», πού πρέπει νά εἶναι μᾶλλον διανοούμενος. Υπάρχουν ἀκόμα ἕνας πρόλογος κι ἕνας ἐπίλογος.

Πολλά ἀπὸ τὰ κεφάλαια εἶναι ἴσως περιττά σ' αὐτό τό μυθιστόρημα – πλάισιο, ἀπὸ τό ὁποῖο καί θά μπορούσαν εὐκολά νά ἀφαιρεθοῦν. Ὁ συγγρ. δέν τό ἔκανε, ἴσως γιὰ λόγιαρε κάποιο εὖρημα κάθε φορά, κάποιαν ἀστραφτερή φράση, ἕναν ἔξυπνο λόγο, ἀπ' αὐτὰ πού δίνει τό ἀστείρευτο ἀφηγηματικό του ταλέντο.

Ἐνα πρόβλημα πού θέτει πάντα, σέ κάθε βιβλίο τοῦ ὁ Β., εἶναι ἡ διάθεση, ὁ τόνος. Ἐτσι κι ἐδῶ: τάχα λυπάται, ἀθυμεῖ μπροστά στὰ παραλυτικά φαινόμενα τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς ἢ, ἀπλῶς, διασκεδάει; Ἡ, τέλος, θέλει νά μάς πει ὅτι αὐτὴ εἶναι, πέρα ἀπὸ καταφάσεις ἢ ἀρνήσεις, ἡ

ἀμετάρρεπτη πορεία τοῦ κόσμου; Προσωπικά πιστεύω πῶς πιό πολύ ἀπ' ὅλα συμβαίνει τό πρῶτο. Γιατί πιστεύω στὸν ἀξεριζῶτο – παρὰ τίς προσπάθειές του νά τὸν ξεριζώσει – συναισθηματισμὸ τοῦ Β., πού δέν εἶναι ἄμοιρος καί ἀπὸ κάποια ἡθικὴ ἔγνοια – ἡθικὴ μέσα στὴν πολιτικὴ, στὴν περίπτωσή του –, ὅπως συμβαίνει πάντα μέ τό συναισθηματισμό. Ἀλλὰ ὁ Β. βρῆκε μιὰ λύση, γνωστὴ ἄλλωστε στὴν ἱστορία τῆς λογοτεχνίας (ἡ πρωτοτυπία τῆς ἐξαρτάται κάθε φορά ἀπὸ τό βαθμὸ τῆς ἀνανέωσής της): ἐκφράζει τὴ διαμαρτυρία του ἢ, πιό πολύ, τὸν ἀπελπισμὸ του καί τὴν ἐπίθεσή του μέ τό γέλιο καί τὴ σάτιρα, πού ὑπάρχει πάντα σέ μιὰ ἰσχυρὴ δόση μέσα στὶς σελίδες του, ἀκόμα καί τίς πιό λυρικές: «Ἀλλή, μεγάλη ἀτραξιὸν ἦταν τό φῶς. Ἀνάλογα μέ τὴν πορεία τοῦ ἡλίου πού ξεκινούσε πίσω ἀπ' τ' ὀδοντωτὸ τείχος τοῦ βουνοῦ κι ἐπεφτε πίσω ἀπ' τὰ χιονισμένα ὄρη, οἱ λόφοι, τὰ δέντρα, τὰ γυμνά βράχια, τὰ λιγοστά σπιτία, ἀναδείχονταν, σέ κάθε ὥρα, διαφορετικά. Ὁχι μόνο ἡ θάλασσα ἄλλαξε χρώματα, ἀλλὰ καί ἡ στεριά. Ἦταν κάτὶ μοναδικὸ πού παρουσιάζετο μόνο στὰ ἡφαιστειογενῆ πετρώματα. Μπορούσε π.χ. νά δεῖς σέ μιὰ ὁρισμένη ὥρα τῆς μέρας, ἀνάλογα μέ τὴν κλίση τοῦ φωτός καί τὴν καθαρότητα τῆς ἀτμόσφαιρας, ὡς καί τὰ λιοντάρια στὴν πύλη τῶν Μυκηνῶν, ὡς καί τό καμπαναριὸ τῆς πεντάκλιτης βασιλικῆς τοῦ Ἀστρους. Τό φῶς λοιπόν, συνοψίζοντας, τό κλίμα, τὰ ἀρχαῖα, τὰ νεοκλασικὰ κτίρια, ἡ θάλασσα, τὰ βράχια, ἡ ἀπουσία ἐργοστάσιων κι ἡ παρουσία τῶν καμακιῶν κάνουν τ' Ἀνάπλι σ' αὐτό τό τέλος τῆς δευτέρας μέρας Χριστοῦ χιλιετηριδίου ἕνα μέρος τόσο τουριστικό, ὅπου, στίς περιόδους τῆς αἰχμῆς, εὐκολο ἦταν νά βρεῖς μέ ποιὸν ἢ μέ ποιᾶν θά κοιμηθεῖς καί δύσκολο τό πού θά στρώσεις (ἡ ἀνεπάρκεια κλινῶν, ὅπως λέγαν στὴ γλώσσα τους οἱ ξενοδόχοι)».

Βιβλιο-παρουσίαση

ΘΑΝΑΣΗ ΧΑΤΖΗ

Ἡ νικηφόρα ἐπανάσταση πού χάθηκε (1941-1945)

Γεγονότα, ἀναμνήσεις, σκέψεις. Μέρος Τρίτο

Ἐκδ. «ΠΑΠΑΖΗΣΗ»

Ἀθήνα 1979

Μέ τὸν τόμο αὐτὸν πού τιτλοφορεῖται «Τέλος τοῦ ἔπους – ἀρχὴ τῆς τραγωδίας» ὀλοκληρῶνεται τό ἔργο τοῦ Θανάση Χατζή.

Μέσα ἀπὸ τὰ γεγονότα, μέ στοιχεῖα, μαρτυρίες ἀγωνιστῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί μέ προσωπικὲς τοῦ ἀναμνήσεις, προσπαθεῖ νά δώσει μιὰν εἰκόνα τοῦ ἐαμικοῦ κινήματος μέ τίς ἐπιτυχίες καί τίς ἀποτυχίες του συγκεντρώνοντας τὴν προσοχή του στὸ κύριο πρόβλημα πού δημιουργήθηκε μέ τό τέλος τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα.

Ἡ θέσι τοῦ συγγραφέα εἶναι ὅτι ἡ νίκη χάθηκε βασικά καί κύρια ἀπὸ λάθη τοῦ ἴδιου τοῦ λαικοῦ κινήματος, ὅταν ὑπῆρχαν οἱ δυνατότητες καί ὅλες οἱ δυνατότητες – ἐσωτερικὲς καί διεθνεῖς – νά ὀλοκληρωθεῖ μέ τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας στὴν πρωτεύουσα καὶ αὐτὸ δέν εἶναι μιὰ ἐκ τῶν ὑστέρων γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀντίληψη προσωπικὴ τοῦ συγγραφέα, ἀλλὰ μιὰ γενικότερη διαπίστωση πού ἐκδηλώθηκε ἀνοικτὰ σέ κομματικὰ καί ἐαμικά σώματα, συνελεύσεις καί συσκέψεις ἀμέσως μετὰ τὴ Βάρκιζα.

ΛΙΛΗΣ ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ

Γεωργία καὶ ἀναπτυξιακὴ διαδικασία στὴν Ἑλλάδα: ἡ συσσώρευση τοῦ γεωργικοῦ πλεονάσματος

Ἐκδ.: «Νέα Σύνορα»

Ἀθήνα 1979

Ἄλλη μιὰ σημαντικὴ ἔρευνα γιὰ τὴν συσσώρευση κεφαλαίου στὴν ἑλληνικὴ γεωργία καί τίς κοινωνικὲς συνθήκες πού τὴν καθόρισαν. Μέ πλήθος πληροφοριῶν καὶ ἀριστη ἐπεξεργασία, ἡ ἐπιμελημένη αὐτὴ ἐργασία δίνει ἀνάγλυφα μιὰ γενικὴ ἀποψη τῆς πορείας τῆς ἑλληνικῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς μετὰ τὸν τελευταῖο πόλεμο, δηλαδὴ στὴν κρίσιμη ἐποχὴ τῆς ραγδαίας μετατροπῆς τῶν δομῶν.

ΜΕΛΠΙΣΑ ΑΞΙΩΤΗ

ΧΡΟΝΙΚΑ

(Ἀπαντα, Γ' τόμος)

Ἐκδόσεις: «Κέδρος», 1980

Τὰ τέσσερα βιβλία αὐτοῦ τοῦ τόμου («Ἀπάντηση σέ 5 ἐρωτήματα», «Πρωτομαγίς 1886-1945» «Ἑλληνίδες τῆς Ἑλλάδας» καί «Ἀθήνα 1941-1945»), γράφτηκαν ἀπὸ τὴν

ἀνοιξη ὡς τό φθινόπωρο τοῦ 1945. Ὅπως σημειώνουν οἱ ἐπιμελητές του – Μάρω Δούκα καί Β. Λαμπρόπουλος – «ἀπὸ βιβλίο σέ βιβλίο παρατηροῦνται ἐπαναλήψεις στὰ θέματα καί στὰ γεγονότα. Ἰσως γιὰ καὶ τὰ τέσσερα βιβλία ἀναφέρονται στὴν ἴδια ἱστορικὴ περίοδο καί γράφονται, τό καθένα χωριστὰ, ὅσο τό δυνατόν πληρέστερα, προορισμένα νά λειτουργήσουν ὡς ἀναγκαῖα συγκινησιακά – ἐπικάριες προσπάθειες ἀνασκευῆς τῶν κατηγοριῶν πού προσάπτει ἡ μοναρχοδεξιὰ, στίς ἀντιφασιστικὲς πολιτικὲς δυνάμεις, ὅταν ἔχει ἦδη ἀποκαλυφθεῖ ὁ ρόλος τῶν Βρετανῶν συμμάχων καί ἔχει ἀρχίσει ἡ συστηματικὴ κατασυκοφάντηση τῶν ΕΑΜ-ΕΛΑΣ».

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡμερολόγιο νυκτός

Ἐκδόσεις: Κάλβος, 1979

Στό βιβλίο αὐτὸ περιλαμβάνεται ὅλη ἡ ποιητικὴ ἐργασία τοῦ Σ. Τ. καί εἰδικότερα τέσσερις ποιητικὲς συλλογές μέ τούς τίτλους: «Ἀδης», «Σημειωματάριο», «Ἀθήνησι» καί «Παραλλαγές». Ὅλα τὰ ποιήματα πού περιλαμβάνονταν στὴ συγκεντρωτικὴ αὐτὴ ἔκδοση γράφτηκαν ἀπὸ τό 1962 μέχρι τό 1963.

Σχέδια τοῦ Στρατῆ Δούκα

Ἐκδ.: «Ἄγρα», Ἀθήνα 1979

Στὰ σχέδια τοῦ ἀναδείχεται ἡ σπάνια εὐαισθησία καί θαυμάσια παρατηρητικότητα τοῦ Στρατῆ Δούκα. Πρόχειρες ἀσκήσεις, σημειώσεις φευγαλέες, τυχαῖες ματιές πού ὅμως προδίδουν τὰ χαρίσματα τοῦ δημιουργοῦ τους. Ἡ ἔκδοση ἔχει εὐτυχήσει νά εἶναι ἀπὸ τίς ἐλάχιστες μέ ποιητικὲς ἀρετές, ἑλληνικὲς καλλιτεχνικὲς ἐκδόσεις.

ΘΑΝΑΣΗ Θ. ΝΙΑΡΧΟΥ

ΑΝΤΩΝΗ ΦΩΣΤΙΕΡΗ

Ποίηση 79

Ἐκδόσεις: «Ἐγνατία», 1979

Συνεχίστηκε κι ἐφέτος, γιὰ πέμπτη κατὰ σειρά χρονιά, ἡ ἔκδοση τῆς «Ποίησης» πού τείνει, ὅσο περνάει ὁ καιρὸς, νά καταστῇ τό ζωντανὸ ποιητικὸ corpus τῆς χρονιάς στὴν ὁποία ὁ κάθε τόμος τῆς ἀνάγεται. Καί εἶναι ὅπως γεγονός αὐτὸ πού τονίζεται ἀπὸ τούς ἀνθολόγους-ποιητές προλογικά, ὅτι δηλαδὴ «καθὼς ἡ ἔκδοση «Ποίηση» δέν εἶναι μιὰ ἔκθεση ἀπολιθωμάτων, ἀλλὰ μιὰ παρουσίαση νεογέννητων, ἀνέκδοτων ἔργων, ἡ λειτουργία τῆς εἶναι πολυεπίπεδη: ἀπευθύνεται τόσο στὸν ἀναγνώστη πού ἐρχε-

... Ο ΚΥΡΙΟΣ ΝΕΟΚΛΗΣ ΑΠ' ΤΟ ΜΠΡΑΧΑΜΙ ΜΑΣ ΕΙΠΕ...

... ΣΤΗ ΤΑΒΕΡΝΑ ΠΕΡΙΝΑΛΕΩΝ ΠΡΩΤΕ ΠΑΝΤΑ ΚΑΛΑ.

ΕΙΜΑΣΤΕ ΑΝΟΙΧΤΑ 8:30 → 1:30

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 152 τηλ. 6440945

ται για πρώτη φορά σέ επαφή με αυτό τό είδος λόγου, όσο και στόν μυημένο και εύαισθητο δέκτη της ποιητικής γλώσσας, ακόμα και στόν ιστορικό της λογοτεχνίας πού μπορεί νά παρακολουθήσει έδώ από κοντά τήν εξέλιξη παλιών και νέων δημιουργών.

ΓΙΩΡΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ
Ψυχεδελικά ή ψυχοδηλωτικά
LSD — Mescaline, Hashish
Έκδόσεις «Κοινότητα»
Αθήνα 1980

Ο συγγραφέας, ειδικευόμενος ψυχίατρος, εξηγεί τήν ούσιαστική διαφορά μεταξύ των ναρκωτικών (όπιούχων κλπ.) και των ψυχοδηλωτικών, αναλύοντας τό καθένα απ' αυτά από ιστορική, βιοχημική, κοινωνιολογική και θεραπευτική πλευρά.

ΜΑΡΟΥΛΑΣ ΚΛΙΑΦΑ
ΖΩΗΣ ΒΑΛΑΣΗ
Ας παίξουμε πάλι
Έκδ: Κέδρος, Αθήνα 1979

Στό βιβλίο αυτό έχουν καταγραφεί παιχνίδια πού παίζονται ακόμη στίς γειτονιές, αλλά και παιχνίδια πού έχουν πιά σθήσει. Ταξινομημένα κατά κατηγορίες, με φωτογραφίες και σχόλια, τά παιχνίδια της συλλογής δέν έχουν μόνο λαογραφική αξία, αλλά είναι και μιά πολύτιμη βοήθεια στούς σύγχρονους γονιούς, τούς δασκάλους και στά ίδια τά παιδιά.

ΦΩΝΤΑ ΚΟΝΔΥΛΗ
Τό κύμα
(6 Έκδοση)
Έκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1979

Η ξερηιά των άπέραντων πόλεων, ή άγρια μοναξιά πού ενσταλάζει στήν ψυχή των μοναχικών ανθρώπων, ή ανέλιπδη αναζήτηση του πλαινού, ή έλλειψη πίστης στά πράγματα και ό μακρινός κόσμος της ούτοπίας είναι τό θέμα — περιεχόμενο αυτού του βιβλίου του Φώντα Κονδύλη, ενός από τούς πιο ιδιότυπους και αντιπροσωπευτικούς συγγραφείς της δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς.

ΜΕΜΟΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Νεολληνική Ποιητική Άνθολογία
Τόμος Γ'
Έκδ: Έταιρεία Έλληνικού βιβλίου.

Ο ποιητής και κριτικός Μέμος Παναγιωτόπουλος ξεκίνησε πριν δέκα χρόνια τή σημαντική αυτή προσπάθεια παρουσίασης της ελληνικής ποίησης γνωστά και άγνωστα άριστουργήματα της νεοελληνικής ποιητικής παράδοσης, πλούσια συλλογή δημοτικών

τραγουδιών με έκτεταμένη εισαγωγή, τό σύνολο του ποιητικού έργου των Σολωμού και Κάλδου και γενικά ό,τι πιο πολύτιμο παράδωσε ή Έλλάδα στο γένος των ανθρώπων.

Τόν τρίτο τόμο δέν ευτύχησε νά τον δει ό άνθολόγος: πέθανε τό 1976 και έτσι κυκλοφόρησε με τή φροντίδα φίλων. Περιέχει τούς ακόλουθους ποιητές: Μυρτιώτισα, Κ. Βάρναλης, Μ. Αυγέρης, Μ. Σιγούρος, Ρ. Γκόλφης, Όμ. Μπεκές, Γιοφύλλης, Σπαταλάς, Σπεράντζας, Ρώτας, Λαπαθιώτης, Φιλύρας, Ουράνης, Παπατζώνης, Κ. Καρυωτάκης Σκαρίμπα, Σεφέρης, Μαγγανάρης, Παπās, Κοτζιούλας, Πεντζίκης, Σαραντάρης, Γ. Ρίτσος, Ν. Καβάφιας, Φ. Άγγουλές, Όδ. Έλύτης, Γ. Σ. Στογιαννίδης.

Έργο μεγάλης άφοσίωσης στόν ποιητικό λόγο, αλλά και πολύτιμη προσφορά παιδευτικού χαρακτήρα, ή άνθολογία του Μέμου Παναγιωτόπουλου καταξιώνεται από τό γεγονός ότι πέρα απ' τήν άνθολόγηση, προσπαθεί νά δώσει πληροφορίες σχετικά με τή ζωή των ποιητών, καθώς και πλούσιο έρμηνευτικό και γραμματολογικό υλικό, ικανό νά διευρύνει τό άναγνωστικό κοινό της ποίησης.

ROBERT A. DAHL
Σύγχρονη πολιτική άνάλυση
Έκδ: «Παπαζήση», Αθήνα 1979

Μεταφράστηκε λοιπόν και αυτό τό κλασικό σύγγραμμα της behavioural political science στά ελληνικά. Κι' αυτό με τό γνωστό έπιμελημένο τρόπο πού χαρακτηρίζει όλες τίς εκδόσεις της «Βιβλιοθήκης Πολιτικής Έπιστήμης» του Παπαζήση και κάτω από τήν άμεση επίβλεψη του καθηγητή κ. Γ. Κ. Βλάχου.

Ο άγνωστισμός του Dahl μπορεί νά κατακτήσει ή νά άπωθήσει.

ΓΙΟΖΙΠ ΜΠΡΟΖ ΤΙΤΟ
Η ιστορική άποστολή του κινήματος των άδεσμεύτων
Έκδ: Πένα, 1980

Ένδιαφέροντα και άκρως επίκαιρα κείμενα του Τίτο για τό κίνημα των άδεσμεύτων. Μιά μικρή συλλογή σέ καλή μετάφραση και άριστη έκτύπωση. Πρόκειται για μιά άξιέπαινη προσπάθεια μιάς νέας εκδοτικής ομάδας.

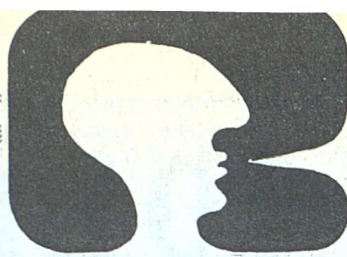
ΒΑΓΓΕΛΗ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΥ
Κομματάκια
Έκδόσεις «Κάλδος», 1979

Πρόκειται για μιά ιδιαίτερα άξιοπρόσεκτη πεζογραφική εργασία του πρωτοεμφανιζόμενου και πολύ νέου συγγραφέα Β.Ρ. Όλόκληρο τό βιβλίο αποτελείται από δεκατρία διηγήματα, γραμμένα όλα τό1978.

ΤΟ ΒΗΜΑ

**γι' αυτόν
πού σκέφτεται
έλεύθερα**

● Τό πρόσωπο τής 'Ελλάδας εἶναι ἡ ἐπαρχία. Ἐκεῖ ὑπάρχουν ἴδιοι νόμοι μέ τήν πρωτεύουσα καί τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, ἀλλά ἡ ζωὴ εἶναι πιά «ἀπατητική».

Ἀγαπητό ANTI.

Ἀπ' ἀφορμὴ τὸ γράμμα ἀπὸ τήν Ἑρεσσό τῆς Μυτιλήνης, σοῦ γράφω γιὰ νὰ ἀποδείξω ὅτι σέ ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐλληνικῆς ἐπαρχίας κάθε προσπάθεια νὰ χτυπηθεῖ τὸ ἀντιδραστικό κατεστημένο, ἀπαντιέται μέ τόν ἴδιο τρόπο.

Ἐτυχε νὰ παρακολουθήσω ἀπὸ κοντά τούς τέσσερις τελευταίους μῆνες ἓνα πολύ σημαντικό ζήτημα πού ἀφορᾷ τήν παιδεία μας καί ἐιδικότερα τόν τρόπο πού οἱ ἀρμόδιοι φορεῖς (Ἐπιθεωρητές, Ὑπουργεῖο, Νομαρχία) ἀντιμετωπίζουν τίς διαφορές φασιστικῆς, μπορεῖ κανεὶς νὰ πεί, ἐκδηλώσεις καθηγητῶν στό χώρο τῆς ἐπαρχίας.

Τό ζήτημα γιὰ τὸ ὁποῖο θά σᾶς μιλήσω ἐκτενέστερα, ἄρχισε στίς 10.10.79 στό Λύκειο Ἰθάκης μέ ἓνα ἐπισόδειο ἀνάμεσα σέ μαθητές τοῦ Λυκείου καί ἓναν καθηγητὴ τοῦ Γυμνασίου ὁ ὁποῖος, βρισκόμενος σέ ταξέρνα μέ συναδέλφους του γιὰ νὰ διασκεδάσει, ξαφνικά θεώρησε ὅτι δέν εἶναι ἀνεκτό νὰ παρεβρίσκονται στήν ἴδια ταξέρνα μαθητές. Σηκώθηκε ἐπάνω μ' ἓναν τρόπο μάγκικο γιὰ νὰ ἐκδιώξει μέ χειρονομίες τούς μαθητές ἀπὸ τόν χώρο, τραβώντας μάλιστα ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιά ἀπὸ τὰ μαλλιά.

Ἐπειδὴ παρεβρισκόμουν στόν χώρο τῆς ταξέρνας εἶχα τήν εὐκαιρία νὰ διαπιστώσω ὅτι οἱ μα-

Οἱ μαθητές στό μεταξύ εἶχαν φύγει οἱ περισσότεροι συνοδευόμενοι ἀπὸ ἓναν νεοδιόριστο καθηγητὴ. Ὁρισμένοι ἀργοπορημένοι δοκίμασαν στὰ μαλλιά τους τήν μανία τοῦ ἐξαλλοῦ πιά τραμπουκοκαθηγητῆ. Ψάχνοντας νὰ βρεῖ τούς ὑπόλοιπους βγήκε ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητό του κρατώντας ἓνα αἰχμηρό ἀντικείμενο (πού ὁ καθηγητὴς πού ἦταν μαζί μέ τὰ παιδιά θεβαιώνει ὅτι ἦταν μαχαίρι) καί τούς ἀπειλῶν μ' αὐτό, ἐκτοξεύοντας παράλληλα καί διάφορες ἄλλες ἀπειλές, «θὰ σᾶς πατήσω μέ τὸ αὐτοκίνητο», «θὰ σᾶς ἐμποδίσω νὰ τελειώσετε τήν τάξη» (δέν τούς εἶχε στό μάθημα, ἀλλά θὰ «ἐπηρεάζε» καθηγητές), «θὰ σᾶς ἀποβάλλω», «θὰ σᾶς διώξω ἀπ' ὅλα τὰ Γυμνάσια τῆς Ἑλλάδας» κλπ.

Τήν ἐπαύριον ὁρισμένοι καθηγητές, γιὰ νὰ μὴν δοθεῖ ἔκταση στό ἐπεισόδιο, προσπάθησαν νὰ πείσουν τόν «μαχαιροδγᾶλη» καθηγητὴ νὰ ζητήσει συγγνώμη ἀπὸ τούς μαθητές. Ἡ ἀπάντησή του στίς προτάσεις αὐτῆς ἦταν: «Τί! ἐγὼ ἀπὸ μαθητές;». Δέν ἐφτανε ὅμως αὐτό. Ἐπισκεπτόταν τὰ σπίτια τῶν μαθητῶν, ἀπειλώντας αὐτούς καί τούς γονεῖς τους, γιὰ νὰ τοῦ ζητήσουν συγγνώμη τὰ θύματα. Κάποιοι ἄλλος καθηγητῆς, μέ τίς ἴδιες προφανῶς ἀντιλήψεις, ζήτησε τήν ἐπομένη ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Λυκείου νὰ τιμωρηθοῦν οἱ μαθητές!... Ὅπως καταλαβαίνετε, οἱ στοιχειωδῶς εὐσυνειδητοὶ καθηγητές - δυστυχῶς βρέθηκαν μόνο λίγοι τέτοιοι - δέν ἀνέχτηκαν αὐτὴν τὴν τροπὴ πού ἐπαίρναν τὰ πράγματα καί ἐξέθεσαν ἀκριβῶς τὰ γεγονότα.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΛΕΣ...

Ἀνάμεσα σ' αὐτούς καί ὁ συνοδευὼν τούς μαθητές πού ἀνέφερε ὅτι εἶδε τὸ μαχαίρι, πράγμα πού ἀνάγκασε τὴ διεύθυνση νὰ ζητήσῃ τήν παρέμβαση τῆς Ἐπιθεώρησης.

Κι ἀπὸ τότε ἀρχίζουν νὰ φανεῖται διάφορα πράγματα, πού δείχνουν τίς ἀτασθαλίες τῆς Διοίκησης, τῆ ρουσφετολογίας καί τὸ ἀίσχος πού βασιλεύει στήν ἐπαρχία.

Ἐνας μαθητὴς πού δέχεται μίαν τέτοια ἀδίκη ἐπίθεση εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀντιμετωπίζει θετικά τὸ σχολεῖο. Ἐτσι, τὸ μόνο πού μπορεῖ νὰ ὀγει ἀπὸ τὰ σχολεῖα εἶναι πλάσματα φοβισμένα, δουλικὰ, ἔτοιμα νὰ δεχτοῦν ὅποιον δῆποτε αὐθαιρεσία. Καί ὅποιοι-

δῆποτε καθηγητῆς ξεκινᾷ μέ κάποιο ἰδανικό γιὰ νὰ προωθήσῃ τήν Παιδεία σ' ἓνα ψηλότερο ἐπίπεδο καί νὰ διδάξῃ τὴν ὑπεύθυνη δημοκρατικότητα στοὺς μαθητές του, ἀντιμετωπίζει διώξεις ἀπὸ ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ κράτους, καθώς καί ἀπὸ τούς εὐνοούμενους του.

Ἵσως γι' αὐτόν τὸ λόγο, οἱ νεοδιόριστοι στέλνονται στήν ἐπαρχία, ὅπου ὁ χωροφύλακας καί ὁ ἐκάστοτε Νομάρχης ἔχουν τὸ πᾶν στὰ χεῖρά τους, γιὰ νὰ κόβονται τὰ φτερά σέ ὁποιοδήποτε προσπαθεῖ νὰ βελτιώσει τήν Παιδεία. Γι' αὐτὸ ὁ σκοταδισμός, γι' αὐτὸ ἡ ἀμορφωσιά, γι' αὐτὸ τὰ δεινὰ πού καταγγέλλονται καί γράφονται ἢ ὄχι στόν τύπο. Φυσικά, κανεὶς δέν κάνει τίποτε γιὰ νὰ ἐκλείψουν αὐτὰ τὰ δεινὰ, ἀφοῦ ἀπ' αὐτὰ ἀντλεῖ ἡ ἀρχουσα τάξη τὴ δύναμη γιὰ νὰ διακονεῖ τὴν κυριαρχία τῆς.

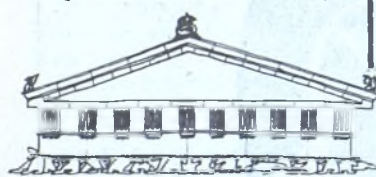
Προχωρῶ στὰ γεγονότα κι ἀφήνω νὰ κάνουν τίς κρίσεις οἱ ἀναγνώστες. Ἡ Ἐποπτεία Πατρῶν διέταξε ἀνακρίσεις γύρω ἀπὸ τὰ γεγονότα. Ἦρθε στήν Ἰθάκη κάποιος Ἐπιθεωρητῆς στίς 3/11, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τόν τρόπο πού διεξήγαγε τίς ἀνακρίσεις, ἔδωσε τὴν ἐντύπωση - πού ἀργότερα ἔγινε θεβαιότητα - ὅτι γινώριζε τὰ γεγονότα ἀπὸ ἄλλη πηγή, ἐννοικὰ διακείμενη πρὸς τὸν «μαχαιροδγᾶλη» καθηγητὴ. Προσπάθησε δηλαδὴ νὰ στρέψει τὴν ἀνάκριση στό ὅτι ὁ καθηγητῆς πού εἶδε τὸ μαχαίρι «ἔδινε πολὺ θάρρος» στοὺς μαθητές σὺνταπε φίλιες μ' αὐτούς. Ἀμφισβήτησε τόσο τὴ μαρτυρία του γιὰ τὸ μαχαίρι, ὅσο καί τὸ ὅτι οἱ μαθητές δέν εἶχαν καμία εὐθύνῃ γιὰ τὴν συμπεριφορὰ τοῦ «μαχαιροδγᾶλη» καθηγητῆ. Προσπάθησε μάλιστα νὰ δλεάσει τούς καθηγητές πού εἶχαν ἔγγραφα ζητήσει τὴν παρέμβαση τῆς Ἐπιθεώρησης γιὰ τὴν ἀπαράδεκτη στάση τοῦ «συναδέλφου» τους, ὑποσχόμενος ἔμμεσα εὐνοικῆς μεταθέσεις στήν Ἀθήνα ἢ τὴν Θεσσαλονίκη, ἀρκεῖ νὰ δέχονταν νὰ ἀποσύρουν τίς ἀναφορές τους καί «νὰ κλείσει τὸ θέμα». Βεβαίως, αὐτὸ δέν θὰ ἦταν τόσο εὐκολο ἂν οἱ μαθητές εἶχαν πραγματοποιήσει τὴν προθεσὴ τους νὰ ὑποβάλλουν μῆνυση κατὰ τοῦ «μαχαιροδγᾶλη», ἀλλὰ τούς ἀπότρεψε ὁ Διοικητῆς τῆς Ἀστυνομίας, ὁ ὁποῖος ὅμως δέχτηκε μῆνυσεις πού ὑπόβαλε καθηγητῆς, φίλος τοῦ «μαχαιροδγᾶλη», κατὰ τῶν καθηγητῶν πού τὸν καταγγείλαν. Ἡ ἐξήγηση βρίσκεται στίς φιλικές σχέσεις καί τὴν περιέργη συνεργασία πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στοὺς ἀστυνομικούς καί σέ ὁρισμένους καθηγητές.

Ὁ Ἐπιθεωρητῆς ἀναχώρησε χωρὶς νὰ δώσει λύση σέ τίποτε καί δέν ἔχει ἀκόμα ἀνακοινωθεῖ τὸ πόρισμα. Τὸ Λύκειο τώρα βρισκόταν σέ μιά κατάσταση ἐκρηκτικῆς. Ὁ καθηγητικός σύλλογος ἀδύνατον νὰ λειτουργήσει, γιὰτί οἱ καθηγητές, πού ἤθελαν νὰ ἀποκαλυφθεῖ ἡ ἀλήθεια, ἀντιμετώπιζαν τὴν ἐκρότητα τῶν συναδέλφων τους, συμπεριλαμβανομένων κι ἐκείνων πού τρέμαν ἀπὸ τὸ φόβο μήπως ἡ θεοσύλη τους πάθει τίποτε καί γι' αὐτὸ κρατοῦσαν μιά στάση «εὐνοικῆς οὐδετερότητας» ὑπὲρ ἐκείνων πού φαίνονταν πιά ὅτι εἶχαν τὴν ὑποστήριξη τῶν ἀρχῶν.

Στὸ μεταξύ μαθητές, γονεῖς, Δημοτικό Συμβούλιο, τοπικός τύπος (ἐφημερίδα «Ἰθάκος»), ζήτησαν νὰ φύγῃ ὁ «μαχαιροδγᾶλης» καθηγητῆς μέ ψηφίσματά τους. Ὅλοι περιμένουν τὸ πόρισμα ἀπὸ τὴν ἀνάκριση. Καί ἔαφνου στίς 18-11-79, φτάνουν ἀποσπάσεις γιὰ τόν «μαχαιροδγᾶλη» καί τόν καθηγητὴ πού εἶδε τὸ μαχαίρι, «γιὰ ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης», ὅπως δηλώνει ἡ Ἐπιθεώρηση, ἀλλά «γιὰ διευκόλυνση τοῦ ἔργου τῆς ἀνάκρισης», ὅπως δηλώνει ὁ Ὑπουργός σέ ἀπάντησιν σέ σχετικὴ ἐπερώτηση στὴ Βουλὴ.

Ἡ Ἐπιθεώρηση αὐτὸ τὸ «ἄθωο» ψέμμα γιὰ τίς «ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης» βρήκε σὴν ἀπάντησιν στό θόρυβο πού ξεσηκώσαν αὐτές οἱ ἀποσπάσεις. Οἱ μαθητές ξενοχτοῦσαν ἔξω ἀπὸ τίς κλειδωμένες αἴθουσες τοῦ σχολείου, μέσα σὸ φοβερό κρῖο καί στίς βροχὲς τοῦ Νοέμβρη, οἱ γονεῖς καί τὸ Δημοτικό Συμβούλιο διαδηλώνουν τὴν ὀργή τους. Ἐντελῶς ἄνθρωποι εἶναι βέβαια ἡ μεταχείριση τῶν δύο καθηγητῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος τοποθετεῖται στὴ Σάμη, σέ ἀπόσταση μῆς ὥρας μέ τὸ καράδι, γιὰ νὰ μὴν ἀναγκαστεῖ καί ἡ γυναῖκα του νὰ ἐγκαταλεῖψῃ τὴν ὠραιότατη θεοσύλη τῆς σὸ τοπικὸ ΠΙΚΠΑ καί μέ ἐλλίδα ἐπιστροφῆς του ὅταν «ἡσυχάσουν τὰ πράματα» (ἤδη πῆρε καί προαγωγή!). Ὁ ἄλλος, νεοδιόριστος, τοποθετεῖται σ' ἓνα χωριὸ τῆς Κεφαλληνίας, τὴν Πάστρα, πού δέν ἔχει σπίτια γιὰ νοίκιασμα, σέ μιά θέση ὅπου δέν μπορεῖ νὰ καλύψει οὔτε τὸ κανονικὸ του ὠράριο (μόλις 16 ὥρες μέ μαθηματικά, φυσικά, γεωγραφίες κτλ.), ἀφήνοντας τὸ Λύκειο Ἰθάκης νὰ μοιράζεται τὸν μαθηματικὸν τοῦ Γυμνασίου. Ἡ μετάθεση χαρακτηρίζεται ἀπ' ὅλους τούς καθηγητές «δυσμενῆς» ἢ «ἐξορία». Μέχρι τώρα ἡ Πάστρα καλυπτόταν ἀπὸ μαθηματικὸν τοῦ Ἀργοστολίου, πού πηγαίνον-

θητές συμπεριφέρονταν, ὥς τότε, ἀπόλυτα σεμνὰ καί δέν ἐνοχλοῦσαν κανέναν. Σημειώθηκε ἀναταραχὴ στήν παρέα τοῦ καθηγητῆ, ὅπου βρισκόταν «προνομιούχος» μαθητῆς τοῦ ἴδιου γυμνασίου, πού ἦταν ἀδελφός τῆς γυναίκας του. Ὁρισμένοι καθηγητές προσπάθησαν νὰ συγκρατήσουν αὐτὴν τὴν ἐπίδειξη μεσαιωνικῶν ἀντιλήψεων πού ἐξέθετε στὰ μάτια τῶν ἄλλων θαμῶνων τὴν σοβαρότητα καί τὸν πολιτισμὸ ὁλόκληρου τοῦ «καθηγητικού σώματος». Ὁ καθηγητῆς ὅμως πού δημιούργησε τὸ ἐπεισόδιο, πῆρε τὸ αὐτοκίνητό του, πῆγε τὴν οἰκογένειά του σὸ σπίτι καί ἐπέστρεψε «γιὰ νὰ καθαρίσει», ὅπως δήλωσε.

χονταν εκεί με τό αυτοκίνητό του. Πηγαίνοντας εκεί ο διωκόμενος αντιμετώπισε τόν τρόμο γονέων και μαθητών, γιατί είχε έντεχνα διαδοθεί ότι... αυτός ήταν πού 'χε δγάλει τό μαχαίρι!

Μαθητές, γονείς. Δήμος της 'Ιθάκης διαμαρτύρονται γιά τόν έμπαιγμό από τήν 'Επιθεώρηση και κατεβαίνουν σέ μαχητικές εκδηλώσεις γιά τήν παραμονή τού καθηγητή τους. Τά «ΝΕΑ», ή «ΑΥΓΗ», ό «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ», δημοσιεύουν σχετικά άρθρα και διαμαρτυρίες. Οί βουλευτές Κεφαλληνίας κάνουν έπερώτηση στή Βουλή και παίρνουν τήν προαναφερθείσα απάντηση. Οί καθηγητές ζητούν από τό ΕΛΜΕ Κεφαλληνίας-Ιθάκης νά πάρει θέση. 'Αλλά τό συνδικαλιστικό όργανο άπαντά ότι δέν μπορεί νά πάρει θέση πριν βγει τό πόρισμα της άνάκρισης και πριν εκδικασθούν οί μηνύσεις και άρνείται νά προστατεύσει τό θιγόμενο μέλος της από τήν άθαιρεσία της 'Επιθεώρησης.

Ό διωγμένος στήν Πάστρα καθηγητής και ένας άλλος πού τόν ύποστήριξε άμεσα, ύποβάλλουν, μέ τή σειρά τους, γιά νά άμυνθούν, μηνύσεις, μέ σκοπό νά άναγκαστεί ό φίλος τού «μαχαιροδάλτη» νά άποσύρει τίς δικές του.

Τά θάσανα τών δύο αυτών καθηγητών, πού έναντίον τους στράφηκε τελικά ή μήνις τών σκοταδιστών, δέν σταματούν έδω. Ό έξόριστος στήν Πάστρα, ύπέστη δυό-τρεις κρατήσεις από τόν πενήχρο μισθό του γιά «άδικαιολόγητη άπουσία», παρά τό ότι προσκόμισε δικαιολογητικά παραμονής γιά εξετάσεις σέ κρατικό Νοσοκομείο. Ό δεύτερος άπειλείται μέ παρόμοια ποινή γιά μη έμπροσθεν ύποβολή αίτησης άδείας (άναγκάστηκε νά λείψει έπειγόντως γιά τρεις ήμέρες, ζήτησε τηλεφωνικά και έγγραφα τήν άδεια και έφυγε, ενώ ή διαδικασία πού έχει επιβάλει στήν περιφέρεια ό Νομάρχης είναι νά ζητείται άπ' αυτόν(!) πέντε μέρες

προηγούμενα ή άδεια, δηλ. νά προβλέπονται πρό πενήνθήμερο όλα τά έκτακτα περιστατικά! 'Απ' ό,τι ξέρω, είναι ή μόνη περιφέρεια της 'Ελλάδας όπου ό Νομάρχης κι όχι ή 'Επιθεώρηση εγκρίνει ή όχι τίς άδειες τών εκπαιδευτικών. Κι άκόμη, ή μόνη περιφέρεια όπου ό υπάλληλος είναι ύποχρεωμένος νά κοινοποιεί σ' όλους τούς ενδιάμεσους της 'Επιθεώρησης και της Νομαρχίας τά πιο προσωπικά του θάσανα γιά νά μή στερηθεί τίς 4.000 άπ' τίς 12.000 σελίδες τού σάν πειθαρχική ποινή.

Είναι ή μόνη περιοχή της 'Ελλάδας όπου ή διοίκηση τού συνδικαλιστικού όργάνου τών καθηγητών άρνείται νά διαμαρτυρηθεί και νά θέσει αυτά τά προβλήματα σέ γενική συνέλευση μέ άστεία προσήματα (δέν είναι γραμμένα στήν ήμερήσια διάταξη, είναι προσωπικά, κτλ). Είναι ή μόνη περιοχή της 'Ελλάδας όπου ό Νομάρχης καλεί στό γραφείο του καθηγητές νεοδιόριστους και τούς διατάζει νά κόψουν τό μούσι τους, γιατί άλλιώς θά τούς άπολύσει! Μέ λίγα λόγια, γιά μένα πού πρώτη φορά θρήνηκα στήν επαρχία, είναι πρωτοφανές νά διαπιστώνω ότι ή 'Επιθεώρηση, ό συνδικαλισμός κι όλες οί άρχές (μ' εξαίρεση τίς Δημοτικές) περιμένουν τίς έντολές της Νομαρχίας γιά νά πράξουν άνάλογα, ένεργώντας σ' ένα κλίμα σκευωρίας, άστυνόμευσης κι άγαστής συνεργασίας ενάντια σέ όποιονδήποτε προσπαθεί νά φερθεί στοιχειωδώς δημοκρατικά και νά προσφέρει κάτι παραπάνω στόν τομέα πού λέγεται Παιδεία.

Π.Π

Σ.Σ. Στίς 7-2-1980 άποσύρθηκαν άμοιβαία οί μηνύσεις πού άναφέρονται στήν έπιστολή τού άναγνώστη μας, ένώπιον τού δικαστηρίου. Έκκρεμεί όμως άκόμα μία δίκη. Μαθητές, γονείς και γενικά ό λαός της 'Ιθάκης έχουν ήδη δγάλει τά συμπεράσματά τους.

● 'Αλλού, σέ ταβέρνα πάλι, μο-
ναρχικοί έπωφελούνται
από τό Καρναβάλι και προκαλούν.

'Αγαπητό 'Αντί,

Τίς μέρες της 'Αποκριάς έγιναν - όπως και πολλοί άλλοι δημοκράτες πολίτες - μάρτυρας ενός σοβαρού έπεισοδίου πού προκλήθηκε από βασιλοχουντικά στοιχεία. Συγκεκριμένα τό βράδυ της Κυριακής 17 Φλεβάρη σέ μία ταβέρνα στό χωριό, βρίσκονταν μερικά βασιλοχουντικά στοιχεία τά όποια είχαν τοποθετήσει πάνω στό τραπέζι ένα ήμερολόγιο κάποιας βασιλικής ένωσης μέ τήν φωτογραφία τού Γλύξμπουργκ. Μόλις έγινε άντιληπτό τό γεγονός από δημοκράτες πολίτες δημιουργήθηκε κάποια άνησυχία και έγινε παρατήρηση στόν καταστηματούχο νά κάνει σύσταση στό βασιλοχουντικά στοιχεία και νά σταματήσει χωρίς συνέπειες αυτή ή πρόκληση. Αυτή ή ένέργεια ήταν μάταιη μάς και είναι γνωστή ή πολιτική τοποθέτηση και ή δράση τού καταστηματούχου.

'Ακολούθησαν μερικές λογομαχίες και διαπληκτισμοί και θλέποντας τά έν λόγω στοιχεία ότι τό κλίμα δέν σηκώνει παραμονή, τά μάζεψαν και έφυγαν βρίζοντας τούς πάντες και τά πάντα.

Τό σημαντικότερο στοιχείο σ' αυτήν τήν ύπόθεση είναι ή άπουσία της χωροφυλακής, πού διαθέτει μία σημαντική δύναμη σέ άνδρες στό χωριό αυτό. Όταν είναι νά πιάσουν κάποιον δημοκράτη πού τόλμησε νά τραγουδήσει τό «πότε θά κάνει ξαστεριά» φτάνουν στή στιγμή - μεσολαβώντας φυσικά τού χαφιέ πού δέν είναι άλλος από τόν καταστηματούχο. Στήν προκειμένη περίπτωση τό έπεισόδιο κράτησε περίπου δυό ώρες και δέν φάνηκε ούτε ένας χωροφυλακας. Πάλι καλά θά μου πείτε, γιατί πρώτα-πρώτα θά συνέλαμβανε τούς δημοκράτες πολίτες....

Στό χωριό έχει ένταθεί σέ μεγάλο βαθμό ή άνησυχία τών κατοίκων γιά τήν τύχη τού πολιτευμάτος μας και ή κυβέρνηση και τά έκτελεστικά της όργανα, π.χ. ή Χωροφυλακή άδιαφορούν ή άκόμη και δίνουν τήν συγκατά-
θεση τους γιά τέτοιου είδους ένέργειες.

Μέ πολλήν άνυπομονησία περιμένουμε νά αναλάβουν οί άρμόδιοι - άν υπάρχουν, τίς ένθύνες τους γιά νά εξαληφθούν τέτοιου είδους εκδηλώσεις από τό βασιλοχουντικό παρακράτος. Άν δέν συμβεί αυτό τήν επομένη φορά φοβόμαι ότι ή αντίδραση τών δημοκρατικών πολιτών θά είναι πιο δυναμική και άποτελεσματική....

Μέ έκτίμηση
Π.Σ.

ΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ...

● 'Από τό Ρήγα Καπάτο πήραμε τό γράμμα - σχόλιο σέ όσα τού καταμαρτυρούσε ό Ντίνας Σιώτης στό Τ.χ. 141:

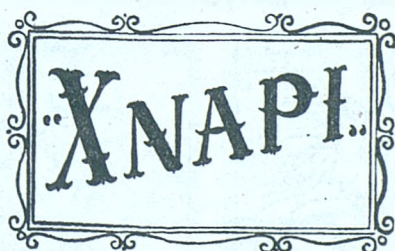

'Αγαπητέ κ. διευθυντά

Αυτή ή απάντηση φτάνει μέ καθυστέρηση. Συμπάθω. Στό τεύχος 141 τού ANTI ό 'Αγιοφρανσι - όχι γκι - σκανός (και ισπανοτραφής, ύποθέτω;) άνα-

ΙΠΠΑΛΕΚΤΡΥΩΝ

1. Τάκη Θεοφιλάτου
"Ερκος 'Οδόντων.
2. Τάκη Θεοφιλάτου
"Η "Αλωσις της Κωνσταντινουπόλεως
και άλλα ρεμπέτικα.
3. Γιάννη Ρεμούνδου
Modus vivendi
ή
Γυμνό μοντέλο πού ποζάρει
και άντιστέκεται.

βιβλία
δισκοί
αφίσσες

γιώργος τσιλδερίκης

κίαφας 5 και ακαδημίας - τηλ. 36.05.493
σωστή επιλογή βιβλίων-χαμηλές τιμές

γνώστης κ. Σιώτης με την προσφώνηση «Φίλοι του ANTI», μ' άλλα λόγια «'Αξου κόσμο», μου καταμαρτυρεί πώς άλλαξα τό όνομα του περουνιάνου ποιητή Σέζαρ (sic) Βαγι-έχο (sic) σέ Κάισαρ Βαλλιέχο. Φυσικά μαζί με την ...καταγγελία πάνε και τά σχετικά «στοιχειώδη» και... δέ συμμαζεύεται.

Ακόμα και γιά μουσικά μισό-κουφους, τό πράμα δέ χρειάζεται καν διευκρίνιση. Διαβάζοντας τίς δυό γραφές, μονάχα ό έντελώς κουφός δέν θά καταλάβει ποιά είναι ή σωστή. Γιά Ισπανοτραφεϊς, όμως, «άγιοφρανο-ισκανούς» χρειάζεται μιά γραμματική έρμηνεία μήπως και καταλάβουν. Ίδού την: Στίς χώρες της Λατινικής 'Αμερικής δέν υπάρχει διαφορά μεταξύ των συμφώνων c και s. Καί τά δύο προφέρονται όμοια: César = Σέσαρ. Τό έλληνικό ζ είναι άνύπαρκτο σάν ήχος στό Ισπανικό άλφάβητο. Τόσο στην Ίσπανία, όσο και στή Νότιο 'Αμερική. "Όσο γιά τά δύο «συνεχόμενα» (sic) ll, πληροφορώ τόν κ. Σαφρανόσικο ότι δέν είναι άπλως συνεχόμενα. Τά δύο μαζί αποτελούν τό ξεχωριστό και άδιάρετο 14ο γράμμα του Ισπανικού άλφάβητου, έλλιε=Βαλλιέχο. Ό τρόπος όμως προφοράς αυτού του γράμματος ποικίλει, τόσο στην ίδια την Ίσπανία, όσο και στίς χώρες της Λατινικής 'Αμερικής. Γιά νά «βρεθούνε», λοιπόν, κάπου οί εκατοντάδες έκατομμύρια Ισπανόφωνοι σχετικά μ' αυτό και όλες τίς άλλες γλωσσικές διαφορές τους, έχουν όρίσει δυό μεσολαβητές κοινής άποδοχής: Τό Diccio-Nario de la Real Academia «Λεξικό της Βασιλικής 'Ακαδημίας» της Μαδρίτης, και τό MANUAL DE PRONUNCIACION ESPAÑOLA, μοναδικό στό είδος του σύγγραμμα του Tomás Navarro Tomás = «Έγχειρίδιο Ίσπανικής Προφοράς», πού εκδίδεται υπό την επίβλεψη του 'Ανώτατου Συμβούλου Έπιστημονικών έρευνών του Ίνστιτούτου Miguel de Cervantes (Σερβάντες, κατά

τόν κ. Σιώτης;) αλλά άς είναι.

Πρίν τόν παραπέμψω σ' αυτά τά συγγράμματα (στό δεύτερο νά κοιτάξει στό κεφάλαιο μέ τόν τίτλο *Yeísmo*), άνακεφαλαιώνω: τό γράμμα ll στην 'Αργεντινή προφέρεται τζ, τραβηχτό, όπως στή λέξη *τζόσορας*. Στή δέ Ναβάρρα της Ίσπανίας λιέ ή λιά, όπως στή λέξη *σφαλιάρα*. Καί τί θά κάνομε μέ τούς φραγκισκανούς *καλόγερους*; 'Ασφαλώς, έφεξης, είναι φρανο-ισκανοί. "Όσο γιά τόν Κάισαρά μου και τό δικό του Σέζαρ (sic) πληροφορώ τόν κ. Σιώτη πώς ούτε τό ένα είναι έλληνικό, ούτε τό άλλο περουνιάνο. Καί τά δύο είναι μετάφραση του ονόματος Γάιος Ίούλιος CAESAR. Τόν έχει άκουστά;

Τελειώνοντας, σάς έσωκλείω αυτήν την πρόσφατη συνέντευξη πού έδωσα γιά τόν Κάισαρα Βαλλιέχο και την ποίησή του στην έφημερίδα της Λίμας «El Comercio». Τί σύμπτωση! Σέ μιά έρώτηση υπαινίσσομαι άκριβώς την κακοποίηση του ονόματός του στην «Παγκόσμια 'Ανθολογία». 'Αν ό κ. Σάν Φρανόσικο (!) επιθυμεί νά διορθώσει μαζί μ' έμένα και τόν περουνιάνο πού μου πήρε τή συνέντευξη, παρακαλώ θερμά, κ. διευθυντά θέσατέ τη στή διάθεσή του. Ίδού ή Ρόδος: Δημοχάρους 60.

Ευχαριστώ πολύ
Ρήγας Καππάτος

Υ.Γ. 'Αν ό κ. Σιώτης μένει στό Σάν Φρανόσικο, συγχωρείται. 'Όλα νερό κι άλάτι. Καί τούτο, γιατί δέν πρόκειται νά καταλάβει.

ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΚΕ

● Ό άναγνώστης μας Γ. Γουναράκης γράφει και τή δική μαρτυρία μέ άφορμή τή διάσπαση στό ΕΚΚΕ και όσα γι' αυτήν γράφτηκαν στό ANTI (τχ. 142, 143, 144, 145):

Πιστεύω ότι ένα μεγάλο κομμάτι - ίσως τό μεγαλύτερο - πού έχει άποχωρήσει από καιρό χωρίς

θόρυβο - μεμονωμένα ή όμαδικά - από τό ΕΚΚΕ δέν έχει ποτέ μιλήσει και έκφραστεί πρός τά έξω. Ίπειδή ύπήρξα μέλος του ΕΚΚΕ και στέλεχος των μετωπικών παρατάξεών του πήρα τό θάρρος νά σάς άπευθύνω τήν έπιστολή πού ακολουθεί γιά τό διάλόγό σας. Ή έπιστολή αυτή πέρα από τήν πολιτική σήμανση περιέχει σχηματικά έναν προβληματισμό πού διήλθε μέσα από συζήτηση μέ παλιούς συντρόφους γιά τό τί ήταν τό ΕΚΚΕ και πώς αναδειχτηκε, στιγμιαία, σέ μιά σημαντική πολιτική δύναμη. Παρόλο πού ό τρόπος διατύπωσης ξεφεύγει από τόν «πολιτικό», θεωρήσα ότι είναι προτιμότερος γιά τήν άποψη αυτή.

● Καί συνεχίζει:

Μιά παρατήρηση. Χωρίς μουτζούρες και σσησίματα, μετανιωμούς και λάθη. Νά φύγει κανείς άπ' αυτό τό σπίτι χωρίς νά τό σκάσει από τό παράθυρο και χωρίς νά χαλάσει τόν κήπο: (Φίλε μή μέ πιστεύεις πιά. Στηρίζου στό δικά σου μπράτσα). Αυτό είναι τό πρόβλημα - νά μήν αφήσεις χρέη και χαλάσματα. Κανένα πάτημα, κανένα έχνος στην καινούργια χλόη. Μονάχα μιά σωστή παραίτηση. Χωρίς σσησίματα και λάθη - χωρίς έπιστροφή.

(Γ. Λυκιαρδόπουλος ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ).

Στά τελευταία τεύχη του περιοδικού ANTI (142, 43, 44, 45) δημοσιεύτηκαν μιά σειρά από κείμενα σχετικά μέ τίς πρόσφατες έξελίξεις στό ΕΚΚΕ. Μέλος γιά χρόνια του χώρου πού έδρασε τό ΕΚΚΕ κι ενώ βρίσκομαι έξω άπ' αυτό έδώ και δυό χρόνια μαζί μέ όρισμένους παλιούς φίλους έκανα μερικές διαπιστώσεις. Μέ τό θάρρος της απόστασης από τό χώρο και τό χρόνο των γεγονότων θεωρώ καλό νά τίς καταγράψω. Ό διαπιστώσεις αυτές δέν διεκδικούν - κι ούτε μ' άπασχολεί - παρέμβαση στή διαμάχη των συγγραφέων. Στά κείμενα όμως αυτά παρουσιάζονται συμ-

πυκνωμένες αλλά πρόσφορες γιά μιά κριτική ματιά οί άπόψεις των όμαδοποιημένων ή όχι τάσεων πού παρουσιάστηκαν άπ' τό σημερινό ΕΚΚΕ. (των μελών πού ύπογράφουν τά α' κείμενο κι έμφανίστηκαν σάν «Ε.Π. του ΕΚΚΕ», της «Κ.Ε.», των μελών της ΑΑΣΠΕ πού άποχώρησαν, του Κ.Σ. της ΑΑΣΠΕ, της ΑΑ-ΣΠΕΤ). Διατυπώνοντας τήν κριτική μου (στά δυό πρώτα κείμενα) εκείνο πούρχομαι νά διεκδικήσω είναι μιά άλλη διάσταση. Τή διάσταση των έντοπισμού μέσα στό χρόνο του συγκεκριμένου γεγονότος πού καθόρισε τόσο τήν άνοδο όσο και τήν πτώση του ΕΚΚΕ. Μ' άλλα λόγια τί ήταν τό ΕΚΚΕ;

Σέ μιά κριτική ματιά δέν πρέπει κανείς ποτέ νά έρμηνεύει μέ τό γράμμα τά ιδεολογικά κείμενα πού του δίνονται. Κριτική άνάλυση ύπάρχει μονάχα αν προχωρήσει πέρα άπ' τήν έπιφάνεια του λόγου, άπ' τό έκδηλο «νόημα» γιά ν' άποκαλύψει τό λανθάνον «νόημα» του κειμένου, πού ή φρασεολογία τό κρύβει και ταυτόχρονα τό άποκαλύπτει. Χρειάζεται πρώτα νά έντοπιστούν τά κομμάτια του κειμένου πού έμφανίζεται ή «συγκάλλυψη». Τούτα τά μέρη αποτελούν τό «κρίσιμο σημείο» και παρουσιάζονται μέ τή μορφή του «μύθου». Ό μύθος είναι τά σήματα των άλογων, έμμονων και γεμάτων πάθους θεμάτων, σήματα πού πρέπει ν' αναλυθούν ώστε ν' άποκαλυφτεί ένα νόημα διαφορετικό άπ' τό έπιφανειακό νόημα πού «δέν ύπάρχει» στή συνείδηση του γράφει ούτε του άναγνώστη, πού δέν ανταποκρίνεται στό κατά γράμμα νόημα.

Στά κείμενα, πού παρουσιάζονται στό ANTI, τά έμμονα αυτά και μυθικά θέματα άφορούν τίς έννοιες της «κρίσης» ή της «άνόδου» του «κινήματος». Τή διαμάχη γιά τό «ποιός είναι ό συνεχιστής των ήρωικών παραδόσεων του ΕΚΚΕ» μέ κατηγορήματα «προδοσίας του ονόματος», «ρεβιζιονισμός», «λύγισμα»

● Ό Σ. Κ. στέλνει πρωτότυπο σχολιασμό της «δελφινολογίας» και του κυβερνητικού αυταρχισμού.

κ.λ.π. 'Εάν οι διάφοροι αυτοί δροι ανάλυθούν, εμφανίζονται σαν «σημαινόντα» πού μέσα απ' αυτά «άπωθούνται» κι «άναπα-ριστάνονται» «σημαινόμενα» έντελώς διαφορετικά: οτιδήποτε άπειλεί τή συγκεντρωμένη έξου-σία, πού χάθηκε ή κινδύνευσε νά χαθεί, πού δέν έχει καμιά σχέση μέ τά μαζικά κινήματα αλλά και μετά από 'να σημείο και μέ τά μέλη τής ίδιας τους τής όργάνω-σης. Οι «αύθεντες» παρουσιάζονται σ' έκδηλη μορφή μέ «καταγγέλεις» γενικότερα. Πέρα απ' αυτό άναπαρσάινουν τίς μάξες, τά αυθόρμητα κινήματα, τους πόθους τους. Αύτά άκριβώς, ή παρουσία των άλλων σημαι-νόμενων τροφοδοτεί τό μένος των λόγων έναντίον των αντίθετων τάσεων ή όμαδοποιήσεων.

'Η περιφρόνηση στό κίνημα των μαζών, πού εκφράζεται μέσα από τήν άναγωγή τής λύσης στή διαμάχη φατριών κι έπικράτησης τής μιάς ή τής άλλης στήν έξου-σία είναι τό βασικό (Τά δάρη άνήκουν στή «ΚΕ» και τό δρόμο της, αντίστοιχα δέ ή όμάδα των διαδρωτών πού καθυστέρησε τήν άνάπτυξη). Κι έπειδή αυτό τό εί-δος περιφρόνησης είναι δύσκολο νά εκφραστεί «άποθεϊται» παίρ-νοντας ιδεολογικές μορφές πού του επιτρέπουν νά εκδηλώνεται άνοιχτά. 'Ετσι άντανάκλα κι ένα διττό σημαινόμενο: τό ένα «λο-γικό» (στή πραγματικότητα άλογο) και τό άλλο αύστηρά «άλογο».

Σέ μιά μυθολογική, λοιπόν, πραγματικότητα, όπου οι ούσες συντρέβονται, άναδύοντας θεά-ματα, αλλάζοντας τή ροή του νου, συνηθίσανε - οι παλιοί φί-λοι - σέ κείμενα: συνέπειας, γνώ-σης τής πραγματικότητας, «προσπάθειας» διέξοδου από τή χυδαιότητα της. Κείμενα πού δέν άποτελούν τίποτε άλλο παρά διασμό όλων των παραπάνω, μυ-θολογικά, χωρίς «μνήμη των γε-γονότων έντοπισμένων μέσα στό χρόνο» Στά κείμενα αυτά ό χρό-νος έχει χαθεί κι άλλοτριωθεί.

Χρειάζεται νά έπιχειρηθεί, μέ

τήν άνάμνηση, μιά πορεία επανά-ληψης τής παλιάς έμπειρίας αλλά και άνασυγκρότησής της - στό χρόνο - γιά νά δούμε τό ΕΚΚΕ. 'Η φαντασία είναι τό άπαραίτητο στοιχείο τούτης τής άνάμνησης.

Οι άναφορές των συγγραφέων των κειμένων του ΕΚΚΕ αυτό άκριβώς καταστρέφουν. Δέν έχουν μνήμη, δέ μπορούν ν' άνα-μνησθούν. Τά κείμενά του στηρί-ζονται στή Θεολογία, σ' ένα τρόπο δηλαδή σύλληψης των πραγμάτων πού ό «Άγιος δρσκει-ται στόν παράδεισο, κι ό επανα-στάτης στήν ούρά της κομματικής Ιεραρχίας. Τό ΕΚΚΕ όμως ήταν κάτι άλλο (όχι δέβαια μόνο τό ΕΚΚΕ). Αυτό πού σήμερα βρί-σκεται κάτω από τή ταμπέλα εί-ναι μόνο τά θρύψαλα εκείνου πού προσπαθεί κανείς ν' άνασύ-ρει μέσα απ' τους σκληρούς κομ-ματικούς πυρήνες και διαδικα-σίες. 'Ηταν ένα από τά κύματα πού ύψώνεται γιά μιά στιγμή και μόνο πάνω απ' τήν έπιφάνεια τής θάλασσας, τή στιγμή πού οι μάξες κάνουν τήν εμφάνισή τους στό προσκήνιο τής Ιστορίας. Τό ΕΚΚΕ ήταν τμήμα τής επανά-στασης. Κι ή επανάσταση δέν εί-ναι γεγονός πολιτικοποιημένο (=άφηρημένο). 'Αρχισε εκεί όπου μιά γενιά άναζητούσε τήν ταυτότητά της, τήν άγωνία της, τό δάθος τής πραγματικότητας τής ανθρώπινης ζωής. Τέλειωσε στή σχέση τής γενιάς μας μέ τήν πραγματικότητα, τήν άναρχία τής ζωής. 'Η επανάσταση βρίσκεται πάντα σέ πλήρη άνταρσία (μέ εί-κόνα τό Βελουχιώτη), σέ άπόλυτη άσυμφωνία μέ τήν πραγματικό-τητα. Είναι ή έλευθερία. 'Η έπι-λογή τής μιάς στιγμής πρός μιά κατεύθυνση. Μετά τήν έπιλογή και τή μετατροπή σέ κόμμα, σέ κράτος, σέ ευαγγέλιο, σέ Λόγο επιβάλλεται ή νίκη και ή ήττα, ό επαναστάτης βρίσκεται στό μαν-σωλείο, όπως έγινε μέ τό γερο-Μάο. Στή θέση του μπαίνει ό γραφειοκράτης. 'Η έπιλογή τής στιγμής, ή έλευθερία τής επανά-στασης τής γενιάς, του χώρου του ΕΚΚΕ συμπυκνώθηκε στό γεγο-

νός: τό Πολυτεχνείο, τό μπουν-τρούμι, ή φωτιά, φτάνοντας ως τήν εισβολή στήν 'Αμερικάνικη πρεσβεία, κορύφωμα και κηδεία του ΕΚΚΕ.

Οι πρωταγωνιστές του δράμα-τος, πού όλοι έχουν τή διάθεση νά τους ξεχάσουν, ή γενιά μας, πού άνδρωσε τό ΕΚΚΕ, οικοδο-μώντας τήν ΟΥΤΟΠΙΑ, ταυτιζό-μενοι μέ τό Μάο, τήν πολιτιστική επανάσταση, τά στελέχη και τους ήγέτες του ΕΚΚΕ δέ βρίσκονται στή σκηνή τή στιγμή πού παίζεται ή τελευταία πράξη του δράματος ('ή τής κωμωδίας;) από καιρό. 'Ο άρχηγός έχει ξεχωρίσει από τή μάξά, τό μίσος από τήν άγάπη. Οι πρωταγωνιστές έχουν χωρι-στεί σέ δύο μεγάλα στρατόπεδα. Είναι ό κόσμος τής μοναξιάς του δρομέα μεγάλων άποστάσεων, πού όρισε καθήκον του νά δια-φυλάξει τ' όραμα, τήν ΟΥΤΟ-ΠΙΑ, πού έμφανίστηκε γιά μιά στιγμή στή διαδικασία τής επα-ναστατικής πράξης, στους και-ρούς του δειλού και πρόστυχου. Είναι όλοι εκείνοι πού δδούν στο θάνατο μή βλέπον-τας τίποτε άλλο παρ' αυτό πού θάθελαν νά βλέπουν. 'Από τήν άλλη είναι εκείνοι πού βλέποντας τήν ΟΥΤΟΠΙΑ νά χάνεται στά δάθη του όρίζοντα άντιστρέψανε τά πράγματα, ταύτισαν τό φαν-ταστικό μέ τό πραγματικό και ζούν ένταγμένοι μέσα σέ τούτο τόν κόσμο: στό κόμμα, τήν όμάδα, τήν αυταπάτη... 'Αντικα-θιστούν τήν ΟΥΤΟΠΙΑ, μέ τό φοιτητάκο πού ψήνουμε, μέ τό κουπόνι, τίς έκλογές, τόν πολιτι-κό-πραγματό. Γράφουν και γιά τήν κρίση, τήν άνοδο, τή διέ-ξοδο...

Τούτες οι μήμες άποτελούν κομμάτι από μιά προσπάθεια γιά άντικειμενική γνώση τής πραγμα-τικότητας πού καθημερινά κακο-παθαίνει από γραφείς του τύπου των κειμένων του ΕΚΚΕ. Είναι μιά γνώση ρεαλιστική πού σημαί-νει ότι καθημερινά διεκδικείται και καθημερινά άποτυχαίνει νά πραγματοποιηθεί.

Γιώργος Γουναράκης.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΥΠΟ ΔΙΑΛΟΓΗΝ

Κύριε Διευθυντά,

Τελευταία γίνεται λόγος - μετά τίς αποκαλύψεις τής 'Αξιωματι-κής 'Αντιπολίτευσης - γιά τό φα-κέλωμα πού πραγματοποιείται στό Στράτευμα. 'Εμπνευστής όλης αυτής τής άνίερης και άντε-θνικής πράξης αποκαλύφθηκε ότι είναι ό 'Υπουργός 'Αμύνης κ. ΑΒΕΡΩΦ.

Σήμερα πού είναι άπαραίτητη ή 'Εθνική όμοψυχία, άκριβώς αυτή τήν κρίσιμη διά τό 'Εθνος στιγμή, καλλιεργείται ένας νέος διχασμός μέ άπρόδλεπτες γιά τόν 'Ελληνισμό συνέπειες.

Θά πρέπει νά γνωρίζει ό κ. ΑΒΕΡΩΦ ότι προσφέρει τήν χει-ρότερη ύπηρεσία στό 'Εθνος, τό όποιο δέν παραλείπει νά τονίζει ύποκριτικά, ότι αγαπά και φρον-τίζει. Τώρα τί είδους άγάπη πα-ρέχει, ύποδουλίζοντας τήν ΔΙ-ΧΟΝΟΙΑ, μόνο αυτός ό ίδιος τό ξέρει. 'Αλλωστε, σαν Ιστορικός και συγγραφέας πού θέλει νά λέ-γεται, δέν θά πρέπει νά του δια-φεύγει ότι ή ΔΙΧΟΝΟΙΑ είναι αυτή πού προέσφησε άπειρες καταστροφές και συμφορές στόν τόπο μας. Είναι δυνατόν όλα αυτά νά τά λησμονεί ένας πνευ-ματικός άνθρωπος, όπως του άρέσει νά αυτοτιτλοφορείται ό κ. ΑΒΕΡΩΦ, έχοντας μάλιστα και βλέψεις νά γίνει 'Ακαδημαϊκός - όλα τά 'χει ή Μαργιορή ό φερετ-ζές τής λείπει, όπως λέει και ό Λαός. 'Ασφαλώς όχι. 'Ομως, τά κελεύσματα των πατρώνων μας λέγουν πώς οι 'Ελληνες πρέπει πάντοτε νά είναι διχασμένοι γιά νά άλώνονται εύκολότερα και σί-γουρα από τους διάφορους έχθρους των. 'Ετσι ό κ. ΑΒΕΡΩΦ πιστός «τοίς κείνων ρήμασι» δια-χωρίζει τους 'Ελληνες σέ καλούς και κακούς, πράγμα πού δέν θά τολμούσαν νά πράξουν και οι πλέον 'Ανθέλληνες.

Πέρα από αυτά, δημιουργείται

μιά άπορία. Γιατί έμās τούς κα-
κούς "Ελληνες μās καλεί νά ύπη-
ρετήσουμε στόν Στρατό; Γιατί
έμεις τά μιάσματα νά πολεμή-
σουμε σέ μιά ένδεχομένη μελλον-
τική σύρραξη; Νά πολεμήσουν οί
καλοί "Ελληνες τού κ. ΑΒΕΡΩΦ.
"Όμως αυτό είναι τόσο λίγοι και
τόσο άπρόθυμοι (σέ κάθε πόλεμο
πάντοτε έδρισκαν εύκαιρία και
παράθελζαν στήν "Ελδετία κ.ά.)
νά πολεμήσουν γιά τήν Πατρίδα,
πού δέν φτάνουν. Γι' αυτό ύπάρ-
χουν και οί δευτέρως διαλογής
"Ελληνες, πού μέ τό φιλότιμο και
τήν άνιδιοτέλεια πού τούς δια-
κρίνει σκεπάζουν τά κενά των
"Εθνικοφρόνων, γιά νά έλθουν
στό τέλος οί τελευταίοι μέ τή
ίσχυρά τους άφεντικά νά βγούνε
και "Ηρωες.

Ο κ. ΑΒΕΡΩΦ θά πρέπει νά
γνωρίζει ότι όλα τά πράγματα
έχουν άκμή και παρακμή και ή
άλήθεια, όσο και άν κρυφτεί, κά-
ποτε φανερώνεται μέ όλη της τήν
λάμψη, και τότε κάθε ψεύτης
υπόκειται στίς άνάλογες συ-
νέπειες.

Φιλικά,
Μάριος Δημητριάδης

● Σ.Σ. 'Από τόν άναγνώστη μας
διαφεύγει ίσως ή ύπαρξη τού
Σχεδίου "Ε" πού είχε άποκαλύ-
ψει τό περιοδικό μας. Σ' αυτό
έχει προνοήσει ό κ. 'Αθέρωφ γιά
τήν μη συμμετοχή των πολιτών Β'
κατηγορίας σέ όρισμένους πολέ-
μους: μόνο πού αυτή ή μη συμμε-
τοχή σημαίνει ταυτόχρονα άφο-
πλισμό, περιορισμό και φυλά-
κιση.

● ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΕΡΗΜΕΝΑ

'Αγαπητό 'Αντί,
Χθές έπεσε στά χέρια μου τό
τεύχος 6, περίοδος Β', 16 Νοεμ-
βρίου 1974. Διάβασα τό «Πολυ-
τεχνείο πέρα από τό μύθο» -
«έπτά όμάδες άπαντούν σέ πέντε
άπό τά έπτά έρωτήματα πάνω σέ
πραγματικά περιστατικά». Στά-
θηκα στό έρώτημα 7.

«Η προβοκάτσια. 'Ας άναφερ-
θούν μεμονωμένες περιπτώσεις
και μορφές της. 'Αποκλείεται
παρ' όλα αυτά όρισμένες έξτρε-
μιστικές ένέργειες και μιά αντί-
στοιχη συνθηματολογία νά
υπήρξε έργο υπεραριστερών άτο-
μικών περιπτώσεων και όμά-
δων;». Καί πιο κάτω «έθεάθησαν
έπίσης οί άπεργοσπάστες φοιτη-
τές Φαρμακίδης και Παπανική-
τας». ΟΜΑΔΑ Β.

'Αλλά, άς έλθουμε στήν ούσία.
'Ο Παπανικήτας άπείχε άπό τά
μαθήματα της Ιατρικής σχολής.
'Αλλάς πήγαινε στά εργαστήρια
της Παθ. Φυσιολογίας στά όποια
είχε άπουσίες. "Όσο γιά τό θέμα
της προβοκάτσας τό άφήνω στήν
χρυσή τού άναγνωστικού σας κοι-
νού και των συμφοιτητών μου.

Μετά Τιμή,
Ν. Ι. Παπανικήτας.

Υ.Γ. 'Ο φίλος μου Φαρμακίδης

δέν μπορεί νά σās γράψει γιατί
λείπει στό έξωτερικό γιά σπου-
δές.

● Δυό φίλοι τού ΠΑΣΟΚ, ό Γ.
Χριστοδούλου και ό Γ. Γκολφι-
νόπουλος γράφουν:

● 'Ο Γ. Χριστοδούλου άπαντά
στούς έπικριτές - άπό τή μεριά
τού ΚΚΕ:

Κατηγορούν τό ΠΑΣΟΚ ότι
δέν είναι κόμμα έργατικό και
άγροτικό, αλλά άντίθετα είναι
«Μικροαστικό» και έχει στραφεί
στόν «Δημοσιούπαλληλικό το-
μέα». Κάνουν μεγάλο λάθος.
Γιατί τό ίδιο τό ΚΚΕ δέν είναι
έργατικό, αλλά ούτε και άγροτικό
κόμμα. 'Η δύναμή του στήν πε-
ρήφανη άγροτιά μας είναι έλάχι-
στη. Είδικα γιά τήν έννοια «έρ-
γατικό» θά ήθελα νά μου άπαν-
τήσουν έναν θεωρούν έργάτες τούς
διάφορους ιδιοκτήτες άκινήτων,
τούς διάφορους διωχθέντες, οί
όποιοι είναι όπαδοί τού ΚΚΕ και
ιδεολόγοι.

● 'Ο Γ. Γκολφινόπουλος -
άναφερόμενος στό σημείωμα τού
«'Αντήνορα» (τχ. 137) - γιά τό
ρόλο τού ΠΑΣΟΚ στίς μελλοντι-
κές εξέλιξεις, γράφει:

Συμπατασάσόμενος φανατικά
στήν μία άπό τίσ δύο πλευρές
κατάστροφάντησης της ταυτότη-
τας τού κινήματος, άναπτύσσει
έτσι ό 'Αντήνωρ κατά κόρον τίσ
«προθέσεις» τού Π.Α.Σ.Ο.Κ. - εν-
σεβείς πόθοι; - γιά τήν ύλο-
ποίηση της «Ιστορικής» επιλογής
του: τήν άνάληψη τού ρόλου στήν
δικοματική έναλλαγή της κατε-
στημένης έξουσίας πρός διαι-
ωνισή της, άποποιούμενο τίσ
ιδεολογικές του άρχές και πολι-
τικές του θέσεις.

Τώρα, κάτω άπό ποιά στοιχεία
πού θά μπορούσαν νά άμφισβη-
τήσουν τή γνήσια ιδεολογικοπο-
λιτική ύπαρξη τού Π.Α.Σ.Ο.Κ.,
κάτω άπό ποιά γεγονότα θά μπο-
ρούσε νά ξεπηδήσει μία τέτοια
ντέ φάκτο προοπτική, είναι τά
έρωτήματα πού ζητούν άπάν-
τηση, πριν τά έπιμελώς συναρμω-
λούμενα καταστρεπτικά κατα-
σκευάσματα γιά τό λαϊκό κίνημα,
διάζοντας τήν θετική πραγματι-
κότητα, κυφορήςσουν ένα έν-
τροματικό πιασώρισμα.

Φιλικά
Γ. Γκολφινόπουλος

● 'Ο Κ. Κασκαλίδης, είναι έρ-
γάτης σέ έργοστάσιο, τακτικός
άναγνώστης μας, όπως μās γρά-
φει, και μās συγχαίρει γιά τήν
«άντιδιαφήμιση». Καί συνεχίζει:

Συγχαίρω τόν άναγνώστη σου
'Αντώνη Φ. (τχ. 145) γιά τίσ θέ-
σεις του σχετικά μέ τό κόπνισμα,
άλλά δέν συμφωνώ μέ τή γνώμη
του γιά τούς νέους.

Μήπως ταυτίζεται μέ τίσ θέσεις
τού διδύλου «'Η προοδευτική
νεολαία και τό πολιτικό μας πρό-
βλημα» πού διαφημίζεται στό
ίδιο τεύχος τού «'Αντί»; Είναι
όπαδός των θέσεων αυτού τού
διδύλου «γιά άπελευθερωμένο
τρόπο ζωής» μέσα στήν άστική
κοινωνία;

Οί προοδευτικοί νέοι μας σή-
μερα άκολουθούν συνεπή πολι-
τική γραμμή και σύντομα θά τό
δούν όλοι οί άπιστοι.

Οί προοδευτικοί νέοι και ή έρ-
γατική τάξη θά φέρουν τήν άλ-
λαγή, έστω και άν δέν σās άρρέσει.

Κ. Κασκαλίδης

● Δήλωση τού κ. Μοσχάφ γιά
τό 'Αφγανιστάν προκαλεί αυτήν
τήν έντονη αντίδραση άναγνώστη
μας:

'Αγαπητό 'Αντί,

'Ολόκληρο λοιπόν τό συγνη-
σιακό φάσμα, έξικνούμενο και
μέχρι άκραίων σωματικών εκδη-
λώσεων (ναυτία) φιλοξενείται
στόν Κωστή Μοσχάφ και στό
γραπτό του μέ άφορητή τή μοίρα
τού τραγικού λαού τού 'Αφγανι-
στάν (ΝΕΑ, 6/3/80).

'Η θλίψη αυτή, μαθαίνουμε,
πού φέρνει... ναυτία (!) κατέχει
τόν καλοπροαίρετο κ. Μοσχάφ,
έναν άπό τούς πολλούς «καλο-
προαίρετους προοδευτικούς "Ελ-
ληνες» πού δέν άφησε, όπως άλ-
λοι, «τίς δυσκολίες της Ιστορίας
μας» νά τόν οδηγήσουν σέ λαθε-
μένες εκτιμήσεις και συνεπώ-
μενα σέ άλλοίωση της διεθνιστι-
κής γεύσης του άπό τόν πανταχού
παρόντα λωτό τού Ιμπεριαλισμού
και της έξάρτησης.

Τό ζητούμενο λοιπόν κλειδί της
«συντονισμένης παγκόσμιας έπα-
ναστατικής πράξης» είναι ή δια-
τήρηση ύψηλης συχνότητας αυτής
της θλιψη-ναυτικής καθαρτή-
ριας άνοιξης, μεγέθους ύψηλης
έκλεκτικής συντονισότητας,
άφού παντελώς στερείται ύποδο-
χών διέγερσης τού τύπου 'Ερυ-
θραίας ή 'Αργεντινής. Για νά μήν
μιλήσουμε γιά τήν Κύπρο άφού, ό
κ. Μοσχάφ, όντας Ιστορικός ή
φιλόσοφος της Ιστορίας, ένδεχό-
μενα άσχολεϊται, κατά τήν πα-
ρούσα στιγμή, μέ τήν άπουσία
τού ΑΚΕΛ άπό τήν 'Εθνικο-απε-
λευθερωτική Καθοδήγηση, και
τήν κατήλευση τού ένοπλου
άγώνα των Κυπρίων άπό έναν
έγκλητο της αντίδρασης. ('Η
μήπως, άντιστορικά, ξαναπέφ-
τουμε και έδώ σέ «δυσκολίες της
Ιστορίας μας»);).

Φιλικά

Γιάννης Ν. Βουλουμενός
Καλαμάτα, 12.3.80

Υ.Γ. Καλός και ό άστικός τύ-
πος δι' όλίγην high fidelity ΚΕΑ.

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
'Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

● Έκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, 'Αθήνα 601.
● 'Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. 'Αλεξάνδρου 26. Περιστέρι
● Καλλιτεχνική επίμελεια:
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
● Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ.
Βασ. 'Αλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 - 713.604.
● 'Αναπαραγωγή φίλμς:
Γραφικές τέχνες Ν. Τζανέτος.
Μετσόβου 29, τηλ. 8221829
● Έκτύπωση:
'Εργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
'Ιασιού 5, Περιστέρι. Τηλ.
57.22.201.

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο εκ-
φράζει τήν προσωπική άποψη τού
συγγραφέα του.
● Χειρόγραφα δέν έπιστρέφον-
ται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

'Εσωτερικού

'Εξάμ. 320 δρχ. - 'Ετήσια 640
'Ετήσια 'Οργανισμών.
Τραπεζών, κλπ: 1.500 δρχ.
Γιά φοιτητές έκπτωσης 15%

'Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσόγ. χώρες:
έξάμην: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 17
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 34
Η.Π.Α. - Καναδάς - 'Αν. 'Ασία:

έξάμην: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 22
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 44

Αυστραλία - 'Ωκεανία:

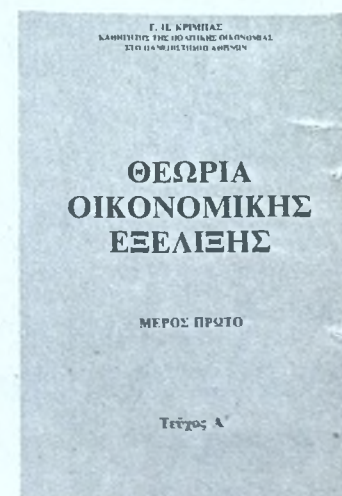
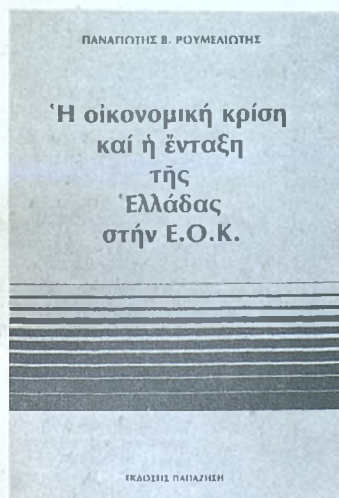
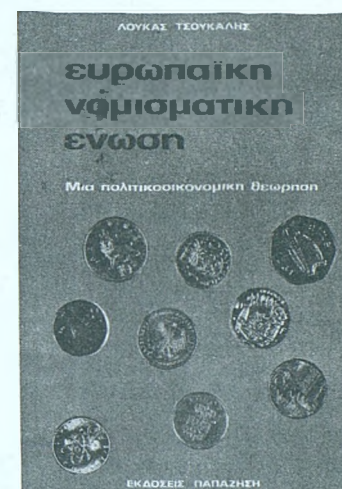
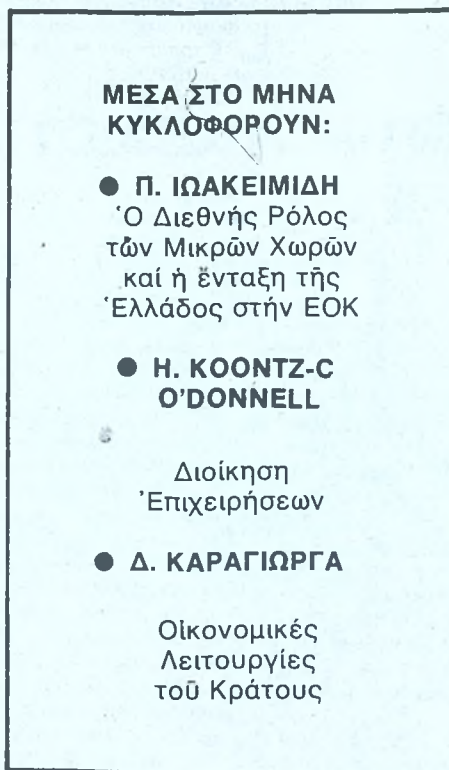
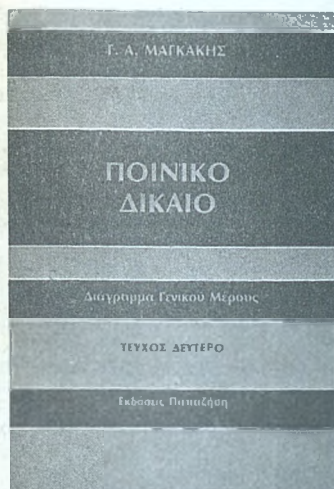
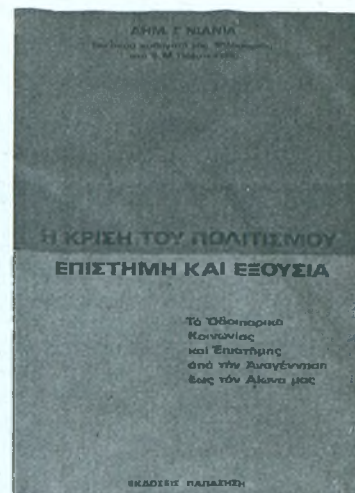
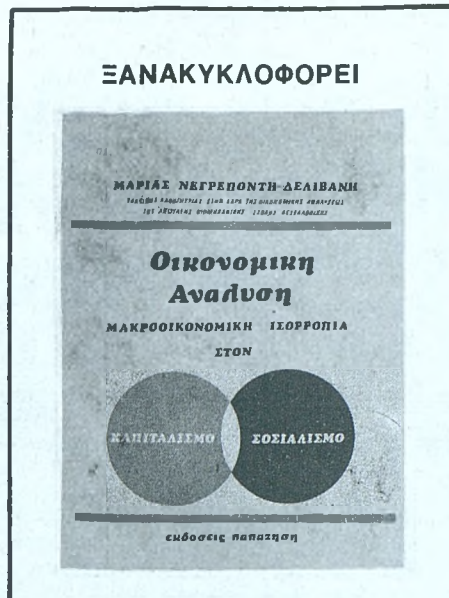
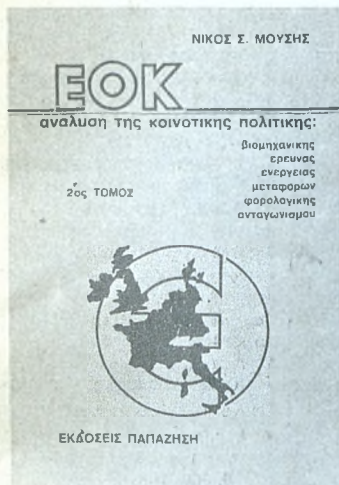
έξάμην: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 30
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 60

● 'Εμβάσματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● γιά τά διδλωπώλεια
της 'Αθήνας:
Στά γραφεία τού «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ: 732-713
● γιά τά διδλωπώλεια
Β. 'Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Ταμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ

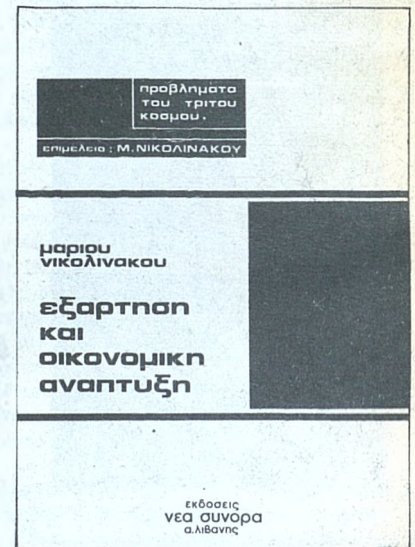
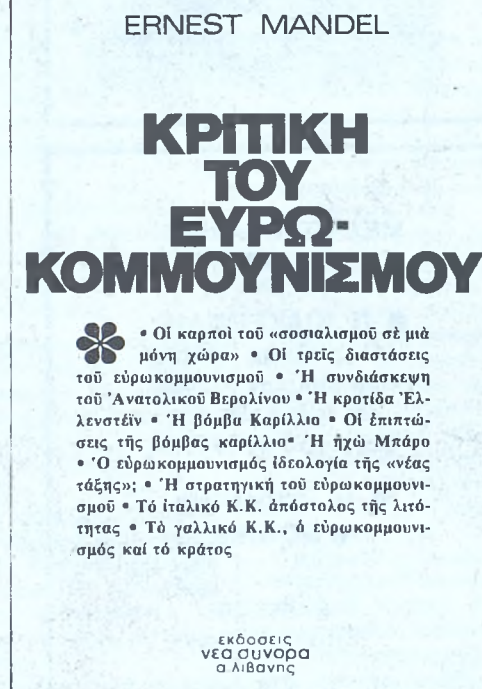
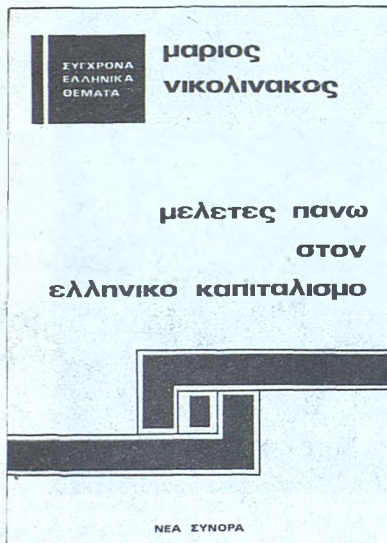
μόλις κυκλοφορήσαν

ΑΝΤ.ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ"

ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

Βιβλία που άγγίζουν τήν καρδιά του σύγχρονου προβληματισμού

● Για μία σφαιρική ενημέρωση πάνω σε φλέγοντα θέματα του ελληνικού και του διεθνούς χώρου